

JBEI

วารสาร
พุทธนวัตกรรมการศึกษา
Journal of Buddhist Educational Innovation

ISSN 3088 - 1501 (Online)

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2
(พฤษภาคม - สิงหาคม 2569)

Vol. 2 No. 2
(May - August 2026)

93 ปีชาตกาล

พระพรหมวชิรโมลี, ดร.
องค์ประชุมรองอธิการบดีวิทยาเขตสุรินทร์

วารสาร

พุทธนวัตกรรมการศึกษา

Journal of Buddhist Educational Innovation

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

วารสารพุทธนวัตกรรมการศึกษา
(Journal of Buddhist Educational Innovation)
ISSN 3088 - 1501 (Online)

กำหนดออก ปีละ 3 ฉบับ (วารสารออกราย 4 เดือน)

ฉบับที่ 1 (มกราคม ถึง เมษายน) | ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม ถึง สิงหาคม) | ฉบับที่ 3 (กันยายน ถึง ธันวาคม)

คณะที่ปรึกษาบริหาร

พระพรหมวัชรธีรอาจารย์, ศาสตราจารย์ ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระเทพวัชรสารบัณฑิต, รองศาสตราจารย์ ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
พระปัญญาวัชรบัณฑิต, รองศาสตราจารย์ ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
พระศรีวัชรสารบัณฑิต, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณบดีคณะครุศาสตร์
พระครูปริยัติวิสุทธิคุณ, รองศาสตราจารย์ ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตสุรินทร์
พระครูศรีสุนทรสรกิจ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร วิทยาเขตสุรินทร์
พระครูสังฆวิริยกิจ, รองศาสตราจารย์ ดร. รักษาการผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
พระครูปริยัติปัญญาโสภณ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ วิทยาเขตสุรินทร์
พระครูปลัดสุวัฒนอุดมคุณ รองผู้อำนวยการสำนักงาน วิทยาเขตสุรินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ ทองทิพย์ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป วิทยาเขตสุรินทร์
นายพลนภัส แสงศรี ผู้อำนวยการสำนักงาน วิทยาเขตสุรินทร์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนู ศรีทอง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองบรรณาธิการ

พระมหาเอกพันธ์ วรรณมณญ, อาจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

พระปรัชญา ชยวุฒโฒ, อาจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาจารย์ ดร.สถาพร ภาคพรหม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการภายใน

พระครูสาธุกิจโกศล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูเขมธรรมบัณฑิต, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาฉัตรชัย ธมฺมวรมณี, อาจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเวศน์ วงษ์สุวรรณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเศษ ชินวงศ์
อาจารย์ ดร.ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม
อาจารย์ ดร.ภักษ์วัชร สุขเสน
อาจารย์ ดร.ชูชัย ประดับสุข

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล
รองศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ยอดทอง
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา
รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล
รองศาสตราจารย์ ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รสริน เจริญไธสง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศธร ยอดดำเนิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ภูสิงห์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ หอมจันทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บริบูรณ์ ขอบทำดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ ชื่นบาน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวิชัย ปิยนนทศิลป์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ ภูสิงห์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์กุลชาติ พันธวรกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร ผาสุดตะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิราชย์ นันชนันตี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลาวัณย์ ดุลยชาติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา พิมพ์ศักดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปนัดดา สังข์ศรีแก้ว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิศรุต พยุงเกียรติคุณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา ชันธิ์ศิลา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณิตา ยลวิลาศ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภาพร หนองหารพิทักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โนตะวัน กำห่อม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์กฤษณะ เริงสูงเนิน
อาจารย์ ดร.พิสุทธิพงศ์ เอ็นดู
อาจารย์ ดร.บุญญวัฒน์ จิตประคอง

ประธานคณะมนตรีปฏิรูปการศึกษาคณะประชาชน
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
มหาวิทยาลัยนครพนม
มหาวิทยาลัยนครพนม
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
วิทยาลัยทองสุข
สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย
มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชุมพร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ

อาจารย์ ดร.พิบูลย์ ตัญญูบุตร	มหาวิทยาลัยรังสิต
อาจารย์ ดร.สมคิด สุขเอิบ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ ดร.สุรศักดิ์ วงศ์ษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
อาจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อาจารย์กวีเชษฐ์ เปีย	มหาวิทยาลัยทักษิณ
อาจารย์เชษฐรัฐ กองรัตน์	อาจารย์ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น - ฝ่ายมัธยมศึกษา (มอดินแดง)
ดร.รณิชัย สวัสดิ์	รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนดอนศาลานำวิทย
ดร.สายฟ้า หาสีสุข	รองผู้อำนวยการชำนาญการ โรงเรียนบ้านสตึก
นายนจรส ศิริขรรแสง	รองผู้อำนวยการชำนาญการ โรงเรียนพนมทวนชนูปถัมภ์
ดร.จิระประวัติ ศรีวัฒนทรัพย์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการ - จังหวัดนครปฐม
ดร.ประจักษ์ น้อยเหนือ	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี

ผู้จัดการวารสาร

พระครูวิริยปัญญาภินันท์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

ผู้ช่วยผู้จัดการวารสาร

พระมหามานะ ปิยภาณี

ตรวจสอบพิสูจน์อักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

พระครูเขมธรรมบัณฑิต, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

พระครูสุเมธจันทสิริ, อาจารย์ ดร.

พระมหาสมบัติ ฐานวโร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์

อาจารย์มีนา ทนคง ฮามิลตัน

อาจารย์เอกรัตน์ มาพะดุง

อาจารย์ชายชาญ วงศ์ภักดี

อาจารย์ภาณุวัฒน์ อินทรสมบัติ

อาจารย์ณัฐธินี ชงโค

นางสาวลัดดาวัลย์ คงดวงดี

ออกแบบปก

นายเจนณรงค์ ทะนะอัน

จัดรูปเล่ม

พระมหามานะ ปิยภาณี

นายธเนศ ทองอัม

สำนักงานกองบรรณาธิการ

สำนักงานบัณฑิตศึกษา ห้อง 412 ชั้น 1 อาคารพระพรหมบัณฑิต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

305 หมู่ที่ 8 บ้านโคกกระเพา ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000

E-mail : jbei@mcu.ac.th

เว็บไซต์ : <https://surinmcu.ac.th/>

เว็บไซต์วารสาร : <https://so14.tci-thaijo.org/index.php/jbei>

หมายเหตุ: ข้อเขียนหรือบทความใด ๆ ที่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ถือเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้นิพนธ์บทความ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย และไม่มีข้อผูกพันโดยประการทั้งปวง

บทบรรณาธิการ

วารสารพุทธนวัตกรรมการศึกษา (Journal of Buddhist Educational Innovation) วารสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและงานวิจัยของคณาจารย์ นิสิตและบุคลากรทั่วไปทั้งจากหน่วยงานภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย มีขอบเขตการตีพิมพ์ของวารสาร ได้แก่ หลักสูตรและการสอน, การบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ, เทคโนโลยีทางการศึกษา, จิตวิทยาและการแนะแนวทางการศึกษา, การวิจัยและการประเมินผลทางการศึกษา, การศึกษากับศาสนาและจริยธรรม, การศึกษานอกระบบและการศึกษาตลอดชีวิต, การศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษา, การศึกษาพิเศษและการเรียนรวม, สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวัฒนธรรมกับการศึกษา, เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย และสิ่งแวดล้อมกับการศึกษา, การพัฒนาครู บุคลากร และภาวะผู้นำการเรียนรู้

โดยใน ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนพฤษภาคม - สิงหาคม พ.ศ. 2569 มีบทความ จำนวน 10 บทความ แบ่งออกเป็น

บทความวิจัย จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ 1) ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค KWLH Plus ที่มีต่อทักษะการอ่านจับใจความสำคัญจากพระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (รัชกาลที่ 9) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลปสร้างสรรค์ภายใต้ยุทธศาสตร์เชียงรายเมืองศิลปะ

บทความวิชาการ จำนวน 8 เรื่อง ได้แก่ 1) DIGITAL SEMANTIC STABILIZATION IN AI - MEDIATED ENGLISH LEARNING: IMPLICATIONS FOR HIGHER EDUCATION 2) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรบนฐานจริยธรรม 3) การส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาด้วยโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยปลอดภัยและอบายมุข โดยใช้ SAVE MODEL: กรณีโรงเรียนวัดไทรทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด 4) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการยกระดับการนิเทศการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY : PLC) สู่วิทยาลัยในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SCHOOL AS LEARNING COMMUNITY : SLC): กรณีศึกษาโรงเรียนบุญสมวิทยา จังหวัดจันทบุรี 5) การประยุกต์ใช้ภาษาต่างประเทศเชิงกลยุทธ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ “จังหวัดตราดน่าอยู่” ผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ 6) แนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบบูรณาการร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านวิสาหกิจชุมชน: โรงเรียนตราษตระการคุณ จังหวัดตราด 7) การใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลงของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ: กรณีศึกษาโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี และ 8) ประชาธิปไตยกับความไม่มั่นคงทางการเมือง: ศึกษาเปรียบเทียบกรณีประเทศไทยและเนปาล

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารพุทธนวัตกรรมการศึกษา ฉบับนี้จะเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการที่ทรงคุณค่า ตลอดจนเป็นเวทีแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป อันจะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา และการยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกในศตวรรษที่ 21 อย่างยั่งยืน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนู ศรีทอง

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยสุรินทร์

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย	หน้า
❖ ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค KWLH Plus ที่มีต่อทักษะการอ่านจับใจความสำคัญจากพระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (รัชกาลที่ 9) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	1 - 14
▪ อรอนงค์ สุขเสน และ กวีเชษฐ์ เปีย	
❖ การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลป์สร้างสรรค์ภายใต้ยุทธศาสตร์เชียงราย เมืองศิลปะ	15 - 28
▪ กาญจนา ชลศิริ และ ขจรเดช หนั้วหยื่น	
บทความวิชาการ	
❖ DIGITAL SEMANTIC STABILIZATION IN AI - MEDIATED ENGLISH LEARNING: IMPLICATIONS FOR HIGHER EDUCATION	29 - 44
▪ Phra Thirathon Panyavaro (Panupiboonwat)	
❖ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรบนฐานจริยธรรม	45 - 62
▪ จุฑามาศ สุสิทธิ์, เรืองวิทย์ นิลโคตร และ อรุณเกียรติ จันทร์ส่งแสง	
❖ การส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาด้วยโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข โดยใช้ SAVE MODEL: กรณีโรงเรียนวัดไทรทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด	63 - 80
▪ สมฤทัย ขาดิกุล, เรืองวิทย์ นิลโคตร และ วิญญู บุญลอย	
❖ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการยกระดับการนิเทศการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY : PLC) สู่วิทยาลัยชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SCHOOL AS LEARNING COMMUNITY : SLC): กรณีศึกษาโรงเรียนบุญสมวิทยา จังหวัดจันทบุรี	81 - 94
▪ บัณฑิตา เงินดี, เรืองวิทย์ นิลโคตร และ อธิกร วรบำรุงกุล	
❖ การประยุกต์ใช้ภาษาต่างประเทศเชิงกลยุทธ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ “จังหวัดตราดน่าอยู่” ผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์	95 - 112
▪ นริสา รัตนธรรม, เรืองวิทย์ นิลโคตร และ วิญญู บุญลอย	

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิชาการ	หน้า
❖ แนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบบูรณาการร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านวิสาหกิจชุมชน: โรงเรียนตราษตระการคุณ จังหวัดตราด	113 - 128
▪ ชนกานต์ พลาเกตุ, เรืองวิทย์ นิลโคตร และ วิยวุฒิ บุญลอย	
❖ การใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลงของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ: กรณีศึกษาโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี	129 - 144
▪ รัตน์ดา สุขเหลือ, เรืองวิทย์ นิลโคตร, อธิ์รังกูร วรบำรุงกุล และ อรุณเกียรติ จันทร์ส่งแสง	
❖ ประชาธิปไตยกับความไม่มั่นคงทางการเมือง: ศึกษาเปรียบเทียบกรณีประเทศไทยและเนปาล	145 - 160
▪ พระมหาสันต์ วสันตเวที (หงอกชัย)	
คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ	161
รูปแบบการเขียนอ้างอิง	166
รูปแบบการจัดเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย (Research Article)	172
รูปแบบการจัดเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ (Academic Article)	182
จริยธรรมการตีพิมพ์ของวารสารพุทธนวัตกรรมการศึกษา	187
ขั้นตอนการทำงานของวารสารพุทธนวัตกรรมการศึกษา	190

ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค KWLH Plus ที่มีต่อทักษะการอ่านจับ
ใจความสำคัญจากพระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดช
มหาราช (รัชกาลที่ 9) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

EFFECTS OF ACTIVE LEARNING COMBINED WITH THE KWLH PLUS TECHNIQUE
ON READING COMPREHENSION SKILLS FROM THE ROYAL SPEECHES OF HIS
MAJESTY KING BHUMIBOL ADULYADEJ (RAMA IX) AMONG GRADE 6
STUDENTS

อรอนงค์ สัจเสน¹ และ กวีเชษฐ์ เปีย^{2,*}

Onanong Sutjasane¹ and Kaweechate Pia^{2,*}

(Received: March 19, 2026; Revised: April 18, 2026; Accepted: April 21, 2026)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความสำคัญจากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (รัชกาลที่ 9) ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค KWLH Plus ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 2) เปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความสำคัญฯ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 60 การวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre - experimental Research) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 18 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค KWLH Plus ที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (Dependent Samples t - test และ One Sample t - test)

ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนมีทักษะการอ่านจับใจความสำคัญจากพระบรมราโชวาทฯ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) นักเรียนมีทักษะการอ่านจับใจความสำคัญฯ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 15.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.62 คิดเป็นร้อยละ 78.60

คำสำคัญ: ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ, พระบรมราโชวาท, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, เทคนิค KWLH Plus

¹ นิสิตสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา ประเทศไทย

¹ Student Teacher, Program in Elementary Education, Faculty of Education, Thaksin University, Songkhla, Thailand

² อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา ประเทศไทย

² Lecturer, Faculty of Education, Thaksin University, Songkhla, Thailand

* Corresponding author. E-mail: kaweechate.p@tsu.ac.th

Abstract

The objectives of this research were to 1) compare the reading comprehension skills from the royal speeches of His Majesty King Bhumibol Adulyadej (Rama IX) among Grade 6 students before and after receiving active learning combined with the KWLH Plus technique; and 2) compare the students' post - test reading comprehension skills with the prescribed criterion of 60%. This study employed a one - group pretest - posttest pre - experimental research design. The target group consisted of 18 Grade 6 students, selected through purposive sampling. The research instruments included active learning combined with the KWLH Plus technique lesson plans, which were validated for item - objective congruence (IOC), and a reading comprehension test with a reliability coefficient of 0.86. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, dependent samples t - test, and one - sample t - test.

The research results were found as follows;

1) the students' post - test reading comprehension scores were significantly higher than their pre - test scores at the 0.05 level of statistical significance.

2) the students' post - test reading comprehension scores were significantly higher than the 60% criterion at the 0.05 level of statistical significance, with an average post - test score of 15.72 and a standard deviation of 2.62, accounting for 78.60%.

Keywords: Reading Comprehension Skills, Royal Speeches, Active Learning, KWLH Plus Technique

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติและเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ ช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและแสวงหาความรู้จากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ ให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ที่ระบุให้การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะการอ่านและการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์ข้อมูลในรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านแหลมทราย) ปีการศึกษา 2567 พบว่าทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนส่วนใหญ่ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 45.25 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 60 ที่สถานศึกษากำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนเรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญจากพระบรมราโชวาท สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการปฏิบัติการสอนสะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนประสบปัญหาสำคัญด้านการตีความและการสรุปเนื้อหาอย่างเป็นระบบ เนื่องจากพระบรมราโชวาทมีโครงสร้างทางภาษาที่เฉพาะตัว ประกอบด้วยคำราชาศัพท์ ภาษาแบบแผน และโวหารภาพพจน์ที่ซับซ้อน ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์จุดมุ่งหมายหลักของสารได้ อีกทั้งเนื้อหาที่มีความยาวและคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคยยังส่งผลให้นักเรียนเกิดเจตคติเชิงลบต่อการเรียนจนนำไปสู่การขาดความสนใจในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ อมลวรรณ วีระธรรมโม, พนัชกร พิทธิยะกุล และกวีเชษฐ์ เปีย (2564) ที่ระบุว่าการพัฒนาทักษะการอ่านผ่านพระบรมราโชวาทจำเป็นต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เข้มข้นเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงคุณค่าของเนื้อหาได้อย่างแท้จริง

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางแก้ไขและพบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับเทคนิค KWLH Plus เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพในการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการจัดระบบความคิดเชิงภาพ (Visual Thought Organization) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการทลายกำแพงภาษาแบบแผน เทคนิคนี้กระตุ้นการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นลำดับขั้นตอน ได้แก่ ขั้น K (Know) สืบค้นความรู้เดิมเพื่อสร้างสะพานเชื่อมโยงความรู้ ขั้น W (Want to Know) ตั้งคำถามเชิงวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป้าหมาย ขั้น L (Learned) สกัดแก่นสาระสำคัญ ขั้น H (How to Learn More) ต่อยอดความรู้ และ ขั้น Plus ซึ่งเป็นการสังเคราะห์สิ่งที่เรียนรู้ออกมาในรูปแบบผังมโนทัศน์ (Mind Mapping) ช่วยให้ผู้เรียนจัดลำดับข้อมูลที่ซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ การใช้เทคนิคดังกล่าวยังได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับงานวิจัยในระยะหลังของ อนันต์ นามทองตัน และนงลักษณ์ ใจฉลาด (2565) และ Pendergast (2021) ที่พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเป็นระบบจะส่งผลโดยตรงต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานได้อย่างยั่งยืน

จากสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญจากพระบรมราโชวาท โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค KWLH Plus เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านก่อนและหลังการเรียนรู้ และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดผลการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความสำคัญจากพระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (รัชกาลที่ 9) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค KWLH Plus
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความสำคัญจากพระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (รัชกาลที่ 9) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค KWLH Plus กับเกณฑ์ร้อยละ 60

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค KWLH Plus ที่มีต่อทักษะการอ่านจับใจความสำคัญจากพระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (รัชกาลที่ 9) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้นิพนธ์ได้ดำเนินการทบทวนวรรณกรรม ดังนี้

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลาย โดยเป็นการเปลี่ยนบทบาทของผู้เรียนจากผู้รับข้อมูล (Passive Learner) มาเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Bonwell & Eison, 1991) ขณะที่ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นหลักเพื่อให้เกิดการคิดเป็น ทำเป็น และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

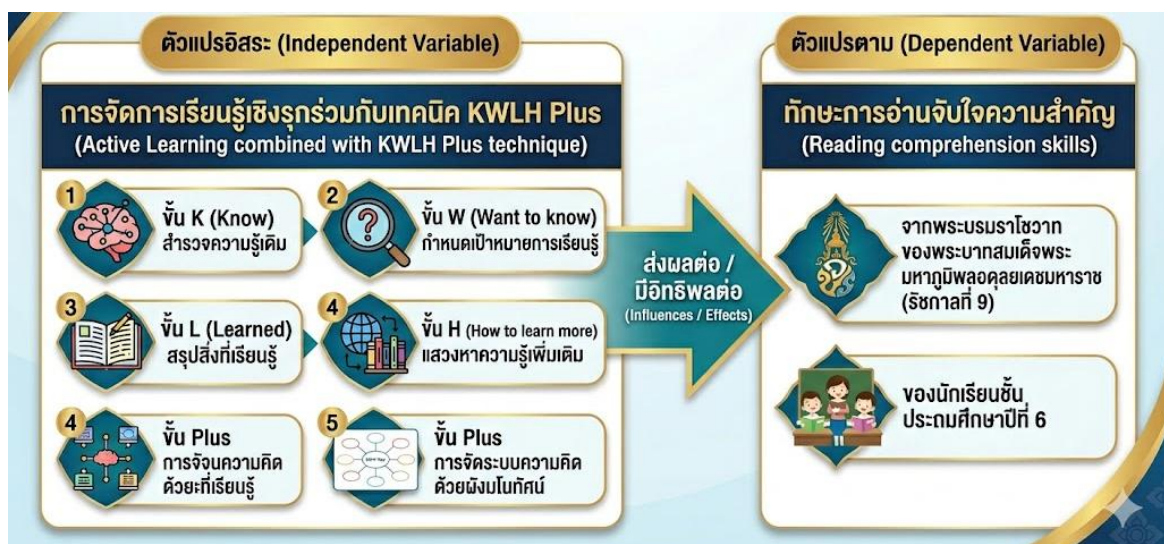
สำหรับการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญนั้น เทคนิค KWLH Plus ซึ่งพัฒนาต่อยอดมาจากแนวคิดของ Ogle (1987) ถือเป็นนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพในการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์จากความรู้เดิมและสร้างความเข้าใจใหม่ได้อย่างเป็นระบบ โดยกระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาออกแบบเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. **ขั้น K (Know) สืบค้นความรู้เดิม** ครูตั้งคำถามกระตุ้นให้นักเรียนระบุและอธิบายถึงสิ่งที่ตนเองรู้แล้วเกี่ยวกับคำราชาศัพท์หรือบริบทที่ปรากฏในพระบรมราโชวาท
2. **ขั้น W (Want to Know) กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้** นักเรียนร่วมกันตั้งคำถามถึงสิ่งที่ต้องการค้นหาคำตอบจากการอ่าน เพื่อสร้างจุดมุ่งหมายในการรับสาร
3. **ขั้น L (Learned) สรุปสิ่งที่เรียนรู้** นักเรียนลงมืออ่านพระบรมราโชวาทและบันทึกข้อค้นพบหรือใจความสำคัญที่สามารถตอบคำถามที่ตั้งไว้ในขั้น W
4. **ขั้น H (How to Learn More) แสวงหาความรู้เพิ่มเติม** นักเรียนสืบค้นความหมายของโวหารภาพพจน์หรือคำศัพท์ยากที่ยังไม่เข้าใจเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ
5. **ขั้น Plus การจัดระบบความคิด** นักเรียนนำข้อมูลทั้งหมดมาสังเคราะห์และจัดระเบียบผ่านการสร้างผังมโนทัศน์ (Mind Mapping) พร้อมเขียนสรุปใจความสำคัญด้วยภาษาของตนเอง

กลวิธีเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถลำดับขั้นตอนของข้อมูลและเข้าใจเนื้อหาที่ซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ รชนี ย มนคง และปริญญ ภาชีทอง (2566) ที่พบว่าเทคนิค KWLH Plus ช่วยยกระดับความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการศึกษาของ Jebur et al. (2025) ที่ยืนยันว่าการจัดระเบียบความคิดผ่านเทคนิคนี้ส่งผลดีต่อความคงทนในการเรียนรู้ และการทำความเข้าใจตัวบท นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Pia et al. (2021) ที่ได้นำเทคนิค KWLH Plus ไปบูรณาการร่วมกับกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs หรือ QSCCS) เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ผลการศึกษาดังกล่าวระบุว่า การใช้เทคนิคที่มีการจัดระบบความคิดอย่างเป็นขั้นตอน ไม่เพียงแต่ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถจัดการกับตัวบทที่มีความยากและซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะการอ่านจับใจความในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยบูรณาการ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้เข้ากับกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอนของ เทคนิค KWLH Plus ซึ่งการปฏิสัมพันธ์ของแนวคิดทั้งสองส่วนนี้ จะทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการทลายความซับซ้อนทางภาษาแบบแผนของ พระบรมราโชวาท เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิม (K), กำหนดเป้าหมายในการอ่าน (W), สรุปความรู้ (L), แสวงหาความรู้เพิ่มเติม (H) และ จัดระบบความคิดด้วยผังมโนทัศน์ (Plus) ได้อย่างเป็นระบบ กระบวนการดังกล่าวนำไปสู่ผลลัพธ์คือการยกระดับ ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพและผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้นิพนธ์บทความ

(โดยใช้ Gemini (Version March 2026) เป็นเครื่องมือช่วยในการจัดทำแผนภาพประกอบเพื่อความชัดเจนในการนำเสนอ)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) โดยใช้รูปแบบการทดลองกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้ (One - Group Pretest - Posttest Design) โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านแหลมทราย) อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครสงขลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 4 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 76 คน

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/3 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 18 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดกรองคือเป็นห้องเรียนที่ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการสอน และจากการประเมินเบื้องต้นพบว่านักเรียนกลุ่มนี้มีปัญหาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องได้รับการพัฒนา

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค KWLH Plus

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญจากพระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (รัชกาลที่ 9) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ชนิด ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค KWLH Plus โดยใช้พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (รัชกาลที่ 9) จำนวน 8 แผน รวม 8 ชั่วโมง โดยแต่ละแผนครอบคลุมเนื้อหาดังนี้ แผนที่ 1 เรื่อง ความกตัญญูต่เวทียุทธ, แผนที่ 2 เรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต, แผนที่ 3 เรื่อง ความเพียรพยายาม, แผนที่ 4 เรื่อง ความรู้และการศึกษา, แผนที่ 5 เรื่อง ความสามัคคี, แผนที่ 6 เรื่อง ความพอเพียง, แผนที่ 7 เรื่อง การทำความดี และแผนที่ 8 เรื่อง หน้าที่ของเยาวชนและพลเมืองดี และ 2) แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จากพระบรมราโชวาทฯ ชนิดทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (เป็นข้อสอบฉบับเดียวกัน) ลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 วัดความเข้าใจและการแปลความหมาย (จำนวน 10 ข้อ) และตอนที่ 2 วัดการวิเคราะห์และการตีความ (จำนวน 10 ข้อ) รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ

4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1) แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยศึกษาหลักสูตรแกนกลางฯ และทฤษฎีเทคนิค KWLH Plus จากนั้นจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน (ได้แก่ ครูพี่เลี้ยง หัวหน้ากลุ่มสาระฯ และอาจารย์นิเทศก์) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 จึงสามารถนำไปใช้จริงได้ และ 2) แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try - out) เพื่อวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20 - 0.80

และวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป พร้อมทั้งหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (Reliability) ด้วยสูตร KR - 20 ของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 เพื่อจัดทำเป็นแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 ตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) ทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) กับกลุ่มเป้าหมายเป็นรายบุคคล โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที (ผลคะแนนส่วนนี้จะถูกนำไปใช้วิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเก่ง กลาง และอ่อน)
- 2) ดำเนินการทดลองสอน ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค KWLH Plus จำนวน 8 แผน สัปดาห์ละ 4 คาบ คาบละ 60 นาที โดยกระบวนการดำเนินการทดลองในแต่ละแผนจะปฏิบัติตามลำดับ 5 ขั้นตอนอย่างเคร่งครัด ได้แก่ ขั้น K, ขั้น W, ขั้น L, ขั้น H และขั้น Plus และ
- 3) ทดสอบหลังเรียน (Post - test) เมื่อสิ้นสุดการสอนครบทุกแผน ทำการทดสอบทันที โดยใช้แบบทดสอบฉบับเดิม

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้ 1) สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ 2) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) ของคะแนนทดสอบ 3) สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ 3.1) การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ใช้สถิติทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระต่อกัน (Dependent Samples t - test) 3.2) การเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60 ใช้สถิติทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างเดียว (One Sample t - test) โดยผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ของการใช้สถิติทดสอบค่าที่เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะการได้มาของกลุ่มตัวอย่าง และ 4) การวิเคราะห์ระดับพัฒนาการ ประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้สูตรคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (Normalized Gain) เพื่อให้เห็นระดับพัฒนาการที่แท้จริงของนักเรียนแต่ละคนที่มีฐานคะแนนตั้งต้นแตกต่างกัน

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความสำคัญก่อนและหลังเรียน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีทักษะการอ่านจับใจความสำคัญจากพระบรมราโชวาท หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค KWLH Plus สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาพัฒนาการเป็นรายบุคคลพบว่านักเรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นทุกคน โดยมีรายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 1 และ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 คะแนนทักษะการอ่านจับใจความสำคัญก่อนเรียน หลังเรียน และคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์

(N = 18)

ลำดับ	ก่อนเรียน (20)	ร้อยละ	หลังเรียน (20)	ร้อยละ	พัฒนาการสัมพัทธ์ (g)	ระดับ พัฒนาการ
1	3	15.00	12	60.00	0.53	กลาง
2	5	25.00	12	60.00	0.47	กลาง
3	7	35.00	15	75.00	0.62	กลาง
4	3	15.00	17	85.00	0.82	สูง
5	5	25.00	18	90.00	0.87	สูง
6	14	70.00	18	90.00	0.67	กลาง
7	3	15.00	17	85.00	0.82	สูง
8	13	65.00	16	80.00	0.43	กลาง
9	9	45.00	13	65.00	0.36	กลาง
10	10	50.00	12	60.00	0.20	ต่ำ
11	8	40.00	13	65.00	0.42	กลาง
12	12	60.00	18	90.00	0.75	สูง
13	18	90.00	18	90.00	0.00*	-
14	10	50.00	18	90.00	0.80	สูง
15	6	30.00	12	60.00	0.43	กลาง
16	16	80.00	18	90.00	0.50	กลาง
17	7	35.00	18	90.00	0.85	สูง
18	13	65.00	18	90.00	0.71	สูง
เฉลี่ย	9.05	45.25	15.72	78.60	0.55	กลาง

หมายเหตุคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (g) วิเคราะห์จาก (หลังเรียน - ก่อนเรียน) / (คะแนนเต็ม - ก่อนเรียน) โดยเกณฑ์คือ สูง ($g \geq 0.70$), กลาง ($0.30 \leq 0.70$), ต่ำ ($g < 0.30$)

*นักเรียนลำดับที่ 13 มีคะแนนก่อนเรียนสูงมาก (90%) ทำให้ค่าพัฒนาการสัมพัทธ์เป็น 0 แม้จะรักษามาตรฐานเดิมได้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความสำคัญก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	M	S.D.	df	t	p
ก่อนเรียน	18	20	9.05	4.64	17	7.51*	< .001
หลังเรียน	18	20	15.72	2.62			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีทักษะการอ่านจับใจความสำคัญหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค KWLH Plus ($M = 15.72$, $S.D. = 2.62$) สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ ($M = 9.05$, $S.D. = 4.64$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 7.51$)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความสำคัญหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 18 คน (คิดเป็นร้อยละ 100) มีทักษะการอ่านจับใจความสำคัญผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่กำหนดไว้ และเมื่อทดสอบทางสถิติพบว่าสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 3 และ 4

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญหลังเรียน (เกณฑ์ร้อยละ 60 หรือ 12 คะแนน)

ลำดับที่	คะแนนหลังเรียน (20)	ร้อยละ	แปลผล
1, 2, 10, 15	12	60.00	ผ่านเกณฑ์
9, 11	13	65.00	ผ่านเกณฑ์
3	15	75.00	ผ่านเกณฑ์
8	16	80.00	ผ่านเกณฑ์
4, 7	17	85.00	ผ่านเกณฑ์
5, 6, 12, 13, 14, 16, 17, 18	18	90.00	ผ่านเกณฑ์
รวม	ผ่านเกณฑ์ 18 คน	100.00	ผ่านเกณฑ์ทุกคน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความสำคัญหลังการจัดการเรียนรู้เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ที่กำหนด	M	S.D.	df	t	p
หลังเรียน	18	20	12	15.72	2.62	17	6.02*	< .001

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญจากพระบรมราโชวาท ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ ($M = 15.72$, $S.D. = 2.62$) สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 (12 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 6.02$) โดยมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เฉลี่ยอยู่ใน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค KWLH Plus ที่มีต่อทักษะการอ่านจับใจความสำคัญจากพระบรมราโชวาท ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยสามารถนำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญจากพระบรมราโชวาท หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค KWLH Plus สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ได้เปลี่ยนบทบาทของผู้เรียนจากผู้รับข้อมูล (Passive Learner) มาเป็นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนำมาใช้ร่วมกับเทคนิค KWLH Plus ซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการกับตัวบทที่มีความซับซ้อนอย่างพระบรมราโชวาท

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า นักเรียนร้อยละ 100 สามารถทำคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่กำหนดไว้ได้ทุกคน และเมื่อพิจารณาในมิติของคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (Normalized Gain) พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับสูงและ กลาง (ค่าเฉลี่ย $g = 0.55$) ประเด็นที่น่าสนใจจากการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มนักเรียนที่มีฐานคะแนนก่อนเรียนต่ำ (กลุ่มอ่อน) กลับมีอัตราพัฒนาการที่ก้าวกระโดดเข้าสู่เกณฑ์ระดับสูง เช่น นักเรียนลำดับที่ 4, 5, 7 และ 17 ที่มีคะแนนเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 50

ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นเนื่องจากกระบวนการในขั้น L (Learned) และขั้น H (How to learn more) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสวงหาคำตอบด้วยตนเองและสืบค้นความหมายของคำศัพท์ที่ยากเพิ่มเติม ส่งผลให้ความกังวลต่อตัวบทที่ซับซ้อนลดลงและเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง (Self - efficacy) มากขึ้น ในขณะที่นักเรียนกลุ่มเก่งยังสามารถรักษามาตรฐานและต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ในขั้น Plus ได้อย่างเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jebur et al. (2025) ที่ยืนยันว่าการจัดระเบียบความคิดผ่านเทคนิค KWLH Plus ส่งผลดีต่อความคงทนในการเรียนรู้และการจัดการกับบทอ่านที่ยากอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังสอดคล้องกับข้อค้นพบของ กวีเชษฐ์ เปีย และคณะ (2564) ที่ระบุว่าจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ใช้คำสอนของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (รัชกาลที่ 9) เป็นฐานจะช่วยกระตุ้นความสนใจและส่งเสริมสมรรถนะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในระดับประถมศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

โดยสรุป การปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก, เทคนิค KWLH Plus และเนื้อหาพระบรมราโชวาท ได้สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ช่วยยกระดับทักษะการอ่านจับใจความสำคัญได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการจำเนื้อหา แต่เป็นการตีความทางความคิด (Cognitive Tools) ให้ผู้เรียนรู้จักการสำรวจ ตั้งคำถาม แสวงหา และสังเคราะห์ข้อมูลจนกลายเป็นองค์ความรู้ของตนเองในที่สุด

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

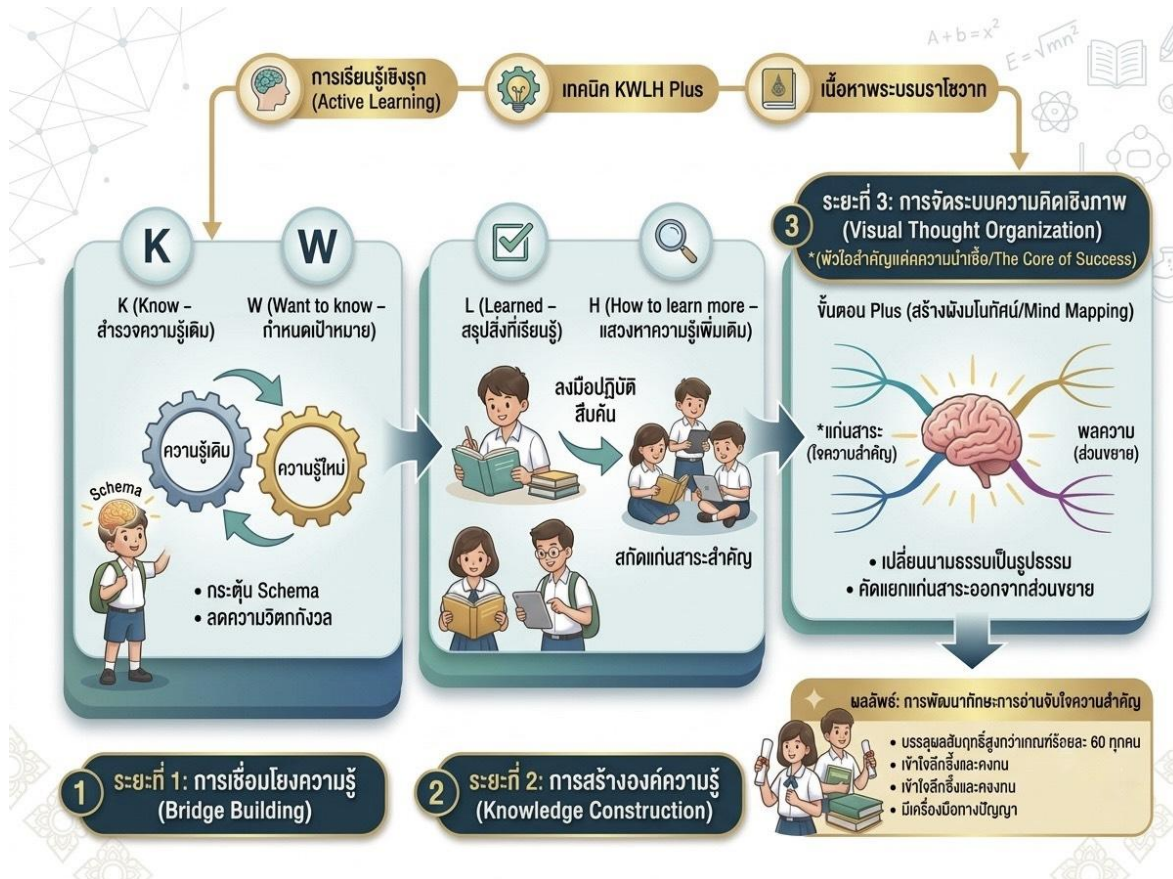
การวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ซึ่งเกิดจากการปฏิสัมพันธ์เชิงระบบระหว่าง 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 2) กลวิธีจัดระเบียบความคิดด้วยเทคนิค KWLH Plus และ 3) บริบทเนื้อหาที่มีความซับซ้อนสูง (พระบรมราโชวาท) นำไปสู่ผลลัพธ์คือการยกระดับ “ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ” ได้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ดังกล่าวและพัฒนาเป็น “รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยเทคนิค KWLH Plus เพื่อการอ่านพระบรมราโชวาท” (Active KWLH + Model for Royal Guidance Reading) องค์ความรู้ที่ค้นพบชี้ให้เห็นว่า การที่นักเรียนสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ได้ทุกคน (ร้อยละ 100) นั้น ไม่ได้เกิดจากการท่องจำความหมายของคำราชาศัพท์เพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากกลไกการทำงานของรูปแบบการเรียนรู้ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การเชื่อมโยงความรู้ (Bridge Building) คือ การใช้ขั้นตอน K (Know) และ W (Want to know) ทำหน้าที่กระตุ้นโครงสร้างความรู้เดิม (Schema) และตั้งเป้าหมายการอ่าน ช่วยลดความท้อแท้และความวิตกกังวลของผู้เรียนต่อคำราชาศัพท์หรือโวหารภาพพจน์ที่ซับซ้อน

ระยะที่ 2 การสร้างองค์ความรู้ (Knowledge Construction) คือ การใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ขับเคลื่อนผ่านขั้นตอน L (Learned) และ H (How to learn more) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ สืบค้น และสกัดแก่นสาระสำคัญด้วยตนเอง

ระยะที่ 3 การจัดระบบความคิดเชิงภาพ (Visual Thought Organization) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญแห่งความสำเร็จ (The Core of Success) ในขั้นตอน Plus โดยทำหน้าที่เปลี่ยนข้อมูลนามธรรมเชิงปรัชญาจากการอ่าน ให้กลายเป็นรูปธรรมผ่านการสร้างผังมโนทัศน์ (Mind Mapping)

กระบวนการนี้ช่วยให้นักเรียนมีเครื่องมือทางปัญญาในการคัดแยกแก่นสาระออกจากพลความ (ส่วนขยาย) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและมีความคงทนในการเรียนรู้ มากกว่าการจัดการเรียนการสอนแบบบรรยายดั้งเดิมอย่างอธิบายได้ตามหลักวิชาการ ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้วิจัยบทความ

(โดยใช้ Gemini (Version March 2026) เป็นเครื่องมือช่วยในการจัดทำแผนภาพประกอบเพื่อความชัดเจนในการนำเสนอ)

สรุป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค KWLH Plus ที่มีต่อทักษะการอ่านจับใจความสำคัญจากพระบรมราโชวาท ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความสำคัญก่อนและหลังเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค KWLH Plus มีทักษะการอ่านจับใจความสำคัญจากพระบรมราโชวาทสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 15.72 (S.D. = 2.62) ซึ่งเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ย 9.05 (S.D. = 4.64)

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความสำคัญหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค KWLH Plus มีทักษะการอ่านจับ

ใจความสำคัญสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้ง 18 คน สามารถทำคะแนนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ได้ทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่านักเรียนที่มีพื้นฐานความสามารถแตกต่างกันมีพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะกลุ่มที่มีคะแนนพื้นฐานเดิมต่ำซึ่งมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ในระดับสูง ครูผู้สอนจึงควรมีความยืดหยุ่นในการจัดสรรเวลาสำหรับกิจกรรมในขั้น L (Learned) และขั้น H (How to Learn More) นอกจากนี้ควรพิจารณาจัดกลุ่มผู้เรียนแบบคละความสามารถเพื่อให้เกิดการช่วยเหลือแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Tutoring) ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามกำหนดเวลาและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 จากข้อค้นพบที่ว่ากระบวนการจัดระบบความคิดเชิงภาพเป็นกุญแจสำคัญในการทลายกำแพงภาษาแบบแผนของพระบรมราโชวาท ก่อนเริ่มการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนของเทคนิค KWLH Plus อย่างละเอียด โดยเฉพาะขั้นตอน Plus และในระหว่างการทำกิจกรรม ครูควรปรับบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ที่คอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนและบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยที่ยืนยันถึงประสิทธิผลของเทคนิค KWLH Plus ในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ การวิจัยในครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลของเทคนิคนี้กับเทคนิคการสอนอ่านรูปแบบอื่น ๆ เช่น เทคนิค KWDL หรือ SQ4R เพื่อเป็นทางเลือกที่หลากหลายในการพัฒนาสมรรถนะการอ่านจับใจความของผู้เรียน

2.2 จากผลการวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่านวัตกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงแก่นสารของเนื้อหาที่มีความซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้น จึงควรมีการนำการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค KWLH Plus ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ที่มีเนื้อหาซับซ้อน เช่น วิทยาศาสตร์ หรือ สังคมศึกษา หรือทดลองใช้กับผู้เรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อยืนยันและขยายผลประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในวงกว้าง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- รชนีย มนคง และปริญญญา ภาษีทอง. (2566). การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ ภาษาจีนโดยใช้เทคนิคการสอนเค ดับเบิลยู แอล เอช พลัสสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.

- วารสาร มจร. หรี ฤ ญ ชัยปรี ทรรรศน์, 7(2), 103 - 115. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JMHR/article/view/A-08>
- โรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านแหลมทราย). (2567). รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ปีการศึกษา 2567. สงขลา: โรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านแหลมทราย).
- อมลวรรณ วีระธรรมโม, พันธ์กร พิทยะกุล และกวีเชษฐ์ เปีย. (2564). การพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน คิด วิเคราะห์ ด้วยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูโดยใช้คำสอนของพ่อ (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9) สำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษา สังกัดเทศบาลนครสงขลา. ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ระดับชาติ ครั้งที่ 3 “กระบวนทัศน์ใหม่ของมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กับการพัฒนาท้องถิ่น” (หน้า 975 - 983). สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- อนันต์ นามทองตัน, และนงลักษณ์ ใจฉลาด. (2565). รูปแบบการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2. *วารสารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 5(3), 37 - 48. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edunsrujo/article/view/256871>
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active Learning: Creating Excitement in the Classroom*. ASHE-ERIC Higher Education Report No. 1. George Washington University.
- Google. (2026). *Gemini* (Version March 2026) [Large Language Model]. <https://gemini.google.com>
- Jebur, A. K., Falhi, Z. J., & Kiasm, M. A. (2025). Effectiveness of the Self - schedule Strategy (K-W-L-H) in Understanding Reading and Academic Achievement among Students of the Second Intermediate Grade in the English Language. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education*, 3(2), 56 - 72. <https://grnjournal.us/index.php/STEM/article/view/6830>
- Ogle, D., & Carr, E. (1987). K-W-L Plus: A Strategy for Comprehension and Summarization. *Journal of Reading*, 30(7), 626 - 631. <https://www.scrip.org/reference/referencespapers?referenceid=1690225>
- Pendergast, D. (2021). The Role of Home Economics Education in the 21st Century: The COVID - 19 Pandemic as a Disruptor, Accelerator, and Future Shaper. *Center for Educational Policy Studies Journal*, 11(4), 13 - 32. https://www.researchgate.net/publication/357282821_The_Role_of_Home_Economics_Education_in_the_21st_Century_The_Covid-19_Pandemic_as_a_Disruptor_Accelerator_and_Future_Shaper
- Pia, K., Wirathammo, A., & Na Phatthalung, N. (2021). English Analytical Reading Ability and Achievement by Using 5 STEPs (QSCCS) Learning Process with KWL PLUS Technique of 11th Grade Secondary Students. In *1st ISCMR Conference Proceeding 2021* (pp. 50 - 58).
- Plows, J. F., Stanley, J. L., Baker, P. N., Reynolds, C. M., & Vickers, M. H. (2018). The Pathophysiology of Gestational Diabetes Mellitus. *International Journal of Molecular Sciences*, 19(1), 33 - 42. <https://doi.org/10.3390/ijms19113342>

การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลป์สร้างสรรค์ภายใต้ยุทธศาสตร์เชียงใหม่ศิลปะ DEVELOPMENT OF THE CREATIVE BUDDHIST ARTS LEARNING CENTER; UNDER THE CHIANG RAI ART CITY STRATEGY

กาญจนา ชลศิริ^{1,*} และ ขจรเดช หนัวยิน²
Kanjana Chonsiri^{1,*} and Kajondet Newyin²

(Received: September 25, 2025; Revised: March 11, 2026; Accepted: March 16, 2026)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาและรวบรวมฐานข้อมูล รูปแบบ กระแสความเคลื่อนไหวสังคมศิลปะที่เกิดขึ้นทั่วไป และภายในจังหวัดเชียงใหม่ “ภายใต้ยุทธศาสตร์เชียงใหม่ศิลปะ (The City of Art) ปี 2567” 2) สังเคราะห์และวางแผนจัดการองค์ความรู้ในรูปแบบที่เกี่ยวข้องใน “พุทธศิลป์” โดยใช้กรณีทดลองการเรียนการสอนภายในหลักสูตรพุทธศิลป์กรรมภายในปีการศึกษา 2567 3) สร้างระบบศูนย์การเรียนรู้ ทดลองสร้างโมเดลการจัดการเรียนการสอนภายในรายวิชาที่เป็นการเตรียมพร้อมและสร้างทักษะเชิงประสบการณ์ และ 4) นำเสนอผลผลิตจากระบบรวมศูนย์การเรียนรู้จากหลักสูตรพุทธศิลป์กรรม ในรูปแบบการจัดกิจกรรมนิทรรศการพุทธศิลป์ “มงคล” และนิทรรศการ “รอยพระพุทธรูป” การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 20 คน ประกอบด้วย คณาจารย์ ศิลปินท้องถิ่น และนักศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ฐานข้อมูลและกระแสความเคลื่อนไหว การพัฒนาและส่งเสริมศิลปะภายในจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้ยุทธศาสตร์ “เชียงใหม่เมืองศิลปะ” ปี 2567 มีแนวโน้มเติบโตเป็นศูนย์กลางศิลปะสำคัญของประเทศ โดยเฉพาะศิลปะที่สะท้อนอัตลักษณ์ทางศาสนาและวัฒนธรรม
- 2) ด้านการสังเคราะห์และวางแผนจัดการองค์ความรู้ ได้พัฒนาหลักสูตรพุทธศิลป์กรรม ภายในปีการศึกษา 2567 ที่บูรณาการทฤษฎีและการปฏิบัติจริง พร้อมทั้งนำเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อความร่วมมือ
- 3) ด้านการสร้างระบบศูนย์การเรียนรู้ เกิดโมเดลศูนย์การเรียนรู้แบบปฏิบัติการ (Experiential Learning Center) ที่ใช้การเรียนรู้จากการลงมือทำ (Learning by Doing) เป็นฐานในการเตรียมพร้อมทักษะวิชาชีพ

¹ วิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย

¹ Chiang Rai Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Rai, Thailand

² วิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย

² Chiang Rai Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Rai, Thailand

* Corresponding author. E-mail: Kanjanachonsiri@gmail.com

4) ด้านการนำเสนอผลผลิต ผลลัพธ์จากหลักสูตรได้ถูกนำเสนอสู่สาธารณะผ่านนิทรรศการ “มงคล” และ “รอยพระพุทธรูป” ซึ่งสะท้อนความเชื่อและสัญลักษณ์ในบริบทเชียงราย โดยได้รับการตอบรับอย่างดีจากชุมชนและสามารถต่อยอดเชิงพาณิชย์ได้

คำสำคัญ: การเรียนรู้พุทธศิลป์, เชียงรายกับเมืองศิลป์, การเรียนรู้เชิงศิลปะ

Abstract

The objectives of this research were to 1) study and compile data on the general trends and movements in the art society within Chiang Rai Province under the “Chiang Rai City of Art” strategy for 2024; 2) synthesize and plan the management of knowledge related to “Buddhist Art” through a pilot teaching model in the Buddhist Art Curriculum for the 2024 academic year; 3) create a learning center system and an experimental teaching model focusing on preparing and building experiential skills; and 4) present the outcomes from the integrated learning center system through the organization of the Buddhist Art exhibitions, “Mongkhon” and “The Footprints of Buddha.” This study employed Participatory Action Research (PAR). The key informants consisted of 20 individuals, including instructors, local artists, and students, selected through purposive sampling. The research instruments included semi - structured interviews and participant observation. Data were analyzed using content analysis.

The research results were found as follows;

1) Data and Trends: The promotion of art under the “Chiang Rai: The City of Art, 2024” strategy shows strong potential for the province to grow into a major national art center, particularly reflecting religious and cultural identities.

2) Knowledge Synthesis and Planning: The Buddhist Art Program, developed for the 2024 academic year, successfully integrated theory with practice, incorporating digital technology for contemporary knowledge transmission.

3) Learning Center System: An Experiential Learning Center model was established, utilizing a “Learning by Doing” approach to effectively build professional skills.

4) Outcome Presentation: Student works were successfully presented through the “Mongkhon” and “Footprint of the Buddha” exhibitions. These events, reflecting local Buddhist beliefs, received positive community feedback and demonstrated commercial viability.

Keywords: Learning in Buddhist Art, Chiang Rai and the City of Art, Learning Through Art

บทนำ

ในบริบทของโลกยุคปัจจุบัน ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ได้กลายเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ศิลปกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “พุทธศิลป์” (Buddhist Art) ไม่ได้เป็นเพียงแค่การแสดงออกทางสุนทรียภาพและความงามทางทัศนศิลป์เท่านั้น แต่ยังเป็นภาพสะท้อนอันทรงคุณค่าของ ปรัชญา ความเชื่อ อัตลักษณ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ยังคงมีมาอย่างยาวนาน การนำต้นทุนทาง วัฒนธรรมเหล่านี้มาบูรณาการเข้ากับระบบการศึกษาและการพัฒนาชุมชน ถือเป็นการสร้างพลังละมุน (Soft Power) ที่สามารถยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้อย่างยั่งยืน (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์, 2563) ในแวดวงวิชาการระดับนานาชาติ การจัดการเรียนการสอน ทางด้านศิลปกรรมศาสตร์กำลังปรับตัวเข้าสู่กระบวนทัศน์ใหม่ที่เน้นการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและการ สร้างสรรค์นวัตกรรม โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ทางทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการสร้างผลงาน ที่ตอบสนองต่อบริบทของสังคมร่วมสมัย การยกระดับพุทธศิลป์ให้ก้าวข้ามกรอบจารีตเดิมสู่การเป็น นวัตกรรมทางศิลปะที่จับต้องได้ จึงเป็นวาระสำคัญที่นักวิชาการและผู้ขับเคลื่อนนโยบายด้าน ศิลปวัฒนธรรมให้ความสนใจอย่างยิ่งยวด เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการ สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในเวทีสากล

ประเทศไทยได้ตระหนักถึงศักยภาพดังกล่าวว่าเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัด เชียงราย ซึ่งเป็นหมุดหมายสำคัญที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางสภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และ ประวัติศาสตร์ที่สืบทอดมาตั้งแต่อารยธรรมล้านนา ต้นทุนทรัพยากรเหล่านี้ได้ถูกนำมาขับเคลื่อนอย่างเป็น ระบบภายใต้ยุทธศาสตร์การสร้าง “เชียงรายเมืองศิลปะ” (The City of Art) นิเวศทางศิลปะของจังหวัดมี ความก้าวหน้าและเป็นพลวัตอย่างสูง จนได้รับการประกาศรับรองให้เป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ ของยูเนสโกด้านการออกแบบ (City of Design) ประจำปี 2566 (UNESCO, 2023) และได้รับเกียรติเป็น เจ้าภาพจัดงานมหกรรมศิลปะร่วมสมัยนานาชาติ ไทยแลนด์เบียนนาเล่ เชียงราย 2567 (Thailand Biennale, Chiang Rai 2023) (สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย, 2566) นอกจากนี้ เชียงรายยังเป็นศูนย์ รวมของศิลปินระดับแนวหน้าผ่านองค์กรขับเคลื่อนอย่าง “ข้าวศิลป์” ซึ่งพัฒนาสู่การเป็นหอศิลป์ร่วมสมัย เมืองเชียงราย (CIAM) รวมถึงมีพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทุกมุมโลก อาทิ วัดร่องขุน (White Temple) พิพิธภัณฑ์บ้านดำ (Baandam Museum) วัดร่องเสือเต้น (Blue Temple) และไร่เชิญตะวัน พื้นที่เหล่านี้ทำหน้าที่เป็นต้นแบบเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นถึงการใช้สุนทรียภาพในการ สร้างสรรค์และขับเคลื่อนเมืองให้กลายเป็นจุดหมายปลายทางทางศิลปะและวัฒนธรรมระดับโลก

ท่ามกลางนิเวศทางศิลปะที่เข้มแข็งดังกล่าว การจัดการศึกษาภายในหลักสูตรพุทธศิลปกรรมจึง ควรมีความเชื่อมโยงกับบริบทของเมืองอย่างแยกส่วนไม่ได้ การใช้ความหลากหลายของแหล่งศิลปกรรมและ บุคลากรในพื้นที่เป็นกรณีศึกษา (Case Study) ถือเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการจัดการความรู้และเสริมสร้าง การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) (Kolb, 1984) อย่างไรก็ตาม จากการประเมิน ผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนการสอนในระยะที่ผ่านมาพบว่า หลักสูตรยังคงเผชิญกับข้อจำกัดและปัญหา เชิงโครงสร้างที่สำคัญ ปัญหาประการแรกคือข้อจำกัดด้านการรวมศูนย์ข้อมูลและการจัดการองค์ความรู้ที่ กระจุกกระจาย ทำให้ขาดพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ปัญหาประการต่อมาซึ่งถือเป็นความท้าทายหลัก คือผลผลิตจากการเรียนรู้หรือผลงานศิลปะเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษา ซึ่งถือเป็นทรัพยากรที่มี

ศักยภาพสูงในการพัฒนาต่อยอด กลับยังไม่ได้ถูกนำออกสู่สาธารณชนหรือเข้าสู่ระบบตลาดศิลปะ (Art Market) อย่างเป็นรูปธรรม การเรียนการสอนส่วนใหญ่ยังคงถูกจำกัดอยู่เพียงภายในรั้วสถาบันการศึกษา ขาดกลไกการเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการบ่มเพาะทักษะด้านการเป็นผู้ประกอบการศิลปะ (Art Entrepreneur) (คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2566) และทำให้ผลผลิตทางวิชาการไม่สามารถสร้างผลกระทบ (Impact) ต่อสังคมและเศรษฐกิจได้อย่างเต็มศักยภาพ

ด้วยเหตุผลและสภาพปัญหาดังกล่าว การวิจัยนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการ “พัฒนาศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลปะสร้างสรรค์” เพื่ออุดช่องโหว่ของการจัดการศึกษาและยกระดับศักยภาพของผู้เรียน เหตุผลหลักในการวิจัยครั้งนี้คือความมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์นวัตกรรม การบริหารจัดการ การศึกษา (Educational Innovation) ผ่านการสร้าง “โมเดลศูนย์การเรียนรู้” ที่ทำหน้าที่เป็นทั้งแหล่งรวบรวมองค์ความรู้และสะพานเชื่อมโยงผลงานของนักศึกษาสู่พื้นที่สาธารณะ โดยอาศัยจังหวะเวลาสำคัญที่เชียงรายเป็นเจ้าภาพงานศิลปะระดับโลกในการจัดนิทรรศการพุทธศิลป์ “มงคล” และ “รอยพระพุทธรูป” งานวิจัยนี้มุ่งหวังที่จะทดสอบระบบการนำผลงานพุทธศิลป์เข้าสู่ระบบการจัดแสดงและการจัดจำหน่าย เพื่อสร้างทักษะการเป็นผู้ประกอบการศิลปะ (Art Entrepreneur) แก่ผู้เรียน ก่อให้เกิดรายได้และเงินทุนหมุนเวียนกลับมาสนับสนุนการศึกษา การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้จึงมิใช่เพียงการแก้ปัญหาการเรียนการสอนภายในหลักสูตรเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Creation) ให้กับทรัพยากรพุทธศิลป์ ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์เชียงรายเมืองศิลปะ และสร้างต้นแบบศูนย์การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการที่มีความยั่งยืน ซึ่งสามารถเป็นแบบอย่างมาตรฐานให้การจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมศาสตร์ในระดับชาติและระดับนานาชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและรวบรวมฐานข้อมูล รูปแบบ กระแสความเคลื่อนไหวสังคมศิลปะที่เกิดขึ้นทั่วไป และภายในจังหวัดเชียงราย “ภายใต้ยุทธศาสตร์เชียงรายเมืองศิลปะ (The City of Art) ปี 2567”
2. เพื่อสังเคราะห์และวางแผนจัดการการองค์ความรู้ในรูปแบบที่เกี่ยวข้องใน “พุทธศิลป์” โดยใช้กรณีทดลองการเรียนการสอนภายในหลักสูตรพุทธศิลปกรรมภายในปีการศึกษา 2567
3. เพื่อสร้างระบบศูนย์การเรียนรู้ ทดลองสร้างโมเดลการจัดการเรียนการสอนภายในรายวิชาที่เป็นการเตรียมพร้อมและสร้างทักษะเชิงประสบการณ์
4. เพื่อนำเสนอผลผลิตจาก ระบบรวมศูนย์การเรียนรู้จากหลักสูตรพุทธศิลปกรรม ในรูปแบบการจัดกิจกรรมนิทรรศการพุทธศิลป์ “มงคล” และนิทรรศการ “รอยพระพุทธรูป”

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลปะสร้างสรรค์ภายใต้ยุทธศาสตร์เชียงรายเมืองศิลปะ” ผู้ศึกษาได้เตรียมแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1. ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และกระบวนการรับรู้ทางศิลปะ (Experiential Learning and Perception Theory)

การเรียนรู้ศิลปะ โดยเฉพาะในมิติของพุทธศิลป์ ถือเป็นกระบวนการซับซ้อนที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ซึ่งต้องอาศัยพื้นฐานจากการรับรู้และการประมวลผลทางความคิดที่ลุ่มลึก ทฤษฎีจิตวิทยาในกลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt Theory) ได้อธิบายไว้อย่างชัดเจนว่า มนุษย์มีแนวโน้มที่จะเรียนรู้และทำความเข้าใจสิ่งเร้าในลักษณะที่เป็น “องค์รวม” (Holistic) มากกว่าการแยกย่อยเป็นส่วน ๆ โดยมีกลไกสำคัญคือ “การรับรู้” (Perception) ซึ่งเป็นกระบวนการที่สมองใช้ประสบการณ์เดิมในการตีความสิ่งที่สายตามองเห็น กฎการจัดระเบียบการรับรู้ต่าง ๆ เช่น กฎแห่งความคล้ายคลึง (Law of Similarity) กฎแห่งความใกล้ชิด (Law of Proximity) และกฎแห่งความสมบูรณ์ (Law of Closure) ล้วนมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการตีความความงามทางสุนทรียภาพและสัญลักษณ์ทางศาสนาที่ซ่อนอยู่ในงานพุทธศิลป์ ยิ่งไปกว่านั้น กระบวนการที่ศูนย์การจัดการศึกษาสมัยใหม่ยังให้ความสำคัญกับ “การหยั่งเห็น” (Insight) ซึ่งเป็นการเกิดความตระหนักรู้และเข้าใจในช่องทางการแก้ปัญหาอย่างฉับพลันทันที อันเป็นผลมาจากการที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและสัมผัสกับปัญหาโดยตรง แนวคิดนี้สอดคล้องอย่างยิ่งกับทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) ของ Kolb (1984) ที่เน้นย้ำว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้ผ่านวัฏจักรของการสร้างประสบการณ์ตรง (Concrete Experience) การไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflective Observation) การสร้างรวบยอดความคิด (Abstract Conceptualization) และการนำไปทดลองปฏิบัติจริง (Active Experimentation) ดังนั้น การออกแบบศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลป์จึงไม่สามารถจำกัดอยู่เพียงการบรรยายทฤษฎีในห้องเรียน แต่ต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการรับรู้แบบองค์รวมผ่านการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการหยั่งเห็นและสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและลึกซึ้ง (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2553)

2. การจัดการระบบคุณภาพและนวัตกรรมเพื่อการบริหารจัดการศึกษา (PDCA and Total Quality Management)

ในการพัฒนาองค์กรและระบบการศึกษาให้มีมาตรฐานระดับสากล การนำหลักการบริหารงานคุณภาพมาประยุกต์ใช้ถือเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งยวด วงจรเดมิง (Deming Cycle) หรือ PDCA (Plan, Do, Check, Act) ถือเป็นกรอบแนวคิดเชิงระบบที่เป็นรากฐานสำคัญของการจัดการคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management: TQM) ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Quality Improvement: CQI) วงจรดังกล่าวประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอนที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นพลวัต ได้แก่ ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนดวิสัยทัศน์ การวิเคราะห์บริบท การตั้งเป้าหมาย ตัวชี้วัด (KPIs) และการออกแบบกลไกการทำงานของศูนย์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์เมืองศิลปะ ขั้นตอนการปฏิบัติ (Do) คือการนำแผนงานไปสู่การขับเคลื่อนจริงผ่านการจัดทำหลักสูตร กิจกรรมเวิร์กช็อป และการจัดนิทรรศการศิลปะ ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check) เป็นกระบวนการประเมินผลสัมฤทธิ์ การรวบรวมข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) จากผู้เข้าร่วมกิจกรรม ศิลปินเครือข่าย และผู้ชมงานศิลปะ เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน และขั้นตอนการปรับปรุง (Act) ซึ่งเป็นการนำผลการประเมินมาปรับแก้กระบวนการให้ดียิ่งขึ้น เพื่อยกระดับมาตรฐานและจัดทำเป็นรูปแบบปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จุดเด่นของระบบ PDCA คือความยืดหยุ่นที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับการบริหารจัดการทุกระดับ ตั้งแต่การพัฒนารายวิชาไปจนถึงการขับเคลื่อนนวัตกรรมเชิงโครงสร้างขนาดใหญ่ การนำวงจร PDCA มาเป็นกลไกหลักในการบริหารจัดการ “ศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลป์สร้างสรรค์” จึงเป็นการรับประกันว่ากระบวนการทำงานของศูนย์ฯ จะได้รับการตรวจสอบและพัฒนาให้มีความทันสมัย สามารถปรับตัวรับมือกับพลวัตของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ลดความเสี่ยงใน

การดำเนินงาน และสร้างความยั่งยืนให้กับระบบนิเวศทางการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม (วิฑูรย์ สิมะโชติ, 2555)

3. กรณีศึกษา ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) กับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy)

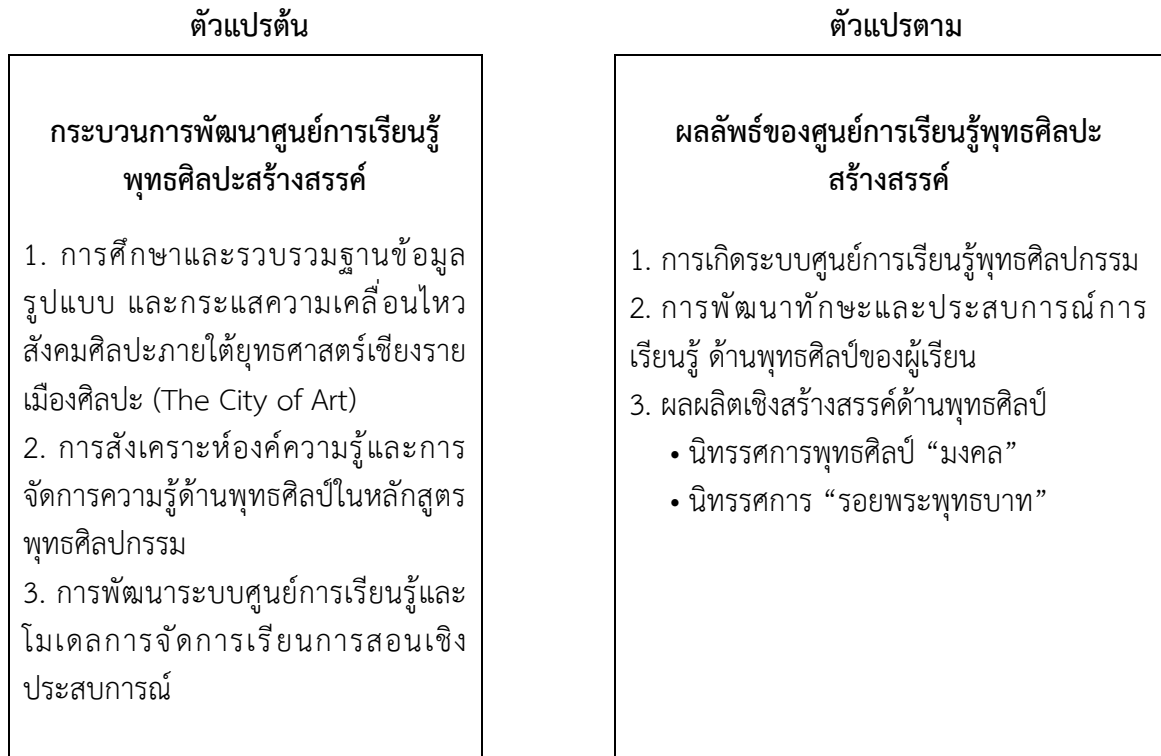
เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) เป็นแนวความคิดการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจบนรากฐานของการใช้องค์ความรู้ (Knowledge - based) การศึกษา การสร้างสรรค์นวัตกรรม และการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา โดยมุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่า (Value Creation) ให้กับต้นทุนทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น ในบริบทของประเทศไทย ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ หรือ TCDC (Thailand Creative and Design Center) ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) ถือเป็นกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จสูงสุดในการเป็นต้นแบบ (Benchmark) ระดับชาติสำหรับการพัฒนาระบบนิเวศสร้างสรรค์ (Creative Ecosystem) ยุทธศาสตร์หลักของ TCDC ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการเป็นห้องสมุดหรือแหล่งรวบรวมข้อมูลด้านการออกแบบเท่านั้น แต่ยังมีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกลในการทำหน้าที่เป็น “พื้นที่กลาง” หรือแพลตฟอร์มในการเชื่อมโยงระหว่างนักออกแบบ สถาบันการศึกษา และภาคธุรกิจ (SMEs) โดยมีเป้าหมายเพื่อนำ “กระบวนการคิดเชิงออกแบบ” (Design Thinking) ไปจับคู่กับ “ทุนทางวัฒนธรรม” ก่อให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันระดับสากล ผ่านกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ เช่น การจัดนิทรรศการ การบ่มเพาะธุรกิจสร้างสรรค์ และการสร้างเครือข่ายนักออกแบบ การถอดบทเรียนจากโมเดลของ TCDC มีความสอดคล้องและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการออกแบบโครงสร้างของ “ศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลป์” เพราะศูนย์ฯ ต้องทำหน้าที่มากกว่าการเป็นสถานที่จัดการเรียนการสอน แต่ต้องเป็นระบบนิเวศที่เชื่อมโยงผลงานศิลปะของนักศึกษาเข้าสู่พื้นที่ตลาดศิลปะ (Art Market) อย่างแท้จริง การส่งเสริมให้ผู้เรียนก้าวสู่การเป็น “ผู้ประกอบการศิลปะ” (Art Entrepreneur) ที่สามารถนำสุนทรียภาพทางพุทธศิลป์มาประยุกต์ใช้สร้างรายได้และตอบโจทย์บริบทของสังคมร่วมสมัย จึงเป็นการเดินตามรอยยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศผ่านเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์, 2566)

กล่าวโดยสรุป การบูรณาการทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่เน้นกระบวนการรับรู้แบบองค์รวม ผสมผสานกับระบบการบริหารจัดการคุณภาพ PDCA เพื่อสร้างกลไกการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการถอดบทเรียนจากความสำเร็จของศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) ในมิติของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ถือเป็นรากฐานทางวิชาการที่สำคัญยิ่งในการวิจัยครั้งนี้ กรอบแนวคิดและวรรณกรรมที่ทบทวนทั้งหมดนี้ จะถูกนำมาใช้เป็นเข็มทิศเชิงกลยุทธ์ในการออกแบบโครงสร้างและกลไกการดำเนินงานของ “ศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลป์สร้างสรรค์” เพื่อให้ศูนย์แห่งนี้มีศักยภาพในการทำหน้าที่บ่มเพาะทักษะวิชาชีพ สร้างความพร้อมในการเป็นผู้ประกอบการศิลปะ เชื่อมโยงผลผลิตทางวิชาการสู่สังคม และสามารถตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเมืองเชียงรายให้เป็นเมืองศิลปะ (The City of Art) ระดับสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่าง กระบวนการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลป์สร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาและรวบรวมฐานข้อมูลทางศิลปะ การสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านพุทธศิลป์ และ

การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เป็น ตัวแปรต้น ที่ส่งผลต่อ ผลลัพธ์ของศูนย์การเรียนรู้ พุทธศิลปะสร้างสรรค์ ซึ่งเป็น ตัวแปรตาม โดยผลลัพธ์ดังกล่าวสะท้อนผ่านการเกิดระบบศูนย์การเรียนรู้ พุทธศิลปกรรม การพัฒนาทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน และการสร้างสรรค์ผลงานทาง พุทธศิลป์ในรูปแบบกิจกรรมและนิทรรศการเชิงสร้างสรรค์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการ วิจัย ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

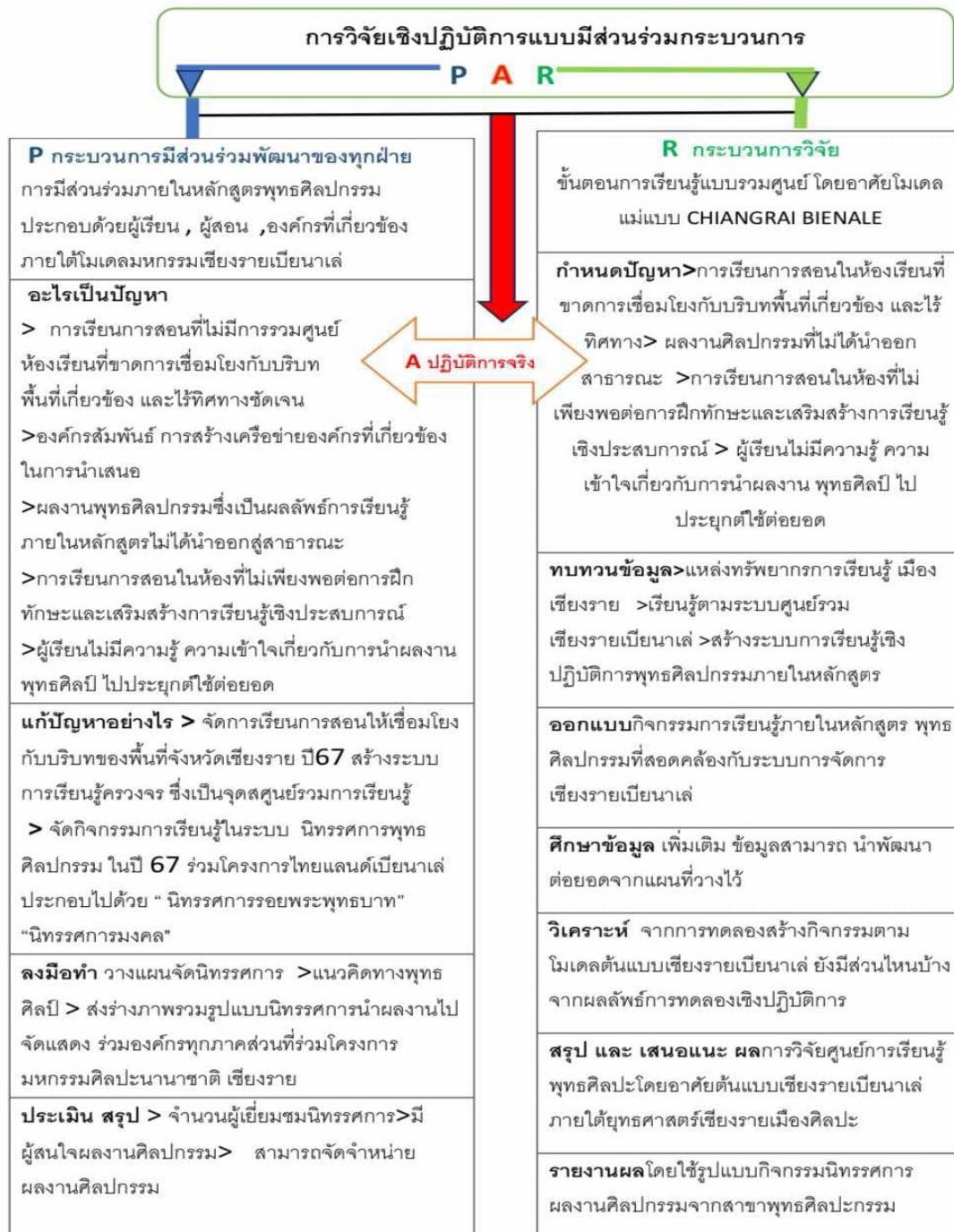

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลปะสร้างสรรค์ภายใต้ยุทธศาสตร์เชียงใหม่เมืองศิลปะ Buddhist Arts Learning Center ; one stop Educational Innovation under Strategy of Chiang Rai the City of Art” โดยผู้วิจัยได้กำหนดใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) แบบ PAR ประกอบด้วย Participatory (การมีส่วนร่วม) + Action (การปฏิบัติ) + Research (การแสวงหาความรู้) โดยการดำเนินงาน ผู้วิจัยกำหนดแหล่งข้อมูลในการศึกษาโดยใช้ผู้วิจัยกำหนดแหล่งข้อมูลในการศึกษาการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลปะสร้างสรรค์ภายใต้ยุทธศาสตร์เชียงใหม่เมืองศิลปะBuddhist Arts Learning Center ; One Stop Educational Innovation under Strategy of Chiang Rai the City of Art โดยใช้ พื้นที่ 3 สถานที่ (Onsite) ในจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 1) สาขาพุทธศิลปกรรมเชียงราย 2) “นิทรรศการ มงคล”และ นิทรรศการรอยพระพุทธรูป โรงแรมริเวอร์เชียงราย 3) นิทรรศการโกดังห้วยเกียง เชียงแสน เชียงรายเปียนาเล่ แต่ละในพื้นที่เกี่ยวข้องกับการศูนย์การเรียนรู้ศิลปะในเมืองเชียงราย ในช่วงเวลาที่เชียงราย เป็นเจ้าภาพเปียนาเล่ โดยผู้วิจัยได้เล็งเห็นว่าพื้นที่นี้เป็นแหล่งเกี่ยวกับพื้นที่การเรียนรู้ ที่สามารถให้ข้อมูลอัน เป็นประโยชน์ พร้อมทั้งกลุ่มผู้วิจัยมีเครือข่ายในกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ และข้อมูลที่ได้เป็น

ประโยชน์ต่อการศึกษาข้อมูลเชิงพื้นที่ และการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น นิทรรศการและการจัด Workshop และ เก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลปะสร้างสรรค์ภายใต้ยุทธศาสตร์ เชียงรายเมืองศิลปะ Buddhist Arts Learning Center ; One Stop Educational Innovation under Strategy of Chiang Rai the City of Art 20 คน และมีดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมเกี่ยวกับ “การพัฒนา ศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลปะสร้างสรรค์ภายใต้ยุทธศาสตร์เชียงรายเมืองศิลปะ (The City of Art)” โดยมีกรอบ การสร้างชุดนิทรรศการและกิจกรรม ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 กรอบระเบียบวิธีวิจัยการวิจัย การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลปะสร้างสรรค์ภายใต้
ยุทธศาสตร์เชียงรายเมืองศิลปะ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลลัพธ์จากการศึกษาและรวบรวมฐานข้อมูล รูปแบบ กระแสความเคลื่อนไหว สังคมศิลปะที่เกิดขึ้นทั่วไป และภายในจังหวัดเชียงราย “ภายใต้ยุทธศาสตร์เชียงรายเมืองศิลปะ (The City Of Art) ปี 2567” พบว่า จากการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและกระแสความเคลื่อนไหวของ สังคมศิลปะภายในจังหวัดเชียงราย ภายใต้ยุทธศาสตร์เชียงรายเมืองศิลปะ เมืองเชียงรายมีแนวโน้มเติบโต ในฐานะศูนย์กลางศิลปะที่สำคัญของประเทศไทย โดยเฉพาะในด้านศิลปะร่วมสมัยและศิลปะเชิงพุทธ ศาสนา มีการจัดกิจกรรมทางศิลปะอย่างต่อเนื่อง เช่น นิทรรศการ ศิลปะชุมชน และเทศกาลศิลปะที่ ส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ แนวทางการพัฒนาศิลปะในเชียงรายสอดคล้องกับแนวคิด “Creative City” ของ UNESCO ที่เน้นการใช้ศิลปะและวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือพัฒนาเมือง

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลลัพธ์จากการสังเคราะห์และวางแผนจัดการการองค์ความรู้ในรูปแบบที่ เกี่ยวข้องใน “พุทธศิลป์” โดยใช้ กรณีทดลองการเรียนการสอนภายในหลักสูตรพุทธศิลปกรรมภายในปี การศึกษา 2567 พบว่า มีการออกแบบหลักสูตรที่เน้นการบูรณาการระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติ โดยให้ ผู้เรียนได้ศึกษาแนวคิดเชิงพุทธศิลป์และลงมือสร้างสรรค์งานจริง ใช้กรณีศึกษาเกี่ยวกับงานศิลปะพุทธ ศาสนาในเชียงราย เช่น วัดร่องขุ่น วัดร่องเสือเต้น และอิทธิพลของศิลปินสำคัญในพื้นที่ วางแผนการสอน โดยให้ความสำคัญกับการสืบทอดภูมิปัญญาดั้งเดิม ควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลในการ ถ่ายทอดองค์ความรู้

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลลัพธ์จากการทดลองสร้างระบบศูนย์การเรียนรู้และโมเดลการจัดการเรียน การสอนที่เน้นการเตรียมพร้อมและสร้างทักษะเชิงประสบการณ์ พบว่า มีการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบของศูนย์ การเรียนรู้ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานจริง เช่น เวิร์กช็อป สตูดิโอศิลปะ และพื้นที่แลกเปลี่ยนความรู้ ระบบการ เรียนรู้ทดลองใช้แนวทาง “Learning by Doing” ที่ผู้เรียนสามารถฝึกปฏิบัติจริง เช่น การแกะสลักพุทธ ศิลป์ การสร้างงานจิตรกรรม และงานปั้น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของศิลปินในท้องถิ่น โดยเชิญศิลปินมาเป็น ที่ปรึกษาและร่วมพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์ที่ 4 ผลลัพธ์การนำเสนอผลผลิตจาก ระบบรวมศูนย์การเรียนรู้จากหลักสูตรพุทธ ศิลปกรรม ในรูปแบบการจัดกิจกรรมนิทรรศการพุทธศิลป์ “มงคล” และนิทรรศการ “รอยพระพุทธรูป” พบว่า ผลงานจากหลักสูตรศิลปกรรมถูกนำเสนอผ่านนิทรรศการที่สะท้อนอัตลักษณ์ของศิลปะพุทธ ศาสนา นิทรรศการ “มงคล” มุ่งเน้นการนำเสนอผลงานที่มีความหมายเชิงพุทธศาสนาและสื่อถึงแนวคิด ความเป็นสิริมงคล นิทรรศการ “รอยพระพุทธรูป” เน้นการนำเสนอศิลปะที่เกี่ยวข้องกับความศรัทธา และ สัญลักษณ์ทางพุทธศาสนาในบริบทเชียงราย นิทรรศการได้รับการตอบรับดีจากชุมชนและกลุ่มนักศึกษา ทำให้เกิดกระแสความสนใจในศิลปะพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น อภิปรายผล ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์เชียงราย เมืองศิลปะ การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลปะสร้างสรรค์ช่วยสนับสนุนให้เชียงรายเป็นเมืองศิลปะที่มี เอกลักษณ์เฉพาะตัว ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า จังหวัดเชียงรายมีพลวัตการเติบโตในฐานะศูนย์กลางศิลปะของประเทศ โดยเฉพาะศิลปะเชิงพุทธศาสนา ทั้งนี้ เป็นผลมาจากความเข้มแข็งของทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่ที่ถูกขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวทางขององค์การยูเนสโกที่ประกาศรับรองให้เชียงรายเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ด้านการออกแบบ (UNESCO, 2023) การรวบรวมฐานข้อมูลและกระแสความเคลื่อนไหวดังกล่าวช่วยยืนยันว่า การนำทุนทางวัฒนธรรมมาบูรณาการเข้ากับการพัฒนาระดับภูมิภาค ถือเป็นการสร้างพลังละมุน (Soft Power) ที่ยกระดับขีดความสามารถของพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังที่ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (2563) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการนำต้นทุนทางวัฒนธรรมมาเพิ่มมูลค่าในระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ นอกจากนี้ การจัดมหรสพศิลปะระดับนานาชาติ (สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย, 2566) ยังเป็นตัวเร่งสำคัญที่ทำให้สังคมศิลปะในเชียงรายมีความตื่นตัวและพร้อมที่จะเป็นฐานข้อมูลชั้นดีให้กับการศึกษา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การวางแผนจัดการองค์ความรู้ในหลักสูตรได้เน้นการบูรณาการทฤษฎีเข้ากับการปฏิบัติ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับภูมิปัญญาดั้งเดิม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจะรักษามรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ได้นั้น จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับบริบทของยุคสมัย สอดคล้องกับทฤษฎีของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2550) ที่กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมคือผลของการสั่งสมภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา การปรับใช้เทคโนโลยีจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ภูมิปัญญาเหล่านั้นสามารถอยู่รอดและเจริญสืบต่อไปได้ การที่หลักสูตรเลือกใช้แหล่งศิลปกรรมเชิงพื้นที่มาเป็นกรณีศึกษาเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชาวุฒิ อภิระติง (2561) ที่ระบุว่า ศิลปกรรมทางศาสนาย่อมสะท้อนรูปแบบและอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น (Local Identity) การจัดการเรียนรู้จึงเป็นการสืบทอดอัตลักษณ์ที่ลึกซึ้ง ซึ่งมุ่งเน้นสุนทรียภาพที่โน้มน้าวจิตใจผู้คนให้เข้าถึงหลักธรรมทางศาสนาได้อย่างแท้จริง (ชยาภรณ์ สุขประเสริฐ, 2559)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การที่ได้สร้างพื้นที่ต้นแบบศูนย์การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทัศน์ “การเรียนรู้จากการลงมือทำ (Learning by Doing)” และมีศิลปินเครือข่ายร่วมเป็นที่ปรึกษา ทั้งนี้ เป็นเพราะทักษะทางศิลปกรรมไม่อาจเกิดสัมฤทธิ์ผลได้จากการบรรยายเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยการลงมือปฏิบัติจริง สอดคล้องอย่างยิ่งกับทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) ของ Kolb (1984) ที่เน้นย้ำว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้ผ่านวัฏจักรของการสร้างประสบการณ์ตรงและทดลองปฏิบัติ ยิ่งไปกว่านั้น การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการรับรู้แบบองค์รวม ยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการหยั่งเห็น (Insight) ในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2553) นอกจากนี้ การดึงศิลปินและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครวิณีย์ หวานจริง (2556) ที่พบว่าการสร้างสรรค์งานศิลปกรรมในชุมชนไม่ใช่เพียงการสร้างชิ้นงาน แต่เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะวิชาชีพและสร้างคุณค่าทางสุนทรียะได้อย่างยั่งยืน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า การที่แสดงให้เห็นว่าผลผลิตจากหลักสูตรได้รับการนำเสนอผ่านนิทรรศการ “มงคล” และ “รอยพระพุทธรูป” จนได้รับการตอบรับที่ดีและสามารถต่อยอดเชิงพาณิชย์ได้ ทั้งนี้ สะท้อนให้เห็นว่าศูนย์การเรียนรู้สามารถทำหน้าที่เป็นฟันเฟืองในการส่งเสริมเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมได้จริง การนำเสนอคติธรรมผ่านงานศิลปะที่เข้าถึงง่ายสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ ประทีป ชุมพล (2539) ที่พบว่าศิลปกรรมทางศาสนามีอิทธิพลต่อความเชื่อและวิถีชีวิตของประชาชนเสมอมา การนำผลงานดังกล่าวมาประยุกต์จัดแสดงและต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ วัชรวิพรรณ หิรัญพลาว์ส (2566) ที่ระบุว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากศิลปะยุคโบราณต้องอาศัยกระบวนการผลิตที่ร่วมสมัยเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Creation) ยิ่งไปกว่านั้น การเชื่อมโยงนิทรรศการเข้ากับบริบทของเมืองเพื่อดึงดูดผู้คน ยังเป็นไปในทิศทางเดียวกับ กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์ และนภารัตน์ กิตติรัตนมงคล (2565) ที่ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนากิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ จะนำมาซึ่งผลกระทบเชิงบวกต่อชุมชน ซึ่งกระบวนการทั้งหมดนี้ถือเป็นการติดต่ออาจารย์ให้ผู้เรียนก้าวขึ้นเป็น “ผู้ประกอบการศิลปะ (Art Entrepreneur)” (คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2566) ที่สามารถเชื่อมโยงคุณค่าของพุทธศิลป์เข้าสู่ระบบตลาดศิลปะได้อย่างเป็นรูปธรรม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย “การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลปะสร้างสรรค์ภายใต้ยุทธศาสตร์เชียงรายเมืองศิลปะ” มีรายละเอียดตามแผนภาพที่ 3 ดังนี้

แผนภาพที่ 3 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้นิพนธ์บทความ

(โดยใช้ ChatGPT (GPT - 5.5; OpenAI) จัดทำภาพประกอบโดยผู้นิพนธ์เป็นผู้ตรวจสอบและรับรองความถูกต้องของเนื้อหาทั้งหมดก่อนเผยแพร่)

สรุป

การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลป์สร้างสรรค์ภายใต้ยุทธศาสตร์เชิงรายเมืองศิลปะทำให้เกิดระบบศูนย์การเรียนรู้ ตัวอย่างการจัดการของเชียงรายبيينนาเล่า การดำเนินงานในโครงการนี้อาศัยแนวทาง “ศูนย์การเรียนรู้แบบปฏิบัติการ” (Experiential Learning Center) ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในการสร้างสรรค์และจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ แนวทางนี้ช่วยให้การศึกษาไม่ได้จำกัดอยู่เพียงภายในห้องเรียน แต่ขยายไปสู่การมีส่วนร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและการทำงานร่วมกับศิลปินจริง การเรียนรู้จากของจริง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายนำไปใช้

1.1) การจัดตั้งกองทุนหรือโครงการระดมทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน จัดทำความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ศูนย์ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง พัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ด้านพุทธศิลป์ให้เข้าถึงได้ง่าย ใช้เทคนิค AR/VR ในการนำเสนอนิทรรศการให้มีความน่าสนใจมากขึ้น เทคนิคการใช้ AR (Augmented Reality) และ VR (Virtual Reality)

1.2) การเทคนิคการใช้ AR (Augmented Reality - เทคโนโลยีเสริมความจริง) AR เป็นเทคโนโลยีที่นำภาพเสมือนมาผสมกับโลกจริงผ่านอุปกรณ์ เช่น สมาร์ทโฟน แว่น AR หรือแท็บเล็ต เทคนิคหลักในการใช้ AR Marker - based AR - ใช้ภาพหรือ QR Code เป็นตัวกำหนดให้แสดงภาพ 3 มิติ เช่น AR Code ที่สแกนแล้วมีโมเดล 3D ออกมา และ Markerless AR - ใช้ GPS หรือเซ็นเซอร์ของอุปกรณ์เพื่อแสดงวัตถุเสมือนในตำแหน่งต่าง ๆ เช่น เกม Pokémon GO Projection - based AR - ใช้การฉายภาพเสมือนบนพื้นผิวจริง เช่น Hologram Superimposition - based AR

1.3) ผู้ชมสามารถใช้มือถือหรือแท็บเล็ตสแกนภาพวาดหรือประติมากรรม เพื่อดูแอนิเมชันหรือข้อมูลเสริมเกี่ยวกับศิลปินและแรงบันดาลใจ การจำลองงานศิลปะในพื้นที่เสมือน ช่วยให้ผู้ใช้ชมเห็นงานศิลปะจะมีลักษณะอย่างไรเมื่อติดตั้งในสถานที่ต่าง ๆ เดินทางเข้าสู่โลกศิลปะ และนักเรียนสามารถ “เข้าไปอยู่ใน” ภาพวาดของแวนโก๊ะหรือโมนีเซ่ และเรียนรู้เรื่องราวเบื้องหลัง

1.4) ประชาชนทั่วไปที่เป็นผู้เรียนสามารถใช้แอป AR เพื่อฝึกวาดหรือระบายสีแบบมีไกด์ไลน์การใช้ AR ในการสร้างบทเรียนศิลปะ ในการนำเสนอศิลปะแต่ละยุคสมัยในรูปแบบ AR ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเห็นวิวัฒนาการของศิลปะในแบบ 3D เรียนรู้ศิลปะแบบลงมือทำ เช่น สร้างงานศิลปะเสมือนและนำไปทดลองวางในพื้นที่จริงผ่าน AR เพื่อบทเรียนเชิงโต้ตอบ: สแกนภาพหรือวัตถุเพื่อรับข้อมูลเพิ่มเติม เช่น เทคนิคการใช้สี องค์ประกอบศิลป์ หรือข้อมูลเกี่ยวกับศิลปิน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรมีการส่งเสริม ผู้ใช้เข้าไปในโลกเสมือนแบบสมจริง โดยเทคนิคหลักในการใช้ VR 360° VR Video - วิดีโอที่สามารถหมุนดูได้รอบทิศ เช่น การทัวร์เสมือน Immersive VR - การสร้างสภาพแวดล้อมเสมือนที่ตอบสนองกับผู้ใช้ เช่น เกม VR Haptic Feedback - ใช้ระบบสั่นหรือถุงมือพิเศษเพื่อให้รู้สึกสัมผัสวัตถุเสมือนจริง Room - scale VR - ใช้เซ็นเซอร์ตรวจจับการเคลื่อนไหว ทำให้ผู้ใช้

สามารถเดินในโลกเสมือน AR เหมาะกับการเพิ่มข้อมูลลงบนโลกจริง เช่น ใช้ในการศึกษา การโฆษณา และแอปพลิเคชันมือถือ การใช้ AR ในการจัดนิทรรศการศิลปะ

2.2) พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวศิลปะที่เชื่อมโยงศูนย์การเรียนรู้กับแหล่งศิลปะอื่น ๆ ในเชียงราย ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับกิจกรรม เช่น การทำเวิร์คช็อปพุทธศิลป์ เพิ่มหลักสูตรระยะสั้นที่เปิดโอกาสให้ผู้สนใจทั่วไปสามารถเข้ามาเรียนรู้ จัดกิจกรรมเวิร์คช็อปและนิทรรศการหมุนเวียนเพื่อกระตุ้นความสนใจของสาธารณชน

2.3) สร้างเครือข่ายกับมหาวิทยาลัย ศิลปิน และองค์กรทางศิลปะในระดับประเทศและนานาชาติ จัดงานแลกเปลี่ยนศิลปะระดับภูมิภาคเพื่อขยายโอกาสให้ศิลปินท้องถิ่น สรุปการวิจัยนี้ช่วยให้เห็นแนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลปะที่สามารถเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์เชียงรายเมืองศิลปะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์ และนภารัตน์ กิตติรัตนมงคล. (2565). กลยุทธ์การพัฒนากิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ยุคทวารวดีในเขตจังหวัดนครปฐม. *วารสารมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(12), 617 - 633. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/article/view/262418>
- คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2566). *คู่มือนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2566*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สืบค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2567, จาก <https://l1nq.com/pmy9bs3>
- ชยาภรณ์ สุขประเสริฐ. (2559). พุทธศิลป์: ถิ่นไทย ศิลปกรรมเพื่อพระพุทธศาสนา. *วารสารพุทธอาเซียศึกษา*, 1(2), 59 - 74. http://www.asc.mcu.ac.th/wp-content/uploads/2016/02/001.-2-.paper_2-59-74.pdf
- ประทีป ชุมพล. (2539). *จิตรกรรมฝาผนังภาคกลาง: ศึกษากรณีความสัมพันธ์กับวรรณคดีและอิทธิพลที่มีต่อความเชื่อประเพณีและวัฒนธรรม*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ปรีชาวุฒิ อภิระติง. (2561). ประติมานวิทยาของพระพุทธรูปไสยาสน์ในศิลปะทวารวดีอีสาน. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 10(2), 373 - 409. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/fakku/article/view/167033>
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2550). *การจัดการทรัพยากรทางโบราณคดีในงานพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: โครงการหนังสือโบราณคดีชุมชน.
- วัชรวิวัฒน์ หิรัญพลาว์ส. (2566). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกตุ๊กตาดินเผาจากศิลปะสมัยทวารวดี. *วารสารดิไซน์เอดโค*, 4(1), 21 - 28. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jdecho/article/view/262999>
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2555). *TQM คู่มือพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย - ญี่ปุ่น).
- สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย. (2566). *มหกรรมศิลปะร่วมสมัยนานาชาติ Thailand Biennale, Chiang Rai 2023*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2567, จาก <https://thailandbiennale.org/>
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน). (2563). *รายงานการศึกษาการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ สาขาทัศนศิลป์ ปี 2563*. ศูนย์ข้อมูลเศรษฐกิจสร้างสรรค์

- (TCDC Resource Center). สืบค้นเมื่อ 16 ตุลาคม 2567, จาก <http://resource.tcdc.or.th/ebook/CEA.Visual.Arts.Report.pdf>
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์. (2566). *ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC)*. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2567, จาก <https://www.google.com/search?q=https://www.cea.or.th/th/tcdc>
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2553). *จิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัศวินีย์ หวานจริง. (2556). สุนทรียะในบริบททางสังคมและผลปรากฏจากสภาวะแวดล้อม ของศิลปกรรมกระจากบนผนังอุโบสถ วัดมณีจันทร์ อำเภอพุทธไธสง จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 4(1), 125 - 202. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/fineartsJournal/article/view/77654>
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Prentice-Hall. https://www.researchgate.net/publication/235701029_Experiential_Learning_Experience_As_The_Source_Of_Learning_And_Development
- UNESCO. (2023). *55 New Cities Join the UNESCO Creative Cities Network on World Cities Day*. <https://www.unesco.org/en/articles/55-new-cities-join-unesco-creative-cities-network-world-cities-day>

DIGITAL SEMANTIC STABILIZATION IN AI - MEDIATED ENGLISH LEARNING: IMPLICATIONS FOR HIGHER EDUCATION

Phra Thirathon Panyavaro (Panupiboonwat)^{1,*}

(Received: March 20, 2026; Revised: April 19, 2026; Accepted: April 21, 2026)

Abstract

This paper examines how semantic meaning is constructed and stabilized in AI - mediated English learning environments. As artificial intelligence increasingly functions as a learning agent in language education, understanding the underlying cognitive and linguistic mechanisms of meaning development has become essential. However, existing studies have largely focused on performance outcomes and technology adoption, leaving the processes of semantic construction underexplored. To address this gap, this paper proposes the concept of Digital Semantic Stabilization (DSS) as a theoretical framework for explaining how learners construct, negotiate, and stabilize meaning through interaction with AI systems. The framework conceptualizes meaning development as a dynamic process shaped by iterative cycles of inquiry, AI - generated feedback, verification, and consolidation within a learner - AI interaction loop.

The DSS model identifies four possible patterns of semantic stabilization: simplified, equivalent, contextual, and distorted stabilization. These patterns reflect varying levels of cognitive engagement and semantic accuracy in AI - mediated English learning. While AI enhances accessibility, autonomy, and linguistic support, it also introduces risks related to cognitive offloading and superficial understanding. This paper contributes to applied linguistics and digital pedagogy by offering a new perspective on semantic development in AI - mediated learning and by highlighting the importance of critical AI literacy and structured meaning verification in contemporary English education.

Keywords: Digital Semantic Stabilization, AI - Mediated English Learning, English Learning

¹ Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand

* Corresponding author. E-mail: thirathon.pan@mcu.ac.th

Introduction

Artificial Intelligence (AI) has been integrated - into language teaching, which has significantly redefined the processes that learners use to acquire, interpret, and generate English in digital learning settings. Artificial intelligence - driven technologies provide adaptive feedback, personalized training, and interactive learning experiences. As a result, they have been increasingly utilized in EFL classrooms in recent years in English as a Foreign Language (EFL) classes during the past few years. A large - scale meta - analysis that investigated the applications of artificial intelligence in language instruction found that AI had a statistically significant positive impact on the performance of students across a variety of language skills, particularly in the areas of vocabulary development and reading comprehension (Torres & Kahveci, 2025). These advancements are indicative of a broader pedagogical shift toward technology - mediated learning, which utilizes digital resources to supplement conventional teaching methods and to redefine the participation of students. The link between language input, learner cognition, and technological mediation has emerged as a significant and important topic of research in the field of applied linguistics as educational institutions continue to adopt pedagogies that are supported by artificial intelligence. It is therefore essential to understand how learners construct meaning in AI - mediated learning environments in order to develop effective educational frameworks. This study aims to explore this process within the context of English language learning.

The Transformation of English Learning in the AI Era

With the advent of generative artificial intelligence, a paradigm shift has occurred, moving away from education that is centered on the instructor and toward language learning models that are learner - centered and assisted by technology. Therefore, artificial intelligence systems have the ability to replicate authentic communication, provide feedback in real time, and modify instructional content to the specific needs of individual learners. This enhances learner autonomy and engagement. Enhancements in understanding, grammatical accuracy, vocabulary growth, and idea production have been observed among English language learners in studies that investigated the incorporation of artificial intelligence chatbots (Li, 2024). In addition, recent studies have emphasised that settings mediated by artificial intelligence have the potential to enhance higher - order thinking and learning performance by providing learners with the opportunity to engage in dynamic interactions with digital language resources (Saarela, 2026). Because artificial intelligence is progressively being integrated into multimodal learning platforms, students are becoming more and more reliant on digital tools for meaning negotiation, task accomplishment, and discourse formation. As a consequence of this, the process of learning English is transforming into a hybrid one, in which cognitive processing is dispersed among

human learners and intelligent technologies. Building on the broader transformation of AI in language learning, it is important to examine the specific roles of widely used AI tools in mediating language processes.

The Role of AI as learning agent such as ChatGPT and Google Translate

The use of conversational artificial intelligence systems and machine translation learning agents is of critical importance in the process of mediating language information and providing support for the interpretative processes of learners. For example, ChatGPT can help students come up with new ideas, support them in rewriting written documents, and engage in simulated dialogues that are similar to real - life communication situations (Nizzolino, 2024). Similarly, it has been discovered that artificial intelligence chatbots can facilitate semantic learning through collaborative interaction and reflective note - taking methods. This enables students to negotiate meaning in a more efficient manner during the learning process (Chen, 2024). As a result of their ability to provide rapid lexical explanations, paraphrases, or translations, these technologies frequently serve as cognitive scaffolding that minimize the complexity of processing information. Consequently, artificial intelligence technologies are increasingly being regarded as digital teachers that have the ability to influence the manner in which students understand linguistic structures and generate meaning in the language that they are learning. Important problems regarding the development of semantic competence in AI - supported learning contexts are raised as the dependence on artificial intelligence (AI) continues to expand. The boundaries between human cognition and technological mediation are becoming increasingly blurred. Despite these advantages, concerns have emerged regarding the potential cognitive and pedagogical implications of excessive reliance on AI tools.

Emerging Problems in AI - Mediated English Learning

Even though using AI in the classroom can help teach, some concerns have been raised that too much dependence on automated feedback could hurt students' ability to think critically and understand information on their own. According to research, AI tools may facilitate task completion but make it harder to learn long - term techniques for self - regulation and independent learning (Torres & Kahveci, 2025). Furthermore, the likelihood of contextual mistakes or superficial understanding underscores the necessity of paying more attention to semantic depth in contexts that are mediated by artificial intelligence for language learning.

Research Gap

While there has been a growing corpus of study that has investigated the efficacy, usability, and acceptance of artificial intelligence technology in language education, there

has been a very small amount of emphasis paid to the ways in which AI mediation influences the stabilization of meaning in the process of learning a second language. There are currently research that concentrate largely on quantitative outcomes such as performance improvement, learner satisfaction, or technological adoption. However, these studies do not concentrate on the linguistic processes that are responsible for meaning being negotiated, simplified, or distorted during interactions with artificial intelligence (Chen, 2025). Moreover, whereas generative AI tools exhibit considerable promise in augmenting higher - order thinking and learning perception, their impact on semantic development is still inadequately understood. A more nuanced framework that incorporates applied linguistics, cognitive processing, and digital education is required since this gap shows the necessity for such a framework. For this reason, the purpose of this research is to investigate how students generate, reinforce, or modify meaning while they are engaged with English learning activities that are mediated by artificial intelligence (AI). To address this critical gap, this study introduces the concept of Digital Semantic Stabilization (DSS) as a central analytical framework. DSS explains how learners construct, negotiate, and stabilize meaning through iterative interaction with AI tools. It conceptualizes semantic development as a dynamic process shaped by cycles of inquiry, AI - generated feedback, verification, and consolidation.

AI - Mediated Language Learning

CALL → ICALL → AI Learning Ecology

Over the course of the last few decades, Computer - Assisted Language Learning (CALL) has seen a significant transformation, transitioning from behaviorist drill - based systems to settings that are more flexible and intelligent. Natural language processing and machine learning have been integrated into Intelligent Computer - Assisted Language Learning (ICALL) in recent years, which has enabled the provision of individualized training and real - time linguistic support. The current body of research contends that the rise of generative artificial intelligence represents a further movement toward an AI learning ecology. In this ecosystem, students interact with a variety of digital tools that are interconnected and mediate language input, output, and feedback (Godwin - Jones, 2022). Language learning is no longer constrained to the confines of institutional settings in such ecosystems; rather, it takes place across mobile applications, conversational bots, and online collaborative platforms. This transformation shows a shift away from technology as a supplementary assistance and toward technology as a co - participant in the process of language learning to be more accurately described.

Feedback, Autonomy, and Dependence

AI - mediated feedback has been demonstrated to augment student autonomy by offering prompt error correction, elucidations, and recommendations for linguistic enhancement. Empirical research demonstrates that automated feedback systems can facilitate self - regulated learning and enhance learners' propensity to engage with complicated structures (Ranalli, Link & Chukharev - Hudilainen, 2021). However, experts caution that overreliance on AI technologies may result in cognitive dependence and diminished participation in comprehensive linguistic analysis. Recent research indicates that generative AI can enhance motivation and task completion efficiency; yet, it may also diminish critical evaluation skills if learners accept automated replies uncritically (Kohnke, Moorhouse & Zou, 2023). These different results show that we need to look at how feedback techniques affect both the growth of independence and the possible reliance on technology in AI - supported learning environments.

Semantic Development in Second Language Acquisition

Lexical Inferencing

The process of lexical inference is an essential component of semantic development. This is because students regularly come across unfamiliar words in authentic texts and are required to rely on contextual clues in order to infer the meaning of these words. Recent studies have shown that the capability of learners to successfully infer depends on the breadth and depth of their vocabulary, as well as their background knowledge and strategic competency (Webb, 2020). There is a possibility that the availability of fast translation and dictionary tools in digital contexts will diminish the need for inferencing procedures, which may have an impact on the ability to retain lexical information over the long term. In light of this, it has become increasingly vital in contemporary research on second language acquisition to comprehend how students strike a balance between independent inference and the use of digital help.

Interlanguage Semantics

The term “interlanguage semantics” refers to the ever - evolving system of meaning representation that students of a second language develop as they progress in their language learning. Research highlights the fact that learners' semantic systems are dynamic and are influenced by a variety of factors, including conceptual restructuring, cross - linguistic transfer, and exposure to input in the target language (Jarvis & Pavlenko, 2021). In AI - mediated English learning contexts, interlanguage development may be shaped by algorithmically generated examples and translations that standardize or simplify semantic

distinctions. This raises questions about whether AI tools facilitate accurate conceptual alignment or contribute to fossilization of partial semantic knowledge.

Meaning Negotiation

Meaning negotiation, which is usually linked to interactionist approaches to SLA, includes requests for explanation, checks for confirmation, and reformulations during conversations. Recent classroom studies show that technology - mediated engagement can help with negotiation by letting students go back over conversations, compare interpretations, and think about their language choices (Ziegler, 2022). But when AI systems give quick answers, there may be fewer chances for people to work together to come up with a solution. This change shows how important it is to look at how digital mediation changes the way people interact and how they acquire new words.

Digital Mediation and Meaning Construction

Machine Translation Cognition

Machine translation (MT) tools are now an important part of how students build meaning, especially in international classrooms. Research shows that MT can be both a helpful tool and a mental short - cut, making it easier to understand quickly while maybe making it harder to deal with complicated syntax and meaning (Tsai, 2022). Learners' cognitive processing techniques may change from analytical decoding to verification - based reading, where meaning is accepted following rapid digital confirmation rather than being created by linguistic reasoning, as they depend more and more on automatic translation to interpret texts.

Cognitive Offloading

The idea of cognitive offloading offers a helpful foundation for comprehending the manner in which students allocate their mental effort between internal and external resources. In the context of language learning that is supplemented by artificial intelligence, offloading refers to the process by which students outsource work to digital systems, such as retrieving vocabulary, verifying grammar, or paraphrasing. Recent studies have shown that cognitive offloading, despite the fact that it can free up working memory for higher - order processing, may also reduce opportunities for skill internalization if it is used excessively (Risko & Gilbert, 2021). Therefore, examining the balance between cognitive support and cognitive engagement is essential for understanding semantic competence development in AI - mediated English learning environments.

Theoretical Framework

1. Digital Semantic Stabilization

Based on the theoretical perspectives discussed above, this study proposes the concept of Digital Semantic Stabilization (DSS) to explain how meaning is constructed and stabilized in AI - mediated learning environments. Digital Semantic Stabilization (DSS) is a dynamic process that relates to the way in which learners of a second language construct, adapt, and consolidate meaning while dealing with linguistic input that is mediated by artificial intelligence (AI). It is no longer the case that human interaction or exposure to text is the only factor that influences semantic development in learning environments that are supported by artificial intelligence; rather, algorithmically generated feedback, paraphrase, and translation also play a role. Recent studies in the field of technology - enhanced language learning have stressed the importance of artificial intelligence tools serving as semi - autonomous mediators of linguistic knowledge. These tools have the ability to influence how learners comprehend lexical subtleties and discourse meanings (Godwin - Jones, 2022). DSS therefore conceptualizes semantic competence as a digitally negotiated phenomenon in which learners stabilize meaning through repeated engagement with AI - produced language representations.

From a cognitive - linguistic point of view, meaning stability means adding new semantic information to mental models that are already there while clearing up any confusion or differences between languages. New SLA research shows that digital environments change this process by making it easier to understand things by giving quick feedback. This may speed up understanding but change the depth of processing (Ziegler, 2022). DSS offers a paradigm for analyzing how semantic comprehension becomes “fixed,” enhanced, or altered when learners consistently utilize AI aid in language activities, including translation, paraphrase, and discourse interpretation.

1.1 Process of Digital Semantic Stabilization

The DSS process can be thought of as a series of steps that include exposure, analysis, confirmation, and consolidation. First, students come across language they don't know in real - life or task - based situations. Second, they figure out what something means by using what they already know, clues from the context, and answers made by AI. Third, students check or change their ideas by contrasting AI results with their own ideas. This is an example of mindful meaning negotiation. Lastly, semantic understanding is strengthened by doing something over and over, finishing a job, or communicating clearly. Automated feedback system research shows that repeated exposure to AI suggestions can improve learners' ability to connect form and meaning and boost their trust in their language

decisions (Ranalli, Link & Chukharev - Hudilainen, 2021). On the other hand, researchers say that relying too much on digital proof can cause learners to accept simple interpretations without doing more research (Kohnke, Moorhouse & Zou, 2023). DSS thus highlights both facilitative and constraining dimensions of AI - mediated semantic development, emphasizing the importance of balanced cognitive engagement.

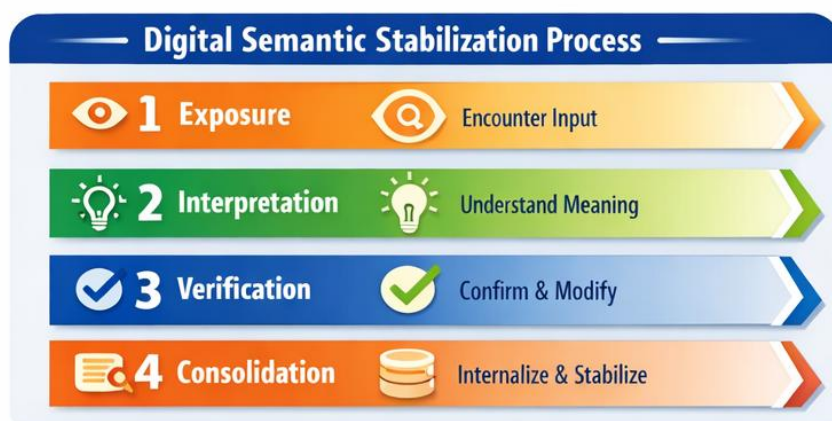

Figure 1 Digital Semantic Stabilization Process

Source: Prepared by the Author

1.2 Learner - AI Interaction Loop

The learner - AI interaction loop is an important part of the DSS framework. It sees meaning creation as a cycle of asking questions, getting input, and making changes to the meaning. Learners start a conversation in this loop by asking questions, translating words, or looking for paraphrases. AI systems react with language that is generated by chance and is based on patterns of usage rather than individual communication intentions. Then, learners think about these answers, add important parts to their interlanguage system, and move on to more involvement.

Theories of cognitive offloading, which suggest that people divide mental effort among internal and external resources to maximize task performance, are consistent with this recurrent pattern (Risko & Gilbert, 2021). In AI - mediated language learning, giving digital systems the job of retrieving words or forming sentences can free up brain resources for planning more complex conversations. However, relying too much on outside help may also make it harder to draw conclusions and try hypotheses on your own, which could change the course of semantic stabilization. As a result, the learner - AI circle is one of the main ways that DSS works in modern schools.

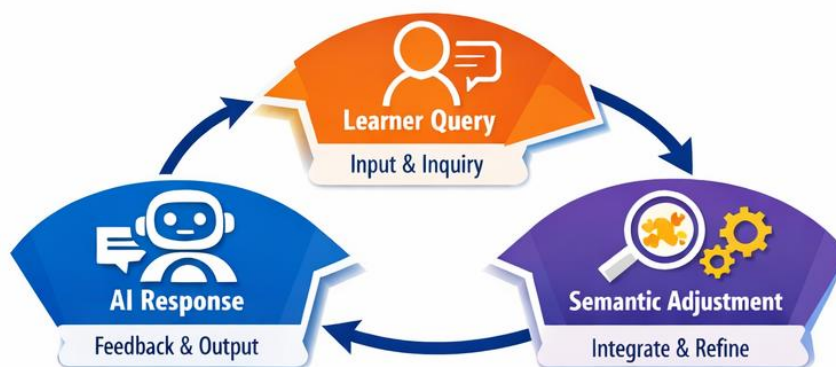

Figure 2 Learner - AI Interaction Loop

Source: Prepared by the Author

2. The DSS Model: Four Types of Stabilization

This paper provides a typological paradigm to operationalize the idea of Digital Semantic Stabilization, comprising four interrelated stabilization patterns: Simplified Stabilization, Equivalent Stabilization, Contextual Stabilization, and Distorted Stabilization. These kinds exemplify various results of learner-AI interaction during semantic processing.

2.1 Simplified Stabilization

Simplified stabilization happens when AI - assisted explanations make things less complicated by giving generic or surface - level interpretations. Simplifying things can make them easier to understand and access, but it can also hide subtle pragmatic or symbolic connotations. Research on the use of machine translation in reading assignments indicates that learners frequently favor immediate comprehension above comprehensive semantic analysis when digital aid is accessible (Tsai, 2022). As a result, learners may stabilize meaning around prototypical or literal interpretations that facilitate task completion but limit conceptual depth.

From an educational point of view, Simplified Stabilization can be helpful for beginners who need help with their learning. But depending too much on simple representations may make it harder to build the nuanced semantic awareness needed for advanced communicative competence.

2.2 Equivalent Stabilization

Equivalent Stabilization means that learners' first language (L1) and the target language (L2) are able to understand each other. In this model, AI tools help with correct

cross - linguistic mapping by giving translations, paraphrases, or instances that fit the context and enable semantic equivalence. Studies on cross - linguistic influence demonstrate that learners systematically compare conceptual categories across languages to attain communicative accuracy (Jarvis & Pavlenko, 2021). The mediation of artificial intelligence can make this process easier by providing learners with a variety of lexical options and use contexts, which in turn enables them to refine their semantic hypotheses. Therefore, Equivalent Stabilization is the best possible outcome of DSS, which is characterized by the fact that digital support improves conceptual alignment without reducing analytical engagement.

2.3 Contextual Stabilization

The term “contextual stabilization” refers to the process by which artificial intelligence systems enhance the comprehension of learners by incorporating linguistic objects into larger discourses or situational frameworks. An example of this would be conversational artificial intelligence, which may construct illustrative dialogues or culturally relevant scenarios that clarify pragmatic meaning. Through the establishment of a connection between new vocabulary and experiential knowledge, research on technology - mediated interaction reveals that contextualized input makes for more profound processing and retention (Ziegler, 2022). In DSS terms, contextual stability means a change from interpreting words separately to putting together meanings that make sense together. When learners are exposed to different situations over and over again, they can stabilize meaning. This helps them build flexible and transferable language skills. This trend makes it clear that AI could be used to help people talk to each other instead of just translating.

2.4 Distorted Stabilization

Distorted Stabilization is a bad result that happens when students accept false or contextually inappropriate interpretations because they trust AI outputs or automated feedback without thinking about them. Even if generative AI systems are very advanced, they may nevertheless give answers that are wrong or too simple, which goes against how people really use language (Kohnke et al., 2023). When learners repeatedly encounter such outputs without verification, semantic misconceptions may become fossilized within their interlanguage systems.

This phenomenon corresponds with apprehensions about technological reliance and diminished metalinguistic awareness in AI - enhanced educational settings. Distorted Stabilization emphasizes the necessity for pedagogical interventions that foster critical

analysis of AI - generated language and motivate learners to triangulate meaning from many sources.

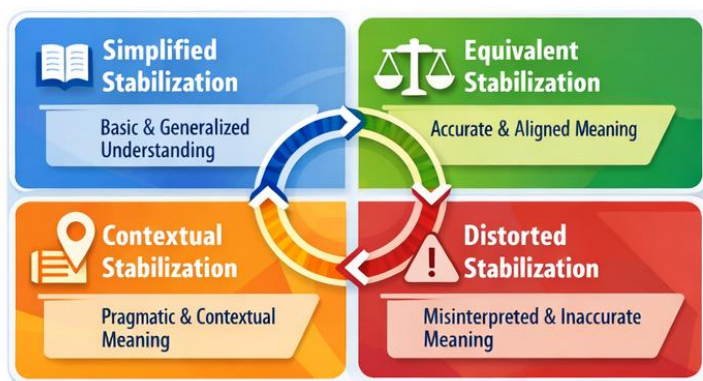

Figure 3 The DSS Model: Four Types of Stabilization

Source: Prepared by the Author

The four forms of DSS should not be seen as separate groups, but as points on a continuum of semantic growth that is affected by how well the learner knows the material, how difficult the task is, and how AI interacts with the learner. In genuine learning environments, learners may undergo many stabilizing processes concurrently. For example, a student might start with a simple understanding, improve it by seeing it in several contexts, and then reach a level of stabilization that is the same. The DSS framework contributes to existing discussions in applied linguistics about how language learning is changing in situations with a lot of technology by seeing semantic competence as a digitally mediated phenomenon. It also lays the groundwork for empirical research into the influence of AI tools on meaning creation, cognitive engagement, and cross - linguistic comprehension. Ultimately, understanding different stabilization paths can help teachers come up with ways to use AI's benefits while reducing its risks.

Knowledge Gained from the Study

This work adds to what is known about how semantic development happens in English learning environments with AI. This is the most important contribution: it suggests that Digital Semantic Stabilization (DSS) is a changing way that people think and communicate with computers that helps them gradually form stable representations of meaning while using AI tools.

Knowledge Gained from the Study

The study of Digital Semantic Stabilization (DSS) in AI-mediated English learning reveals new insights about semantic development in techno-mediated environments: Key knowledge gained includes:

Figure 4 Knowledge Gained from the Study

Source: Compiled and Prepared by the Author

1. Reconceptualization of Meaning Development in Digital Learning

In modern English learning, input exposure, interaction, and meaning negotiation no longer explain semantic growth. Students today build meaning using verbal input, computer interfaces, and algorithmic feedback in a hybrid cognitive ecology. AI mediation aids semantic comprehension internally and externally, according to this study. Students learn unknown lexical or pragmatic meanings with AI - generated explanations, translations, paraphrases, and contextual examples. Technology and cognition share meaning stabilization.

2. The Learner–AI Interaction Loop as a New Learning Mechanism

Identification of the Learner–AI Interaction Loop as a recurring semantic consolidation mechanism is another important discovery. The study shows that learners cycle through iterative stages of interaction and meaning construction. This loop provides micro - level interactional input, replacing or enhancing teacher - mediated feedback. AI replies' speed, availability, and apparent authority enhance semantic elucidation but may change learner autonomy and critical evaluation.

3. Typology of Digital Semantic Stabilization

The study presents a four - type semantic stabilization typology to better understand how learners internalize meanings in AI - supported environments: Recognizing that digital learning semantic outcomes are qualitatively variable rather than uniformly advancing promotes language pedagogy.

4. Cognitive Offloading and Semantic Risk

The study also shows cognitive offloading's growing relevance in language learning. AI tools minimize cognitive strain and speed comprehension, but overuse may reduce inferencing and semantic memory. This shows a semantic risk–benefit continuum where AI mediation can improve or destabilize meaning acquisition.

5. Pedagogical and Theoretical Implications

Finally, the work connects CALL research, semantic theory, and digital pedagogy theoretically. To drive learners toward Equivalent and Contextual Stabilization rather than Simplified or Distorted levels, future English training should include organized verification tactics, critical AI literacy, and guided meaning negotiation exercises. Digital Semantic Stabilization presents a complete paradigm for understanding meaning formation, adjustment, and internalization in AI - mediated English learning.

Conclusion

This paper has argued that semantic meaning in AI - mediated English learning is not passively acquired but actively constructed through continuous interaction between learners and AI systems functioning as learning agents. Within this context, meaning development is shaped by processes of digital mediation, where AI - generated input influences how learners interpret, verify, and internalize language. A new theory and way of teaching called Digital Semantic Stabilization (DSS) was put forward in this study as a way to look at how meaning is made, negotiated, and absorbed in English learning environments

that use AI. The results show that meaning development in the digital age doesn't just happen in the old - fashioned way of input - interaction - output, but also in a constantly changing learner - technology ecosystem. Learners constantly interact with AI tools, going through rounds of asking questions, figuring out what things mean, checking their answers, and solidifying what they've learned. These repeated processes help to stabilize semantic knowledge.

The study also shows that semantic results are not always the same when AI is used to help with learning. Instead, students may achieve different levels of stability, from basic and clear understanding to correct equivalent alignment, context - sensitive interpretation, or even skewed semantic internalization. This typological view shows how important it is to think critically about AI - generated feedback and how language teaching needs guided verification processes. While AI tools can speed up understanding, provide a lot of linguistic input, and help learners be more independent, relying on them too much may cause cognitive offloading, which hurts the ability to draw conclusions and remember things for a long time.

These findings suggest that educational institutions should develop AI literacy frameworks, implement structured meaning verification strategies, and promote critical engagement with AI - generated content. The DSS approach emphasizes the need to teach English via AI literacy, reflective meaning negotiation, and organized semantic validation exercises. A complete model that encompasses the affordances and hazards of AI mediation bridges computer - assisted language acquisition, semantic development, and digital pedagogy research. Future study should experimentally investigate DSS processes across competence levels, learning situations, and technological platforms to improve its explanatory power and practical usefulness in modern language teaching. This study provides a foundation for future research and contributes to the evolving field of AI - mediated language learning.

References

- Chen, M. R. A. (2024). The AI Chatbot Interaction for Semantic Learning: A Collaborative Note - Taking Approach with EFL Students. *Language Learning & Technology*, 28(1), 1 - 25. <https://www.lltjournal.org/item/10125-73586/>
- Godwin Jones, R. (2022). Emerging Technologies: Intelligent Language Tutoring Systems and AI - Mediated Language Learning. *Language Learning & Technology*, 26(2), 5 - 17. https://www.researchgate.net/publication/394699192_Partnering_with_AI_Intelligent_writing_assistance_and_instructed_language_learning
- Jarvis, S., & Pavlenko, A. (2021). *Crosslinguistic Influence in Language and cognition* (2nd ed.). Routledge.
- Kohnke, L., Moorhouse, B. L., & Zou, D. (2023). ChatGPT for Language Teaching and Learning. *RELC Journal*, 54(2), 537 - 550. https://www.researchgate.net/publication/369743021_ChatGPT_for_Language_Teaching_and_Learning
- Nizzolino, S. (2024). Artificial Intelligence in Language Teaching: Using ChatGPT to Assist Teachers of English as a Foreign Language. *Form@re - Open Journal per la Formazione in Rete*, 24(1), 242 - 261. https://www.researchgate.net/publication/383449993_Artificial_Intelligence_in_Language_Teaching_Using_ChatGPT_to_assist_teachers_of_English_as_a_Foreign_Language
- Li, T. (2024). The investigation related to the Role of ChatGPT in English language teaching. *Proceedings of the 1st International Conference on Data Science and Engineering (ICDSE 2024)* (pp. 429 - 433). SciTePress. <https://doi.org/10.5220/0012807900004547>
- Ranalli, J., Link, S., & Chukharev-Hudilainen, E. (2021). Automated Writing Evaluation for Formative Assessment of Second Language Writing. *Language Teaching Research*, 25(4), 620 - 643. https://www.researchgate.net/publication/292782878_Automated_writing_evaluation_for_formative_assessment_of_second_language_writing_investigating_the_accuracy_and_usefulness_of_feedback_as_part_of_argument-based_validation
- Risko, E. F., & Gilbert, S. J. (2021). Cognitive Offloading. *Trends in Cognitive Sciences*, 25(9), 737 - 748. https://www.researchgate.net/publication/306352756_Cognitive_Offloading
- Saarela, M., Samarasinghe Gunasekara, S. V. & Kumarage, P. M. (2026). A Meta - Analysis of Generative AI Effects on Learning Performance and Perception. *Humanities and Social Sciences Communications*, 13(1), 1 - 12. https://www.researchgate.net/publication/401167083_A_meta-analysis_of_generative_AI_effects_on_language_proficiency_and_affective-cognitive_outcomes_in_language_learning

- Torres, P. J., & Kahveci, Y. E. (2025). Effectiveness of Artificial Intelligence in Language Teaching: A Multilevel Meta-Analysis. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 6, 100522. https://www.researchgate.net/publication/398197960_Effectiveness_of_Artificial_Intelligence_AI_in_Language_Teaching
- Tsai, S. C. (2022). Using Google Translate in EFL Contexts: Implications for Reading Comprehension and Learner Cognition. *Computer Assisted Language Learning*, 35(1 - 2), 67 - 90. https://www.researchgate.net/publication/331099165_Using_google_translate_in_EFL_drafts_a_preliminary_investigation
- Webb, S. (2020). Incidental Vocabulary Learning Through Reading and Listening. *Annual Review of Applied Linguistics*, 40, 102 - 120. https://www.researchgate.net/publication/377955870_Incidental_vocabulary_learning_from_listening_reading_and_viewing_captioned_videos_frequency_and_prior_vocabulary_knowledge
- Gonzalez Lloret, M. & Ziegler, N. (2022). Technology - Mediated Task - Based Interaction and Negotiation of Meaning. *Language Teaching Research*, 26(1), 45 - 65. https://www.researchgate.net/publication/367165192_Technology-Mediated_Task-Based_Language_Teaching

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรบนฐานจริยธรรม THE ROLE OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN ESTABLISHING AN ETHICAL ORGANIZATIONAL CULTURE

จุฑามาศ สุสิระ^{1,*}, เรียงวิทย์ นิลโคตร² และ อรุณเกียรติ จันทร์ส่งแสง³
Jutamas Susira^{1,*}, Reongwit Nilkote² and Arungiat Chansongsaeng³

(Received: September 18, 2025; Revised: October 20, 2025; Accepted: October 24, 2025)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรม โดยใช้การวิเคราะห์ SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) เป็นกรอบในการประเมินสถานการณ์เชิงกลยุทธ์ ข้อมูลที่ใช้ได้มาจากการศึกษากรณีโรงเรียนส.ไทยเสรี อุตสาหกรรม 2 อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ผ่านการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้บริหารและบุคลากรหลัก เพื่อสะท้อนข้อมูลเชิงประจักษ์จากการถอดบทเรียนการส่งเสริมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนผลการศึกษาพบว่าสถานศึกษามีจุดแข็งในการดำเนินโครงการและกิจกรรมที่ต่อเนื่องสอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ เช่น โรงเรียนวิถีพุทธ การจัดค่ายคุณธรรม และกิจกรรมทางศาสนา อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากครูและผู้บริหาร แต่ยังมีข้อจำกัดในระบบการประเมินผลที่มุ่งเน้นเชิงปริมาณมากกว่าพฤติกรรมจริง รวมถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากร ในด้านโอกาส พบว่าสังคมและนโยบายการศึกษาของรัฐเปิดกว้างต่อการพัฒนาความร่วมมือกับชุมชน และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม ขณะเดียวกันยังมีอุปสรรคจากสื่อออนไลน์ วัฒนธรรมบริโภคนิยม และความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินการอย่างยั่งยืน จากการวิเคราะห์ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรมสรุปได้ 5 ประการ ได้แก่ (1) ผู้นำเชิงนโยบาย (Policy Leader) กำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางคุณธรรม (2) ผู้จัดระบบและกระบวนการ (System Designer) พัฒนาระบบการเรียนรู้และการประเมินผล (3) ผู้สร้างวัฒนธรรมองค์กร (Culture Builder) ทำให้คุณธรรมเป็นค่านิยมร่วม (4) ผู้ประสานเครือข่าย (Network Connector) สร้างความร่วมมือกับชุมชน และ (5) ผู้ประเมินและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Evaluator & Improver) ใช้ข้อมูลเพื่อต่อยอดการพัฒนา สรุปได้ว่าการสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรมต้องอาศัยภาวะผู้นำเชิงนโยบาย ระบบการจัดการที่เป็นรูปธรรม และความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยการประยุกต์ใช้ SWOT Analysis จะช่วยให้ผู้บริหารมองเห็นศักยภาพและข้อจำกัดอย่างรอบด้าน นำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งจริยธรรม และสร้างผู้เรียนที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาและความต้องการของสังคม

¹ ครูโรงเรียนส.ไทยเสรีอุตสาหกรรม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จังหวัดจันทบุรี ประเทศไทย

¹ Teacher of Sor.Thaiseree Utsahakam 2 School, The Primary Educational Service Area Office Chanthaburi 2, Chanthaburi, Thailand

² อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี ประเทศไทย

² Curriculum Lecturer of Program in Educational Administration, Faculty of Education, Rambhai Bani Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี ประเทศไทย

³ Curriculum Lecturer of Program in Educational Administration, Faculty of Education, Rambhai Bani Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand

* Corresponding author. E-mail: 6826141005@rbu.ac.th

คำสำคัญ: ผู้บริหารสถานศึกษา, วัฒนธรรมองค์กรบนฐานจริยธรรม, SWOT Analysis, ภาวะผู้นำ

Abstract

The purpose of this article was to present the roles of school administrators in fostering an ethical organizational culture by employing SWOT analysis (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) as a framework for assessing strategic situations. The data were obtained from a case study of Sor.thaiseree utsahakam 2 school, Soi Dao District, Chanthaburi Province, through document analysis and in - depth interviews with administrators and key personnel. These methods provided empirical insights derived from lesson - learned reflections on the school's programs for promoting morality and desirable student attributes. The findings revealed that the school possesses significant strengths in implementing continuous projects and activities aligned with national policies, such as Buddhist - oriented schools, moral camps, and religious activities. Furthermore, support from teachers and parents has contributed to the school's success. However, certain limitations remain, particularly in the evaluation system, which emphasizes quantitative outcomes rather than behavioral indicators, as well as in the availability of resources. In terms of opportunities, the study found that Thai society and government educational policies are open to developing community partnerships and utilizing digital technologies to enhance moral education. Nevertheless, challenges persist, including the influence of online media, consumerist culture, and policy discontinuity, which collectively hinder long - term sustainability. From the analysis, five key roles of school administrators in developing an ethical organizational culture were identified: (1) Policy Leader, setting moral vision and direction; (2) System Designer, developing learning and evaluation systems; (3) Culture Builder, embedding morality as shared organizational values; (4) Network Connector, strengthening collaboration with communities; and (5) Evaluator and Improver, using data for continuous improvement. In conclusion, building an ethical organizational culture requires policy - oriented leadership, a well - structured management system, and collaboration among all stakeholders. The application of SWOT analysis enables administrators to comprehensively recognize both the school's potential and limitations, thereby guiding the development of a moral organization that cultivates students with desirable characteristics aligned with educational standards and societal needs.

Keywords: School Administrator, Ethical Organization Culture, SWOT Analysis, Leadership

บทนำ

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการพัฒนาความรู้และทักษะเชิงวิชาการของผู้เรียน แต่ต้องครอบคลุมถึงการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์เพื่อสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพ ปรากฏการณ์ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และสังคม ส่งผลให้เกิดปัญหาทางคุณธรรมอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นการทุจริตคอร์รัปชัน การขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม หรือการยึดติดกับวัฒนธรรมบริโภคนิยม ซึ่งปัญหาเหล่านี้สะท้อนถึงความจำเป็นในการสร้าง วัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรม โดยเฉพาะในสถานศึกษาในฐานะสถาบันหลักที่มีบทบาทโดยตรงในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กรอบกฎหมายและนโยบายของรัฐ เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เน้นการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้และคุณธรรม เช่นเดียวกันกับ แผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ได้ให้ความสำคัญกับการบูรณาการคุณธรรมเข้ากับการพัฒนาคนไทยอย่างรอบด้าน เพื่อเตรียมพลเมืองที่สามารถเผชิญความท้าทายของโลกสมัยใหม่ได้อย่างมีคุณภาพและคุณธรรม (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, 2562; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ข้อกำหนดเหล่านี้ไม่เพียงสร้างกรอบแนวทางเชิงนโยบาย แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังต่อสถานศึกษาในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรมในสังคม ในมิติการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรมจำเป็นต้องอาศัย SWOT Analysis เป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินสถานการณ์ จุดแข็ง (Strengths) ของสถานศึกษา เช่น การดำเนินโครงการคุณธรรมอย่างต่อเนื่องและการสนับสนุนจากชุมชน สามารถใช้เป็นฐานในการขับเคลื่อน ขณะที่จุดอ่อน (Weaknesses) เช่น ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและระบบประเมินผลที่ไม่สะท้อนพฤติกรรมจริง ต้องได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสม โอกาส (Opportunities) จากนโยบายรัฐที่ส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชนและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สามารถขยายศักยภาพการปลูกฝังคุณธรรมให้กว้างไกลมากขึ้น ขณะเดียวกันภัยคุกคาม (Threats) จากกระแสสื่อออนไลน์ วัฒนธรรมบริโภคนิยม และความไม่ต่อเนื่องของนโยบายการศึกษา ล้วนเป็นอุปสรรคที่ต้องวางกลยุทธ์รับมืออย่างรอบด้าน ดังนั้น การสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรมในสถานศึกษาไม่อาจดำเนินไปอย่างกระจัดกระจาย แต่ต้องอาศัยทั้งกรอบนโยบายระดับชาติ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และการใช้เครื่องมือวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์อย่าง SWOT เพื่อให้การพัฒนา มีทิศทางที่ชัดเจน สอดคล้องกับสภาพจริง และนำไปสู่ความยั่งยืนในการสร้างพลเมืองคุณภาพของสังคมไทย (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2560; กนกอร สมปราษฎ์, 2560)

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยั่งยืนในสถานศึกษา ผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสามารถกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางขององค์กรที่เน้นคุณค่าเชิงคุณธรรม ทำให้บุคลากรและผู้เรียนมีแนวทางการปฏิบัติที่สอดคล้องกับค่านิยมที่ดีงาม การเป็นแบบอย่างของผู้บริหารในการแสดงความซื่อสัตย์ ยุติธรรม รับผิดชอบ และเอื้อเฟื้อความร่วมมือ มีผลต่อการสร้างความไว้วางใจและความมุ่งมั่นของบุคลากร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรม การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในคุณธรรมต้องอาศัยการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง การจัดระบบการทำงานที่โปร่งใส การประเมินผลที่สะท้อนพฤติกรรมเชิงคุณธรรม และการสร้างบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจึงไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กร (มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2560; สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

(ป.อ. ปยุตโต), 2568) นอกจากนี้ การพัฒนาผู้นำเชิงจริยธรรมในสถานศึกษายังช่วยสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบุคลากร ครู และผู้ปกครอง ทำให้เกิดการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง การบูรณาการภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเข้ากับกระบวนการบริหารจัดการและกิจกรรมการเรียนการสอน จึงเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้คุณธรรม และผลิตผู้เรียนที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อสังคมได้อย่างแท้จริง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 (สพป.จบ.2) เป็นหน่วยงานภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการและยกระดับคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี เขต 2 โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและบุคลากร การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพครบทั้งด้านวิชาการ คุณธรรม และจริยธรรมจึงต้องอาศัยการสนับสนุนเชิงนโยบายและการบริหารจัดการที่เป็นระบบ วิสัยทัศน์ของสำนักงานมุ่งเน้นการสร้างการศึกษาที่มีคุณภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2, 2568) สอดคล้องมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน พันธกิจหลักครอบคลุมการพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาครูและบุคลากร การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการศึกษา สพป.จบ.2 จึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาและสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรม โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแบบอย่างและปลูกฝังคุณธรรมให้ผู้เรียน สร้างพลเมืองคุณภาพ และพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยั่งยืน ตอบสนองต่อบริบทความเปลี่ยนแปลงของสังคมและความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง

จากปัญหาการสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรมในสถานศึกษา บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรม โดยใช้โรงเรียนส.ไทยเสรีอุตสาหกรรม 2 เป็นกรณีศึกษา การศึกษานี้ใช้แนวทาง ถอดบทเรียน (Lessons Learned Approach) เพื่อสังเคราะห์ประสบการณ์จริง โดยใช้ข้อมูลจาก การวิเคราะห์เอกสารของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรมและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและคณะครูหลัก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สะท้อนมุมมองและประสบการณ์ตรงของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ในกรอบของ SWOT Analysis เพื่อประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรม ทั้งนี้ ผลการศึกษาได้นำเสนอในรูปแบบ Thematic Approach โดยเน้นประเด็นสำคัญที่สะท้อนบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลเชิงวิชาการเพื่อสนับสนุนการพัฒนานโยบาย การบริหารจัดการ และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงคุณธรรมในสถานศึกษาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัฒนธรรมองค์กร: นิยาม ความหมาย และการประยุกต์ SWOT Analysis วิเคราะห์องค์กร

วัฒนธรรมองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดทิศทาง นโยบาย และพฤติกรรมของสมาชิกภายในองค์กร ในบริบทการบริหารการศึกษา วัฒนธรรมองค์กรมีบทบาทสำคัญในการสร้างเอกลักษณ์ของสถานศึกษา ส่งเสริมความผูกพันระหว่างบุคลากร และสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายด้านการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การเข้าใจและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรอย่างเป็นระบบช่วยให้ผู้บริหารสามารถวางกลยุทธ์ จัดการทรัพยากรบุคคล และสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน คุณธรรม และจริยธรรม โดยบทบาทสำคัญของผู้บริหารในฐานะผู้นำเชิงจริยธรรมคือการทำให้คุณธรรมกลายเป็นแกนหลักของค่านิยมร่วมในองค์กร อันเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรมให้เกิดขึ้น

อย่างยั่งยืน (การตี อนันต์นาวิ, 2561; กนกอร สมปราษฎ์, 2560) การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในลักษณะนี้ จึงมิได้มุ่งเพียงการบริหารจัดการเชิงโครงสร้าง แต่ยังเป็นกระบวนการเชิงคุณธรรมที่ต้องอาศัยภาวะผู้นำ และค่านิยมร่วมเป็นพื้นฐานสำคัญในการหล่อหลอมบุคลากรให้มีทิศทางเดียวกันและมุ่งสู่เป้าหมายของ องค์กรโดยรวม จากการศึกษาพบประเด็นสำคัญ ดังนี้

วัฒนธรรมองค์กร หมายถึงความรู้ ความคิด ความเชื่อ ข้อสมมติฐาน และค่านิยมที่สมาชิก ภายในองค์กรยึดถือร่วมกัน โดยระบบความรู้และความเชื่อนี้ทำหน้าที่เป็นแนวทางในการคิด ตัดสินใจ และ ทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ส่งผลต่อทัศนคติ พฤติกรรม และวิถีปฏิบัติของบุคลากรอย่างเป็นระบบ (การตี อนันต์นาวิ, 2553; กนกอร สมปราษฎ์, 2560) วัฒนธรรมองค์กรถือเป็นกลไกสำคัญในการ กำหนดทิศทางและสนับสนุนการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของ สถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทในการสร้างผู้เรียนที่มีคุณภาพและบุคลากรที่มีความผูกพันต่อองค์กร (วรภัทร ภูเจริญ, 2547) วัฒนธรรมองค์กรมีความสำคัญหลายด้าน

ด้านแรก คือ การสร้างความเข้าใจร่วมกัน สมาชิกสามารถเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เรื่องราว และ บริบทขององค์กรเพื่อนำมาปฏิบัติในปัจจุบันและอนาคต ทำให้วัฒนธรรมองค์กรทำหน้าที่เป็นกลไกในการ ควบคุมและกำหนดมาตรฐานทัศนคติและพฤติกรรมของบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัฒนธรรมองค์กรบน ฐานจริยธรรมจะเป็นเกราะป้องกันการประพฤติมิชอบ ส่งเสริมความโปร่งใส และสร้างบรรทัดฐานทาง คุณธรรมที่ชัดเจนภายในองค์กร การสร้างความเข้าใจร่วมในลักษณะนี้ไม่เพียงช่วยให้สมาชิกตระหนักถึง รากฐานและอัตลักษณ์ขององค์กรเท่านั้น แต่ยังนำไปสู่การสร้างเอกภาพทางความคิด ความร่วมมือในการ ทำงาน และการลดความขัดแย้งภายในองค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ภาวะผู้นำของผู้บริหารยังมีบทบาทสำคัญในการสื่อสาร ถ่ายทอด และหล่อหลอมค่านิยมร่วมให้ เกิดความเข้าใจตรงกันทั่วทั้งองค์กร อันเป็นพื้นฐานในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรมให้ เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน (สมหมาย อำตจนกลอย, 2556)

ด้านที่สอง คือ การส่งเสริมความผูกพัน วัฒนธรรมองค์กรช่วยให้สมาชิกมีความรู้สึกร่วมและ ยึดถือค่านิยมร่วม ทำให้สมาชิกใหม่ปรับตัวเข้ากับองค์กรมากขึ้น และสนับสนุนเป้าหมายรวมขององค์กร เหนือความสนใจส่วนบุคคล ความผูกพันนี้จะมีพลังและความยั่งยืนมากยิ่งขึ้นเมื่อมีรากฐานจากค่านิยมร่วม เชิงจริยธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งไม่เพียงช่วยเสริมสร้าง ความไว้วางใจระหว่างบุคลากร แต่ยังเป็นกลไกในการลดความขัดแย้ง สร้างบรรยากาศแห่งความโปร่งใส และส่งเสริมความรับผิดชอบต่อส่วนรวมภายในองค์กร การหล่อหลอมความผูกพันในลักษณะนี้จึงมิได้เป็นเพียง การสร้างความจงรักภักดีต่อองค์กร แต่เป็นกระบวนการทางจริยธรรมที่สะท้อนภาวะผู้นำของผู้บริหารใน การสร้างค่านิยมร่วมและความสัมพันธ์เชิงคุณธรรมระหว่างสมาชิกในองค์กร (การตี อนันต์นาวิ, 2553)

ด้านที่สาม คือ การกำหนดมาตรฐานพฤติกรรม วัฒนธรรมองค์กรเป็นกาวเชื่อมต่อสมาชิกเข้า ด้วยกันและสร้างแนวทางปฏิบัติที่พึงประสงค์ ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร เพราะพฤติกรรมของบุคลากรเป็นสื่อกลางนำไปสู่ผลการปฏิบัติงาน ในบริบทของการสร้างวัฒนธรรมองค์กร เชิงจริยธรรม มาตรฐานพฤติกรรมที่องค์กรกำหนดจึงต้องตั้งอยู่บนฐานของความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในทุกกระบวนการทำงานของสถานศึกษา และ ป้องกันการประพฤติที่ไม่สอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพ มาตรฐานพฤติกรรมในลักษณะนี้ไม่เพียงเป็น

เครื่องมือกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงาน แต่ยังสะท้อนจิตสำนึกทางจริยธรรมที่ผู้บริหารและบุคลากรพึงยึดถือร่วมกัน อันเป็นรากฐานของการพัฒนาองค์กรให้มีความน่าเชื่อถือ โปร่งใส และยั่งยืน (กนกอร สมปราษฎ์, 2560)

ด้านที่สี่ คือ การสร้างเอกลักษณ์องค์กร วัฒนธรรมที่แข็งแกร่งทำให้สมาชิกรับรู้แนวทางการปฏิบัติขององค์กรและเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ค่านิยมและความเชื่อที่สมาชิกยึดถือร่วมกันทำให้องค์กรมีความแตกต่างและโดดเด่นจากองค์กรอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เอกลักษณ์องค์กรที่ตั้งอยู่บนฐานของคุณธรรมและจริยธรรมจะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือ ความโปร่งใส และความไว้วางใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร เมื่อค่านิยมและแนวทางปฏิบัติของสถานศึกษาถูกหล่อหลอมด้วยหลักจริยธรรมอย่างมั่นคง องค์กรจะได้รับการยอมรับจากสาธารณชนในฐานะองค์กรต้นแบบด้านคุณธรรม ซึ่งไม่เพียงสะท้อนภาพลักษณ์เชิงบวกของสถานศึกษา แต่ยังเป็นแรงบันดาลใจให้กับองค์กรอื่น ๆ ในการพัฒนาแนวทางการบริหารที่ยึดมั่นในความดีและความโปร่งใส (วรภัทร ภูเจริญ, 2547)

ด้านสุดท้าย วัฒนธรรมองค์กรยังประกอบด้วยแบบแผนการปฏิบัติ ความคิด ค่านิยม ความเชื่อ และประเพณีที่สืบทอดกันมาเป็นระยะเวลานาน ส่งผลต่อโครงสร้างและพฤติกรรมการทำงานของบุคลากร เป็นแนวทางให้สมาชิกปฏิบัติร่วมกันอย่างสอดคล้อง เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร และทำให้แต่ละองค์กรมีลักษณะเฉพาะตัวที่สอดคล้องกับเป้าหมายและค่านิยมที่กำหนด ความยั่งยืนของแบบแผนและประเพณีเหล่านี้ขึ้นอยู่กับการทำให้หลักการทางจริยธรรมฝังรากลึกเป็นส่วนหนึ่งของวิถีการทำงานและวัฒนธรรมองค์กรอย่างแท้จริง วัฒนธรรมที่ขับเคลื่อนด้วยคุณธรรมจะช่วยให้การสืบทอดค่านิยมและแนวปฏิบัติมีทิศทางที่ถูกต้อง โปร่งใส และยั่งยืนในระยะยาว ซึ่งภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอม ส่งต่อ และธำรงรักษาคุณค่าดังกล่าวให้คงอยู่ในทุกมิติของการบริหารจัดการสถานศึกษา (สมหมาย อ้าดอนกลอย, 2556; ภารดี อนันต์นารี, 2553)

กล่าวได้ว่า วัฒนธรรมองค์กรเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมและทัศนคติของสมาชิก ส่งเสริมความผูกพัน สร้างเอกลักษณ์ และสนับสนุนประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรที่ชัดเจนและแข็งแกร่งช่วยให้สมาชิกปฏิบัติร่วมกันอย่างสอดคล้อง และสร้างความแตกต่างขององค์กร ทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรบนฐานจริยธรรมมิได้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ แต่ขึ้นอยู่กับการภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ขับเคลื่อนหลักในการหล่อหลอม คุณค่า ความเชื่อ และค่านิยมทางจริยธรรมให้ฝังรากลึกอยู่ในทุกมิติของการบริหารจัดการองค์กร ภาวะผู้นำในลักษณะนี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่เชื่อมโยงวัฒนธรรมองค์กรกับความยั่งยืนทางคุณธรรมของสถานศึกษา

มิติการบูรณาการ การวิเคราะห์ SWOT นับว่าเป็นเครื่องมือเชิงกลยุทธ์ที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในการประเมินสถานะขององค์กร (Helms & Nixon, 2010) โดยการวิเคราะห์นี้ช่วยให้สามารถระบุจุดแข็งและจุดอ่อนภายในองค์กร รวมถึงโอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งเป็นพื้นฐานในการวางแผนกลยุทธ์และการตัดสินใจเชิงบริหาร ในบริบทของสถานศึกษา การวิเคราะห์ SWOT ไม่ได้เป็นเพียงกระบวนการประเมินศักยภาพเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถระบุประเด็นและความท้าทายเชิงจริยธรรมที่ต้องได้รับการแก้ไข การตีความข้อมูลจาก SWOT จึงเป็นจุดเริ่มต้นในการกำหนดทิศทางเชิงคุณธรรม และการพัฒนากลยุทธ์ที่สอดคล้องกับค่านิยมทางจริยธรรม

ขององค์กร ซึ่งนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมองค์กรบนฐานจริยธรรมอย่างมีระบบและยั่งยืน (Gürel & Tat, 2017) ประกอบด้วยส่วนสำคัญ คือ

จุดแข็ง (Strengths) หมายถึง ทักษะหรือความสามารถที่เป็นเอกลักษณ์ขององค์กร ซึ่งสามารถสร้างความได้เปรียบในการดำเนินงานและยกระดับศักยภาพขององค์กร เช่น ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ หรือวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง (Panagiotou, 2003) ขณะที่จุดอ่อน (Weaknesses) คือข้อจำกัดภายในที่อาจขัดขวางการดำเนินงาน เช่น การขาดทรัพยากร บุคลากร หรือระบบบริหารจัดการที่ไม่เหมาะสม การระบุจุดแข็งและจุดอ่อนเหล่านี้จึงไม่ใช่เพียงกระบวนการทางเทคนิค แต่เป็นภารกิจสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (Ethical Leadership) ในการประเมินอย่างโปร่งใส รอบคอบ และซื่อสัตย์ ทั้งต่อศักยภาพของตนเองและองค์กร เพื่อสร้างฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถือและเป็นธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ด้านคุณธรรมและการพัฒนา วัฒนธรรมองค์กรอย่างมั่นคงและยั่งยืนโอกาส

โอกาส (Opportunities) คือ ปัจจัยภายนอกที่องค์กรสามารถใช้ประโยชน์เพื่อเสริมสร้างความได้เปรียบ เช่น การเปลี่ยนแปลงในนโยบายรัฐบาล การพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ หรือแนวโน้มของตลาดที่เอื้อต่อการขยายตัว ในขณะที่อุปสรรค (Threats) คือปัจจัยภายนอกที่อาจเป็นอันตรายต่อการดำเนินงาน เช่น การแข่งขันที่รุนแรง การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ หรือสภาวะเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอน ในบริบทของสถานศึกษา การประเมินโอกาสและอุปสรรคเหล่านี้ไม่เพียงมีความสำคัญในเชิงการบริหารจัดการ แต่ยังเป็นขั้นตอนเชิงจริยธรรมที่ผู้บริหารต้องใช้ในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์เพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาสในการพัฒนาคุณธรรมของผู้เรียน และลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามที่อาจกระทบต่อจริยธรรมขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปรับตัวต่อกระแสเทคโนโลยีดิจิทัลและวัฒนธรรมบริโภคนิยม ซึ่งเป็นทั้งโอกาสในการสร้างสื่อการเรียนรู้เชิงคุณธรรม และในขณะเดียวกันก็เป็นความท้าทายต่อการธำรงไว้ซึ่งคุณค่าทางจริยธรรมในสังคมการศึกษา ดังนั้น การวางแผนกลยุทธ์เชิงจริยธรรมจึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้ประโยชน์จากปัจจัยภายนอกได้อย่างสร้างสรรค์และโปร่งใส พร้อมรับมือกับอุปสรรคทางจริยธรรมอย่างรอบด้าน (Valentin, 2001)

การวิเคราะห์ SWOT ไม่เพียงแต่ช่วยในการประเมินสถานะปัจจุบันขององค์กร แต่ยังเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการวางแผนกลยุทธ์ระยะยาว โดยการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพขององค์กร อย่างไรก็ตาม SWOT มีข้อจำกัด เช่น การขาดความเป็นระบบในการรวบรวมข้อมูล และผลลัพธ์อาจขึ้นอยู่กับมุมมองของผู้วิเคราะห์ ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงใช้แนวทางการถอดบทเรียนเชิงคุณภาพ (Lessons Learned Approach) ร่วมกับการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ เพื่อเสริมความเป็นระบบและเพิ่มความแม่นยำของข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ เพื่อให้การตีความ SWOT มีความถูกต้องและเชื่อถือได้มากขึ้น บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการใช้ข้อมูลจาก SWOT เพื่อจับคู่ปัจจัยเชิงกลยุทธ์ (Matching Factors) และกำหนดแนวทางการดำเนินงาน เช่น กลยุทธ์ S - O, W - T เป็นต้น ซึ่งเป็นกระบวนการแปลงผลการวิเคราะห์ให้เป็นการปฏิบัติจริง (Strategic Actions) ที่สะท้อนถึง การสังเคราะห์และขับเคลื่อนบทบาทผู้บริหารทั้ง 5 ประการในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรม อย่างเป็นระบบและยั่งยืน (Chermack, 2011)

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์ SWOT เป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินและพัฒนางองค์กร ช่วยให้องค์กรระบุจุดแข็ง ทรชนกถึงจุดอ่อน และเตรียมพร้อมรับมือกับโอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อกาววางแผนและดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

การนำเสนอบทความครั้งนี้ให้ความสำคัญกับการบูรณาการวัฒนธรรมองค์กรและการวิเคราะห์ SWOT ในฐานะเครื่องมือสำคัญในการบริหารและพัฒนางองค์กร วัฒนธรรมองค์กรมีบทบาทในการกำหนดพฤติกรรม ทศนคติ และสร้างเอกลักษณ์ให้กับองค์กร รวมถึงส่งเสริมความผูกพันและสนับสนุนการบรรลุเป้าหมาย ขณะเดียวกัน การวิเคราะห์ SWOT ช่วยให้องค์กรสามารถระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอก ทำให้สามารถกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประยุกต์ใช้ SWOT ควบคู่กับการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรจึงช่วยให้องค์กรมองเห็นศักยภาพและข้อจำกัดของตนได้ชัดเจน พร้อมวางกลยุทธ์และแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับค่านิยมทางจริยธรรมและเป้าหมายขององค์กร การผสมผสานทั้งสองแนวทางดังกล่าวช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร สร้างความร่วมมือที่สอดคล้องกัน และส่งเสริมการพัฒนางองค์กรให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เกี่ยวข้องได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ การบูรณาการเชิงกลยุทธ์ดังกล่าวจะเกิดผลอย่างแท้จริงได้ก็ต่อเมื่อมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกขับเคลื่อนหลัก ทำหน้าที่เชื่อมโยงข้อมูลเชิงกลยุทธ์กับคุณธรรมและทำให้จริยธรรมกลายเป็นแกนกลางของการบริหารและการตัดสินใจภายในองค์กร

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม: กลไกสำคัญในการสร้างองค์กรเข้มแข็ง ยุติธรรม และยั่งยืน

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมถือเป็นแนวคิดสำคัญในบริบทการบริหารจัดการสมัยใหม่ โดยหมายถึงการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรภายใต้หลักคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ถูกต้อง ผู้นำเชิงจริยธรรมจะใช้กรอบคุณค่าเหล่านี้เป็นแนวทางในการตัดสินใจ การวางนโยบาย และการบริหารงานประจำวัน โดยการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่บุคลากรและผู้เรียนในองค์กร ผู้นำลักษณะนี้จะไม่เพียงมุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตน แต่ยังคำนึงถึงผลกระทบต่อผู้ได้บังคับบัญชา สมาชิกองค์กร และสังคมโดยรวม การปฏิบัติภายใต้หลักจริยธรรมเช่นนี้ช่วยสร้างความไว้วางใจ ความเชื่อถือ และความเคารพต่อผู้บริหาร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่มั่นคงและยั่งยืน และเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรบนฐานจริยธรรมในสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เนื่องจากสถานศึกษาไม่เพียงเป็นพื้นที่พัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นพื้นที่สร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนและชุมชน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ผู้นำที่มีภาวะจริยธรรมสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของบุคลากรและผู้เรียนได้ (กนกอร สมปราษฎณ์, 2560) ความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสามารถพิจารณาได้ทั้งต่อบุคคลและต่อองค์กร ในด้านบุคคล ผู้นำที่ปฏิบัติตนตามหลักจริยธรรมจะได้รับ ความไว้วางใจจากผู้ได้บังคับบัญชา ครู ผู้ร่วมงาน และผู้เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความผูกพัน ความเคารพศรัทธา และความร่วมมือในระดับสูง นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้นำสามารถพัฒนาตนเอง มีทักษะการบริหารจัดการและการตัดสินใจที่มีคุณภาพสูงขึ้น ตลอดจนสร้างความพึงพอใจและความสุขส่วนบุคคล เนื่องจากอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความเชื่อถือและการยกย่อง (สมหมาย อำดอนกลอย, 2556; ภารดี อนันต์นาวี,

2553) ในมิติขององค์การ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมีบทบาทต่อการบริหารจัดการโดยตรง ผู้นำที่มีคุณธรรมสามารถสร้างความพึงพอใจและความร่วมมือจากสมาชิกองค์กร ทำให้เกิดความสมัครสมานสามัคคี ลดปัญหาความขัดแย้ง และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในทุกระดับ องค์กรที่มีผู้นำเชิงจริยธรรมมักมีระบบบริหารจัดการที่โปร่งใส ยุติธรรม และยั่งยืน สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายได้อย่างเหมาะสม (วรภัทร ภูเจริญ, 2547; กนกอร สมปราชญ์, 2560) ซึ่งความสามารถในการสร้างระบบบริหารที่โปร่งใส ความร่วมมือที่เข้มแข็ง และบรรยากาศแห่งความไว้วางใจนี้เอง คือแกนหลักที่ผู้บริหารต้องนำไปปฏิบัติผ่านบทบาทเชิงนโยบาย การจัดระบบ และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่ความยั่งยืนเชิงจริยธรรมอย่างแท้จริง

องค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมประกอบด้วยความไว้วางใจ ความรับผิดชอบ ความเคารพ คุณธรรมจริยธรรม และความยุติธรรม ซึ่งล้วนส่งผลโดยตรงต่อการสร้างวัฒนธรรมองค์กรและพฤติกรรมของสมาชิก การดำเนินงานด้วยหลักคุณธรรมช่วยให้เกิดความผูกพันระหว่างบุคลากร ความร่วมมือในการทำงาน การลดข้อขัดแย้ง และความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายส่วนบุคคลกับเป้าหมายขององค์กร (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์, 2568; Senge, 1990) กล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมไม่เพียงเป็นคุณสมบัติของผู้บริหารเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการสร้างสถานศึกษาที่เข้มแข็ง โปร่งใส ยุติธรรม และสามารถปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงได้อย่างยั่งยืน ทำให้สมาชิกทุกคนมีความผูกพันและปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความสำเร็จระยะยาวขององค์กร โดยองค์ประกอบเหล่านี้เอง ได้แก่ ความไว้วางใจ ความรับผิดชอบ และความยุติธรรม ที่เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปใช้เป็นฐานในการปฏิบัติบทบาทเชิงกลยุทธ์ทั้ง 5 ประการ เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรมให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงในสถานศึกษา

บทเรียนจากต่างประเทศชี้ให้เห็นถึงผลลัพธ์เชิงบวกของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในสถานศึกษา Hall (2009) พบว่า ในสหรัฐอเมริกา ผู้นำที่สามารถสร้างสมดุลระหว่างความรับผิดชอบและจริยธรรมได้อย่างเหมาะสม จะสามารถสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและได้รับความไว้วางใจจากชุมชน ส่วนในแคนาดาและฟินแลนด์ ผลการศึกษาของ Yee และ Yee (2021) ชี้ว่า ผู้นำเชิงจริยธรรมสามารถสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่โปร่งใสและมีส่วนร่วม ส่งผลให้ครูและบุคลากรมีความผูกพันและสนับสนุนเป้าหมายขององค์กรได้อย่างเต็มที่ ขณะที่ในมาเลเซีย Chik (2020) พบว่า ผู้นำที่ยึดมั่นในหลักจริยธรรมสามารถจัดการกับความขัดแย้งและความท้าทายเชิงจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักการ Ubuntu ซึ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการเป็นมนุษย์ที่ดี

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นกลไกสำคัญในการบริหารสถานศึกษา ผู้นำที่ยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรมสามารถสร้างความไว้วางใจ ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ดี และตัดสินใจอย่างรอบคอบและยุติธรรม สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังสร้างความยั่งยืนและความน่าเชื่อถือของสถานศึกษาในระยะยาว ดังนั้น ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจึงเปรียบเสมือนฐานรากที่หล่อหลอมแนวทางการบริหารให้มีทิศทางที่มั่นคง และเป็นจุดเริ่มต้นในการสังเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ประการ ซึ่งทำหน้าที่เป็นแนวทางเชิงกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนและสร้างวัฒนธรรมองค์กรบนฐานจริยธรรมให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมในสถานศึกษา

สร้างวัฒนธรรมองค์กรบนฐานจริยธรรม : บทเรียนโรงเรียนส.ไทยเสรีอุตสาหกรรม 2

โรงเรียนส.ไทยเสรีอุตสาหกรรม 2 ตั้งอยู่ที่ตำบลทุ่งขนาน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2515 ด้วยความร่วมมือของชุมชนและการสนับสนุนจากภาคเอกชน โดยเฉพาะบริษัทส.ไทยเสรีอุตสาหกรรม ปัจจุบันเปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลปีที่ 2 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียน 197 คน และบุคลากร 14 คน โรงเรียนบริหารจัดการใน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และงานทั่วไป โดยยึดปรัชญา “ความรู้คู่คุณธรรม” ซึ่งสอดคล้องกับคำขวัญและอัตลักษณ์ของผู้เรียนที่มุ่งส่งเสริมวิชาการ คุณธรรม และทักษะชีวิต ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนโดดเด่นทั้งในระดับเขตและระดับประเทศ แสดงถึงการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านและความร่วมมืออย่างเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนแห่งนี้สามารถบูรณาการคุณธรรมเข้ากับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการถอดบทเรียนเชิงลึกในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรบนฐานจริยธรรม

การขับเคลื่อนโครงการพัฒนาจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์มุ่งวิเคราะห์บริบทและแนวโน้มคุณธรรมของนักเรียนที่ลดลงจากสื่อ เทคโนโลยี และความเจริญทางวัตถุ โรงเรียนจึงจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ เช่น ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความซื่อสัตย์สุจริต ระเบียบวินัย ความพอเพียง ความมุ่งมั่น และจิตสาธารณะ โดยมุ่งสร้างทักษะและภูมิคุ้มกันในการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม และแยกแยะคุณค่าจากวัฒนธรรมบริโภคนิยม กิจกรรมเหล่านี้ได้รับการออกแบบให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง เช่น ค่ายปฏิบัติธรรม กิจกรรมร่วมกับผู้อื่น และกิจกรรมทางศาสนา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติจริง นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ผู้บริหารได้จัดทำระบบบริหารที่บูรณาการกิจกรรมเหล่านี้เข้ากับตารางเรียนและกิจกรรมโฮมรูม เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนในฐานวัฒนธรรมองค์กร สอดคล้องกับค่านิยมหลัก 12 ประการของรัฐบาลและมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ผลการดำเนินงานพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมเชิงบวกมากขึ้นและสามารถประยุกต์ใช้คุณธรรมในชีวิตประจำวันได้อย่างต่อเนื่อง

จากการดำเนินการถอดบทเรียนเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เอกสารของโรงเรียนร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร คณะครูแกนนำ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลัก (Key Informants) เพื่อนำข้อมูลเชิงประจักษ์มาสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นสถานการณ์เชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนส.ไทยเสรีอุตสาหกรรม 2 ในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมองค์กรบนฐานจริยธรรม ซึ่งสามารถจัดจำแนกได้ตามมิติ SWOT Analysis ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิเคราะห์วัฒนธรรมองค์กรบนฐานจริยธรรมโรงเรียนส.ไทยเสรีอุตสาหกรรม 2

มิติ SWOT Analysis	ประเด็นสำคัญ
จุดแข็ง (Strengths)	- นโยบายและแผนงานชัดเจน เช่น ค่ายคุณธรรม โรงเรียนวิถีพุทธ กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา - นักเรียนมีส่วนร่วมทั้งเชิงปฏิบัติและเชิงความรู้ - การสนับสนุนจากผู้บริหารและครู ทำให้การดำเนินงานเป็นระบบ - สอดคล้องกับนโยบายชาติและมาตรฐาน สพฐ.
จุดอ่อน (Weaknesses)	- กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นระยะสั้น ทำให้ผลลัพธ์ด้านพฤติกรรมอาจไม่ยั่งยืน

มิติ SWOT Analysis	ประเด็นสำคัญ
	- การประเมินผลยังเน้นเอกสารมากกว่าการสังเกตพฤติกรรมจริง - ข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร - การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนยังไม่เข้มแข็ง
โอกาส (Opportunities)	- ความตื่นตัวของสังคมต่อศาสนาและจริยธรรม - นโยบายกระทรวงศึกษาธิการและ สพฐ. สนับสนุนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ - การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อขยายผล - ความร่วมมือกับวัด หน่วยงานท้องถิ่น และภาคเอกชน
อุปสรรค/ความท้าทาย (Threats)	- วัฒนธรรมบริโภคนิยมและสื่อออนไลน์ที่ขัดแย้งกับจริยธรรม - ความไม่แน่นอนของนโยบายการศึกษา - ภาระทางวิชาการอาจทำให้กิจกรรมจริยธรรมถูกมองเป็นเรื่องเสริม - การประเมินผลจริยธรรมมีความซับซ้อนและต้องติดตามระยะยาว

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้นิพนธ์บทความ

การวิเคราะห์ SWOT ดังกล่าวชี้ให้เห็นภาพรวมสถานการณ์เชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรม โดยสามารถระบุได้อย่างชัดเจนถึงศักยภาพภายใน (Strengths) ที่เอื้อต่อการดำเนินงาน ข้อจำกัดที่ต้องได้รับการปรับปรุง (Weaknesses) ตลอดจนโอกาสจากนโยบายและบริบททางสังคม (Opportunities) และอุปสรรคจากปัจจัยภายนอก (Threats) ผลการสังเคราะห์นี้จึงถือเป็นข้อมูลเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญยิ่ง ซึ่งผู้บริหารสามารถนำไปใช้ในการ “จับคู่ปัจจัยภายในและภายนอก” (Strategic Matching: S - O, W - O, S - T, W - T) เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติบทบาทเชิงกลยุทธ์ที่เหมาะสมที่สุดในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมองค์กรบนฐานจริยธรรมให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

การวิเคราะห์ SWOT ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน รวมทั้งการออกแบบกิจกรรมที่ต่อเนื่องและมีการประเมินผลเชิงปฏิบัติ เพื่อแก้ไขข้อจำกัดของระบบการประเมินผลที่มุ่งเน้นเชิงปริมาณ และสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ยั่งยืนในระยะยาว การสร้างวัฒนธรรมเชิงจริยธรรมในสถานศึกษาจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และเติบโตเป็นพลเมืองคุณภาพในอนาคต ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการแปลงผลการวิเคราะห์ SWOT นี้ให้เป็นกลยุทธ์และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อขับเคลื่อนการสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

การเชื่อมโยงผลการวิเคราะห์ SWOT กับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา: กรณีโครงการส่งเสริมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

จากผลการวิเคราะห์ SWOT ของโครงการส่งเสริมจริยธรรม พบว่าโรงเรียนมีจุดแข็ง ได้แก่ ความต่อเนื่องของโครงการ การสนับสนุนจากผู้บริหารและครู และความหลากหลายของกิจกรรม ส่วนจุดอ่อนคือ การจัดกิจกรรมเป็นระยะสั้น การประเมินผลที่ยังไม่สะท้อนพฤติกรรมจริง และข้อจำกัดด้านงบประมาณ โอกาสที่สามารถนำมาส่งเสริมโครงการได้คือ นโยบายสนับสนุนจากชาติและ สพฐ. เครือข่าย

ชุมชน และเทคโนโลยีดิจิทัล ขณะที่อุปสรรค ได้แก่ กระแสสื่อออนไลน์ วัฒนธรรมบริโภคนิยม และความไม่แน่นอนของนโยบายการศึกษา เมื่อพิจารณาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สามารถสรุปได้ว่าผู้บริหารมีหน้าที่สำคัญในการแปลงผลการวิเคราะห์ SWOT เป็นแนวทางและกลยุทธ์ในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรม โดยบทบาทสำคัญประกอบด้วย

มิติที่ 1 การเป็นผู้นำเชิงนโยบาย ผู้บริหารใช้จุดแข็งของโรงเรียน เช่น ความต่อเนื่องของโครงการและการสนับสนุนจากครู มาเป็นฐานในการกำหนดนโยบายด้านจริยธรรมอย่างชัดเจน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และปรับแก้จุดอ่อนโดยการบูรณาการกิจกรรมทั้งเชิงเหตุการณ์และกิจวัตรประจำวัน เพื่อปลูกฝังจริยธรรมในทุกมิติของชีวิตนักเรียน

มิติที่ 2 การจัดระบบและพัฒนากระบวนการ ผู้บริหารนำโอกาสจากนโยบายและเครือข่ายชุมชนมาพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เช่น การใช้ e - Portfolio การประเมินเชิงพฤติกรรม และการบูรณาการจริยธรรมในรายวิชา พร้อมทั้งลดผลกระทบจากอุปสรรคด้วยการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสร้างแนวทางใช้สื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์

มิติที่ 3 การสร้างวัฒนธรรมองค์กร ผู้บริหารขับเคลื่อนให้จริยธรรมเป็นค่านิยมร่วมของครู นักเรียน และผู้ปกครอง โดยเสริมสร้างกิจกรรมที่หลากหลายและต่อเนื่อง เช่น นาที่จริยธรรม กิจกรรมโฮมรูม และโครงการจิตอาสา เพื่อให้จริยธรรมกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กร

มิติที่ 4 การประสานเครือข่าย ผู้บริหารอาศัยโอกาสในการเชื่อมโยงเครือข่ายวัด ชุมชน และองค์กรภาคเอกชน เพื่อร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม และใช้พลังภาคีเครือข่ายลดอุปสรรค เช่น การต่อต้านกระแสค่านิยมขัดแย้งกับจริยธรรม

มิติที่ 5 การประเมินและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารพัฒนาระบบประเมินผลที่หลากหลายและครอบคลุม เช่น การสังเกตพฤติกรรมจริง การสะท้อนคิด และแฟ้มสะสมงานจริยธรรม พร้อมนำข้อมูลจากการประเมินมาปรับปรุงกิจกรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การสร้างวัฒนธรรมเชิงจริยธรรมมีความต่อเนื่องและยั่งยืน

เพื่อให้การสังเคราะห์มีความหนักแน่นในเชิงกลยุทธ์ การจับคู่ปัจจัยภายในและภายนอก (Strategic Matching) ได้ถูกนำมาใช้เพื่อกำหนดแนวทางและบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรม ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 วิเคราะห์กลยุทธ์ (Strategic Matching Matrix) ที่แสดงการจับคู่ปัจจัย SWOT และผลลัพธ์ที่นำไปสู่การกำหนดบทบาท (Roles) ของผู้บริหาร

ประเภทกลยุทธ์	การจับคู่ปัจจัย SWOT	ผลลัพธ์เชิงกลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	บทบาทผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง
กลยุทธ์เชิงรุก (S - O)	S : โครงการต่อเนื่อง, การสนับสนุนจากครู O : นโยบายชาติ, เครือข่ายชุมชน	ใช้จุดแข็งด้านความต่อเนื่องและความร่วมมือภายใน เชื่อมโยงกับนโยบายชาติและภาคีเครือข่าย เพื่อขับเคลื่อน	มิติที่ 1: ผู้นำเชิงนโยบาย (Policy Leader)

ประเภทกลยุทธ์	การจับคู่ปัจจัย SWOT	ผลลัพธ์เชิงกลยุทธ์ / แนวทาง ปฏิบัติ	บทบาทผู้บริหารที่ เกี่ยวข้อง
		การสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิง จริยธรรมอย่างเป็นระบบ	
กลยุทธ์แก้ไข- จุดอ่อน (W - O)	W : การประเมินเชิง ปริมาณ, กิจกรรม ร ะ ย ะ ส ั น O : เทคโนโลยีดิจิทัล, เครือข่ายภายนอก	ใช้เทคโนโลยีและความร่วมมือ จากภายนอกเพื่อพัฒนาระบบ การประเมินเชิงพฤติกรรม และ ออกแบบกิจกรรมจริยธรรมที่ ต่อเนื่อง	มิติที่ 2: ผู้จัดการระบบและ กระบวนการ (System Designer)
กลยุทธ์ป้องกัน (S - T)	S : การสนับสนุนจาก ครู, กิจกรรมต่อเนื่อง T : วัฒนธรรมบริโณค นิยม, สื่อออนไลน์	เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ เข้มแข็งโดยใช้จุดแข็งภายใน ป้องกันอิทธิพลภายนอก เช่น สื่อออนไลน์และบริโณคนิยม	มิติที่ 3: ผู้สร้าง วัฒนธรรมองค์กร (Culture Builder)
กลยุทธ์เชิงปรับตัว (W - T)	W: ทรัพยากรจำกัด, การมีส่วนร่วมต่ำ T: นโยบายไม่ ต่อเนื่อง, ความทำ หายทางสังคม	สร้างเครือข่ายและพันธมิตรเพื่อ แบ่งปันทรัพยากร และพัฒนา กระบวนการติดตามผลต่อเนื่อง เพื่อลดผลกระทบจากอุปสรรค	มิติที่ 4: ผู้ประสาน เครือข่าย (Network Connector) มิติที่ 5: ผู้ประเมินและ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Evaluator & Improver)

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้นิพนธ์บทความ

จากการศึกษา สามารถสะท้อนเป็นบทเรียนและข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังนี้

1. ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อให้การสร้างวัฒนธรรมเชิงจริยธรรมเป็นระบบ ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ด้านจริยธรรม ประกาศธรรมบัญญัติจริยธรรมโรงเรียนเป็นมาตรฐานร่วม และบูรณาการคุณธรรม - จริยธรรมในแผนการสอนทุกวิชา พร้อมสร้างระบบติดตามและประเมินผลยั่งยืน เช่น การใช้ Rubric และแฟ้มสะสมงาน (e - Portfolio) นอกจากนี้ควรพัฒนาครูให้เป็นต้นแบบด้านจริยธรรม และจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมจริยธรรมประจำโรงเรียน

2. ข้อเสนอเชิงปฏิบัติ ผู้บริหารสามารถจัดกิจกรรมเชิงรุกในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรม “นาที่จริยธรรม” ก่อนเข้าเรียน เพื่อปลูกฝังคุณค่าทางจิตใจในช่วงเริ่มต้นของวัน กิจกรรม “พี่สอนน้องจริยธรรม” เพื่อส่งต่อการเรียนรู้คุณธรรมระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง กิจกรรมค่ายจริยธรรมและโรงเรียนวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง รวมถึงโครงการ “พลเมืองดิจิทัล” (Digital Citizenship) เพื่อพัฒนาภูมิคุ้มกันทางคุณธรรมและการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ กิจกรรมโฮมรูมจิตอาสาและความร่วมมือกับวัด ชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น และภาคเอกชน ควรถูกพัฒนาให้เป็นระบบต่อเนื่อง ทั้งนี้ ผู้บริหารควรจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง พร้อมจัดเวทีสะท้อนคิดรายเดือน

เผยแพร่เรื่องราวความดี และมอบรางวัลเชิดชูเกียรติแก่ครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ และหล่อหลอมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในระยะยาว

3. ตัวชี้วัดความสำเร็จ ควรมุ่งเน้นไปที่การประเมินเชิงพฤติกรรมและคุณภาพมากกว่าการวัดเชิงปริมาณ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิด “การประเมินเพื่อพัฒนา” (Assessment for Learning) และบทบาทของผู้บริหารในฐานะ “ผู้ประเมินและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง” ตัวชี้วัดที่เหมาะสมจึงควรครอบคลุมทั้งระดับบุคคลและระดับองค์กร เช่น นักเรียนแสดงพฤติกรรมเชิงคุณธรรมหลักตามเกณฑ์ Rubric ในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 20 และมีระดับความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ด้านครูและบุคลากรอย่างน้อยร้อยละ 80 สอดแทรกคุณธรรมในการจัดการเรียนการสอน และสะท้อนบทบาทการเป็นแบบอย่างทางจริยธรรมในแฟ้ม e - Portfolio อย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งครั้ง ส่วนผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมจริยธรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และประเมินว่าโรงเรียนเป็น “พื้นที่แห่งคุณธรรม” ในระดับไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ขณะที่ระดับองค์กร โรงเรียนดำเนินโครงการจริยธรรมอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา และได้รับการยอมรับจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือท้องถิ่นในฐานะ “โรงเรียนต้นแบบด้านจริยธรรม”

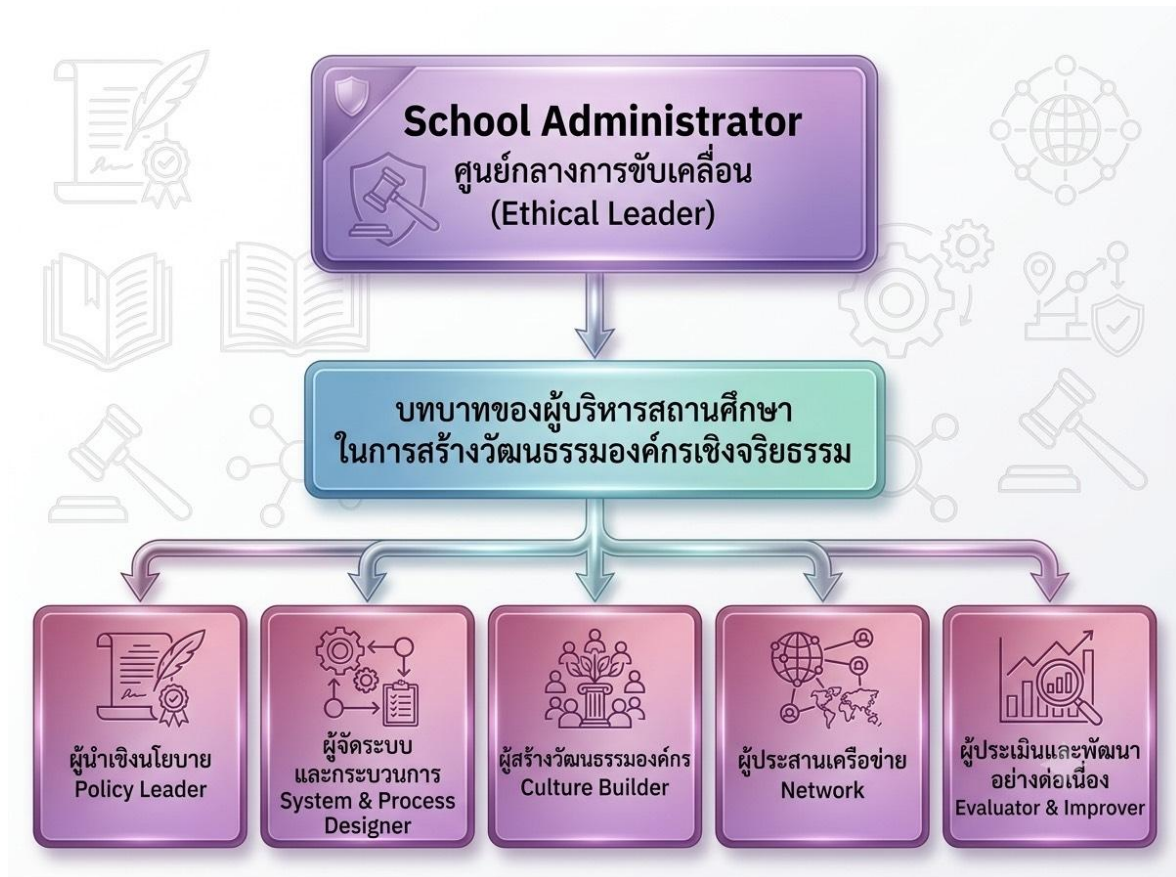
สรุปได้ว่า การสังเคราะห์เชิงวิชาการจาก SWOT ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารไม่เพียงแต่กำหนดนโยบาย แต่ต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จัดระบบ ปลุกฝังวัฒนธรรม เชื่อมโยงเครือข่าย และติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะทำให้โรงเรียนก่อรูปเป็นองค์กรเชิงจริยธรรมที่เข้มแข็งและยั่งยืน พร้อมหล่อหลอมผู้เรียนให้เติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคม

องค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้จากการศึกษากรณีโครงการส่งเสริมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ชี้ให้เห็นบทบาทเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรม จากผลการวิเคราะห์ SWOT พบว่าโรงเรียนมีจุดแข็ง ได้แก่ ความต่อเนื่องของโครงการ การสนับสนุนจากผู้บริหารและครู และความหลากหลายของกิจกรรม จุดอ่อนคือการจัดกิจกรรมเป็นระยะสั้น การประเมินผลที่ยังไม่สะท้อนพฤติกรรมจริง และข้อจำกัดด้านงบประมาณ โอกาสจากนโยบายชาติและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เครือข่ายชุมชน และเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถนำมาขยายผลโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่อุปสรรคคือกระแสสื่อออนไลน์ วัฒนธรรมบริโภคนิยม และความไม่แน่นอนของนโยบายการศึกษา ผลการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์นี้ได้นำไปสู่การสังเคราะห์ “โมเดลบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา 5 ประการ” ซึ่งเป็นแนวคิดใหม่ที่ระบุแนวทางปฏิบัติในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมองค์กรบนฐานจริยธรรมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการแปลงข้อมูล SWOT เป็นแนวทางและกลยุทธ์การขับเคลื่อนโครงการ บทบาทหลักประกอบด้วย การเป็นผู้นำเชิงนโยบายที่กำหนดวิสัยทัศน์ด้านจริยธรรม และบูรณาการกิจกรรมทั้งเชิงเหตุการณ์และกิจวัตรประจำวัน การจัดระบบและพัฒนากระบวนการเพื่อสร้างกลไกการเรียนรู้เชิงจริยธรรม เช่น การใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์และการประเมินเชิงพฤติกรรม การสร้างวัฒนธรรมองค์กรโดยขับเคลื่อนค่านิยมร่วมผ่านกิจกรรมหลากหลายและต่อเนื่อง การประสานเครือข่ายกับชุมชน วัด และองค์กรภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมและลดอุปสรรค รวมถึงการประเมินและพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยติดตามผล ประเมินพฤติกรรมจริง และปรับปรุงกิจกรรมให้เกิดความยั่งยืน

องค์ความรู้นี้สะท้อนว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เชื่อมโยงเครือข่าย และพัฒนากระบวนการเรียนรู้เชิงจริยธรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้โรงเรียนกลายเป็นองค์กรต้นแบบด้านจริยธรรมและสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพตามมาตรฐานของสังคม

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ
ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้นิพนธ์บทความ

สรุป

การศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรมผ่านการใช้อยู่ที่การมีโครงการและกิจกรรมสอดคล้องนโยบายระดับชาติ เช่น โรงเรียนวิถีพุทธและค่ายคุณธรรม รวมทั้งการสนับสนุนจากครูและผู้ปกครอง อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดยังคงอยู่ที่ระบบการประเมินผลที่เน้นเชิงปริมาณและการขาดแคลนทรัพยากร ในขณะที่โอกาสมาจากสังคมและนโยบายรัฐที่เปิดกว้างต่อการสร้างความร่วมมือกับชุมชนและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมคุณธรรม แต่ก็ยังมีอุปสรรคจากกระแสออนไลน์ วัฒนธรรมบริโภคนิยม และความไม่ต่อเนื่องทางนโยบาย ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าบทบาทของผู้บริหารสามารถจำแนกได้ 5 ด้าน ได้แก่ ผู้นำเชิงนโยบาย ผู้จัดระบบและกระบวนการ ผู้สร้างวัฒนธรรมองค์กร ผู้ประสานเครือข่าย และผู้ประเมินและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเป็นปัจจัยขับเคลื่อนให้วัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรมมีความมั่นคงและยั่งยืน สำคัญคือการสร้างวัฒนธรรมเชิงคุณธรรมไม่

สามารถพึ่งพาโครงการระยะสั้น แต่ต้องอาศัยการผนวกคุณธรรมเป็นส่วนหนึ่งของวิสัยทัศน์และระบบการบริหารจัดการ โดย SWOT Analysis ทำหน้าที่เป็นกรอบสะท้อนสภาพจริงทั้งโอกาสและข้อจำกัด อันนำไปสู่การกำหนดแนวทางพัฒนาที่รอบด้านและมีประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะการนำเสนอบทความครั้งนี้ ข้อเสนอแนะการนำเสนอบทความครั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นการพัฒนากระบวนการประเมินผลที่สะท้อนพฤติกรรมด้านคุณธรรมอย่างแท้จริง โดยการประยุกต์ใช้เครื่องมือเชิงคุณภาพ เช่น แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (e - Portfolio) และแบบประเมินตามเกณฑ์ (Rubric) เพื่อให้สามารถติดตามการพัฒนาคุณธรรมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมมากขึ้น ทั้งนี้ ควรดำเนินการควบคู่กับการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ในการส่งเสริมกิจกรรมคุณธรรม การขับเคลื่อนวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรม ควรมีความต่อเนื่องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ เพื่อให้คุณธรรมกลายเป็นรากฐานของการพัฒนาผู้เรียนและยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการนำเสนอบทความครั้งต่อไป การนำเสนอบทความครั้งต่อไปควรเน้น การศึกษาผลลัพธ์เชิงประจักษ์ของการสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและคุณลักษณะผู้เรียน รวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนหรืออุปสรรคในระดับพื้นที่ เพื่อพัฒนาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนแต่ละประเภท

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราชญ์. (2560). *ภาวะผู้นำและ ภาวะผู้นำการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังน่านวิทยา.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2553). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). ชลบุรี: มนตรี.
- มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). *คู่มือจัดกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม*. นนทบุรี: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิง.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. เล่ม 136 ตอน 57 ก. 49 - 53. 1 พฤษภาคม 2562.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2560). *คุณธรรม จริยธรรมสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ*. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- โรงเรียนส.ไทยเสรีอุตสาหกรรม 2. (2568). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2568 โรงเรียนส.ไทยเสรีอุตสาหกรรม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2*. จันทบุรี: โรงเรียนส.ไทยเสรีอุตสาหกรรม 2.
- วรภัทร ภูเจริญ. (2547). *บริหารงาน บริหารใจ*. กรุงเทพฯ: อริยชน.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต). (2568). *ภาวะผู้นำ* (พิมพ์ครั้งที่ 47). กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- สมหมาย อัดอนกลอย. (2556). *บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี, 7(1), 1 - 7. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/GraduatePSRU/article/view/55490/46087>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. (2568). *รายงานผลแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. จันทบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

- Chermack, T. J. (2011). *Scenario Planning in Organizations: How to Create, Use, and Assess Scenarios*. Berrett-Koehler Publishers.
- Chik, W. M. H. (2020). Ethical Leadership in Educational Administration: A Review. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 10(9), 1140 - 1153. <https://doi.org/10.6007/IJARBSS/v10-i9/8024>
- Gürel, E., & Tat, M. (2017). SWOT Analysis: A theoretical Review. *Journal of International Social Research*, 10(51), 994 - 1006. https://www.researchgate.net/publication/319367788_SWOT_ANALYSIS_A_THEORETICAL_REVIEW
- Hall, D. L. (2009). *Balancing Accountability and Ethics: A Case Study of a Principal's Leadership Practices* (ERIC ED512859). ERIC. <https://eric.ed.gov/?id=ED512859>
- Helms, M. M., & Nixon, J. (2010). Exploring SWOT analysis - where are we now? *Journal of Strategy and Management*, 3(3), 215-251. <https://doi.org/10.1108/17554251011064837>
- Panagiotou, G. (2003). *Bringing SWOT into focus*. *Business Strategy Review*, 14(2), 8 - 10. <https://doi.org/10.1111/1467-8616.00253>
- Senge, P. M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*. Doubleday.
- Valentin, E. K. (2001). SWOT Analysis from a Resource-based View. *Journal of Marketing Theory and Practice*, 9(2), 54 - 69. <https://doi.org/10.1080/10696679.2001.11501899>
- Yee, B., & Yee, D. (2021). *International Perspectives on Ethical Educational Leadership*. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-70839-8>

การส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาด้วยโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยเสพติด
และอบายมุข โดยใช้ SAVE MODEL: กรณีโรงเรียนวัดไทรทอง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

PROMOTING SCHOOL SAFETY THROUGH THE WHITE SCHOOL PROJECT
A DRUG - AND VICE - FREE INSTITUTION BASED ON THE SAVE MODEL:
A CASE STUDY OF WAT SAITONG SCHOOL UNDER THE TRAT
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

สมฤทัย ชาตกุล^{1*}, เรืองวิชัย นิลโคตร² และ วัยวุฒิ บุญลอย³
Somruethai Chatkul^{1*}, Reongwit Nilkote² and Waiwoot Boonloy³

(Received: September 19, 2025; Revised: October 19, 2025; Accepted: October 21, 2025)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาผ่านการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยเสพติดและอบายมุข โรงเรียนวัดไทรทอง จังหวัดตราด โดยใช้วัฏจักรการบริหาร “SAVE MODEL” ซึ่งพัฒนาภายใต้กระบวนการ PDCA บทความนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพกรณีศึกษา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ เพื่อสร้างระบบการบริหารจัดการที่มีความเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และยั่งยืน การดำเนินงานประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ (1) Student Support System การดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างครอบคลุม ตั้งแต่การคัดกรอง การส่งเสริม การป้องกัน และการส่งต่อ (2) School Safety การกำหนดมาตรการและการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในสถานศึกษา (3) Strong Guidance System การพัฒนาระบบแนะแนวที่เข้มแข็ง ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และการพัฒนาส่วนบุคคลและสังคม และ (4) Systematic Working การบริหารจัดการเชิงระบบที่ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงาน การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผลการดำเนินงานสะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนสามารถสร้างพื้นที่ปลอดภัยสำหรับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในปีการศึกษา 2568 นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับการดูแลและไม่พบนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านสารเสพติด (แบบคัดกรอง SDQ) อีกทั้งโรงเรียนยังได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จดังกล่าวเกิดจากความร่วมมือของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และเครือข่าย “บวร” (บ้าน - วัด - โรงเรียน/ชุมชน) ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนความเข้มแข็งและความยั่งยืน

¹ โรงเรียนวัดไทรทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จังหวัดตราด ประเทศไทย

¹ Wat Sai Thong School, Trat Primary Educational Service Area Office, Trat, Thailand

² อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี ประเทศไทย

² Curriculum Lecturer of Program in Educational Administration, Faculty of Education, Rambhai Bani Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี ประเทศไทย

³ Curriculum Lecturer of Program in Educational Administration, Faculty of Education, Rambhai Bani Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand

* Corresponding author. E-mail: 6826141023@rbru.ac.th

ของโครงการ ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการร่วมกับชุมชนสามารถเสริมสร้างความปลอดภัยของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถประยุกต์เป็นต้นแบบสำหรับสถานศึกษาอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: ความปลอดภัยในสถานศึกษา, สถานศึกษาสีขาว, Safe Zone, SAVE Model, การป้องกันยาเสพติด

Abstract

The purpose of this article was to present an approach to promoting school safety through the implementation of the White School Project at Wat Saitong School, Trat Province, by employing the SAVE Model, an administrative innovation developed under the PDCA cycle. This study employed a qualitative case study approach to collect data through document analysis, interviews, and observations in order to develop a management system that is systematic, efficient, and sustainable. The implementation consisted of four key components: (1) Student Support System - a comprehensive approach to student care, encompassing screening, promotion, prevention, and referral; (2) School Safety - the establishment of measures and a safe environment within the school; (3) Strong Guidance System - the development of a robust guidance system covering academic, career, personal, and social dimensions; and (4) Systematic Working - systematic management that includes planning, implementation, monitoring, and continuous improvement. The findings indicate that the school successfully created a safe learning environment for students. In the academic year 2025, most students received proper care and support, and no students were identified as being at risk of drug - related problems according to the SDQ (Strengths and Difficulties Questionnaire). Furthermore, the school received recognition through national and local awards in recognition of its achievements. Success stemmed from collaboration among administrators, teachers, parents, the community, and the “Baworn” network (home - temple - school (community partnership)), which served as a vital mechanism for strengthening and sustaining the project. The findings of this study indicate that implementing an integrated education management in collaboration with the community can effectively enhance student safety and serve as a practical model for other educational institutions.

Keywords: School Safety; White School Project; Safe Zones; SAVE Model; Drug Prevention

บทนำ

สถานศึกษาเป็นพื้นที่สำคัญในการพัฒนาและหล่อหลอมเยาวชนให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ โดยการศึกษาไม่เพียงมุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่ยังครอบคลุมการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความรับผิดชอบ (ภารดี อนันต์ นาวิ, 2553) ความสำคัญของการศึกษาจึงสอดคล้องกับนโยบายพัฒนาผู้เรียนตาม แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม บริบทของศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การพัฒนาผู้เรียนจึงไม่สามารถมุ่งเน้น เฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาความสามารถรอบด้าน ทั้งด้านสติปัญญา ความคิด สร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อให้เยาวชนสามารถปรับตัวและเผชิญกับความ เปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ, 2546) อย่างไรก็ตาม ปัญหายาเสพติดและอบายมุขยังคงเป็นภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและจิตใจของเด็กและ เยาวชน นำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยง การใช้ความรุนแรง และการสูญเสียโอกาสทางการเรียนรู้ ส่งผลให้ความ ตั้งใจและศักยภาพในการพัฒนาตนเองของผู้เรียนลดลง การสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษาจึงถือเป็น ประเด็นสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในการออกแบบกิจกรรม นโยบาย และมาตรการป้องกันที่เหมาะสม (ภารดี อนันต์ นาวิ, 2553; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังนั้น การพัฒนาผู้เรียนในยุคปัจจุบันจึงควรบูรณา การทั้งด้านความรู้ คุณธรรม และทักษะชีวิตเข้าด้วยกัน พร้อมสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อ การเรียนรู้ เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า และมีส่วนร่วมใน การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

กระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน เยาวชน โดยมุ่งเน้นการบูรณาการความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง ภายใต้กรอบนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคง แห่งชาติ พ.ศ. 2566 - 2570 ซึ่งกำหนดนโยบายความมั่นคงด้านการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมุ่งเน้นการป้องกันไม่ให้ประชากรทุกกลุ่มเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดควบคู่กับการสกัดกั้น และปราบปรามขบวนการค้ายาเสพติด ตลอดจนการบำบัด รักษา และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เพื่อให้สามารถ กลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ (สภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2565) ในบริบทของการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 โดยให้ “การจัดการ ศึกษาเพื่อความปลอดภัย” เป็นนโยบายหลัก เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในสถานศึกษาเพิ่มความ เชื่อมั่นแก่สังคม และป้องกันภัยคุกคามทุกรูปแบบ ผ่านมาตรการด้านความปลอดภัยสำหรับผู้เรียน ครู และ บุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2565) ขณะเดียวกัน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตราด ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา พ.ศ. 2566 - 2570 โดยเน้น “การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงและความปลอดภัย” เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ และส่งเสริม คุณภาพผู้เรียนควบคู่กับการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด, 2566) แนวคิดการบริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญต่อการป้องกันปัญหายาเสพติดในระดับปฏิบัติ

ทั้งในแง่การจัดสรรทรัพยากรบุคคล การกำหนดมาตรการและกิจกรรมป้องกัน การสร้างวัฒนธรรมโรงเรียนปลอดภัย และการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชนในการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ การบริหารที่มีประสิทธิภาพสามารถสร้างความต่อเนื่องและความยั่งยืนของมาตรการด้านความปลอดภัย ส่งผลให้ผู้เรียนมีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ลดความเสี่ยงต่อการเข้าไปพัวพันกับยาเสพติด และส่งเสริมให้เยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

โรงเรียนวัดไทรทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เป็นสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ใกล้เขตเมืองตราด แต่เผชิญข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจและสภาพครอบครัวของนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าศึกษาในโรงเรียนประจำจังหวัดหรือโรงเรียนเอกชนได้ ข้อมูลเบื้องต้นในปีการศึกษา 2567 จากการเยี่ยมบ้านและรู้จักนักเรียนรายบุคคล พบว่านักเรียนจำนวนมากที่เผชิญปัญหาครอบครัวแตกแยก เช่น บิดามารดาหย่าร้างหรือแยกทาง ทำให้นักเรียนต้องอยู่กับปู่ ย่า ตา หรือยาย ส่งผลให้มีข้อจำกัดด้านการดูแลอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ นักเรียนบางส่วนยังอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความเสี่ยงด้านยาเสพติด จนอาจนำไปสู่การทดลองใช้บุหรี่หรือบุหรี่ไฟฟ้า และอาจพัฒนาไปสู่การใช้สารเสพติดที่รุนแรงยิ่งขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ การเรียนรู้ และคุณภาพชีวิตโดยรวม ด้วยเหตุนี้ โรงเรียนวัดไทรทองจึงตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้เข้าร่วมโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข พร้อมทั้งพัฒนากระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบด้วยนวัตกรรมการบริหาร “SAVE Model” โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โครงการดังกล่าวมุ่งสร้างระบบดูแลและช่วยเหลือนักเรียนอย่างเข้มแข็ง เสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ ปลุกฝังคุณธรรม และป้องกันการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและอบายมุข เพื่อให้เด็กนักเรียนมีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

จากความสำคัญและที่มา บทความนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กรณีศึกษา มุ่งนำเสนอแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยเน้นการบริหารจัดการเชิงระบบผ่านความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมบูรณาการมาตรการด้านความปลอดภัยและการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่เด็กนักเรียน คาดหวังว่าผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่ได้จะเป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายและการปฏิบัติในโรงเรียน เพิ่มประสิทธิภาพการดูแลนักเรียน ปลุกฝังคุณธรรม และสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ส่งผลให้เยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

ความปลอดภัยในสถานศึกษา: แนวคิด และความสำคัญ

ความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของการเรียนการสอน โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมการศึกษาด้านวิชาชีพที่ผู้เรียนอาจเผชิญความเสี่ยงจากอุบัติเหตุหรือสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยไม่เพียงลดความเสี่ยงต่อร่างกายและจิตใจของนักเรียนเท่านั้น แต่ยังช่วยส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะชีวิต และความมั่นใจในการปฏิบัติงาน การบริหารจัดการด้านความปลอดภัยจึงควรมีระบบ ครอบคลุม และสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการศึกษา (มารุต ฤทธิ์จำ และคณะ, 2566)

ความปลอดภัยในสถานศึกษาครอบคลุมหลายมิติ ตั้งแต่การป้องกันอุบัติเหตุภายในพื้นที่การเรียนการสอน การลดความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมและอุปกรณ์การเรียน การจัดการระบบสุขอนามัย การควบคุมปัจจัยคุกคาม และการเสริมสร้างความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน ครู และบุคลากร การจัดการความปลอดภัยเชิงระบบจำเป็นต้องเริ่มจากการวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงและกำหนดมาตรการที่เหมาะสม การวางแผนล่วงหน้า การเตรียมเครื่องมือหรืออุปกรณ์ป้องกัน การสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงาน และการฝึกอบรมบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา (มารุต ฤทธิ์ฉำ และคณะ, 2566) ในการศึกษาและปฏิบัติจริง ความปลอดภัยในสถานศึกษาถูกนิยามว่าเป็นสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตของนักเรียนอย่างปลอดภัย ปราศจากอันตรายทั้งทางร่างกายและจิตใจ ครอบคลุมการป้องกันอุบัติเหตุ การลดความเสี่ยงจากภัยคุกคาม และการสร้างสภาพแวดล้อมที่มั่นคงต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2568) สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่า ความปลอดภัยไม่ใช่เพียงการลดความเสี่ยงทางกายภาพเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเสริมสร้างความมั่นคงทางจิตใจและสังคม การสร้างสภาพแวดล้อมที่ลดการหยุดเรียนจากอุบัติเหตุ เพิ่มความมั่นใจในการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงศักยภาพได้เต็มที่ และสามารถพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ และคุณธรรมควบคู่กันไป

การสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษายังเกี่ยวข้องกับการกำหนดแนวปฏิบัติด้านความปลอดภัยอย่างชัดเจน เช่น การกำหนดพื้นที่ปลอดภัย การตรวจสอบสภาพอุปกรณ์และเครื่องมือ การวางแผนรับมือเหตุฉุกเฉิน การจัดอบรมด้านการปฐมพยาบาล และการส่งเสริมพฤติกรรมปลอดภัยของผู้เรียน ครูและบุคลากรต้องได้รับการพัฒนาเพื่อสร้างความสามารถในการระบุปัจจัยเสี่ยงและจัดการความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งการมีส่วนร่วมของนักเรียนและชุมชนช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการรักษาความปลอดภัย นอกจากนี้ การบูรณาการความปลอดภัยเข้ากับการจัดการศึกษาเชิงระบบ เช่น การใช้วงจร PDCA (Plan - Do - Check - Act) ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีโครงสร้างสามารถตรวจสอบและปรับปรุงได้ต่อเนื่องตามสถานการณ์และบริบทของโรงเรียน (จิราภรณ์ ดีแล้ว และจารุวรรณ นาดัน, 2568) สำหรับสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนด้านวิชาชีพ เช่น การฝึกงานในห้องปฏิบัติการ การทำงานกับเครื่องจักร หรือกิจกรรมการทดลองทางวิทยาศาสตร์ ความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุและภัยคุกคามมีสูง การจัดทำมาตรการด้านความปลอดภัย เช่น การสวมอุปกรณ์ป้องกัน การใช้เครื่องมืออย่างถูกวิธี การมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย และการจัดทำคู่มือหรือข้อปฏิบัติ ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และปฏิบัติงานได้อย่างมั่นใจ การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยภายในสถานศึกษาช่วยให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันและลดพฤติกรรมเสี่ยง ทั้งยังเสริมสร้างคุณธรรมและจิตสำนึกต่อสังคม

การประเมินความปลอดภัยเป็นอีกหนึ่งกลไกสำคัญ โดยการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องช่วยให้สามารถปรับปรุงมาตรการให้เหมาะสมกับบริบท การมีข้อมูลที่เป็นระบบช่วยให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนสามารถวางแผนป้องกันและลดความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสภาพแวดล้อมปลอดภัยเชิงองค์รวมจึงเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และส่งผลต่อความยั่งยืนของการจัดการศึกษา และการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยปลอดภัยและอบายมุข (มารุต ฤทธิ์ฉำ และคณะ, 2566)

กล่าวได้ว่า ความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของนักเรียน ครอบคลุมทั้งการป้องกันอุบัติเหตุ การลดความเสี่ยง และการสร้างสภาพแวดล้อมที่มั่นคง การบริหารจัดการเชิงระบบและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายช่วยเสริมสร้างคุณภาพและความยั่งยืนของการศึกษา

แนวคิดวงจรคุณภาพ: การสังเคราะห์การบริหารจัดการคุณภาพในองค์กร

การบริหารจัดการคุณภาพในองค์กร การศึกษา และหน่วยงานสาธารณะเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาและยกระดับประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง การใช้วงจรคุณภาพ (Quality Cycle) เป็นเครื่องมือเชิงระบบช่วยให้การวางแผน (Plan) การดำเนินงาน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Act) เป็นไปอย่างมีโครงสร้าง ซึ่งมักเรียกว่า PDCA Cycle (Deming, 1986; Ishikawa, 1985) โดยการบูรณาการวงจรคุณภาพเข้ากับกระบวนการปฏิบัติช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากผลการดำเนินงานจริง เพิ่มประสิทธิผล และลดความสูญเสีย นอกจากนี้ยังส่งเสริมวัฒนธรรมการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและการตัดสินใจบนฐานข้อมูล การนำวงจรคุณภาพมาช่วยให้องค์กรสามารถระบุปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ วางมาตรการแก้ไข และตรวจสอบผลลัพธ์อย่างเป็นระบบ ทำให้การปฏิบัติงานมีความสอดคล้องกับเป้าหมายและวิสัยทัศน์ขององค์กร

การประยุกต์ใช้วงจรคุณภาพ (PDCA Cycle) ในองค์กรไม่เพียงเน้นการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการสร้างและพัฒนาดัชนีชี้วัดคุณภาพหรือ Key Performance Indicators (KPI) ที่ชัดเจนและสามารถติดตามได้อย่างเป็นระบบ (Juran & Godfrey, 1999) การกำหนด KPI เป็นเครื่องมือในการวัดผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ช่วยให้ผู้บริหารสามารถระบุจุดแข็ง จุดอ่อน และช่องว่างของประสิทธิภาพการทำงาน รวมถึงสามารถกำหนดมาตรการแก้ไขหรือปรับปรุงได้อย่างเหมาะสม การประเมินผลอย่างต่อเนื่องตามวงจร PDCA ยังช่วยให้องค์กรสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดความท้าทายใหม่ ๆ หรือความต้องการที่เปลี่ยนแปลงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Evans & Lindsay, 2014)

ขั้นตอน Plan เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ การวิเคราะห์สถานการณ์ และการระบุปัญหาและโอกาสในการปรับปรุง การวางแผนต้องคำนึงถึงทรัพยากร ความเสี่ยง และบริบทขององค์กร เพื่อให้เกิดกรอบแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและสามารถติดตามผลได้ (Juran & Godfrey, 1999) ขั้นตอน Do คือการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ โดยมุ่งเน้นการใช้แนวทางปฏิบัติที่เป็นระบบ การประสานงานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ และการบันทึกข้อมูลเพื่อประเมินผล ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้และเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับการตรวจสอบในขั้นตอนถัดไป

ขั้นตอน Check เป็นการตรวจสอบและประเมินผลของการดำเนินงาน โดยเปรียบเทียบผลลัพธ์กับเป้าหมายที่กำหนดไว้ การใช้เครื่องมือและตัวชี้วัดเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณช่วยให้องค์กรสามารถระบุช่องว่างของประสิทธิภาพและคุณภาพได้ (Oakland, 2014) ข้อมูลที่รับจากการตรวจสอบเป็นฐานสำคัญสำหรับขั้นตอน Act ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง กระบวนการ และนโยบาย เพื่อให้การดำเนินงานมีคุณภาพสูงขึ้น ลดความผิดพลาด และสามารถป้องกันปัญหาในอนาคต การปรับปรุงในขั้น Act ยังช่วยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องภายในองค์กร

นอกจากนี้ การสังเคราะห์วงจรคุณภาพในบริบทขององค์กรสมัยใหม่มุ่งเน้นการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และการจัดการข้อมูล เพื่อเพิ่มความรวดเร็วและความแม่นยำในการวิเคราะห์และตัดสินใจ (Evans & Lindsay, 2014) การใช้ PDCA ไม่จำกัดอยู่เพียงการปรับปรุงทางด้านเทคนิคเท่านั้น แต่ยังสามารถประยุกต์ใช้กับการบริหารทรัพยากรบุคคล การจัดการบริการ และการพัฒนาระบบการเรียนการสอนในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย (Deming, 1986)

การยกระดับการปฏิบัติการด้วยวงจรคุณภาพต้องมีความต่อเนื่องและครอบคลุมทุกระดับขององค์กร ตั้งแต่ผู้บริหาร ครูหรือหัวหน้าทีม จนถึงบุคลากรปฏิบัติการ การสร้างความเข้าใจร่วมและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายช่วยให้เกิดความยั่งยืนในการปรับปรุง (Evans & Lindsay, 2014) คุณลักษณะสำคัญของการใช้ PDCA ให้ประสิทธิผลสูงสุดคือการสะท้อนผลลัพธ์จากการปฏิบัติจริง ปรับปรุงวิธีการและกระบวนการอย่างเหมาะสม และถ่ายทอดความรู้ให้บุคลากรทุกระดับ สามารถนำแนวทางที่ประสบผลสำเร็จไปใช้ในบริบทอื่นๆ ได้

การบูรณาการ PDCA กับการกำหนด KPI ส่งผลต่อการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในองค์กร ซึ่งไม่เพียงส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเท่านั้น แต่ยังเน้นความรับผิดชอบร่วมกันของบุคลากรทุกระดับ การมีส่วนร่วมของพนักงานและผู้บริหารในการติดตามและปรับปรุงกระบวนการสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของคุณภาพและการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีมาตรฐาน นอกจากนี้ การใช้ข้อมูล KPI เป็นฐานในการตัดสินใจและปรับปรุงกระบวนการทำงานช่วยลดความผิดพลาด เพิ่มความแม่นยำ และเสริมสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการ ทำให้ทั้งองค์กรสามารถพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนและประสิทธิภาพสูงสุดในระยะยาว (Oakland, 2014)

สรุปได้ว่า วงจรคุณภาพ (PDCA Cycle) เป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติในองค์กรการศึกษาและหน่วยงานสาธารณะ โดยช่วยให้การวางแผน ดำเนินงาน ตรวจสอบ และปรับปรุงเป็นไปอย่างเป็นระบบ การประยุกต์ใช้ PDCA เชื่อมโยงกับ KPI ทำให้องค์กรสามารถติดตามผลลัพธ์ ระบุปัญหาและโอกาสปรับปรุงได้อย่างแม่นยำ การมีส่วนร่วมของทุกระดับบุคลากรสร้างวัฒนธรรมคุณภาพและความรับผิดชอบร่วมกัน ส่งผลให้องค์กรสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลง ลดข้อผิดพลาด และพัฒนาคุณภาพอย่างยั่งยืนในระยะยาว (Deming, 1986; Ishikawa, 1985; Juran & Godfrey, 1999; Oakland, 2014; Evans & Lindsay, 2014)

กรณีศึกษาโรงเรียนวัดไทรทอง

โรงเรียนวัดไทรทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ตั้งอยู่ใกล้เขตเมืองตราด แต่ด้วยข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาลประจำจังหวัดหรือโรงเรียนเอกชนได้ อีกทั้งยังมีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ประสบปัญหาครอบครัวแตกแยก พ่อแม่หย่าร้างหรือไปทำงานต่างถิ่น จึงต้องอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย ส่งผลให้ขาดความอบอุ่นและการดูแลใกล้ชิด สภาพแวดล้อมทางสังคมยังเอื้อต่อความเสี่ยง โดยเฉพาะการได้รับอิทธิพลจากรุ่นพี่หรือเพื่อนในชุมชนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับอบายมุขและยาเสพติด ส่งผลให้นักเรียนบางคนเกิดความอยากรู้อยากลอง เช่น การสูบบุหรี่และบุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งอาจนำไปสู่การใช้ยาเสพติดที่รุนแรงขึ้น และสร้างผลกระทบต่อสุขภาพ การเรียน รวมถึงการดำเนินชีวิตในอนาคต โรงเรียนวัดไทรทองได้พัฒนาระบบการ

บริหารและต่อยอดสู่นวัตกรรม SAVE MODEL โดยใช้กระบวนการ PDCA (Plan - Do - Check - Act) เป็นกลไกหลักในการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการดูแลช่วยเหลือนักเรียนควบคู่กับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนได้กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับพันธกิจ พร้อมจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม วิชาการ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต อีกทั้งยังขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ “สองสร้าง” คือ การสร้างภูมิคุ้มกันด้วยวินัย ความรู้ และคุณธรรม และการสร้างเครือข่าย “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาศัยมาตรการและกลยุทธ์ที่ชัดเจน การติดตามอย่างต่อเนื่อง และความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ปลอดภัย มีคุณภาพ และยั่งยืน

กระบวนการดำเนินงาน

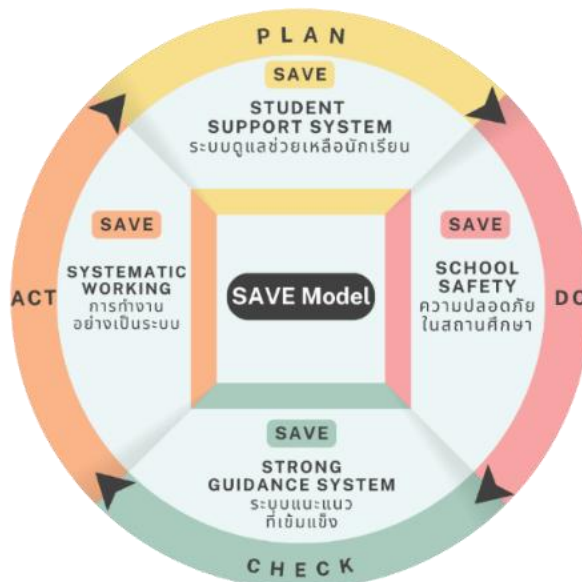
โรงเรียนวัดไทรทองได้ใช้รูปแบบ SAVE Model โดยใช้กระบวนการ PDCA เป็นกระบวนการในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาและเกิดการพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในเรื่องของการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข

1. SAVE - Student Support System ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นโครงสร้างหรือกระบวนการที่จัดเตรียมการช่วยเหลือและสนับสนุนนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การดูแลสุขภาพ การศึกษา การพัฒนาอาชีพ การดูแลช่วยเหลือและป้องกันในด้านยาเสพติดและอบายมุข

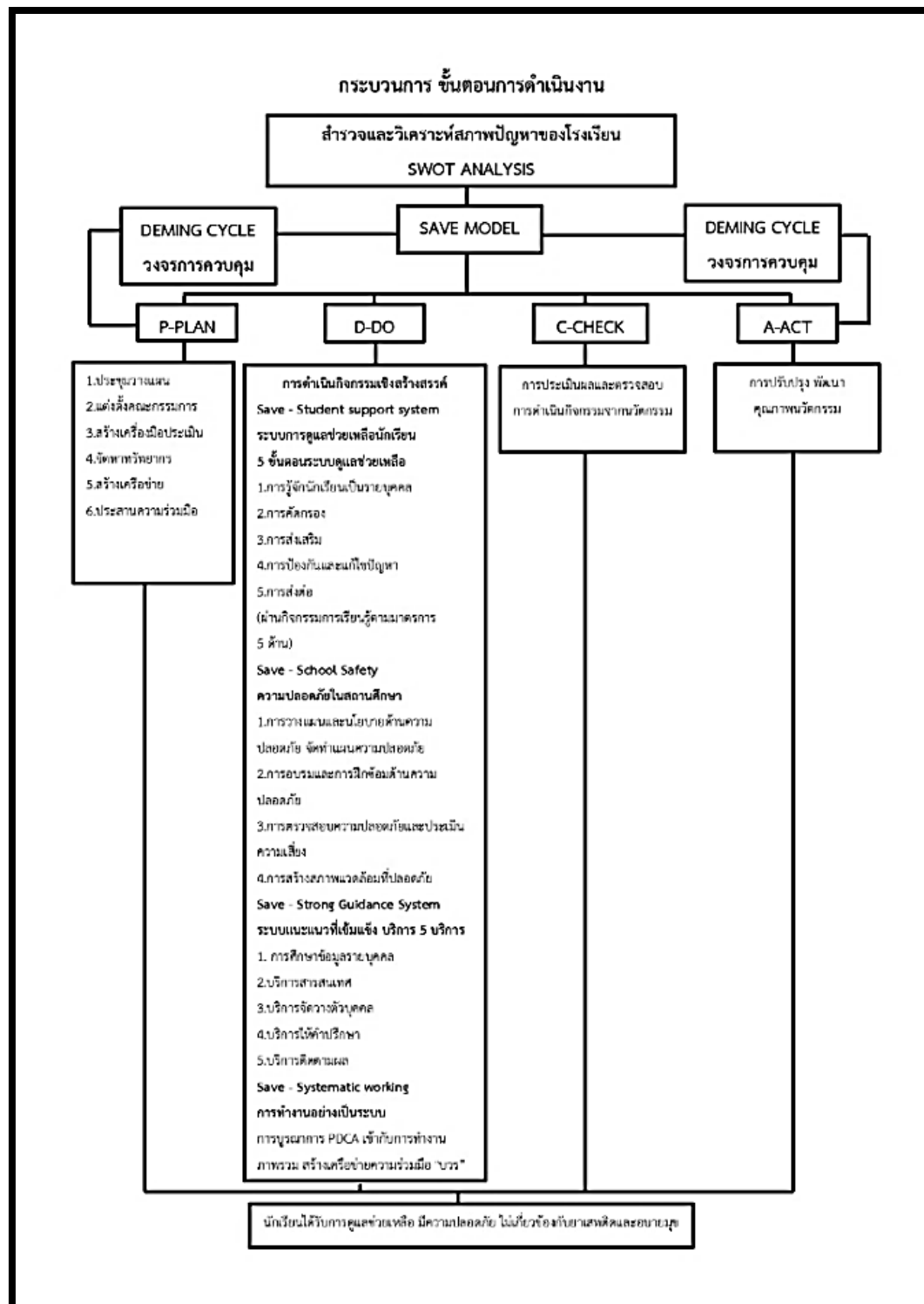
2. SAVE - School Safety ความปลอดภัยในสถานศึกษา เป็นการจัดการและการป้องกันอันตรายในโรงเรียน เพื่อให้มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย จากภัยทุกรูปแบบ และปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข สำหรับนักเรียน ครู และบุคลากร

3. SAVE - Strong Guidance System ระบบแนะแนวที่เข้มแข็ง เป็นระบบที่มีความแข็งแกร่งและมีประสิทธิภาพในการให้คำแนะนำและสนับสนุนนักเรียน สร้างภูมิคุ้มกันในด้านทักษะการใช้ชีวิต มีภูมิคุ้มกันด้านยาเสพติดและในการพัฒนาอาชีพ การศึกษา และการเติบโตของนักเรียน

4. **SAVE - Systematic Working** การทำงานอย่างเป็นระบบ เป็นการทำงานที่มีการจัดการอย่างมีระเบียบและเป็นขั้นเป็นตอน โดยมุ่งเน้นไปที่การวางแผน การดำเนินงาน และการตรวจสอบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เป็นสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและอบายมุขอย่างยั่งยืน

แผนภาพที่ 1 แสดงการดำเนินงานโดยใช้รูปแบบ SAVE MODEL โดยใช้วงจร PDCA
ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้นิพนธ์บทความ

แผนภาพที่ 2 แสดงการบูรณาการขั้นตอนการทำงาน
ที่ท่า : สังเคราะห์โดยผู้นิพนธ์บทความ

ภายในกระบวนการวงจรคุณภาพ ได้มีการดำเนินการ ดังนี้

1. Save - Student Support System ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการวางแผน (Plan) เป็นการวางแผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเริ่มจากการประชุมครูประจำชั้นเพื่อสร้างความเข้าใจในโครงการ แต่งตั้งคณะกรรมการและมอบหมายหน้าที่ในการดำเนินงานตาม 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญา และการส่งต่อ (สุธิดา พงษ์สวัสดิ์ และสายสุดา เตียเจริญ, 2562) พร้อมทั้งกำหนดกิจกรรมส่งเสริมที่เหมาะสมด้านการป้องกันยาเสพติดและอบายมุข นอกจากนี้ ยังมีการวางแผนสร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือจากครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติตามแผน (Do) การดำเนินงานของโรงเรียนมุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อนำผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ตามรูปแบบ SAVE MODEL ไปใช้ในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยดำเนินงานตาม 5 ขั้นตอน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญา และการส่งต่อ มีข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน เช่น การเยี่ยมบ้านและการคัดกรองพฤติกรรมด้วยแบบประเมิน SDQ (พรศักดิ์ ผกากรอง, 2562) นอกจากนี้ โรงเรียนยังส่งเสริมการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดตาม 5 มาตรการหลัก ได้แก่ มาตรการป้องกัน จัดกิจกรรมให้ความรู้ กีฬา รมนงค์ ลูกเสือต้านยาเสพติด และกิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ มาตรการค้นหา ตรวจปัสสาวะ และเยี่ยมบ้าน มาตรการรักษา จัดตั้งคลินิกเสมารักษ์และการแนะแนว มาตรการเฝ้าระวัง อบรมครู D.A.R.E และตู้เสมารักษ์ และมาตรการบริหารจัดการ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตรวจสอบ (Check) เป็นการประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมในโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยมีการจัดทำเครื่องมือประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ ซึ่งครูผู้รับผิดชอบทำหน้าที่สังเกตพฤติกรรมนักเรียนทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลและผลการประเมินตามเครื่องมือวัดผลที่กำหนด จากนั้นนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และนำเสนอผลการดำเนินงานหรือกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นปรับปรุงแก้ไข (Act) นำผลการดำเนินงานตามสภาพจริง มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการประชุม หาข้อสรุปในการปรับปรุงเพื่อดำเนินการต่อไป และมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ เช่น ในการประชุมผู้ปกครอง การประชุม PLC เป็นต้น

2. Save - School Safety ความปลอดภัยในสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการวางแผน (Plan) เป็นการวางแผนการดำเนินงานในโครงการสถานศึกษาปลอดภัย โดยเริ่มจากการประชุมวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางที่เหมาะสมและครอบคลุมทุกด้าน จากนั้นมีการแต่งตั้งคณะกรรมการและมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมด้านความปลอดภัย ทั้งในมิติสุขภาพอนามัยและสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังได้วางแผนสร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือ

ระหว่างครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติตามแผน (Do) โรงเรียนวัดไทรทองดำเนินงานในโครงการสถานศึกษาปลอดภัยเป็นการจัดการและการป้องกันอันตรายในโรงเรียน เพื่อให้มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย จากภัยทุกรูปแบบ และปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข สำหรับนักเรียน ครูและบุคลากร มีการดำเนินงานในด้านความปลอดภัย โดยการสร้างและรักษาสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย “Safe Zone” สำหรับนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งรวมถึงการป้องกันและจัดการกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในโรงเรียน และมีการดำเนินงานด้านความปลอดภัยทุกรูปแบบ การดำเนินงานด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา ประกอบด้วย จัดทำแผนความปลอดภัยและมาตรการรองรับเหตุฉุกเฉิน จัดอบรมและฝึกซ้อม เพื่อเสริมสร้างทักษะการตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉิน การปฏิบัติที่ปลอดภัย และการจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ขณะเดียวกันได้จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ปราศจากยาเสพติด แอลกอฮอล์ และบุหรี่ รวมถึงมาตรการควบคุมการเข้าถึงพื้นที่โรงเรียนอย่างเป็นระบบ และการดูแลสุขภาพอนามัยของนักเรียนและบุคลากรอย่างรอบด้าน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตรวจสอบ (Check) เป็นการประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมในโครงการสถานศึกษาปลอดภัย ตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีการตรวจสอบและประเมินความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านสถานที่ อุปกรณ์ และการประเมินความเสี่ยงเพื่อนำมาปรับปรุงแผนให้เหมาะสม มีการจัดทำเครื่องมือประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ โดยครูผู้รับผิดชอบได้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมนักเรียนทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมเก็บรวบรวมข้อมูลและผลการประเมินตามเครื่องมือที่กำหนด จากนั้นนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และนำเสนอผลลัพธ์ เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของวิธีการและกิจกรรมที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นปรับปรุงแก้ไข (Act) นำผลการดำเนินงานตามสภาพจริงของงานในด้านความปลอดภัย มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการประชุมหาข้อสรุปในการปรับปรุง เพื่อดำเนินการต่อไป และมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ เช่น ในการประชุมผู้ปกครอง การประชุม PLC เป็นต้น

3. Save - Strong Guidance System ระบบแนะแนวที่เข้มแข็ง

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการวางแผน (Plan) เป็นการวางแผนการดำเนินงานระบบแนะแนวในสถานศึกษาโดยเริ่มจากการประชุมวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางที่ชัดเจน มีการจัดบริการแนะแนวอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทั้ง 5 บริการ ได้แก่ การศึกษาข้อมูลรายบุคคล บริการสารสนเทศ บริการจัดวางตัวบุคคล บริการให้คำปรึกษา และบริการติดตามผล อีกทั้งยังจัดกิจกรรมที่ครอบคลุมงานแนะแนวทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา อาชีพ และด้านส่วนตัว - สังคม นอกจากนี้ ได้มีการแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบงานแนะแนวและมอบหมายหน้าที่เพื่อวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ตลอดจนสร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือกับครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับคุณภาพการดำเนินงานระบบแนะแนวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติตามแผน (Do) โรงเรียนวัดไทรทองดำเนินงานแนะแนวโดยใช้รูปแบบ SAVE Model เพื่อพัฒนาระบบแนะแนวอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ มุ่งส่งเสริมสุขภาพจิตและพัฒนาศักยภาพนักเรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงประถมศึกษา ครอบคลุม 5 บริการแนะแนวหลัก ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลรายบุคคล ผ่านแบบสอบถาม การเยี่ยมบ้าน และการสังเกตพฤติกรรม 2) บริการสารสนเทศ โดยเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อและการเชิญวิทยากร 3) บริการจัดวางตัวบุคคล ให้การช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านการเรียน อาชีพ ส่วนตัว และสังคม ส่งเสริมตามความถนัด ความสนใจ พร้อมสนับสนุนทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 4) บริการให้คำปรึกษา เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเองและแก้ปัญหาได้อย่างมีสติ และ 5) บริการติดตามผล เพื่อประเมินและพัฒนาการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง พร้อมเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา อาชีพ และสังคม โดยมอบหมายให้ครูประจำชั้นรับผิดชอบงานแนะแนวทุกระดับชั้น จัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมทักษะอาชีพและการแนะแนวศึกษาต่อ มีการสำรวจวัดแววความสามารถพิเศษผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนพัฒนาศักยภาพนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ภายใต้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตรวจสอบ (Check) เป็นการประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมในระบบแนะแนว ตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีการจัดทำเครื่องมือประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ ครูผู้รับผิดชอบทำหน้าที่สังเกตและบันทึกพฤติกรรมนักเรียนทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลและผลการประเมินตามเครื่องมือที่กำหนด จากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์และนำเสนอผล เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของวิธีการหรือกิจกรรมที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาย่อยอย่างเป็นระบบ

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นปรับปรุงแก้ไข (Act) นำผลการดำเนินงานตามสภาพจริงของงานในระบบแนะแนว มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการประชุม หาข้อสรุปในการปรับปรุง เพื่อดำเนินการต่อไป และมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ เช่น ในการประชุมผู้ปกครอง การประชุม PLC เป็นต้น

4. Save - Systematic Working การทำงานอย่างเป็นระบบ

ดำเนินงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบแนะแนว และความปลอดภัยอย่างเป็นระบบตามกระบวนการ PDCA เนื่องจากองค์ประกอบ Systematic Working เป็นกลไกควบคุมและบูรณาการการดำเนินงานทั้ง 3 องค์ประกอบข้างต้น การนำเสนอจึงเน้นการบูรณาการ PDCA เข้ากับการทำงานในภาพรวม แทนการแบ่งเป็นขั้นตอนย่อย โดยเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ “บวร” (บ้าน - วัด - โรงเรียน/ชุมชน) เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสียดิต ส่งเสริมคุณธรรม และพัฒนานักเรียนอย่างรอบด้าน จนเกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการสร้างโรงเรียนสีขาวปลอดภัยอย่างยั่งยืน

ผลการดำเนินงานกิจกรรม

ผลการดำเนินงานของโรงเรียนวัดไทรทอง ภายใต้รูปแบบ SAVE Model ซึ่งมี 4 องค์ประกอบ โดยใช้กระบวนการ PDCA ดังนี้

1. ผลด้าน Student Support System การดูแล ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนนักเรียนอย่างทั่วถึง ทำให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันทางร่างกายและจิตใจที่เข้มแข็ง สามารถปรับตัวได้ดี ไม่หลุดออกนอกระบบการศึกษา และมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้

2. ผลด้าน School Safety การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในโรงเรียน ทำให้ครู บุคลากร และนักเรียนลดความเสี่ยงจากภัยทุกรูปแบบและห่างไกลจากยาเสพติดและอบายมุข

3. ผลด้าน Strong Guidance System ระบบแนะแนวที่เข้มแข็ง ส่งผลให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 100 จบการศึกษาและศึกษาต่อในปีการศึกษา 2568 โดยไม่หลุดออกนอกระบบการศึกษา และนักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพอย่างเหมาะสม มีคุณธรรมและจริยธรรม

4. ผลด้าน Systematic Working การบริหารจัดการมีความชัดเจน ใช้กระบวนการ PDCA อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการพัฒนาครูให้เป็นมืออาชีพ และสร้างความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายหลากหลายภาคส่วน อาทิ เครือข่ายผู้ปกครอง หน่วยงานฝ่ายปกครองท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองโสน สำนักงานตำรวจภูธรเมืองตราด และวัดไทรทอง เพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาอย่างเป็นองค์รวม

การดำเนินงานทั้ง 4 องค์ประกอบนี้ ทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความเข้มแข็ง ยั่งยืนจนได้รับรางวัลชนะเลิศ ระดับดีเยี่ยม ประเภทสถานศึกษานาตกลางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ตามนโยบาย “เด็กตราด เรียนดี มีความสุข” นโยบายที่ 8 ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างโอกาสทางการศึกษา ปีงบประมาณ 2567 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัยความสำเร็จ

การดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยและอบายมุขเป็นกระบวนการที่อาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยนักเรียนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และพัฒนาจิตใจให้เข้มแข็ง ขณะเดียวกันนักเรียนแกนนำทั้งสี่ฝ่ายมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมตามกลยุทธ์ห้องเรียนสีขาว ครูมีบทบาทสำคัญในการดูแลและพัฒนาผู้เรียนภายใต้ระบบการดูแลช่วยเหลือที่ครอบคลุม ส่งผลให้โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างเป็นระบบ ส่วนผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการอบรมและดูแลผู้เรียนอย่างใกล้ชิด ขณะเดียวกันเครือข่ายชุมชนทั้งภาครัฐและเอกชนมีบทบาทในการสนับสนุนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุขมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

(จากการวิเคราะห์เอกสาร ผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2567 ระดับเพชร โรงเรียนวัดไทรทอง)

องค์ความรู้ที่ได้รับ

การดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนวัดไทรทอง ภายใต้ต้นวัตรกรรม SAVE Model (PDCA) สะท้อนองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน องค์ความรู้ดังกล่าวสามารถสังเคราะห์ได้เป็นสี่มิติหลัก ได้แก่

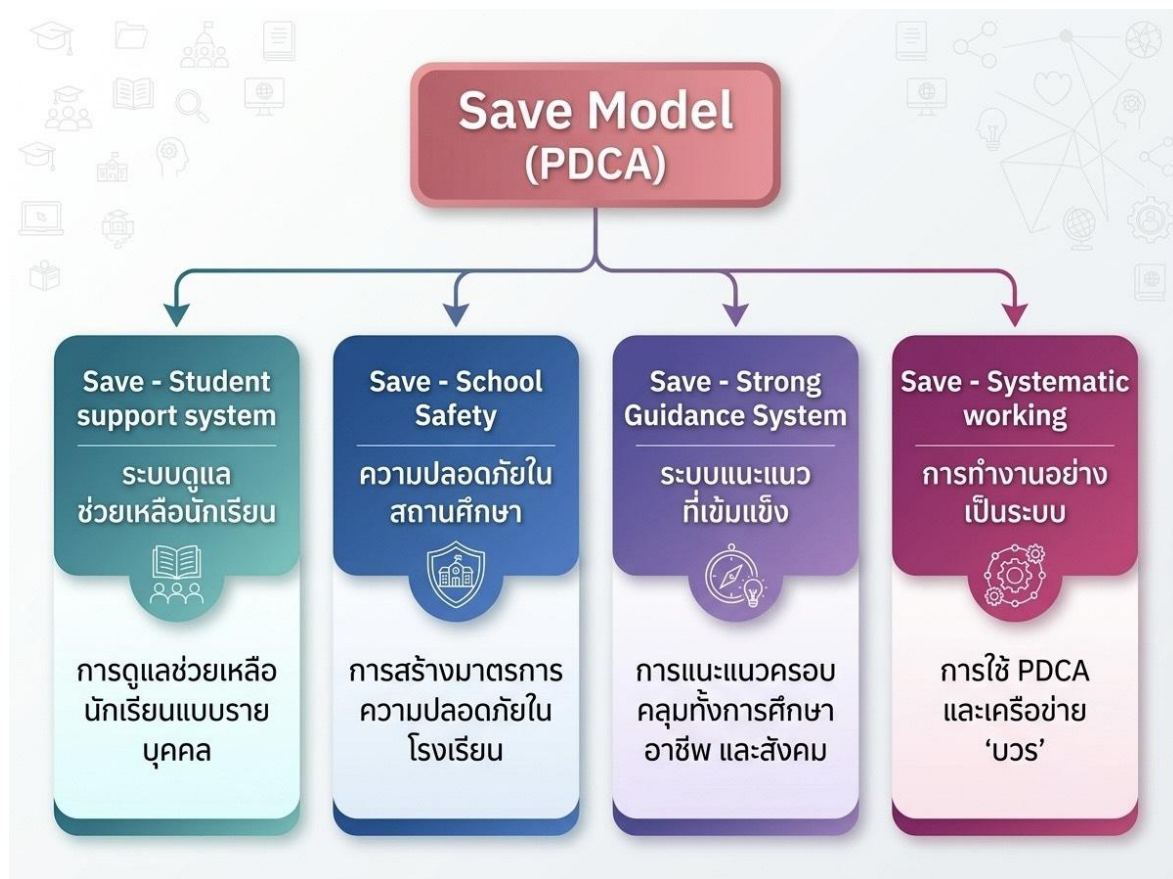
มิติแรก SAVE - Student Support System เป็นการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบรายบุคคล ครอบคลุมตั้งแต่การคัดกรอง การส่งเสริม การป้องกัน ไปจนถึงการส่งต่อ นักเรียนได้รับการดูแลอย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ส่งผลให้มีภูมิคุ้มกันสูง ลดความเสี่ยงต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและอบายมุข

มิติที่สอง SAVE - School Safety โรงเรียนสร้างมาตรการด้านความปลอดภัยและปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น การจัดเขตพื้นที่ปลอดภัยและกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นชี้ให้เห็นว่าความปลอดภัยต้องครอบคลุมทั้งด้านกายภาพและสังคม เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มั่นคง ลดโอกาสเกิดปัญหา และเสริมสร้างความเชื่อมั่นของผู้เรียน

มิติที่สาม SAVE - Strong Guidance System พัฒนาระบบแนะแนวที่เชื่อมโยงการศึกษา อาชีพ และทักษะชีวิตเข้าด้วยกัน ทำให้นักเรียนไม่เพียงได้รับข้อมูลด้านการเรียนต่อ แต่ยังพัฒนาทักษะในการตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิตที่ห่างไกลจากพฤติกรรมเสี่ยง

มิติที่สี่ SAVE - Systematic Working โรงเรียนบูรณาการการทำงานด้วยวงจร PDCA และเครือข่าย “บวร” (บ้าน - วัด - โรงเรียน/ชุมชน) ส่งเสริมการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่จาก SAVE MODEL ชี้ให้เห็นว่า การสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นกระบวนการเชิงระบบที่บูรณาการการดูแลนักเรียน สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ระบบแนะแนวที่เข้มแข็ง และความร่วมมือกับชุมชน สามารถถอดเป็น Best Practice และเป็นแนวทางต้นแบบในการพัฒนาสถานศึกษาอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

แผนภาพที่ 3 องค์ความรู้ที่ได้รับ
ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้นิพนธ์บทความ

สรุป

โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยและอบายมุข โรงเรียนวัดไทรทอง ภายใต้ันวัตกรรม SAVE MODEL แสดงให้เห็นถึงแนวทางการบริหารจัดการเชิงระบบที่สามารถสร้างความปลอดภัยและคุณภาพชีวิตแก่นักเรียนได้อย่างยั่งยืน การดำเนินงานผ่านกระบวนการ PDCA ทำให้สามารถวางแผนดำเนินงาน ตรวจสอบ และปรับปรุงได้ตามบริบทและปัญหาที่เปลี่ยนแปลง ผลการดำเนินงานสะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนสามารถสร้างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเข้มแข็ง พัฒนาระบบแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ และจัดกิจกรรมสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับการดูแลครบตามระบบและไม่พบนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านสารเสพติด ตามแบบคัดกรอง SDQ ในปีการศึกษา 2568 และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ สังคม และคุณธรรม ความสำเร็จเกิดจากความร่วมมือของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และเครือข่าย “บวร” (บ้าน - วัด - โรงเรียน/ชุมชน) ทำให้โครงการมีพลังขับเคลื่อนและยั่งยืน อีกทั้งสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านการสร้างพื้นที่ปลอดภัยเชิงองค์รวมที่สามารถถอดเป็นต้นแบบ (Best Practice) เพื่อขยายผลไปยังสถานศึกษาอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านการป้องกันภัยทางกายภาพและการเสริมสร้างทักษะชีวิต นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งวิชาการ คุณธรรม และทักษะชีวิต รวมถึงการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในการสร้างเครือข่ายสนับสนุนที่เข้มแข็ง

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งนี้ ผู้บริหารควรใช้ PDCA อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความยั่งยืน ครูและบุคลากรควรพัฒนาทักษะด้านการดูแลช่วยเหลือและแนะแนว นักเรียนควรได้รับการพัฒนาแบบรอบด้าน ครอบครัวและชุมชนควรเข้าร่วมสนับสนุนกิจกรรมโรงเรียน จัดทำคู่มือการประยุกต์ใช้ SAVE Model เพื่อสร้างความปลอดภัยและป้องกันยาเสพติด รวมทั้งส่งเสริมเครือข่าย “บวร” เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการศึกษาและประเมินผลระยะยาว

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป ควรสำรวจผลกระทบระยะยาวของ SAVE Model ต่อพฤติกรรมและคุณธรรมของนักเรียน ขยายการใช้โมเดลไปยังโรงเรียนในบริบทต่าง ๆ เพื่อทดสอบความยืดหยุ่นและประสิทธิผล นอกจากนี้ควรพัฒนากลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง และสร้างระบบติดตามและประเมินผลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อเสริมความมั่นคงของพื้นที่ปลอดภัยและป้องกันยาเสพติดในระดับประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ ดีแล้ว และจารุวรรณ นาดัน. (2568). การศึกษาสภาพการบริหารความปลอดภัยของสถานศึกษาในกลุ่ม 9 ไตรมิตร. *วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา*, 5(1), 49 - 61. <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/EAI/article/view/1695>
- ธัญลักษณ์ เอี่ยมเจริญ และพัชรา เดชโฮม. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 15(2), 129 - 137. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RRBR/article/view/254083>
- พงศ์วิวัฒน์ เจริญพล. (2567). การประเมินผลโครงการโรงเรียนสีขาวต้านยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนนาเกลือพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 11(12), 74 - 84. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/281998>
- พรทิพย์ นุกุลกิจ. (2562). รายงานการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข ของโรงเรียนคลองฉนวนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ปีการศึกษา 2561 - 2562. สุราษฎร์ธานี: โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยสุราษฎร์ธานี.
- พรศักดิ์ ผกากรอง. (2562). การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2546). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546. เล่ม 120 ตอน 62 ก. 1 - 30. 6 กรกฎาคม 2546.
- ภาวดี อนันต์นาวิ. (2553). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). ชลบุรี: มนตรี.
- มารุต ฤทธิฉำ, อธิกร วรบำรุงกุล และเรณูวิชญ์ นิลโคตร. (2566). นโยบายสถานศึกษาปลอดภัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 10(12), 109 - 119. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/273976>

- สภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2565). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 - 2570). กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. (2565). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566 - 2570. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2569, จาก <https://shorturl.asia/OfFst>
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2564). คู่มือการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวอนกราฟฟิค จำกัด.
- สุธิดา พงษ์สวัสดิ์ และสายสุตา เตียเจริญ. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(2), 304 - 314. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EdAd/article/view/241104>
- Deming, W. E. (1986). *Out of the Crisis*. MIT Press.
- Evans, J. R., & Lindsay, W. M. (2014). *Managing for Quality and Performance Excellence* (9th ed.). Cengage Learning.
- Ishikawa, K. (1985). *What is Total Quality Control? The Japanese Way*. Prentice Hall.
- Juran, J. M., & Godfrey, A. B. (1999). *Juran's Quality Handbook* (5th ed.). McGraw - Hill.
- Oakland, J. S. (2014). *Total Quality Management and Operational Excellence* (4th ed.). Routledge.

การประยุกต์ใช้ภาษาต่างประเทศเชิงกลยุทธ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ “จังหวัดตราดน่าอยู่” ผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์

APPLICATION OF STRATEGIC FOREIGN LANGUAGES FOR PROMOTING “TRAT: A LIVABLE PROVINCE” VIA CREATIVE SOCIAL MEDIA

นริสา รัตนธรรม^{1,*}, เริงวิชญ์ นิลโคตร² และ วัยวุฒิ บุญลอย³

Narisa Rattanatham^{1,*}, Reongwit Nilkote² and Waiwoot Boonloy³

(Received: September 19, 2025; Revised: October 20, 2025; Accepted: October 24, 2025)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะจังหวัดตราดซึ่งมีศักยภาพสูงด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์การประยุกต์ใช้ภาษาต่างประเทศ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี และภาษาเยอรมัน เพื่อการประชาสัมพันธ์จังหวัดตราดผ่านสื่อสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการศึกษาประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ (1) การวิเคราะห์กลยุทธ์การเลือกใช้ภาษาและการออกแบบข้อความให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย (2) การคัดเลือกสื่อดิจิทัล เช่น วิดีโอ อินโฟกราฟิก และการเล่าเรื่องออนไลน์ (Storytelling) (3) การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้รับสารผ่านแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, TikTok, และ YouTube และ (4) การประเมินผลกระทบต่อภาพลักษณ์จังหวัดและพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาพบว่า

การใช้ภาษาต่างประเทศอย่างถูกต้องและเหมาะสมร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ช่วยยกระดับภาพลักษณ์จังหวัดตราดให้มีความโดดเด่นและน่าเชื่อถือในระดับสากล อีกทั้งยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนและชุมชนท้องถิ่นในการผลิตสื่อ ส่งผลให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่และขยายผลการประชาสัมพันธ์อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ หน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษาควรบูรณาการการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชน รวมถึงสร้าง

¹ ครูโรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด จังหวัดตราด ประเทศไทย

¹ Teacher of Sateeprasertsin School, The Secondary Educational Service Area Office Chanthaburi Trat, Trat, Thailand

² อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี ประเทศไทย

² Curriculum Lecturer of Program in Educational Administration, Faculty of Education, Rambhai Bani Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี ประเทศไทย

³ Curriculum Lecturer of Program in Educational Administration, Faculty of Education, Rambhai Bani Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand

* Corresponding author. E-mail: 6826141013@rbru.ac.th

เครือข่าย “สื่อสร้างสรรค์จังหวัดตราด” ที่ใช้พลังของภาษาต่างประเทศในการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ภาษาต่างประเทศ, การสื่อสารเชิงสร้างสรรค์, สื่อสังคมออนไลน์, จังหวัดตราด, การประชาสัมพันธ์

Abstract

The purpose of this article was to present foreign language communication serves as a vital mechanism for driving creative economies and promoting place - based tourism in the 21st century. Trat Province, endowed with rich natural and cultural resources, offers high potential for international promotion. This study aims to analyze strategies for applying foreign languages namely English, Chinese, Japanese, Korean, and German to creatively promote Trat Province through social media communication. The research was conducted through four main stages: (1) analyzing language selection and message design strategies appropriate to specific audiences; (2) selecting suitable digital media such as videos, infographics, and storytelling posts; (3) fostering audience engagement via platforms including Facebook, TikTok, and YouTube; and (4) evaluating the impacts on destination image and tourist behavior.

The study found that:

The integration of accurate and contextually appropriate foreign language use with creative social media content significantly enhances the image of Trat Province, increasing its credibility and appeal on the international stage. The participation of youth and local communities in content creation fosters a strong sense of ownership and contributes to sustainable tourism promotion.

The study recommends that governmental and educational institutions integrate foreign language learning with digital communication skills to strengthen creative communication among youth. Establishing a “Creative Media Network for Trat” is further proposed as a strategic initiative to advance sustainable local development through multilingual digital engagement.

Keywords: Foreign Language, Creative Communication, Social Media, Trat Province, Promotion

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 การสื่อสารระหว่างประเทศได้กลายเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการท่องเที่ยว ภายใต้บริบทโลกาภิวัตน์ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ภาษาต่างประเทศจึงมิใช่เพียงเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูล แต่ยังเป็นสะพานเชื่อมที่ทำให้การถ่ายทอดอัตลักษณ์และคุณค่าของท้องถิ่นเข้าถึงผู้คนจากหลากหลายประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Bass & Riggio, 2006) การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการท่องเที่ยวจึงมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศและจังหวัดต่าง ๆ โดยเฉพาะจังหวัดที่มีศักยภาพทางทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม เช่น จังหวัดตราด นอกเหนือจากมิติด้านการประชาสัมพันธ์แล้ว การใช้ภาษาต่างประเทศยังสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เนื่องจากการเรียนรู้ภาษาเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกช่วงวัยได้พัฒนาทักษะใหม่ ๆ และปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง การมีทักษะด้านภาษาไม่เพียงเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของบุคคล แต่ยังช่วยให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในเศรษฐกิจการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง อันเป็นการสร้างคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน สำหรับจังหวัดตราด การผสมผสานภาษาต่างประเทศเข้ากับการพัฒนาการท่องเที่ยวและสร้างสรรค์ไม่เพียงสร้างภาพลักษณ์ในระดับสากล แต่ยังเป็นการเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ในพื้นที่ การเข้าถึงองค์ความรู้ การสื่อสารกับผู้มาเยือน และการสร้างรายได้ล้วนสะท้อนถึงความสำคัญของภาษาในฐานะกลไกพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมโดยรวม

จังหวัดตราดเป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นทั้งด้านภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ที่ยังคงเรียบง่าย เหมาะสมกับการพัฒนาและส่งเสริมภาพลักษณ์ให้เป็น “จังหวัดน่าอยู่” ไม่เพียงแต่สำหรับนักท่องเที่ยว แต่ยังรวมถึงผู้ที่สนใจด้านเศรษฐกิจ การลงทุน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การประชาสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์จึงถือเป็นกลยุทธ์สำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลของจังหวัดไปสู่สากล เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์มีคุณลักษณะเด่นด้านการเข้าถึงอย่างกว้างขวาง ความรวดเร็ว และการมีส่วนร่วมของผู้ใช้ นอกจากนี้จังหวัดตราดเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งชายหาด หมู่เกาะ สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และวิถีชีวิตชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ ทำให้จังหวัดตราดเหมาะสมต่อการส่งเสริมภาพลักษณ์ในฐานะ “จังหวัดน่าอยู่” อย่างไรก็ตาม การสื่อสารข้อมูลของจังหวัดตราดในภาษาต่างประเทศยังไม่ครอบคลุมและขาดการออกแบบเชิงกลยุทธ์ ทำให้ไม่สามารถสร้างการรับรู้ที่เข้มแข็งในระดับสากลได้ (Pike & Page, 2014)

สถานการณ์ปัจจุบัน สื่อสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นแพลตฟอร์มหลักที่ผู้คนทั่วโลกใช้ในการค้นหาข้อมูลท่องเที่ยว การนำเสนอเนื้อหาผ่านสื่อออนไลน์ที่มีคุณภาพและใช้ภาษาต่างประเทศที่ถูกต้องจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสร้างภาพลักษณ์จังหวัด ความน่าเชื่อถือ และการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว (Kapoor et al., 2022) การสื่อสารที่ขาดคุณภาพหรือมีข้อผิดพลาดทางภาษาอาจส่งผลให้ภาพลักษณ์จังหวัดด้อยค่าลง และทำให้โอกาสดึงดูดนักท่องเที่ยวลดลง การนำเสนอข้อมูลของจังหวัดตราดให้มีพลังดึงดูดและน่าเชื่อถือ จำเป็นต้องอาศัยการออกแบบข้อความที่มีคุณภาพในด้านภาษาศาสตร์ ความถูกต้องทางไวยากรณ์ ความชัดเจน และสไตล์ที่เหมาะสม เพื่อหลีกเลี่ยงความคลาดเคลื่อนทางการสื่อสาร และสร้างภาพลักษณ์ในเชิงบวก (Akar & Ustuner, 2019) การบูรณาการระหว่างภาษาต่างประเทศและการใช้

สื่อสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นกระบวนการที่ไม่เพียงแต่สนับสนุนการท่องเที่ยว หากแต่ยังเชื่อมโยงกับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ดังนั้น การศึกษาการประยุกต์ใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการนำเสนอ “จังหวัดตราดน่าอยู่” ผ่านการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับมาตรฐานการสื่อสารท้องถิ่นให้สามารถเชื่อมโยงสู่ระดับสากล พร้อมทั้งใช้ประโยชน์จากศักยภาพของเทคโนโลยีดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ บทความนี้มุ่งศึกษากลยุทธ์การใช้ภาษาและการออกแบบข้อความที่เหมาะสม วิเคราะห์ประเภทของเนื้อหาและรูปแบบสื่อดิจิทัลที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้รับสาร ตลอดจนสำรวจบทบาทของผู้ผลิตและผู้รับสารในการสร้างการมีส่วนร่วมบนสื่อสังคมออนไลน์ และประเมินผลกระทบของการสื่อสารดังกล่าวที่มีต่อการสร้างภาพลักษณ์ของจังหวัดและการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยว

กลยุทธ์การใช้ภาษาทั้ง 5 ภาษาสำหรับสื่อสังคมออนไลน์

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่มเป้าหมายในแต่ละภาษาหลักเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์และการท่องเที่ยว

ภาษา	กลุ่มเป้าหมายหลัก	แพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ที่เหมาะสม	กลยุทธ์ / จุดเน้น
1. ภาษาอังกฤษ (English)	นักท่องเที่ยวนานาชาติ/ทั่วโลก (Global Reach)	Facebook, Instagram, YouTube, TikTok, X (Twitter)	สร้างการรับรู้วงกว้าง (Awareness) เน้นคอนเทนต์ที่สร้างความเป็นมิตรและเข้าถึงง่าย (Friendly & Accessible Style), ข้อมูลพื้นฐาน เช่น การเดินทาง กิจกรรมท่องเที่ยว และการรีวิวโดยชาวต่างชาติเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ
2. ภาษาจีน (Chinese)	นักท่องเที่ยวจากสาธารณรัฐประชาชนจีน,ฮ่องกง และ ไต้หวัน	WeChat, Weibo, Xiaohongshu	ตลาดเชิงรุกเฉพาะกลุ่ม (Mass Marketing) เน้นการสร้างสรรค์วิดีโอสั้น/ไลฟ์สไตล์, การรีวิวที่ละเอียด, ใช้การเล่าเรื่องเชิงวัฒนธรรมผ่านภาพ และการสื่อสารในรูปแบบ Official Account (WeChat)
3. ภาษาญี่ปุ่น (Japanese)	นักท่องเที่ยวจากญี่ปุ่น	LINE, X (Twitter), YouTube, Instagram	การสร้างความเชื่อมั่นและข้อมูลเชิงลึก (Trust & Detail) เน้นการสื่อสารที่

ภาษา	กลุ่มเป้าหมายหลัก	แพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ที่เหมาะสม	กลยุทธ์ / จุดเน้น
			สุภาพ มีโครงสร้างประโยค กระชับ, ข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ และการนำเสนอ ภาพลักษณ์ที่สงบ ความงดงามของธรรมชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มี คุณภาพสูง (Polite & Aesthetic Approach)
4. ภาษาเกาหลี (Korean)	นักท่องเที่ยวจากเกาหลีใต้	Instagram, YouTube, Naver Blog, Kakao Talk	การสร้างแรงบันดาลใจและ ชุมชน (Inspiration & Community) เน้นคอนเทนต์ วิดีโอและภาพถ่ายที่สวยงาม และมีคุณภาพสูง, การสร้าง รีวิวที่ยาวและละเอียดบน Naver Blog
5. ภาษาเยอรมัน (German)	นักท่องเที่ยวจากยุโรป กลาง	Facebook, Instagram, LinkedIn, YouTube, X (Twitter)	การเน้นความน่าเชื่อถือและ ยั่งยืน (Reliability & Sustainability) เน้นข้อมูลที่ ครบถ้วน, การนำเสนอ ภาพลักษณ์ที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม (Eco - friendly Tourism) และ การใช้ LinkedIn เพื่อ การ ประชาสัมพันธ์เชิงวิชาการ

ที่มา: ผู้นิพนธ์บทความ (จัดขึ้นโดยอิงตามวัตถุประสงค์ของบทความ)

การกำหนดกลยุทธ์เฉพาะภาษาเช่นนี้ ทำให้เนื้อหาการประชาสัมพันธ์ของจังหวัดตราดสามารถ สื่อสารตรงใจกลุ่มเป้าหมายในแต่ละภูมิภาค และสร้างภาพลักษณ์จังหวัดในเชิงบวกอย่างเป็นระบบ

ความหมายของภาษาต่างประเทศ

ภาษาต่างประเทศ หมายถึง ภาษาที่บุคคลเรียนรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากภาษาประจำชาติหรือ ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อสารกับบุคคลที่มีภูมิหลังทางภาษาแตกต่างกัน มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันทั้งด้านการศึกษา วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ (วิไลวรรณ วัฒนศิริธรรม, 2562) ภาษาต่างประเทศมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงการสื่อสารระหว่าง

ประเทศและการแลกเปลี่ยนข้อมูลในยุคโลกาภิวัตน์ ช่วยให้บุคคลสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ใหม่ ๆ และขยายโอกาสทางอาชีพและการพัฒนาเศรษฐกิจ (สุภัทรา ศรีประสาร, 2563) องค์การยูเนสโก (UNESCO, 2561) ให้นิยามภาษาต่างประเทศว่าเป็นภาษาที่ไม่ใช่ภาษาประจำชาติของผู้เรียน และเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการสื่อสารระหว่างประเทศ การส่งเสริมสันติภาพ ความร่วมมือ และความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการเรียนภาษาต่างประเทศไม่ได้มุ่งเฉพาะการสื่อสาร แต่ยังเป็นเครื่องมือสร้างความสัมพันธ์ในระดับสากล สอดคล้องกับ จันทราพร พิษิตกุล (2564) ที่ระบุว่าภาษาต่างประเทศเป็นทักษะที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของบุคคลและประเทศ เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญต่อการการทำงานในยุคดิจิทัลที่ต้องมีการสื่อสารข้ามพรมแดนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ช่วยเปิดโลกทัศน์ของผู้เรียน ทำให้สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ใหม่ ๆ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนต่างชาติได้ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์และความเข้าใจวัฒนธรรม โดยที่ ภาษาต่างประเทศ เป็นภาษาที่บุคคลเลือกเรียนรู้เพื่อใช้ในบริบทเฉพาะ เช่น การท่องเที่ยว การศึกษา และการประกอบอาชีพ โดยเน้นว่าผู้เรียนจะต้องฝึกทักษะได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อให้เกิดการสื่อสารที่สมบูรณ์โดยภาษาต่างประเทศมีความสำคัญต่อการสร้างสมรรถนะของพลเมืองโลก (Global Citizenship Competency) เพราะเป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมอย่างสันติ และช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้คนจากหลากหลายประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป ภาษาต่างประเทศเป็นภาษาที่บุคคลเรียนรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากภาษาประจำชาติ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารกับบุคคลต่างภูมิหลังทางภาษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในด้านการศึกษา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการอยู่ร่วมกันในสังคมโลกอย่างสันติ ภาษาต่างประเทศจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเปิดโลกทัศน์ ขยายโอกาสทางการศึกษาและอาชีพ เสริมสร้างสมรรถนะของพลเมืองโลก และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในยุคดิจิทัลที่ต้องมีการสื่อสารข้ามพรมแดนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งภาษาอังกฤษและภาษาอื่น ๆ ยังใช้ในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวและประชาคมโลกเพื่อประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดอัตลักษณ์ของจังหวัดตราดอย่างมีคุณภาพและเป็นระบบ

การนำเสนอสื่อสังคมออนไลน์: แนวคิด และความสำคัญ

การนำเสนอสื่อสังคมออนไลน์ หมายถึง กระบวนการออกแบบ สร้าง และเผยแพร่เนื้อหาผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานสามารถโต้ตอบ แสดงความคิดเห็น และแบ่งปันข้อมูลได้แบบเรียลไทม์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ หรือสร้างการมีส่วนร่วมกับกลุ่มเป้าหมายอย่างกว้างขวาง (ปาริชาติ ศิริธร, 2564) ตามแนวคิดของ Kaplan และ Haenlein (2563) การนำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) คุณภาพเนื้อหา ที่ถูกต้องและน่าสนใจ (2) ความเหมาะสมของรูปแบบสื่อ เช่น วิดีโอ ภาพ หรือข้อความ (3) กลยุทธ์การสื่อสาร ที่สร้างแรงจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วม และ (4) ความต่อเนื่องของการเผยแพร่ เพื่อรักษาการรับรู้ของผู้ติดตาม และการนำเสนอสื่อสังคมออนไลน์เป็นการวางแผน การสร้างสรรค์ และการเผยแพร่เนื้อหาแบบดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อสร้างการสื่อสารที่มีคุณภาพและกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้รับสาร โดยการนำเสนอจะต้องใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) และการออกแบบเนื้อหาที่สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้ชม เพื่อเพิ่มการจดจำและการสื่อสารภาพลักษณ์เชิงบวก

ทั้งนี้ การนำเสนอสื่อสังคมออนไลน์ไม่เพียงเป็นช่องทางประชาสัมพันธ์ แต่ยังเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สื่อสารและผู้รับสาร ช่วยสร้างภาพลักษณ์และขยายเครือข่ายทางสังคมในระดับดิจิทัล (Kapoor et al., 2022) นอกจากนี้ การนำเสนอสื่อสังคมออนไลน์ควรผสมผสานองค์ประกอบของการตลาดดิจิทัล (Digital Marketing) และการสื่อสารสองทาง (Two - way Communication) เพื่อให้ผู้ชมมีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและเกิดการกระจายข้อมูลแบบปากต่อปาก (Word of Mouth) ซึ่งช่วยเพิ่มพลังการสื่อสารมากกว่าสื่อแบบเดิม

กล่าวโดยสรุป การนำเสนอสื่อสังคมออนไลน์ ในบริบทของบทความนี้หมายถึง การสร้างเนื้อหาที่มีคุณภาพ ใช้ภาษาต่างประเทศที่เหมาะสม และนำเสนอผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Facebook, Instagram, TikTok และ YouTube เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวจังหวัดตราดให้ดึงดูดและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติอย่างสร้างสรรค์

การสร้างสรรค: จากแนวคิด สู่การออกแบบโครงการกิจกรรม

คำว่า “สร้างสรรค์” ได้รับการอธิบายไว้ในเชิงวิชาการว่าเป็นการก่อให้เกิดสิ่งใหม่ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม โดยอาศัยความคิด แรงบันดาลใจ และการประยุกต์ใช้ความรู้ความสามารถของบุคคล (พรทิพย์ อัจฉริยกุล, 2543) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการสร้างสรรค์มิได้หมายถึงเพียงการทำให้เกิดสิ่งใหม่เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการใช้พลังความคิดและจินตนาการในการเชื่อมโยงองค์ความรู้เพื่อให้เกิดคุณค่าต่อสังคมและบุคคล ขณะเดียวกัน สุพัตรา มโนมัยพิบูลย์ (2550) อธิบายเพิ่มเติมว่า คำว่า “สร้างสรรค์” เป็นการรวมกันของคำว่า “สร้าง” และ “สรรค” ซึ่งมีความหมายถึงการทำให้เกิดขึ้นอย่างงดงามหรือมีคุณค่า มากกว่าการสร้างธรรมดา

ตามแนวคิดของ Torrance (2562) ความสร้างสรรค์ประกอบด้วย 4 มิติสำคัญ ได้แก่ ความคล่องแคล่ว (Fluency), ความยืดหยุ่น (Flexibility), ความคิดริเริ่ม (Originality) และความละเอียดลออ (Elaboration) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าความสร้างสรรค์ไม่ใช่เพียงการคิดสิ่งใหม่ แต่ต้องสามารถปรับใช้และทำให้เกิดผลลัพธ์ที่จับต้องได้ ซึ่งความสร้างสรรค์ในบริบทการศึกษาเป็นกระบวนการทางความคิดที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดอย่างอิสระ นำไปสู่การพัฒนาผลงานหรือแนวทางการเรียนรู้ที่มีคุณค่า ช่วยสร้างแรงจูงใจและทำให้การเรียนรู้มีความหมาย

สรุปได้ว่า สร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการทางความคิดที่ผสมผสานความรู้ จินตนาการ และแรงบันดาลใจ เพื่อก่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีคุณค่า ทั้งในเชิงรูปธรรมและนามธรรม ไม่เพียงมุ่งเน้นการผลิตสิ่งใหม่ แต่ยังเน้นการเชื่อมโยงองค์ความรู้และการประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลและสังคม การสร้างสรรค์จึงเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการคิดริเริ่ม ความยืดหยุ่น และความละเอียดลออ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหา พัฒนาระบบการเรียนรู้ และสร้างผลลัพธ์ที่มีความหมายในเชิงบวก

การบูรณาการภาษาต่างประเทศ และภาวะผู้นำเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

การประยุกต์ใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการนำเสนอจังหวัดตราดน่าอยู่ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ สามารถอธิบายได้จากแนวคิดและทฤษฎีด้าน การสื่อสาร การใช้ภาษา และการสร้างภาพลักษณ์ ดังนี้

ประการแรก แนวคิดด้าน การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Intercultural Communication) อธิบายว่าภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้สื่อสารสามารถถ่ายทอดความหมาย อัตลักษณ์ และคุณค่าของท้องถิ่นไปยังผู้รับสารที่มีความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรมได้อย่างเข้าใจตรงกัน หากการใช้ภาษามีความถูกต้องและเหมาะสม ย่อมส่งผลต่อการสร้างความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์เชิงบวกต่อ จังหวัดหรือพื้นที่ที่ต้องการสื่อสาร (Byram, 2021)

ประการที่สอง ทฤษฎี Social Media Marketing (SMM) ชี้ให้เห็นว่าสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการสร้างแบรนด์และภาพลักษณ์ขององค์กรหรือพื้นที่ เนื่องจากเป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงผู้ใช้จำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว และเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างผู้สื่อสารกับผู้รับสาร การนำเสนอข้อมูลจังหวัดตราตรึงใจควรคำนึงถึงปัจจัยด้านคุณภาพเนื้อหา ความน่าสนใจ และการสร้าง Engagement ที่จะนำไปสู่การขยายผลทางการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจท้องถิ่น (Kapoor et al., 2022)

ประการที่สาม แนวคิดเรื่อง Image Building and Destination Branding ระบุว่า การสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวต้องอาศัยทั้งการออกแบบเนื้อหาและการใช้ภาษาที่เหมาะสม เพื่อถ่ายทอดจุดเด่นและคุณค่าเฉพาะของพื้นที่ การใช้ภาษาต่างประเทศที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาสากล จะช่วยให้จังหวัดตราตรึงใจถูกมองว่าเป็นพื้นที่ที่มีมาตรฐาน และสามารถแข่งขันบนเวทีโลกได้ (Pike & Page, 2014)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการบูรณาการแนวคิดการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม การตลาดผ่านสื่อสังคม และการสร้างภาพลักษณ์เชิงพื้นที่ ล้วนมีบทบาทสำคัญต่อการนำเสนอ “จังหวัดตราตรึงใจ” ในเชิงสร้างสรรค์ผ่านภาษาต่างประเทศ

นอกจากทฤษฎีการสื่อสารและการตลาดดิจิทัลแล้วการประยุกต์ใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการนำเสนอ “จังหวัดตราตรึงใจ” ยังสัมพันธ์กับแนวคิดด้านภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง การจัดการคุณภาพ และการสร้างนวัตกรรม ดังนี้

ประการแรก ทฤษฎี ภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ของ Bass และ Riggio (2006) อธิบายว่าผู้นำที่มีวิสัยทัศน์สามารถสร้างแรงบันดาลใจและการเปลี่ยนแปลงในองค์กรหรือชุมชนได้ การพัฒนาและส่งเสริมภาพลักษณ์จังหวัดตราตรึงใจผ่านสื่อออนไลน์ก็ต้องอาศัยภาวะผู้นำของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรท้องถิ่นหรือภาคการศึกษา ในการกำหนดทิศทาง กลยุทธ์ และการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับสารทั้งในและต่างประเทศ

ประการที่สอง แนวคิด การจัดการคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management: TQM) เน้นความสำคัญของคุณภาพในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การออกแบบเนื้อหา การใช้ภาษา ไปจนถึงการเผยแพร่ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ หากการใช้ภาษาต่างประเทศขาดความถูกต้องหรือไม่เหมาะสมอาจส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ของจังหวัดได้ ในทางตรงกันข้าม หากเนื้อหามีคุณภาพและมีการควบคุมมาตรฐาน จะสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับในระดับนานาชาติ (Goetsch & Davis, 2014)

ประการที่สาม แนวคิด การจัดการนวัตกรรม (Innovation Management) ซึ่งอธิบายถึงการใช้ความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาแนวทางใหม่ ๆ ในการนำเสนอข้อมูลสอดคล้องกับบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ที่เปิดโอกาสให้ใช้ฟังก์ชันหลากหลาย เช่น วิดีโอสั้น อินโฟกราฟิก หรือการสื่อสารแบบ

อินเตอร์แอคทีฟ (interactive) เพื่อนำเสนอจังหวัดตราดในรูปแบบที่ทันสมัยและดึงดูดผู้ชม (Tidd & Bessant, 2021)

กล่าวโดยสรุป การนำเสนอ “จังหวัดตราดน่าอยู่” ผ่านภาษาต่างประเทศและสื่อสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ มิได้เป็นเพียงการถ่ายทอดข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังเป็นการบูรณาการภาวะผู้นำการจัดการคุณภาพ และการสร้างนวัตกรรมเพื่อยกระดับมาตรฐานการสื่อสารท้องถิ่นสู่ระดับสากล

บริบทพื้นที่จังหวัดตราด

“จังหวัดตราดน่าอยู่” หมายถึง จังหวัดที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างรอบด้าน ทั้งในมิติของการเข้าถึงบริการสุขภาพที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการพัฒนาพื้นที่ และการจัดการสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเครือข่ายบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการจริงของประชากรในพื้นที่อำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดตราด (วัชระ เดือนฉาย, 2564) แนวคิดดังกล่าวยังสะท้อนถึงภาพลักษณ์และคุณลักษณะของจังหวัดที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ครอบคลุมทั้งด้านสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ในมิติสิ่งแวดล้อม จังหวัดตราดมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะชายทะเลและหมู่เกาะ เช่น เกาะช้างและเกาะกูด ซึ่งมีทัศนียภาพงดงามและบรรยากาศเย็นสงบ ส่งผลให้เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวและการอยู่อาศัย ส่วนในมิติทางสังคมและวัฒนธรรม ประชาชนมีวิถีชีวิตเรียบง่าย เป็นมิตร และยังคงรักษาขนบธรรมเนียมท้องถิ่นไว้อย่างดี ทำให้เกิดเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิม

ด้านเศรษฐกิจ จังหวัดตราดมีชื่อเสียงด้านอาหารทะเลสดและผลไม้คุณภาพ เช่น ทุเรียน เงาะ และมังคุด ซึ่งสะท้อนถึงความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่และช่วยสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น ขณะเดียวกัน มิติด้านคุณภาพชีวิตแสดงออกผ่านบรรยากาศที่สงบ ไม่แออัด และค่าครองชีพที่ไม่สูงนัก จึงเอื้อต่อการดำรงชีวิตที่ราบรื่นและมีความสุข จากองค์ประกอบทั้งหมด สามารถสรุปได้ว่า “จังหวัดตราดน่าอยู่” คือ จังหวัดที่โดดเด่นด้านทรัพยากรธรรมชาติ ความสงบของวิถีชีวิต ความอุดมสมบูรณ์ของอาหาร และความ เป็นมิตรของผู้คน อันเป็นปัจจัยที่ทำให้จังหวัดตราดเหมาะสมต่อการอยู่อาศัยและการท่องเที่ยว อีกทั้งยังสะท้อนถึงคุณภาพชีวิตที่ดีและแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับความยั่งยืนในระดับท้องถิ่น

การประยุกต์ใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อนำเสนอ “จังหวัดตราดน่าอยู่” อยู่บนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 ที่การสื่อสารมีความเป็นสากลมากขึ้น และเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ประกอบไปด้วย

1. บริบททางสังคมและวัฒนธรรม จังหวัดตราดเป็นจังหวัดชายแดนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ทั้งชายหาด หมู่เกาะ และวิถีชีวิตที่สงบเรียบง่าย การนำเสนอภาพลักษณ์จังหวัดจึงควรสะท้อนอัตลักษณ์ที่แท้จริงและดึงดูดความสนใจของผู้คนทั้งในและต่างประเทศ

2. บริบททางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวเป็นรายได้หลักของจังหวัดตราด การแข่งขันในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งในระดับประเทศและนานาชาติมีความรุนแรง ดังนั้นการสร้างจุดขายและภาพลักษณ์ที่โดดเด่นจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น

3. บริบททางเทคโนโลยี สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือหลักที่คนรุ่นใหม่ใช้ในการค้นหาข้อมูลท่องเที่ยว การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ที่ใช้ภาษาต่างประเทศอย่างถูกต้อง และมีการเล่าเรื่อง (Storytelling) ที่ดึงดูด จะช่วยขยายการเข้าถึงและสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ

4. บริบททางการศึกษา โรงเรียนและสถาบันการศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศและทักษะดิจิทัลให้นักเรียน เพื่อให้สามารถสื่อสารเรื่องราวของจังหวัดตราดได้อย่างสร้างสรรค์และมีคุณภาพ

สรุป คือ จังหวัดตราดเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงด้านการท่องเที่ยว ทั้งแหล่งธรรมชาติที่สวยงาม วัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ และชุมชนที่มีเสน่ห์เฉพาะตัว อย่างไรก็ตาม การสื่อสารเพื่อประชาสัมพันธ์จังหวัดไปสู่ประชาคมโลกยังคงมีข้อจำกัด โดยเฉพาะในด้านการใช้ภาษาต่างประเทศและการนำเสนอที่สอดคล้องกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ซึ่งใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นแหล่งข้อมูลหลัก

กิจกรรม/โครงการ

โครงการ “Trat: A Livable Province in Global Eyes” โครงการนี้จัดขึ้นโดยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์ จังหวัดตราด หน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาสังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อประชาสัมพันธ์จังหวัดตราดสู่สากลผ่านการใช้ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี และภาษาเยอรมัน ควบคู่กับการผลิตสื่อดิจิทัลเชิงสร้างสรรค์ กิจกรรมสำคัญ ได้แก่

1. อบรมเยาวชนและนักเรียน ให้มีทักษะด้านภาษาต่างประเทศและการสื่อสารดิจิทัล
2. สร้างเพจและช่องทางออนไลน์ (Facebook, Instagram, TikTok, YouTube) ที่นำเสนอเรื่องราวจังหวัดตราดทั้งด้านแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม และวิถีชีวิต
3. จัดประกวดสื่อสร้างสรรค์ ในหัวข้อ “Trat: A Livable Province” เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนและประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ
4. เผยแพร่เนื้อหาในภาษาต่างประเทศ พร้อมใส่คำบรรยาย (Caption) ที่ถูกต้องตามหลักภาษา และสะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น

ภาพที่ 1 - 2 การอบรมเยาวชนและนักเรียนให้มีทักษะด้านภาษาต่างประเทศและการสื่อสารดิจิทัล
ที่มา: ผู้นิพนธ์บทความ

ภาพที่ 3 - 4 การเผยแพร่เนื้อหาในภาษาต่างประเทศ พร้อมใส่คำบรรยายที่ถูกต้องตามหลักภาษาและ
สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น

ที่มา: ผู้นิพนธ์บทความ

การวิเคราะห์สภาพปัญหา SWOT

จังหวัดตราดเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสูง แต่การประชาสัมพันธ์ในภาษาต่างประเทศยังไม่เป็นระบบ การวิเคราะห์สถานการณ์ด้วย SWOT จึงเป็นแนวทางสำคัญในการทำ
ความเข้าใจปัจจัยเชิงบวกและเชิงลบ เพื่อพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ด้านภาษาและสื่อสร้างสรรค์ให้สอดคล้อง
กับบริบทปัจจุบัน

Strengths (จุดแข็ง) จังหวัดตราดมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่โดดเด่น โดยเฉพาะ
ทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามและบรรยากาศสงบที่เหมาะสมแก่การพักผ่อน ภาพลักษณ์ดังกล่าวเป็นทุนทาง
วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่สามารถต่อยอดสู่การสร้างจุดขายเชิงการท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้
จังหวัดยังมีเครือข่ายสถาบันการศึกษาที่สามารถสนับสนุนการพัฒนาทักษะด้านภาษาและเทคโนโลยี ซึ่งเป็น
ปัจจัยเอื้อต่อการสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ

Weaknesses (จุดอ่อน) แม้ว่าจะมีศักยภาพสูง แต่การใช้ภาษาต่างประเทศของคนในท้องถิ่น
ยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะการสื่อสารเชิงวิชาชีพเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ อีกทั้ง
การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์บางส่วนยังไม่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ทำให้การสื่อสารสูญเสียพลังในการ
สร้างความเชื่อมั่นและความน่าสนใจ

Opportunities (โอกาส) การเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพเป็นโอกาสสำคัญสำหรับ
จังหวัดตราด โดยเฉพาะในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืน วิถีชีวิตท้องถิ่น และความสงบ
สุข ประกอบกับความนิยมของแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียที่เปิดโอกาสให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายหลากหลาย
ระดับ และแนวโน้มการค้นหาพื้นที่ “น่านอยู่” ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ล้วนเป็นปัจจัยสนับสนุนการขยาย
บทบาทของจังหวัดตราดในระดับสากล

Threats (อุปสรรค) จังหวัดตราดเผชิญกับการแข่งขันจากจังหวัดท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่มีชื่อเสียง
และโครงสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งกว่า นอกจากนี้พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว รวมถึงความ
ท้าทายจากข่าวสารหรือข้อมูลที่บิดเบือนบนสื่อออนไลน์ อาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และการตัดสินใจ
เดินทางของนักท่องเที่ยว

การสังเคราะห์ปัจจัย SWOT เหล่านี้สะท้อนถึงความจำเป็นในการบูรณาการภาษาต่างประเทศเข้ากับการผลิตสื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันอย่างยั่งยืน

กระบวนการดำเนินงานโครงการบนฐานวงจร PDCA

การดำเนินโครงการ การประยุกต์ใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการนำเสนอ “จังหวัดตราดน่าอยู่” ผ่านการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์โดยการใช้หลักการบริหารคุณภาพ PDCA (PLAN - DO - CHECK - ACT) เพื่อให้โครงการมีทิศทางชัดเจน สามารถประเมินผล และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

P - Plan (วางแผน) 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ โดยการสำรวจปัญหาการใช้ภาษาต่างประเทศของนักเรียน และคุณภาพของสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีอยู่และวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยว 2) กำหนดวัตถุประสงค์โครงการ เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศของนักเรียน เพื่อสร้างสื่อออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ที่นำเสนอภาพลักษณ์จังหวัดตราดน่าอยู่ และ เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชนและเยาวชนในจังหวัด 3) วางแผนกิจกรรมหลัก ด้วยการอบรมทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศ อบรมการออกแบบและผลิตสื่อดิจิทัล (ภาพ อินโฟกราฟิก วิดีโอสั้น) ลงพื้นที่เก็บข้อมูลและถ่ายทำสื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลงานผ่านแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์และประเมินผล การมีส่วนร่วมและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น 4) จัดทำแผนงบประมาณและทรัพยากรโดย จัดสรรครูผู้สอน/วิทยากร และ จัดหาอุปกรณ์ถ่ายทำและซอฟต์แวร์สำหรับการผลิตสื่อ

D - Do (ปฏิบัติตามแผน) 1) ดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ด้วยการฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงประชาสัมพันธ์และฝึกการวางแผนคอนเทนต์และออกแบบสื่อออนไลน์ 2) จัดกิจกรรมลงพื้นที่ (Field Trip) โดยเก็บข้อมูลสถานที่ วัฒนธรรม และวิถีชีวิต จากนั้นบันทึกภาพและถ่ายทำวิดีโอเพื่อใช้ในสื่อ 3) การผลิตสื่อสร้างสรรค์ โดย นักเรียนทำงานเป็นทีม ออกแบบสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ใส่คำบรรยายภาษาต่างประเทศที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ 4) เผยแพร่สื่อ ด้วยการโพสต์ลง Facebook Page, Instagram, TikTok และ YouTube และ ใช้ Hashtag ที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มการเข้าถึง

C - Check (ตรวจสอบ/ประเมินผล) 1) ประเมินคุณภาพสื่อ ด้วยการตรวจสอบความถูกต้องของภาษา ความคิดสร้างสรรค์ ความเหมาะสมของเนื้อหา 2) วิเคราะห์ผลตอบรับออนไลน์ ด้วยการเก็บสถิติยอดเข้าถึง (Reach) ยอดแชร์ ยอดไลค์ และคอมเมนต์ จากนั้นสำรวจความพึงพอใจของผู้ชมออนไลน์ 3) ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ด้วยการทดสอบความรู้ด้านภาษาอังกฤษก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการและแบบสอบถามสะท้อนทักษะการทำงานเป็นทีมและการใช้สื่อดิจิทัล

A - Act (ปรับปรุง/พัฒนา) 1) สรุปผลการดำเนินโครงการ รายงานผลลัพธ์เชิงปริมาณ (เช่น จำนวนผลงานสื่อ จำนวนผู้เข้าถึง) และ วิเคราะห์ปัญหาและข้อจำกัดที่เกิดขึ้น 2) ปรับปรุงกระบวนการปรับเนื้อหาอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการนักเรียนรุ่นถัดไปและพัฒนาารูปแบบสื่อที่มีความทันสมัยมากขึ้น เช่น วิดีโอสั้น (Reels/TikTok) หรือสื่อ AR/VR 3) ขยายผลโครงการโดยเชื่อมโยงโรงเรียนอื่น ๆ ในจังหวัดตราดเข้ามามีส่วนร่วม และ สร้างเครือข่าย “เยาวชนสื่อสร้างสรรค์” เพื่อเผยแพร่ภาพลักษณ์จังหวัดอย่างต่อเนื่อง

สะท้อนบทเรียน

จากการดำเนินโครงการ พบว่าการผสมผสานทักษะภาษาต่างประเทศเข้ากับการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างภาพลักษณ์จังหวัดตราดให้โดดเด่นและน่าเชื่อถือ การสื่อสารที่ใช้ภาษาต่างประเทศอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายช่วยเพิ่มพลังในการเข้าถึงนักท่องเที่ยว ขณะเดียวกัน การนำเสนอผ่านสื่อเชิงสร้างสรรค์ เช่น วิดีโอ อินโฟกราฟิก และเรื่องเล่าออนไลน์ ทำให้ภาพลักษณ์ของจังหวัดตราดมีมิติที่หลากหลายและน่าสนใจมากขึ้น บทเรียนที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมของชุมชนใหม่และชุมชนท้องถิ่นในฐานะ “ผู้ผลิตสื่อ” ทำให้เกิดการขยายผลทางสังคม โดยเยาวชนได้แสดงศักยภาพด้านภาษาและทักษะดิจิทัล ขณะที่ชุมชนมีโอกาสนำเสนออัตลักษณ์ท้องถิ่นผ่านมุมมองของตนเอง สิ่งนี้ไม่เพียงสร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของพื้นที่ แต่ยังช่วยเชื่อมโยงคนในชุมชนกับกระบวนการประชาสัมพันธ์ระดับจังหวัดอย่างยั่งยืน ในภาพรวม บทเรียนจากจังหวัดตราดสะท้อนให้เห็นว่า การบูรณาการภาษาต่างประเทศ สื่อดิจิทัลเชิงสร้างสรรค์ และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการประชาสัมพันธ์จังหวัดเชิงพื้นที่ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่โดดเด่นและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในเวทีสากลองค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการศึกษาการประยุกต์ใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการนำเสนอ “จังหวัดตราดน่าอยู่” ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้ดังนี้

1. **บทบาทของภาษาต่างประเทศ** ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ มีความสำคัญต่อการสื่อสารอัตลักษณ์และภาพลักษณ์ของจังหวัดในระดับนานาชาติ การใช้ภาษาอย่างถูกต้องและเหมาะสมเป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมความน่าเชื่อถือและมาตรฐานการสื่อสาร

2. **พลังของสื่อสังคมออนไลน์** สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือหลักในการสร้างการรับรู้และภาพลักษณ์เชิงพื้นที่ โดยคุณลักษณะด้านการเข้าถึงที่กว้างขวาง ความรวดเร็ว และการมีส่วนร่วม (engagement) ช่วยให้จังหวัดตราดสามารถเผยแพร่ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. **การบูรณาการความคิดสร้างสรรค์** การใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) การออกแบบสื่อที่ดึงดูดใจ และการใช้รูปแบบดิจิทัลที่หลากหลาย เช่น วิดีโอ อินโฟกราฟิก และเนื้อหาแบบอินเทอร์แอคทีฟ ช่วยยกระดับคุณภาพการสื่อสารและเพิ่มแรงดึงดูดให้ผู้รับสาร

4. **การมีส่วนร่วมของผู้ผลิตและผู้รับสาร** บทบาทของเยาวชน นักศึกษา ชุมชนท้องถิ่น และผู้ใช้งานออนไลน์มีส่วนสำคัญต่อการสร้างการรับรู้ เนื่องจากการมีส่วนร่วมดังกล่าวก่อให้เกิดความรู้สึกรักเป็นเจ้าของพื้นที่และช่วยขยายการประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง

5. **ผลกระทบต่อการพัฒนาท้องถิ่น** การผสมผสานภาษาต่างประเทศและสื่อสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ไม่เพียงสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้จังหวัดตราด แต่ยังสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในเชิงยั่งยืน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษานี้ชี้ชัดว่าการบูรณาการภาษาต่างประเทศกับสื่อสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ไม่เพียงแต่ช่วยยกระดับภาพลักษณ์ของจังหวัดตราดให้มีความโดดเด่นและน่าเชื่อถือในสายตา

นานาชาติ แต่ยังเป็นพลังขับเคลื่อนที่ช่วยสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เยาวชน และนักท่องเที่ยวไปพร้อมกัน การพัฒนาเชิงพื้นที่ในลักษณะนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคมอย่างต่อเนื่อง อันเป็นฐานสำคัญของความยั่งยืนในอนาคต

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ
ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้นิพนธ์บทความ

สรุป

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์การประยุกต์ใช้ภาษาต่างประเทศ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี และภาษาเยอรมัน เพื่อประชาสัมพันธ์จังหวัดตราดนำอยู่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้ (1) ด้านกลยุทธ์การประยุกต์ใช้ภาษา พบว่าการใช้ภาษาต่างประเทศอย่างมีระบบและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ช่วยเพิ่มพลังในการสื่อสารและสร้างความน่าเชื่อถือของจังหวัดตราดในระดับสากล โดยเฉพาะภาษาอังกฤษและภาษาจีนที่เป็นภาษาหลักในการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว ส่วนภาษาญี่ปุ่นและเกาหลีมีบทบาทในการถ่ายทอดคุณค่าเชิงวัฒนธรรม ในขณะที่ภาษาเยอรมันช่วยเสริมภาพลักษณ์ของความยั่งยืนและคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อม (2) ด้านการใช้สื่อสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ การนำภาษาต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ในสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, TikTok และ YouTube ส่งผลให้เกิดการรับรู้และมีส่วนร่วมจากกลุ่มเป้าหมายทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่มีความสนใจด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารดิจิทัล ซึ่งนำไปสู่การสร้างเครือข่าย “เยาวชนสื่อสร้างสรรค์จังหวัดตราด” ที่มีบทบาทเป็นผู้ผลิตและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ใน

หลายภาษา (3) ด้านผลเชิงพื้นที่และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผลการดำเนินงานตามกรอบ PDCA แสดงให้เห็นว่า การสื่อสารหลายภาษาช่วยยกระดับภาพลักษณ์จังหวัดตราดให้มีเอกลักษณ์โดดเด่น และสร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ทั้งยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ด้านการศึกษา คุณภาพชีวิต และการสร้างชุมชนเข้มแข็ง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ

1. ระดับสถาบันการศึกษา

1.1 โรงเรียนในจังหวัดตราดควรบูรณาการ “การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารดิจิทัล” ในหลักสูตร เพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีทักษะด้านภาษาและการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์

1.2 ควรจัดตั้ง “ศูนย์การเรียนรู้ภาษาและสื่อสร้างสรรค์จังหวัดตราด (Trat Language and Creative Media Center)” เพื่อพัฒนาและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์หลายภาษาในรูปแบบดิจิทัล

2. ระดับหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่น

2.1 ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานการท่องเที่ยว และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์หลายภาษาอย่างต่อเนื่อง

2.2 จัดสรรงบประมาณสนับสนุนกิจกรรม “Trat Multilingual Campaign” เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับจังหวัด

3. ระดับชุมชนและภาคประชาสังคม

3.1 สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างเนื้อหาออนไลน์ที่สื่อถึงอัตลักษณ์ และคุณค่าท้องถิ่น โดยใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารอย่างเหมาะสม

3.2 ส่งเสริมการใช้สื่อดิจิทัลเป็นช่องทางแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมระหว่างคนในจังหวัดตราดกับผู้คนต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านการศึกษา ควรมีการบูรณาการการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศร่วมกับการใช้สื่อดิจิทัลเชิงสร้างสรรค์ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์จังหวัดหรือท้องถิ่นสู่สากล

2. ด้านนโยบายและการบริหาร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายสนับสนุนการพัฒนาครู นักศึกษา และชุมชนท้องถิ่น ให้มีทักษะด้านภาษาและการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างถูกต้องและมีคุณภาพ เพื่อยกระดับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจของจังหวัด

3. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรสร้างเวทีหรือโครงการที่เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่และประชาชนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตสื่อสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของและเพิ่มพลังทางสังคมในการขับเคลื่อนภาพลักษณ์จังหวัด

4. ด้านการวิจัยต่อยอด ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อประเภทต่าง ๆ ในการนำเสนอข้อมูล รวมถึงการเปรียบเทียบผลลัพธ์ของการใช้ภาษาและเทคนิคการเล่าเรื่องที่แตกต่างกัน เพื่อพัฒนาแนวทางการสื่อสารที่เหมาะสมและมีอิทธิพลต่อผู้รับสารมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลกระทบระยะยาวของการใช้ภาษาต่างประเทศและสื่อสังคมออนไลน์ต่อการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยว
2. ขยายการวิจัยไปยังกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมากขึ้น เช่น นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และหน่วยงานภาครัฐ
3. ศึกษาเปรียบเทียบการใช้ภาษาต่างประเทศหลายภาษา (อังกฤษ จีน รัสเซีย) เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการสื่อสารในแต่ละตลาด
4. ทดลองใช้เทคโนโลยีสื่อใหม่ เช่น AR, VR, หรือ AI - generated Content ในการสร้างภาพลักษณ์จังหวัดและประเมินผลตอบรับ

โดยสรุป การใช้ภาษาต่างประเทศควบคู่กับการประยุกต์สื่อสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ได้เป็นเพียงเครื่องมือประชาสัมพันธ์จังหวัดตราด แต่ยังเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่เชื่อมโยงการศึกษา การท่องเที่ยว และการพัฒนาท้องถิ่นเข้าสู่เวทีโลกได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ปาริชาติ ศิริธร. (2564). *การสื่อสารการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรทิพย์ อัจฉริยกุล. (2543). *งานวิจัยทางภาษาและวรรณกรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลวรรณ วัฒนศิริธรรม. (2562). *ภาษาต่างประเทศกับการพัฒนาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเมธ เขียวสด. (2563). *การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบโฮมสเตย์กับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน: กรณีศึกษา ชุมชนตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด*. (การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุพัตรา มโนมัยพิบูลย์. (2550). *การใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภัทรา ศรีประสาร. (2563). *การสอนภาษาต่างประเทศในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Bass, B. M., & Riggio, R.E. (2006). *Transformational leadership* (2nd ed.). Psychology Press.
- Byram, M. (2021). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence: Revisited*. Multilingual Matters.
- Goetsch, D. L., & Davis, S. B. (2014). *Quality Management for Organizational Excellence: Introduction to Total Quality*. Pearson Higher Ed.

- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2020). Social Media: Back to the Roots and Back to the Future. *Business Horizons*, 63(1), 53 - 64. https://www.researchgate.net/publication/263388197_Social_media_back_to_the_roots_and_back_to_the_future
- Kapoor, K., Tamilmani, K., Rana, N. P., Patil, P., Dwivedi, Y. K., & Nerur, S. (2022). Advances in Social Media Research: Past, Present and Future. *Information Systems Frontiers*, 24(1), 1 - 28. https://www.researchgate.net/publication/320882912_Advances_in_Social_Media_Research_Past_Present_and_Future
- Pike, S., & Page, S. J. (2014). Destination Marketing Organizations and Destination Marketing: A Narrative Analysis of the Literature. *Tourism Management*, 41, 202 - 227. https://www.researchgate.net/publication/259121969_Destination_Marketing_Organizations_and_Destination_Marketing_A_Narrative_Analysis_of_the_Literature
- Tidd, J., & Bessant, J. (2021). *Managing Innovation: Integrating Technological, Market and Organizational Change* (7th ed.). Wiley.
- Torrance, E. P. (2562). *Creativity: Its Measurement and Development*. New York: Scholastic Press.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2018). *Global Language Education Framework*. UNESCO.

แนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบบูรณาการร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
ผ่านวิสาหกิจชุมชน: โรงเรียนตราษตระการคุณ จังหวัดตราด
GUIDELINE ON THE INTEGRATED ENGLISH LANGUAGE LEARNING APPROACH
INCORPORATING LOCAL WISDOM THROUGH COMMUNITY ENTERPRISES:
A CASE STUDY OF TRATTRAKARNKHUN SCHOOL, TRAT PROVINCE

ชนากานต์ พลาเกต^{1,*}, เรียงวิญญ์ นิลโคตร² และ วัยวุฒิ บุญลอย³
Chanakarn Phalaket^{1,*}, Reongwit Nilkote² and Waiwoot Boonloy³

(Received: September 19, 2025; Revised: November 1, 2025; Accepted: November 11, 2025)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบบูรณาการร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน เป็นแนวทางที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการเชื่อมโยงองค์ความรู้จากหลายสาขาและประสบการณ์จริงในชีวิตประจำวัน กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการท่องจำหรือการเรียนไวยากรณ์ แต่เน้นการปฏิบัติจริง การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการเรียนรู้จากสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาผสมผสานทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าทางวัฒนธรรม เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ขณะที่วิสาหกิจชุมชนช่วยสร้างบริบทการเรียนรู้ที่มีความหมาย สอดคล้องกับเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ กรณีศึกษาชุมชนบ้านธรรมชาตล่าง จังหวัดตราด และกิจกรรมค่ายบูรณาการ “Dye Fusion Camp” แสดงให้เห็นถึงการออกแบบกิจกรรมเชิงประสบการณ์ที่หลากหลาย เช่น การทำผ้ามัดย้อม การเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อม และการสร้างผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรท้องถิ่น กิจกรรมเหล่านี้ช่วยพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษควบคู่กับทักษะการคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม และการแก้ปัญหา โดยมีการประยุกต์ใช้กระบวนการวางแผน ปฏิบัติ ประเมินผล และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพของการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในลักษณะนี้เป็นกระบวนการที่ผสมผสานทักษะทางวิชาการเข้ากับภูมิปัญญาและวิถีชีวิตจริงของผู้เรียน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง มีความหมาย และตอบสนองต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ, การบูรณาการ, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, วิสาหกิจชุมชน

¹ ครูโรงเรียนตราษตระการคุณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด จังหวัดตราด ประเทศไทย

¹ Teacher of Tratrakarnkhun School, The Secondary Educational Service Area Office Chanthaburi Trat, Trat, Thailand

² อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี ประเทศไทย

² Curriculum Lecturer of Program in Educational Administration, Faculty of Education, Rambhai Bani Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี ประเทศไทย

³ Curriculum Lecturer of Program in Educational Administration, Faculty of Education, Rambhai Bani Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand

* Corresponding author. E-mail: 6826141007@rbru.ac.th

Abstract

The purpose of this article is to present an integrated approach to English language learning that combines local wisdom and community enterprises. This model aims to develop learners' communicative competence while connecting knowledge across disciplines and real - life experiences. This approach moves beyond rote memorization or grammar - focused instruction by emphasizing practical engagement, social interaction, and meaningful contexts. Incorporating local wisdom allows learners to appreciate cultural values, strengthen their sense of identity, and apply knowledge in relevant ways. At the same time, community enterprises provide authentic contexts that link education to local economic and social sustainability. The case of the Baan Thammachat Lang community in Trat Province and its 'Dye Fusion Camp' illustrates how experiential learning activities can integrate language with multiple domains. Activities such as tie - dye fabric making, environmental conservation, and the creation of local products enable learners to practice English in authentic settings while fostering creativity, teamwork, and problem - solving skills. The process is guided by a continuous cycle of planning, implementation, evaluation, and improvement, ensuring that learning remains dynamic and responsive to learners' needs. In conclusion, this integrated model of English language learning supports not only academic development but also the preservation of cultural identity and the strengthening of community ties. It creates meaningful learning experiences that are deeply connected to learners' everyday lives, while equipping them with essential competencies for the challenges of the 21st century.

Keywords: English Language Learning Management, Integration, Local Wisdom, Community Enterprise

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีบทบาทสำคัญต่อการสื่อสาร การเรียนรู้ และการประกอบอาชีพในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคที่เต็มไปด้วยการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การมีทักษะภาษาอังกฤษที่ดีช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ใหม่ ๆ ขยายโอกาสทางการศึกษา การทำงาน และการพัฒนาตนเองได้อย่างกว้างขวาง (Crystal, 2012; Harmer, 2015) อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยจะตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษและกำหนดให้เป็นหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก แต่การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนไทยส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหา ผู้เรียนจำนวนมากยังขาดทักษะการสื่อสาร ขาดความมั่นใจในการใช้ภาษา และไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) แนวโน้มการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงมุ่งเน้นการสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning) ผ่านการบูรณาการสาระวิชากับบริบทจริงรอบตัวผู้เรียน การบูรณาการภาษาอังกฤษกับภูมิปัญญาท้องถิ่นนับเป็นแนวทางที่มีคุณค่า เนื่องจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้และประสบการณ์ที่สั่งสมมาจากวิถีชีวิต วัฒนธรรม และการประกอบอาชีพของชุมชน (UNESCO, 2017) การนำองค์ความรู้นี้มาใช้ในการเรียนภาษาอังกฤษจะช่วยให้ผู้เรียนมีความใกล้ชิดกับสิ่งที่เรียน รู้สึกว่าภาษาอังกฤษไม่ใช่วิชาที่ห่างไกล แต่สามารถนำมาใช้เพื่ออธิบายถ่ายทอด และสื่อสารสิ่งที่อยู่ในชุมชนของตนเองได้จริง อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นควบคู่กับการพัฒนาทักษะภาษา

จังหวัดตราดถือเป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิสาหกิจชุมชนที่สะท้อนอัตลักษณ์และภูมิปัญญาของชาวตราด เช่น การแปรรูปอาหารทะเล การทำผลิตภัณฑ์จากผลไม้เมืองร้อน งานจักสาน และงานหัตถกรรมพื้นบ้าน วิสาหกิจเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นแหล่งสร้างรายได้ แต่ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการเข้าสู่การเรียนการสอนภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้คำศัพท์ การอธิบายขั้นตอนการผลิต การนำเสนอผลิตภัณฑ์ และการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งล้วนเป็นทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของศตวรรษที่ 21 และตลาดแรงงานในอนาคต (Trilling & Fadel, 2009)

โรงเรียนตราษตระการคุณ จังหวัดตราด เป็นสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่หลากหลายเพื่อก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม โรงเรียนเล็งเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง จึงได้ริเริ่มโครงการการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบบูรณาการร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น ค่ายบูรณาการ Dye Fusion Camp การออกแบบการเรียนรู้ได้ประยุกต์ใช้วงจรคุณภาพ PDCA (Plan, Do, Check, Act) เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษจากประสบการณ์ตรง ฝึกการสื่อสารผ่านการปฏิบัติจริง และเกิดการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Learning by Doing) ที่ช่วยสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม และการสร้างสรรค์นวัตกรรม การใช้วงจรคุณภาพ PDCA นี้ช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีระบบ และสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีความสำคัญทั้งในเชิงวิชาการและการปฏิบัติจริง กล่าวคือ ในเชิงวิชาการ เป็นการบูรณาการทฤษฎีการเรียนรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งช่วยสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ส่วนในเชิงปฏิบัติ เป็นการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและความต้องการของชุมชน รวมถึงเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565; OECD, 2018)

จากความสำคัญบทความวิชาการฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ แนวทางการจัดการเรียนรู้ และผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่บูรณาการร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านธรรมชาติล่างตำบลคลองใหญ่ เพื่อเป็นต้นแบบและแนวทางสำหรับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในบริบทของโรงเรียนและชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีรากฐานจากทฤษฎีการเรียนรู้หลายแนวทางที่ช่วยอธิบายพัฒนาการด้านทักษะภาษาในผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน แนวคิดพฤติกรรมนิยมมองว่าภาษาเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเลียนแบบและการเสริมแรง โดยผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะผ่านการฝึกฝนซ้ำ ๆ จนเกิดความคล่องแคล่ว (Skinner, 1957 อ้างถึงใน Harmer, 2015) แนวคิดนี้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของครูผู้สอนในฐานะผู้จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เน้นการให้แบบฝึกหัด การเสริมแรงทางบวก และการแก้ไขข้อผิดพลาดอย่างเป็นระบบ เพื่อกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมทางภาษาที่ถูกต้อง ต่อมา Chomsky (1965) ได้เสนอทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงกำเนิด (Generative Grammar) โดยมองว่ามนุษย์มีความสามารถทางภาษาตามธรรมชาติ (Language Acquisition Device: LAD) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างกฎเกณฑ์และโครงสร้างทางภาษาได้ด้วยตนเอง ไม่จำกัดอยู่เพียงการท่องจำหรือการเลียนแบบ แนวคิดนี้มีอิทธิพลต่อการสอนภาษาอังกฤษอย่างมาก เพราะเน้นว่าผู้เรียนมีศักยภาพในการสร้างสรรค์ภาษาใหม่ ๆ ที่ไม่เคยได้ยินมาก่อน จึงทำให้การจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ และใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ แนวคิดสังคมวัฒนธรรมของ Vygotsky (1978) อธิบายว่าการเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยเฉพาะในเขตพัฒนาการใกล้เคียง (Zone of Proximal Development: ZPD) ที่ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถได้สูงขึ้นเมื่อได้รับการช่วยเหลือหรือการชี้แนะจากผู้ที่มีความรู้มากกว่า แนวคิดนี้จึงเน้นความสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) และการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ภาษาในสถานการณ์จริงร่วมกับเพื่อนและครู ขณะเดียวกัน Krashen (1982) ได้เสนอทฤษฎีป้อนข้อมูล (Input Hypothesis) ว่าผู้เรียนจะพัฒนาภาษาได้เมื่อได้รับข้อมูลที่เข้าใจง่ายแต่มีความท้าทายเกินระดับความสามารถปัจจุบันเพียงเล็กน้อย ($i+1$) ข้อมูลภาษาที่เหมาะสมจึงเป็นตัวกระตุ้นสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาลำดับขั้น นอกจากนี้ Krashen ยังกล่าวถึงบทบาทของ “ตัวกรองทางอารมณ์” (Affective Filter) ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ภาษาด้วย กล่าวคือ หากผู้เรียนรู้สึกวิตกกังวลหรือขาดแรงจูงใจ ประสิทธิภาพในการรับและประมวลผลภาษาจะลดลง จากแนวคิดดังกล่าว แนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) จึงถูกพัฒนาขึ้น โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในชีวิตจริงเพื่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ แทนที่จะมุ่งเน้นเฉพาะการเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว (Richards & Rodgers, 2014) CLT จึงเน้นการจัดกิจกรรมที่มีความหมาย เช่น การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play)

การอภิปรายกลุ่ม (Discussion) และการแก้ปัญหา (Problem - Solving Tasks) เพื่อสร้างสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของหลายปัจจัยที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา ได้แก่ การฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความสามารถทางภาษาตามธรรมชาติ การเรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์และการสนับสนุนจากผู้อื่น การได้รับข้อมูลภาษาที่เหมาะสมกับระดับความสามารถ และการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงที่มีความหมาย การบูรณาการแนวคิดเหล่านี้เข้ากับบริบทการศึกษาไทย เช่น การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและกิจกรรมชุมชนมาประยุกต์ใช้ จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง เกิดความเข้าใจและทักษะการใช้ภาษาอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมสร้างความตระหนักในคุณค่าทางวัฒนธรรมและสังคมควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษที่ยั่งยืน

การบูรณาการ

การบูรณาการ (Integration) เป็นแนวคิดสำคัญทางการศึกษา เนื่องจากการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้มุ่งเพียงการรับความรู้ในรายวิชาใดวิชาหนึ่งเท่านั้น แต่ยังเน้นการเชื่อมโยงองค์ความรู้และทักษะจากหลายสาขาเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน (Drake & Reid, 2018) แนวคิดนี้ตั้งอยู่บนฐานความเข้าใจว่าการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างความเข้าใจเชิงลึกและพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ Dewey (1938) ได้เสนอว่า การเรียนรู้ที่แท้จริงเกิดจากการผสมผสานระหว่างการลงมือปฏิบัติจริง (Experiential Learning) กับการสะท้อนคิด (Reflective Thinking) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติจริง กระบวนการนี้จึงเน้นการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์ส่วนบุคคลกับเนื้อหาวิชาการ ทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ต่อมา Fogarty (1991) ได้อธิบายรูปแบบการบูรณาการไว้หลายแนวทาง ได้แก่ การบูรณาการภายในวิชาเดียว (Within Single Disciplines) การบูรณาการระหว่างกลุ่มวิชา (Across Disciplines) และการบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Integration) โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของความรู้และสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ Beane (1997) ยังเน้นว่า การบูรณาการไม่ใช่เพียงการจัดกิจกรรมข้ามวิชา แต่เป็นกระบวนการออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความสนใจ ความต้องการ และปัญหาของผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้เกิดความหมายและความเข้าใจอย่างแท้จริง ในบริบทของประเทศไทย แนวคิดการบูรณาการได้รับการสนับสนุนจากนโยบายการศึกษาและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่เน้นให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเชื่อมโยงความรู้เข้ากับชีวิตจริงและบริบทท้องถิ่น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) การบูรณาการดังกล่าวไม่เพียงช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางวิชาการ แต่ยังสร้างความเข้าใจต่อวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาของชุมชน ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมของผู้เรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่นถือเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ การปรับตัว และการถ่ายทอดระหว่างคนรุ่นต่อรุ่นภายในชุมชน โดยมีลักษณะเชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของพื้นที่นั้น ๆ (สุวิทย์ วิบูลย์เศรษฐ์, 2540) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบูรณาการการเรียนรู้จึงช่วยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาทาง

วิชาการกับประสบการณ์จริงของผู้เรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย สร้างความเข้าใจเชิงลึก และพัฒนาทักษะที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

กล่าวโดยสรุป การบูรณาการเน้นให้การจัดการเรียนรู้เชื่อมโยงองค์ความรู้ระหว่างสาขา สอดคล้องกับความสนใจและประสบการณ์ของผู้เรียน และเชื่อมโยงเข้ากับบริบทท้องถิ่น การบูรณาการองค์ความรู้เช่นนี้ไม่เพียงช่วยพัฒนาทักษะทางวิชาการ แต่ยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจต่อสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงและเกิดความยั่งยืนในกระบวนการเรียนรู้

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นถือเป็นแหล่งความรู้ดั้งเดิมที่สั่งสมมาอย่างต่อเนื่องผ่านประสบการณ์และวิถีชีวิตของชุมชน แนวคิดเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสามารถเชื่อมโยงกับทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ทางสังคม (Social Constructivism) ของ Vygotsky (1978) ซึ่งมองว่าความรู้ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างโดดเดี่ยว แต่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์และการปฏิบัติร่วมกันในสังคม การเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นผ่านการสนทนา การร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แนวคิดนี้สอดคล้องกับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มักอาศัยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในชุมชน เช่น การฝึกงานร่วมกับผู้รู้ชาวบ้าน การสังเกต และการปฏิบัติตามแบบแผนประเพณี นอกจากนี้ UNESCO (2003) ยังเน้นย้ำว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นและมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงความรู้เชิงทฤษฎี แต่ยังสร้างทักษะการปฏิบัติ ความคิดสร้างสรรค์ และความเข้าใจเชิงบริบท ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้กับสภาพแวดล้อมจริงและชีวิตประจำวัน แนวคิดของ ชลธิรา สัตยาวัฒนา (2552) ยังเน้นย้ำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการสืบทอดความรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมอย่างกลมกลืน การเรียนรู้ผ่านภูมิปัญญาเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายและคุณค่าขององค์ความรู้ได้ลึกซึ้งมากกว่าการเรียนรู้ที่แยกขาดจากบริบทจริง นอกจากนี้ยังส่งเสริมความภาคภูมิใจและอัตลักษณ์ในท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างผู้เรียนที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและวัฒนธรรมของตน

กล่าวโดยสรุป ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นทั้งแหล่งความรู้และเครื่องมือในการเรียนรู้ที่มีคุณค่าเชื่อมโยงกับทฤษฎีการเรียนรู้ร่วมสมัย เช่น การสร้างองค์ความรู้ทางสังคมและการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาทักษะทางวิชาการ แต่ยังส่งเสริมความเข้าใจในบริบททางวัฒนธรรมและการสร้างอัตลักษณ์ของผู้เรียนไปพร้อมกัน ทำให้การเรียนรู้มีความหมาย ยั่งยืน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน

วิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนเป็นรูปแบบการรวมกลุ่มของประชาชนที่ใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาในท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกและสังคมส่วนรวม โดยมีรากฐานมาจากหลักการพึ่งพาตนเองและความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชน (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2561) ซึ่งการรวมกลุ่มดังกล่าวไม่เพียงช่วยให้ประชาชนสามารถต่อยอดทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ แต่ยังช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนผ่านการทำงานร่วมกันและการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวคิดนี้สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นความพอประมาณ มีเหตุผล และสร้าง

ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม (ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, 2542) กล่าวคือ การดำเนินวิสาหกิจชุมชนไม่เน้นการแสวงหากำไรเพียงอย่างเดียว แต่ยังให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของทรัพยากร การพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในชุมชน และการสร้างคุณภาพชีวิตที่สมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในเชิงทฤษฎี วิสาหกิจชุมชนสามารถอธิบายผ่านมุมมองของการพัฒนาเชิงมีส่วนร่วม (Participatory Development Theory) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น (Chambers, 1997) การมีส่วนร่วมดังกล่าวช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม (Ownership) ของโครงการหรือกิจกรรมภายในชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความยั่งยืนและความสำเร็จในระยะยาว นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมยังช่วยให้สมาชิกชุมชนสามารถพัฒนาทักษะด้านการบริหารจัดการ การวางแผน และการแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน นอกจากนี้ แนวคิดเศรษฐกิจฐานราก (Grassroots Economy) ยังมองว่าวิสาหกิจชุมชนเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างงาน สร้างรายได้ และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ (World Bank, 2018) เนื่องจากการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนเน้นการใช้ทรัพยากรภายในท้องถิ่น การสร้างผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ตอบสนองความต้องการของตลาดในระดับชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม ทำให้เกิดการพัฒนาศรษฐกิจที่กระจายตัวและยั่งยืน ขณะเดียวกัน การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนยังสามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีทุนทางสังคม (Social Capital Theory) ของ Putnam (2000) ที่เน้นบทบาทของความไว้วางใจ เครือข่ายทางสังคม และการมีส่วนร่วมทางพลเมืองเป็นปัจจัยเอื้อต่อการพัฒนาศรษฐกิจและสังคม ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกชุมชนไม่เพียงช่วยให้การดำเนินงานของวิสาหกิจมีประสิทธิภาพ แต่ยังส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่สามารถต่อยอดไปสู่กิจกรรมอื่น ๆ ในอนาคต

กล่าวโดยสรุป วิสาหกิจชุมชนมีรากฐานสำคัญจากการพึ่งพาตนเองและการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นร่วมกับทฤษฎีการพัฒนาเชิงมีส่วนร่วมและทุนทางสังคมที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจฐานรากและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งสู่ความมั่นคงและยั่งยืน ดังนั้น วิสาหกิจชุมชนจึงไม่เพียงเป็นกลไกสำคัญในการสร้างรายได้ แต่ยังเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางสังคม และเชื่อมโยงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

แนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบบูรณาการร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษา โรงเรียนตราษตระการคุณ จังหวัดตราด

บริบทของโรงเรียนที่อยู่ในวิสาหกิจชุมชน

โรงเรียนตราษตระการคุณมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียนให้มี ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (Communicative Competence) ที่ไม่ได้จำกัดแค่ในห้องเรียน แต่ใช้ได้จริงในชีวิตและอาชีพ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจึงเป็นกลไกสำคัญในการบรรลุเป้าหมายนี้ โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรหรือจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น ค่ายวิชาการ Dye Fusion Camp เพื่อรองรับการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและเชื่อมโยงเนื้อหาสู่โลกภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Learning by Doing) โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความใกล้ชิดกับชุมชน ทำให้การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และวิทยากรท้องถิ่นเป็นไปได้ง่าย ช่วยลดช่องว่างระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติ จึงเลือกชุมชนบ้าน

ธรรมชาติล่าง ตั้งอยู่ในตำบลคลองใหญ่ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด บริเวณติดทะเลอ่าวไทย และเป็นเส้นทางผ่านของนักท่องเที่ยวไปยังเกาะช้าง พื้นที่มีทั้งภูเขาและชายหาด ทำให้เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เช่น หาดทรายแดง หาดทรายดำ ปะการังน้ำตื้น และแหล่งประมงชายฝั่ง (Bangkok Insight, 2023) ชุมชนได้รวมกลุ่มกันจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยได้รับการสนับสนุนจากบริษัท ซีพีเอฟ (CPF) สร้างศูนย์เรียนรู้ด้านการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพนาโน ซึ่งต่อยอดไปสู่กิจกรรมท่องเที่ยวและการสร้างรายได้จากวิถีท้องถิ่น เสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชุมชน (CPF Worldwide, 2023; ผู้จัดการออนไลน์, 2023; Bangkok Insight, 2023) กิจกรรมที่ชุมชนจัดมีความหลากหลายและเน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ได้แก่

ฐานรักสุขภาพ: ชิมอาหารจากสมุนไพรและอาหารทะเลสดในราคาชุมชน (มติชนออนไลน์, 2023; Bangkok Insight, 2023)

ฐานรักโลก: เรียนรู้การจัดการขยะและสร้างสรรค์งานศิลปะจากวัสดุรีไซเคิล เช่น กระดาษต้นไม้ หรือของที่ระลึก (มติชนออนไลน์, 2023; Bangkok Insight, 2023)

ฐานรักดิน: เรียนรู้การทำปุ๋ยหมักชีวภาพนาโนจากปราชญ์ชุมชน นำไปใช้และจำหน่ายเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น (มติชนออนไลน์, 2023; CPF Worldwide, 2023; Bangkok Insight, 2023)

ฐานรักสิ่งแวดล้อม: การสร้างสรรค์ผ้าลายธรรมชาติจากป่าชุมชน ป่าสมุนไพร และป่าชายเลน ภายใต้อชื้อ “ผ้าสามป่า” และต่อยอดสู่หลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียน (มติชนออนไลน์, 2023; Bangkok Insight, 2023)

วิสาหกิจชุมชนยังทำงานร่วมกับองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เช่น ท้องถิ่น ซีพีเอฟ และหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียว (Green Community Tourism) และระบบมาตรฐาน STAR ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (CPF Worldwide, 2023)

วิสาหกิจชุมชนบ้านธรรมชาติล่างเป็นตัวอย่างของการผสมผสานภูมิปัญญา วิถีชีวิต และทรัพยากรธรรมชาติเข้ากับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง (Experiential Learning) และสร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจของชุมชน พร้อมทั้งเสริมสร้างอัตลักษณ์และคุณค่าท้องถิ่นอย่างชัดเจน

การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบบูรณาการ (Dye Fusion Camp)

ในบริบทของการศึกษาศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้พร้อมรับมือกับความซับซ้อนของการทำงานและการสร้างสรรค์นวัตกรรม โรงเรียนตราษตระการคุณจึงได้ริเริ่มจัด กิจกรรมค่ายบูรณาการ Dye Fusion Camp โดยคณะทำงานห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (English Program) ขึ้น โดยใช้ กิจกรรมผ้ามัดย้อม ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานการเรียนรู้ (Learning Base) เพื่อให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้พัฒนาทักษะการเชื่อมโยงความรู้ การสร้างจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนฝึกการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาทักษะการนำเสนอผลงานเป็นภาษาอังกฤษ การดำเนินงานนี้กำหนดเป้าหมายทั้งเชิงปริมาณ คือ นักเรียนสามารถผลิตผ้ามัดย้อมได้ทุกคน และเชิงคุณภาพ คือ การบูรณาการความรู้และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างหลักประกันว่าการจัดการเรียนรู้จะดำเนินไป

อย่างเป็นระบบและสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง คณะผู้จัดกิจกรรมได้นำ วงจรคุณภาพ PDCA (Plan - Do - Check - Act) มาเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินงาน ดังนี้:

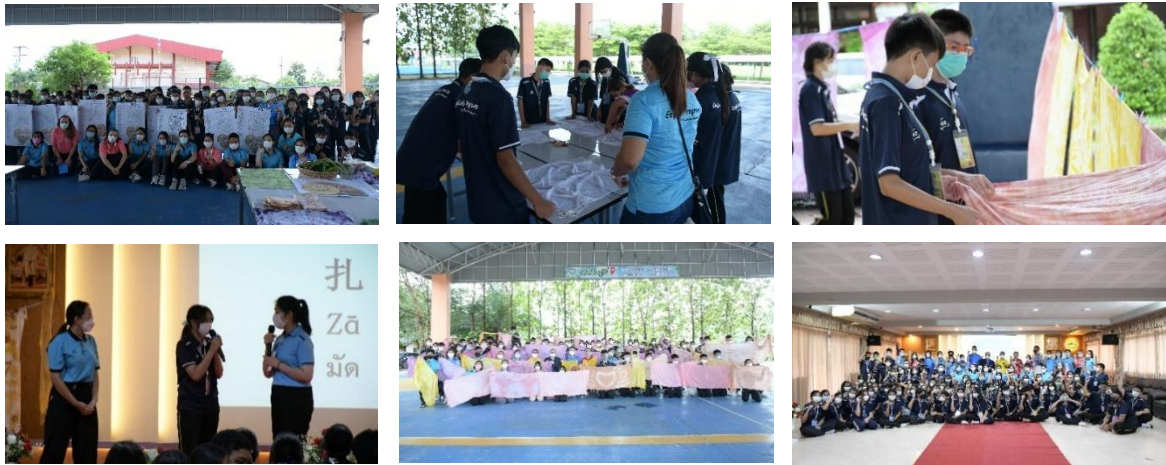
1. ขั้นตอน Plan (วางแผน) เป็นขั้นตอนการวิเคราะห์บริบทและกำหนดทิศทางอย่างรอบด้าน โดยครูผู้สอนได้ทำการวิเคราะห์ความรู้พื้นฐาน ความสามารถทางภาษา และความสนใจของนักเรียน พร้อมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนทั้งเชิงเนื้อหาการสร้างสรรค์ผ้ามัดย้อม และเชิงทักษะการบูรณาการความรู้ข้ามกลุ่มสาระและการสื่อสารภาษาอังกฤษ) นอกจากนี้ ยังมีการออกแบบฐานการเรียนรู้และคู่มือการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงสาระต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ เช่น ศิลปะ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เพื่อให้มั่นใจว่าทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นมีเป้าหมายที่ชัดเจนและสนับสนุนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ (Experiential Learning)

2. ขั้นตอน Do (ปฏิบัติ) เป็นช่วงเวลาที่นักเรียน 79 คน ได้ลงมือปฏิบัติจริงแบบ Hands - on Activity โดยทดลองมัดผ้า ออกแบบลวดลาย ผสมสี และย้อมผ้าด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ภายใต้บทบาทของครูผู้สอนในฐานะ ผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ที่ชี้แนะแนวทางและให้คำปรึกษาเท่านั้น การปฏิบัติจริงนี้บังคับให้นักเรียนต้องใช้ความรู้ข้ามสาขาควบคู่กัน เช่น การคำนวณสัดส่วนสีทางคณิตศาสตร์ การทดลองผสมสีทางวิทยาศาสตร์ และที่สำคัญคือการใช้ภาษาอังกฤษในการอธิบายขั้นตอน กระบวนการ และผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้น ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการสื่อสารในสถานการณ์จริง

3. ขั้นตอน Check (ตรวจสอบ) ผู้จัดกิจกรรมได้ทำการประเมินผลการเรียนรู้แบบคู่ขนานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในเชิงปริมาณพบว่านักเรียนทุกคนสามารถผลิตชิ้นงานสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในขณะที่เชิงคุณภาพได้มีการใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น เกณฑ์การประเมิน (Scoring Rubric) แบบประเมินตนเอง และการประเมินโดยเพื่อนร่วมกลุ่ม เพื่อประเมินทักษะการบูรณาการความรู้ การคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ผลการประเมินสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการเชิงบวกของนักเรียนทั้งด้านผลงาน การมีส่วนร่วม และทัศนคติ

4. ขั้นตอน Act (ปรับปรุง) เป็นกระบวนการต่อเนื่องเพื่อสร้าง วัฒนธรรมการเรียนรู้แบบต่อเนื่อง (Continuous Improvement) โดยนำข้อเสนอแนะและผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาโครงการ เช่น การพิจารณาเพิ่มฐานกิจกรรมใหม่ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายมากขึ้น การปรับปรุงเอกสารคำแนะนำภาษาอังกฤษให้กระชับและเข้าใจง่ายขึ้น และการต่อยอดกิจกรรมสู่การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนอย่างยั่งยืนในปีถัดไป

กล่าวโดยสรุป การจัดกิจกรรมค่ายบูรณาการ Dye Fusion Camp ภายใต้วงจรคุณภาพ PDCA ถือเป็นแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จในการบูรณาการสาระต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย พัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ การสื่อสารภาษาอังกฤษ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างครบถ้วนและยั่งยืน ซึ่งตอบสนองต่อเป้าหมายการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง

ภาพที่ 1 - 6 กิจกรรมค่ายบูรณาการ (Dye Fusion Camp)
ที่มา: ผู้นิพนธ์บทความ

สะท้อนบทเรียน

จากการดำเนินกิจกรรมค่ายบูรณาการ Dye Fusion Camp ภายใต้กรอบวงจรคุณภาพ PDCA พบว่า ผู้เรียนไม่เพียงแต่ได้ฝึกสร้างสรรค์ผลงานผ้ามัดย้อมเท่านั้น แต่ยังได้เรียนรู้เชิงกระบวนการที่สะท้อนถึงทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สิ่งเหล่านี้ต่อยอดว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้น Experiential Learning และ Hands - on Activity ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายมากกว่าการเรียนรู้เชิงทฤษฎีเพียงอย่างเดียว ในด้านการจัดการศึกษา ครูผู้สอนและผู้จัดกิจกรรมได้เรียนรู้ว่าการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและชุมชนท้องถิ่น เช่น การใช้ผ้ามัดย้อมที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่เพียงช่วยให้นักเรียนสนใจและมีส่วนร่วม แต่ยังเป็นการสร้างความรู้ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของตนเองอีกด้วย กิจกรรมนี้จึงเป็นตัวอย่างของการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทาง บูรณาการท้องถิ่นสู่สากล” (Local to Global) ในเชิงการบริหารจัดการ วงจรคุณภาพ PDCA ช่วยให้การดำเนินกิจกรรมเป็นระบบและสามารถปรับปรุงได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ผู้จัดได้เรียนรู้เพิ่มเติมคือการต้องเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้มีบทบาทในการวางแผนและเสนอไอเดียด้วยตนเองมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างความเป็นเจ้าของการเรียนรู้ (Learner Ownership) และการมีส่วนร่วมเชิงลึก

องค์ความรู้ที่ได้รับ

แนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบบูรณาการร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านวิสาหกิจชุมชน สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้ดังนี้

1. การวางแผน (Plan) การวางแผนถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุด เนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นของการออกแบบกิจกรรมที่มีคุณภาพ การวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน (Needs Analysis) และการสำรวจบริบทของโรงเรียนและชุมชนจะช่วยให้สามารถกำหนดเป้าหมายได้อย่างสอดคล้องกับสภาพจริง กิจกรรมควรถูกออกแบบให้มีความชัดเจน ครอบคลุมทั้งมิติด้านความรู้ (Content Knowledge) และทักษะ (Skills Development) เช่น การบูรณาการภาษาอังกฤษกับกลุ่มสาระอื่น ๆ ได้แก่ ศิลปะ (Art) วิทยาศาสตร์ (Science) คณิตศาสตร์ (Mathematics) และทักษะชีวิต (Life Skills) การเชื่อมโยงองค์

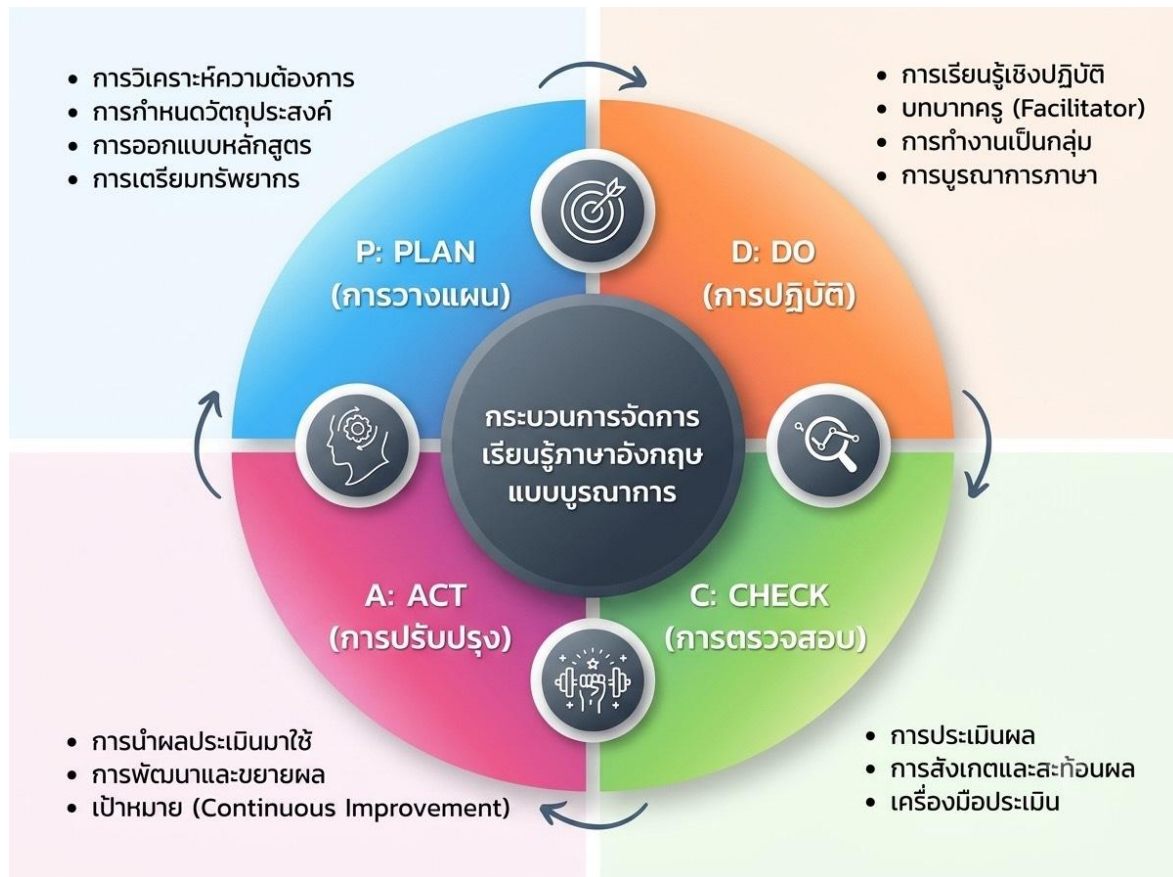
ความรู้ข้ามศาสตร์นี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นภาพรวมของการเรียนรู้ที่เป็นองค์รวม (Holistic Learning) และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

2. การปฏิบัติ (Do) การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์ตรง (Experiential Learning) และกิจกรรมเชิงปฏิบัติจริง (Hands - on Activity) เป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งกว่าการเรียนรู้เชิงทฤษฎี ครูผู้สอนมีบทบาทในฐานะ ผู้อำนวยความสะดวกที่กระตุ้นให้นักเรียนคิด วิเคราะห์ ตั้งคำถาม และสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมแบบกลุ่มยังช่วยเสริมทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) การทำงานร่วมกัน (Collaboration) และการแก้ปัญหา (Problem - Solving Skills) ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้เช่นนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ John Dewey ที่เน้นว่า “การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างมีความหมายเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในประสบการณ์จริง”

3. การตรวจสอบ (Check) การประเมินผลการเรียนรู้ไม่ควรถูกจำกัดเพียงการวัดผลเชิงปริมาณ เช่น จำนวนชิ้นงานหรือผลผลิตเท่านั้น แต่ควรครอบคลุมเชิงคุณภาพด้วย ได้แก่ ระดับความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการบูรณาการความรู้ และการมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม การใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลาย (Multiple Assessment Tools) เช่น แบบประเมินตนเอง (Self - Assessment) การประเมินจากเพื่อนร่วมกลุ่ม (Peer Assessment) และการสังเกตโดยครูผู้สอน (Teacher Observation) จะสะท้อนให้เห็นพัฒนาการของผู้เรียนในมิติที่รอบด้านมากขึ้น ซึ่งแนวทางนี้ยังช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของการเรียนรู้และมองเห็นศักยภาพของตนเองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

4. การปรับปรุง (Act) การปรับปรุงหรือพัฒนาต่อเนื่อง (Continuous Improvement) ถือเป็นกระบวนการที่ทำให้การจัดการเรียนรู้มีความยั่งยืน การนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงกิจกรรม เช่น การเพิ่มฐานการเรียนรู้ใหม่ ๆ (Learning Stations) การพัฒนาเอกสารคำแนะนำหรือคู่มือภาษาอังกฤษสำหรับชุมชน และการขยายกิจกรรมสู่ภาคีเครือข่ายในท้องถิ่น ล้วนช่วยเสริมคุณค่าของการเรียนรู้ให้ก้าวไกลยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและเสนอแนวคิดใหม่ ๆ จะช่วยสร้าง “ความเป็นเจ้าของการเรียนรู้” (Learner Ownership) และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะความเป็นผู้นำ (Leadership) และการเป็นผู้ประกอบการเชิงสังคม (Social Entrepreneurship)

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษานี้เมื่อจัดกิจกรรมภายใต้วงจรคุณภาพ PDCA สามารถเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่มีคุณภาพในการพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวหน้าทันศตวรรษที่ 21 โดยไม่เพียงมุ่งเน้นผลผลิตทางศิลปะ แต่ยังบ่มเพาะทักษะหลากหลายเชื่อมโยงทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างครบถ้วน ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ
ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้วิจัยบทความ

สรุป

การจัดกิจกรรมค่ายบูรณาการ Dye Fusion Camp ของโรงเรียนตราษตระการคุณ จังหวัดตราด ถือเป็นบทพิสูจน์ถึงประสิทธิภาพของ แนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบบูรณาการ ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านวิสาหกิจชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรอบด้าน สามารถบูรณาการความรู้จากหลายศาสตร์ไปสู่การสร้างผลงานที่มีความหมาย ชี้ให้เห็นว่า การใช้กิจกรรมผ่านมด้อยมซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของวิสาหกิจชุมชนบ้านธรรมชาติล่างเป็นฐานการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนจากการเรียนภาษาในห้องเรียนไปสู่การประยุกต์ใช้ภาษาอังกฤษใน บริบทเชิงปฏิบัติการและเศรษฐกิจที่แท้จริง ผู้เรียนต้องฝึกการทำงานเป็นทีม ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบตลาด และสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่ออธิบายกระบวนการผลิต (Plan - Do) ทำให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่ตรงตามความต้องการของวิสาหกิจชุมชน ยิ่งไปกว่านั้น การนำวงจรคุณภาพ PDCA (Plan - Do - Check - Act) มาเป็นกรอบแนวคิดหลักในการดำเนินงาน ถือเป็นกลไกสำคัญที่สร้างความยั่งยืนให้กับแนวทางการจัดการเรียนรู้นี้ ในขั้นตอน Plan ครูผู้สอนสามารถวิเคราะห์บริบทและออกแบบกิจกรรมเชิงบูรณาการที่ผสมผสานศาสตร์หลากหลายได้อย่างรัดกุม ขณะที่ขั้นตอน Check ได้มีการประเมินผลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างรอบด้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความสามารถในการบูรณาการความรู้และทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียน

ข้อมูลดังกล่าวถูกนำไปใช้ในการปรับปรุงและต่อยอดกิจกรรมในขั้นตอน Act เช่น การเพิ่มฐานการเรียนรู้ใหม่ ๆ หรือการขยายความเชื่อมโยงไปยังภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่น ๆ ในชุมชน

กล่าวโดยสรุป การประยุกต์ใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในค่ายบูรณาการ Dye Fusion Camp ไม่เพียงแต่ทำให้การเรียนรู้มีระบบและต่อเนื่องเท่านั้น แต่ยังเป็นแนวทางที่ประสบความสำเร็จในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสารภาษาอังกฤษ และการทำงานร่วมกันของผู้เรียน เพื่อเตรียมความพร้อมของเยาวชนให้สามารถนำทักษะไปใช้ในการพัฒนาตนเอง และท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบบูรณาการให้มีความหลากหลายมากขึ้น โดยเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาและบริบทท้องถิ่นในหลากหลายด้าน
2. ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา หน่วยงานท้องถิ่น และวิสาหกิจชุมชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมายและสร้างคุณค่าร่วมกัน
3. ควรใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน รวมถึงการเผยแพร่องค์ความรู้สู่สาธารณะ
4. ควรมีการประเมินผลต่อเนื่องและติดตามผลในระยะยาว เพื่อสะท้อนให้เห็นผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะภาษาอังกฤษและการพัฒนาทักษะชีวิต

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มเวลาและความหลากหลายของกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงมากขึ้น
2. ควรปรับการใช้ภาษาอังกฤษให้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมที่มีความท้าทายพอดีความสามารถของผู้เรียน
3. ควรจัดเตรียมคู่มือหรือสื่อการเรียนการสอนที่ชัดเจน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบริบทและคำศัพท์เฉพาะทางท้องถิ่น
4. ควรมีการสะท้อนผลการเรียนรู้ (Reflection) หลังจบกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้และนำไปใช้ได้

เอกสารอ้างอิง

- ชลธิรา สัตยาวัฒนา. (2552). *ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. (2542). *พระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหाराชา*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2566). *วิสาหกิจชุมชนบ้านธรรมชาติล่างต่อยอดเศรษฐกิจท้องถิ่น*. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2569, จาก <https://www.manager.co.th>

- มติชนออนไลน์. (2566). กิจกรรมฐานเรียนรู้เพื่อชุมชนบ้านธรรมชาติล่าง. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2569, จาก <https://www.matichon.co.th>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). รายงานการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). รายงานการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนไทย. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). ทักษะแห่งอนาคตกับการพัฒนาผู้เรียนไทย. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2561). รายงานสถานการณ์วิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.
- สุวิทย์ วิบุลย์เศรษฐ์. (2540). ภูมิปัญญาท้องถิ่น: ความหมาย ความสำคัญ และการนำไปใช้. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- Bangkok Insight. (2566). ชุมชนบ้านธรรมชาติล่างนำภูมิปัญญาและทรัพยากรท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2569, จาก <https://www.thebangkokinsight.com>
- Beane, J. A. (1997). *Curriculum linteграtion: Designing the Core of Democratic Education*. Teachers College Press.
- Chambers, R. (1997). *Whose Reality Counts? Putting the First Last*. Intermediate Technology Publications.
- Chomsky, N. (1965). *Aspects of the Theory of Syntax*. MIT Press.
- CPF Worldwide. (2023). บ้านธรรมชาติล่าง จัดชุมชนสร้างรายได้จากท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2569, จาก <https://www.cpfworldwide.com>
- Crystal, D. (2012). *English as a Global Language* (2nd ed.). Cambridge University Press, 212
- Deming, W. E. (2000). *Out of the Crisis*. MIT Press.
- Dewey, J. (1938). *Experience and Education*. Macmillan.
- Drake, S. M., & Reid, J. L. (2018). *Integrated Curriculum as an Effective Way to Teach 21st Century Capabilities*. *Asia Pacific Journal of Educational Research*, 1(1), 31 - 50. <https://doi.org/10.30777/APJER.2018.1.1.03>
- Fadel, C. (2018). *Four - Dimensional Education: The Competencies Learners Need to Succeed*. Center for Curriculum Redesign.
- Fogarty, R. (1991). *The Mindful School: How to Integrate the Curricula*. Skylight Publishing.
- Harmer, J. (2015). *The Practice of English Language Teaching* (5th ed.). Pearson, 446
- Hymes, D. (1972). *On Communicative Competence*. In J. B. Pride & J. Holmes (Eds.), *Sociolinguistics* (pp. 269 - 293).
- Kolb, D. A. (2014). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Pearson FT Press.
- Krashen, S. (1982). *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. Pergamon.
- OECD. (2018). *The Future of Education and Skills: Education 2030*. OECD Publishing.

- Putnam, R. D. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. Simon & Schuster.
- Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and Methods in Language Teaching* (3rd ed.). Cambridge University Press.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st Century Skills: Learning for Life in Our Times*. Jossey-Bass.
- UNESCO. (2017). *Local Knowledge, Global Goals*. UNESCO Publishing.
- UNESCO. (2003). *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage*. UNESCO.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
- World Bank. (2018). *Community - Driven Development: An Approach to Sustainable Development*. World Bank Group.

การใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง
ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ: กรณีศึกษา
โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี

THE APPLICATION OF THE PDCA QUALITY CYCLE FOR ENHANCING
TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF FOREIGN LANGUAGE TEACHERS:
A CASE STUDY AT BENCHAMARACHUTHIT SCHOOL, CHANTHABURI,
THAILAND

รัตนา สุขเหลือ^{1,*}, เรืองวิชัย นิลโคตร², ธีรังกูร วรบำรุงกุล³ และ อรุณเกียรติ จันทร์ส่งแสง⁴
Ratda Sukluea^{1,*}, Reongwit Nilkote², Theerangkoon Warabamrungkul³
and Arungiat Chansongsaeng⁴

(Received: September 21, 2025; Revised: November 3, 2025; Accepted: November 11, 2025)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลงของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA (Plan - Do - Check - Act) เป็นกลไกหลัก และใช้ผลวิเคราะห์ SWOT เป็นฐานข้อมูลสำคัญในการวางแผนพัฒนา ครอบคลุมการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของครูแต่ละคน เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล (ID Plan) และการออกแบบกิจกรรมพัฒนาที่เหมาะสม เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การใช้ PLC และการสังเกตการสอน ในชั้นเรียน กระบวนการนี้ช่วยให้การพัฒนาเป็นระบบ มีทิศทาง ไม่ซ้ำซ้อน และเชื่อมโยงกับเป้าหมายเชิงองค์กร

ผลการศึกษาพบว่า

ครูมีการปรับการสอนให้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมร่วมกันใน PLC นำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรม ครูสามารถสร้างแรงบันดาลใจ สนับสนุนเพื่อนครู และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนและภายในองค์กรได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ การใช้ PDCA ควบคู่กับ SWOT ทำให้การพัฒนาครูมีความต่อเนื่อง ตรวจสอบได้ และนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพการสอนอย่างยั่งยืน

¹ ครูโรงเรียนเบญจมราชูทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด จังหวัดจันทบุรี ประเทศไทย

¹ Teacher of Benchamarachuthit, The Secondary Educational Service Area Office Chanthaburi Trat

² อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี ประเทศไทย

² Curriculum Lecturer of Program in Educational Administration, Faculty of Education, Rambhai Bani Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี ประเทศไทย

³ Curriculum Lecturer of Program in Educational Administration, Faculty of Education, Rambhai Bani Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand

⁴ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี ประเทศไทย

⁴ Curriculum Lecturer of Program in Educational Administration, Faculty of Education, Rambhai Bani Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand

* Corresponding author. E-mail: 6826141024@rbu.ac.th

ข้อเสนอเชิงนโยบาย ได้แก่ การสนับสนุนทรัพยากรด้านเทคโนโลยี ระบบพี่เลี้ยงทางวิชาชีพ และเวลาที่เอื้อต่อการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการนำรูปแบบพัฒนานี้ไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาอื่น เพื่อยกระดับภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลงในระดับองค์กรและระดับระบบการศึกษา

คำสำคัญ: วงจรคุณภาพ PDCA, การวิเคราะห์ SWOT, ภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง, การพัฒนาครู

Abstract

The purpose of this article is to present a practical model for enhancing transformational leadership among foreign language teachers by applying the PDCA quality cycle (Plan - Do - Check - Act), using SWOT analysis as the diagnostic foundation. SWOT results were utilized to identify individual strengths, weaknesses, opportunities, and threats, which were then used to develop personalized development plans (ID Plans) and select relevant professional development activities. The PDCA cycle structured the development process: planning based on SWOT data, implementing development activities such as workshops, PLC - based collaboration, classroom mentoring, and observation, monitoring teaching improvement, and making adjustments for continuous improvement.

The study found that:

The integration of SWOT and PDCA enables systematic and goal - oriented teacher development. Teachers improved instructional practices by adopting learner - centered approaches, incorporating digital technology, and generating instructional innovations through collaborative work within PLCs. As a result, teachers demonstrated transformational leadership characteristics, including inspiring students, mentoring peers, initiating instructional innovations, and driving positive change at both the classroom and organizational levels. The structured PDCA cycle also fostered continuous reflection and accountability, leading to sustainable instructional improvement across the department.

Policy recommendations include providing institutional support for teacher development through professional mentoring, technological resources, and dedicated time for continuous learning. The model can be scaled and adapted to other educational contexts to strengthen teacher leadership and enhance instructional quality at the organizational and system levels.

Keywords: PDCA Quality Cycle, SWOT Analysis, Transformational Leadership, Teacher Development

บทนำ

ภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ถูกยอมรับว่าเป็นสมรรถนะสำคัญของครูในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากครูไม่ได้เป็นเพียงผู้ถ่ายทอดความรู้ แต่ต้องสามารถนำการเปลี่ยนแปลง พัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ และสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน (Bass & Riggio, 2018) ในบริบทสถานศึกษา การมีครูที่มีภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (Ng, 2017) อย่างไรก็ตาม ในสถานศึกษาไทยจำนวนมาก การพัฒนาครูยังคงอยู่ในรูปแบบกิจกรรมอบรมครั้งคราว ขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ในการวางแผน ขาดระบบติดตามผล และไม่เกิดความต่อเนื่องในการเปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติของครูในชั้นเรียน ส่งผลให้การพัฒนาไม่เชื่อมโยงกับผลลัพธ์จริงในการสอน เพื่อให้การพัฒนาครูเกิดผลอย่างยั่งยืน แนวทางที่สำคัญคือการทำให้ครู “รู้จักตนเอง” และเห็นภาพความจำเป็นของการพัฒนาอย่างเป็นระบบ เครื่องมือหนึ่งที่ตอบโจทย์คือ การวิเคราะห์ SWOT (Strengths - Weaknesses - Opportunities - Threats) ซึ่งช่วยให้ครูสามารถประเมินศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาได้อย่างเป็นระบบ (Gürel, 2017) SWOT จึงไม่ได้เป็นเพียงการประเมินสถานประกอบการหรือหน่วยงาน แต่สามารถใช้เป็นข้อมูลตั้งต้นในการออกแบบ “แผนพัฒนารายบุคคลของครู (ID Plan)” เพื่อนำไปสู่การ จัดสรรการพัฒนาที่ตรงความต้องการจริง (Phadermrod et al., 2019) อย่างไรก็ตาม การมีข้อมูล SWOT เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ หากไม่มีระบบการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การนำวงจรคุณภาพ PDCA (Plan - Do - Check - Act) มาใช้ จึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาครูเชิงระบบ PDCA ช่วยให้โรงเรียนสามารถวางแผนการพัฒนา (Plan) ลงมือปฏิบัติ (Do) ตรวจสอบผลลัพธ์ (Check) และปรับปรุงการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น (Act) อย่างเป็นลำดับขั้นและเป็นวงจรต่อเนื่อง (Shrestha et al., 2021) โรงเรียนจึงลดปัญหา “ทำกิจกรรมแล้วจบ” และสามารถเปลี่ยนการพัฒนาให้เป็นระบบการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง เมื่อ SWOT ทำหน้าที่เป็น “ฐานข้อมูลในการวางแผน (Plan)” และ PDCA ทำหน้าที่เป็น “กลไกพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement System)” จึงเกิดกระบวนการพัฒนาครูที่มีทั้ง ข้อมูลจริง ระบบติดตามผล การสะท้อนผล และเมื่อโรงเรียนเติม PLC และ Coaching เข้ามาในขั้น Do และ Check การพัฒนาไม่เพียงปรากฏเป็นผลลัพธ์รายบุคคล แต่เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในระดับองค์กร (Stoll et al., 2018) ซึ่งนำไปสู่การเกิดภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลงในตัวครู โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี ได้นำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ โดยเริ่มจากการประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ SWOT เพื่อประเมินศักยภาพของครูเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบแล้วนำข้อมูลเข้าสู่วงจร PDCA เพื่อกำหนดแผนพัฒนารายบุคคล การอบรมเชิงปฏิบัติการ การสังเกตการสอน และการสะท้อนผลผ่าน PLC ทำให้ครูสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรมการสอน และความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยี ตลอดจนส่งเสริมให้ครูเกิดคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง เช่น การเป็นผู้ริเริ่ม การเป็นที่ปรึกษา และการสร้างแรงบันดาลใจแก่เพื่อนครูและผู้เรียน

จากการศึกษาพบว่า การใช้ SWOT เป็นฐานของ Plan และการใช้ PDCA เป็นกลไกในการหมุนวงจรการพัฒนา จึงเป็นแนวทางที่ทำให้การพัฒนาครู เกิดผลจริง วัดผลได้ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบขององค์กร ซึ่งเป็นหัวใจของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลงของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในสถานศึกษา

ทฤษฎีบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และนโยบายการศึกษาไทย

การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) เป็นแนวคิดสำคัญในการกำหนดทิศทางองค์กรให้บรรลุผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยมีองค์ประกอบหลัก ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ การจัดสรรทรัพยากร และการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ (Bryson, 2018) ในบริบทสถานศึกษา แนวคิดนี้ช่วยให้การพัฒนาโรงเรียนและครูอิงข้อมูลจริง (Evidence - Based) ไม่ใช่ดำเนินกิจกรรมแบบปีต่อปีโดยไม่มีการตรวจสอบผลลัพธ์เชิงคุณภาพ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมตามแนวคิดเชิงกลยุทธ์ช่วยให้ผู้บริหาร “มองเห็นทั้งภาพใหญ่และปัจจัยเชิงพื้นที่ในโรงเรียน” เช่น ข้อมูลความสามารถของครู ผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน ความต้องการของผู้ปกครอง และมาตรฐานจากต้นสังกัด ซึ่งเป็นข้อมูลจำเป็นสำหรับการกำหนดทิศทางการพัฒนาครูอย่างแม่นยำ ไม่ใช่การอบรมเชิงปริมาณโดยไม่ตอบโจทย์ตามสภาพจริง

นโยบายการศึกษาไทย เช่น แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และกฎหมายการศึกษานับปรับปรุง พ.ศ. 2562 เน้นให้ ครูทำงานบนข้อมูลจริง มีสมรรถนะเชิงนวัตกรรม และเป็นผู้นำการเรียนรู้ (Ministry of Education, 2017) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเชิงกลยุทธ์ด้าน Data - informed Decision Making ดังนั้น การประยุกต์ใช้ SWOT เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของครูรายบุคคล การใช้ PDCA เพื่อเปลี่ยนข้อมูลเป็นการปฏิบัติ และการใช้ PLC เพื่อสร้างวัฒนธรรมร่วม จึงถือว่าเป็น การแปลงทฤษฎีเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติจริงในระดับห้องเรียนและกลุ่มสาระ กล่าวได้ว่า Strategic Management ทำหน้าที่เป็น “กรอบคิด” ส่วน PDCA - SWOT - PLC คือ “เครื่องมือปฏิบัติ” ที่ทำให้การพัฒนาครูเกิดขึ้นจริงอย่างมีทิศทางและตรวจสอบได้

การบูรณาการ

การบูรณาการ (Integration) เป็นแนวคิดสำคัญทางการศึกษา เนื่องจากการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้มุ่งเพียงการรับความรู้ในรายวิชาใดวิชาหนึ่งเท่านั้น แต่ยังเน้นการเชื่อมโยงองค์ความรู้และทักษะจากหลายสาขาเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน (Drake & Reid, 2018) แนวคิดนี้ตั้งอยู่บนฐานความเข้าใจว่าการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างความเข้าใจเชิงลึกและพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ Dewey (1938) ได้เสนอว่า การเรียนรู้ที่แท้จริงเกิดจากการผสมผสานระหว่างการลงมือปฏิบัติจริง (Experiential Learning) กับการสะท้อนคิด (Reflective Thinking) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติจริง กระบวนการนี้จึงเน้นการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์ส่วนบุคคลกับเนื้อหาวิชาการ ทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ต่อมา Fogarty (1991) ได้อธิบายรูปแบบการบูรณาการไว้หลายแนวทาง ได้แก่ การบูรณาการภายในวิชาเดียว (Within Single Disciplines) การบูรณาการระหว่างกลุ่มวิชา (Across Disciplines) และการบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Integration) โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของความรู้ และสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ Beane (1997) ยังเน้นว่า การบูรณาการไม่ใช่เพียงการจัดกิจกรรมข้ามวิชา แต่เป็นกระบวนการออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความสนใจ ความต้องการ และปัญหาของผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้เกิดความหมายและความเข้าใจอย่างแท้จริง ในบริบทของประเทศไทย แนวคิดการบูรณาการได้รับการสนับสนุนจากนโยบายการศึกษาและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ที่เน้นให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเชื่อมโยงความรู้เข้ากับชีวิตจริงและบริบทท้องถิ่น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) การบูรณาการดังกล่าวไม่เพียงช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางวิชาการ แต่ยังสร้างความเข้าใจต่อวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาของชุมชน ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมของผู้เรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่นถือเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ การปรับตัว และการถ่ายทอดระหว่างคนรุ่นต่อรุ่นภายในชุมชน โดยมีลักษณะเชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของพื้นที่นั้น ๆ (สุวิทย์ วิบุลย์เศรษฐ์, 2540) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบวนการเรียนรู้จึงช่วยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาทางวิชาการกับประสบการณ์จริงของผู้เรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย สร้างความเข้าใจเชิงลึก และพัฒนาทักษะที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

กล่าวโดยสรุป การบูรณาการเน้นให้การจัดการเรียนรู้เชื่อมโยงองค์ความรู้ระหว่างสาขา สอดคล้องกับความสนใจและประสบการณ์ของผู้เรียน และเชื่อมโยงเข้ากับบริบทท้องถิ่น การบูรณาการองค์ความรู้เช่นนี้ไม่เพียงช่วยพัฒนาทักษะทางวิชาการ แต่ยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจต่อสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงและเกิดความยั่งยืนในกระบวนการเรียนรู้

ภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง

ภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลงเป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในแวดวงการศึกษา เนื่องจากมีหลักฐานเชิงประจักษ์ชัดเจนว่าภาวะผู้นำประเภทนี้ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนและนวัตกรรมในสถานศึกษา (Ng, 2017; Hallinger, 2021) ภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลงมุ่งเน้นให้ผู้สร้างแรงบันดาลใจและกำลังใจแก่ผู้ตาม ให้พวกเขามีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน พร้อมทั้งสามารถก้าวข้ามผลประโยชน์ส่วนตนไปสู่ประโยชน์ส่วนรวม ในบริบทของโรงเรียน ครูผู้สอนจึงไม่ใช่เพียงผู้ถ่ายทอดความรู้ แต่ยังทำหน้าที่เป็น “ผู้นำ” ที่สามารถขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในองค์กรได้

แนวคิดนี้ตาม Bass & Riggio (2018) ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ได้แก่ (1) Idealized Influence การเป็นแบบอย่างที่ดี ครูต้องแสดงพฤติกรรมที่มีจริยธรรม มีมาตรฐานวิชาชีพสูง และได้รับความไว้วางใจจากผู้เรียนและเพื่อนครู (2) Inspirational Motivation การสื่อสารวิสัยทัศน์และเป้าหมายอย่างชัดเจน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนและเพื่อนครูร่วมมือกันบรรลุเป้าหมาย (3) Intellectual Stimulation การกระตุ้นให้ผู้ตามคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ และ (4) Individualized Consideration การเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคล คำนึงถึงความแตกต่างด้านความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน

ครูผู้มีภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง ไม่ได้สอนเพียงให้เด็ก “รู้” แต่สอนให้เด็ก “คิดและกล้าแสดงออก” และเมื่อครูแสดงพฤติกรรมเช่นนี้กับเพื่อนครูในกลุ่มสาระ จะเกิดผลกระทบต่อระบบคือ วัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือ แบ่งปันนวัตกรรม และมีความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของผู้เรียน ดังนั้น Transformational Leadership ในบทความนี้จึงไม่ใช่แนวคิดเชิงอุดมการณ์ แต่เป็นผลลัพธ์จากการใช้

วงจรคุณภาพ PDCA โดยใช้ผลการวิเคราะห์ SWOT เป็นฐาน และขับเคลื่อนผ่าน PLC ในการทำงานพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ

นอกจากนี้ ภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลงยังสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 (Ministry of Education, 2017) ที่มุ่งพัฒนาครูให้เป็นมืออาชีพ มีคุณภาพ และมีคุณธรรม พร้อมทั้งสามารถใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการสอนเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น การพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง จึงไม่ใช่แค่แนวคิดทฤษฎี แต่เป็นแนวทางปฏิบัติที่ช่วยยกระดับคุณภาพผู้เรียน คุณภาพครู และคุณภาพโรงเรียนในระยะยาว

การวิเคราะห์ตามแนวทาง SWOT: ฐานข้อมูลเพื่อเสริมศักยภาพครู

การวิเคราะห์ SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) เป็นเครื่องมือเชิงกลยุทธ์ที่ได้รับการพัฒนาและใช้กันอย่างแพร่หลายในการประเมินสถานการณ์และวางแผนเชิงระบบ ทั้งในภาคธุรกิจ ภาครัฐ และภาคการศึกษา จุดเด่นสำคัญของ SWOT คือการให้มุมมองแบบองค์รวม ทำให้สามารถมองเห็นศักยภาพและข้อจำกัดภายในองค์กรควบคู่ไปกับโอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก (Gürel, 2017) การนำ SWOT มาใช้ในสถานศึกษาโดยเฉพาะในกลุ่มครู ช่วยให้ครูได้สะท้อนตนเองและประเมินสถานะของตนอย่างเป็นระบบและโปร่งใส

บริบทของการพัฒนาครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ การใช้ SWOT มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง เพราะครูกลุ่มนี้ต้องทำงานภายใต้แรงกดดันของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรมาตรฐานการเรียนรู้และเทคโนโลยีการสอนใหม่ ๆ การประเมินจุดแข็ง (Strengths) เช่น ความเชี่ยวชาญด้านภาษา ความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการสอน และประสบการณ์โครงการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ ช่วยให้ครูเห็นทรัพยากรและศักยภาพของตนเอง ขณะเดียวกันการประเมินจุดอ่อน (Weaknesses) เช่น การขาดทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล การจัดการเวลาที่ไม่เพียงพอ หรือการขาดเครือข่ายความร่วมมือภายนอกจะช่วยให้ครูสามารถวางแผนปรับปรุงได้ตรงประเด็น

ส่วนการระบุโอกาส (Opportunities) เช่น นโยบายสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ โครงการฝึกอบรมและดูงาน การสนับสนุนด้านเทคโนโลยีและงบประมาณ ช่วยให้ครูสามารถต่อยอดศักยภาพของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการประเมินอุปสรรค (Threats) เช่น ภาระงานที่สูง ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของนโยบายการศึกษา หรือการขาดแคลนทรัพยากรบางด้าน ก็จะช่วยให้ครูและผู้บริหารเตรียมแผนรับมือได้ทันทั่วทั้งที่ (Phadermrod et al., 2019)

การมีข้อมูล SWOT ช่วยให้ขั้น Plan ของ PDCA ชัดเจน เช่น จุดอ่อนคือ ครูไม่มั่นใจในการใช้ AI / Digital Tool ทำให้วางแผนในการแก้ไขจุดอ่อน โดยมีเป้าหมายการพัฒนาคือ อบรม Canva for Education และ Google Classroom และมีตัวชี้วัดคือ ลดเวลาเตรียมสอนลง 30% และออกแบบแผนการสอนแบบ Active Learning ดังนั้น SWOT คือ ข้อมูลตั้งต้น ที่ทำให้ PDCA มีทิศทางและเป้าหมายที่วัดผลได้

วงจร PDCA กับการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง

วงจร PDCA (Plan - Do - Check - Act) เป็นแนวคิดการปรับปรุงคุณภาพแบบต่อเนื่องที่แม้จะพัฒนาขึ้นตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 20 แต่ยังคงมีบทบาทสำคัญในองค์กรยุคใหม่ รวมถึงสถานศึกษา จุดเด่นของ PDCA คือการสร้างวงจรการพัฒนาที่ไม่สิ้นสุด ทำให้บุคลากรสามารถเรียนรู้ ปรับปรุง และยกระดับมาตรฐานการทำงานได้อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการพัฒนาครู PDCA ช่วยให้ครูมี

กรอบคิดเชิงระบบในการวางแผนกิจกรรมพัฒนา ประเมินผล และปรับปรุงอย่างเป็นขั้นตอน (Shrestha et al., 2021)

สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่ต้องเผชิญการเปลี่ยนแปลงของนโยบายการศึกษา เทคโนโลยีใหม่ และความต้องการของผู้เรียน การใช้ PDCA เป็นกลไกช่วยให้การพัฒนาครูมีความต่อเนื่องและยั่งยืน ในขั้น Plan (วางแผน) ครูจะใช้ข้อมูลจาก SWOT มาวิเคราะห์ศักยภาพและความต้องการของตนเองเพื่อกำหนดแผนพัฒนารายบุคคล (ID Plan) และตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน ขั้น Do (ปฏิบัติ) ครูจะเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาตามแผน เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การทำ PLC หรือโครงการพี่เลี้ยง ทดลองนวัตกรรมการสอนในชั้นเรียน ทำ Lesson Study ขั้น Check (ตรวจสอบ) มีการประเมินผลการสอนทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เช่น การสังเกตการสอน การสะท้อนผลใน PLC หรือการประเมินผลจากผู้เรียน ขั้น Act (ปรับปรุง) ครูและผู้บริหารนำผลประเมินมาทบทวนและปรับปรุงแผนพัฒนาครั้งต่อไปเพื่อให้ตอบโจทย์ความต้องการที่แท้จริงและทันต่อการเปลี่ยนแปลง ในทางปฏิบัติ PDCA ไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือบริหารคุณภาพ แต่ยังเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ปลูกฝังทักษะการคิดเชิงระบบ (System Thinking) และการสะท้อนตนเองให้แก่ครู ทำให้ครูรู้จักตั้งคำถามกับการสอนของตนเอง ค้นหาวิธีปรับปรุงอย่างสร้างสรรค์ และเพิ่มความรับผิดชอบร่วมกับผู้บริหารในการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน เมื่อผนวก PDCA เข้ากับ SWOT และ PLC จะเกิดระบบพัฒนาครูที่ครบวงจร มีข้อมูลเชิงหลักฐานรองรับ และต่อยอดสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยรวม (สุวิมล ว่องวานิช, 2562; Shrestha et al., 2021) ดังนั้น PDCA ช่วยให้การพัฒนา “ไม่ใช่แค่การอบรม แต่เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนจริง” เป็นแนวทางปฏิบัติที่ช่วยให้ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สร้างนวัตกรรมการสอน สอนแบบ Active Learning มากขึ้น คุณภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้เรียนดีขึ้น และครูมีแรงจูงใจในการพัฒนาต่อเนื่อง ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมและผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างยั่งยืน

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เป็นแนวคิดสำคัญที่เน้นการทำงานร่วมกันของครู เพื่อยกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนและสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการพัฒนาต่อเนื่อง PLC ไม่ใช่เพียงการรวมกลุ่มครูมาพบปะหรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แต่เป็นกระบวนการที่มีระบบ มีเป้าหมาย มีการเก็บข้อมูลและสะท้อนผลการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพการสอน (Stoll et al., 2018)

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา PLC ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในประเทศไทย ในฐานะกลไกพัฒนาครูที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกันและการพัฒนานวัตกรรมการสอน วิจารย์ พานิช (2560) ชี้ว่าการสร้าง PLC ที่มีคุณภาพต้องมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วม การสนับสนุนจากผู้บริหาร การใช้ข้อมูลจริงในการวิเคราะห์ปัญหา และการตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน การทำ PLC อย่างมีระบบช่วยให้ครูไม่เพียงพัฒนาตนเอง แต่ยังร่วมกันสร้างความรู้ใหม่ ๆ และนวัตกรรมที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

ในแง่ของการพัฒนาครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ การจัดตั้ง PLC ทำให้ครูมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มสาระและรุ่นพี่รุ่นน้อง ครูสามารถนำผลการใช้เทคนิคการสอนใหม่ ๆ หรือสื่อ

ดิจิทัลมานำเสนอและสะท้อนผลร่วมกัน ซึ่งไม่เพียงช่วยยกระดับคุณภาพการสอนแต่ยังสร้างภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มครู โดยครูจะรู้จักการให้คำปรึกษา การสนับสนุน และการทำงานเป็นทีมมากขึ้น (Hord, 2020) PLC เป็นกลไกสำคัญที่เสริม PDCA ให้สำเร็จ เพราะครูไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้คนเดียว แต่ต้องมีทีมพัฒนา PLC ทำหน้าที่เป็นตัวกระตุ้น (Activator) ของ PDCA ให้เกิดการคิดวิเคราะห์ ปรับปรุง และต่อยอด ซึ่งเป็นหัวใจของภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง

กล่าวโดยสรุป PLC ไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือพัฒนาครูแต่เป็น “วัฒนธรรม” ที่ช่วยให้โรงเรียนกลายเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) อย่างยั่งยืน การพัฒนา PLC ที่มีคุณภาพจึงเป็นหนึ่งในกุญแจสำคัญของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลงของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

บทเรียนและกรณีศึกษา โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินงานและกรณีศึกษา

1. ขั้นตอนการพัฒนาและการใช้ SWOT

กระบวนการพัฒนาครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี มีจุดเริ่มต้นจากการสร้างฐานข้อมูลที่เป็นระบบและเชื่อถือได้ โรงเรียนออกแบบแบบสอบถามและจัดการสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งครูรุ่นใหม่และครูรุ่นพี่ เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ของครูแต่ละคน (Phadermrod et al., 2019) การเก็บข้อมูลทั้งสองรูปแบบนี้ทำให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ครอบคลุมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ไม่เพียงแต่ข้อมูลด้านทักษะและความรู้ แต่รวมถึงทัศนคติและความต้องการพัฒนาในอนาคต การประเมินตนเองของครูถูกกำหนดใน 4 มิติหลัก ได้แก่ 1) ความรู้และทักษะวิชาชีพ เช่น ความเชี่ยวชาญด้านภาษาต่างประเทศ การออกแบบสื่อการสอน และการจัดการชั้นเรียน 2) การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการสอน เช่น การใช้แอปพลิเคชันดิจิทัล การออกแบบบทเรียนออนไลน์ หรือการใช้สื่อโต้ตอบ 3) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น การจัดค่ายภาษา การส่งเสริมการแข่งขันทางวิชาการ การให้คำปรึกษา และ 4) ความสามารถในการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ เช่น การร่วมมือกับโรงเรียนคู่พัฒนา หน่วยงานภายนอก หรือเครือข่ายครูในจังหวัด เมื่อครูประเมินตนเองตามมิติเหล่านี้แล้ว โรงเรียนจึงมีข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับศักยภาพและความต้องการของบุคลากร การใช้ SWOT จึงไม่ใช่เพียงการวิเคราะห์ห้วงค์กร แต่เป็น “การวิเคราะห์รายบุคคล” ที่เน้นการพัฒนาตามศักยภาพจริง ครูจะตระหนักถึงจุดแข็งของตนเอง เช่น ความเชี่ยวชาญด้านภาษา ความสามารถด้านวัฒนธรรมหรือการสื่อสาร และตระหนักถึงจุดอ่อนที่ต้องปรับปรุง เช่น การใช้เทคโนโลยี การจัดการเวลา หรือการสร้างเครือข่าย (Office of the Basic Education Commission, 2023)

ผลการวิเคราะห์ SWOT ถูกนำไปจัดทำ “แผนพัฒนารายบุคคล (Individual Development Plan: ID Plan)” ที่ระบุเป้าหมายการพัฒนา วิธีการดำเนินการ ทรัพยากรสนับสนุน และตัวชี้วัดความสำเร็จ ทำให้การพัฒนาไม่เป็นนามธรรม แต่เป็นแผนงานที่ปฏิบัติได้จริง วัดผลได้ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของโรงเรียน การจัดทำ ID Plan จากข้อมูลเชิงประจักษ์นี้ ยังช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เลือกวิทยากรหรือหัวข้ออบรมให้ตรงกับจุดอ่อนของครูแต่ละกลุ่ม ออกแบบกิจกรรมที่ตอบโจทย์จริงของผู้ปฏิบัติงาน และติดตามผลได้ชัดเจน

ในภาพรวม การดำเนินงานตามขั้นตอนดังกล่าวทำหน้าที่เป็นเสมือน “แผนที่” ที่ช่วยให้ครูเห็นภาพตัวเองชัดเจน รู้ว่าตนอยู่จุดใดในเส้นทางการพัฒนา และสามารถกำหนดเป้าหมายระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวได้ตรงจุด นำไปสู่การพัฒนาครูอย่างมีทิศทาง ไม่กระจัดกระจาย และเชื่อมโยงกับเป้าหมายคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในที่สุด ทั้งนี้ การทำ SWOT รายบุคคลก่อให้เกิดการตระหนักรู้ตน (Self-Awareness) และการตั้งเป้าหมายการเติบโต (Self-Directed Growth) อย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นฐานสำคัญของภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง เพราะครูเห็นชัดว่า “อะไรคือจุดแข็งที่ควรต่อยอด” และ “อะไรคือจุดอ่อนที่ต้องพัฒนา” ก่อนจะนำไปสู่การกำหนด ID Plan ที่ชัดเจนและนำไปปฏิบัติได้จริง ผ่านวงจรคุณภาพ PDCA และการสนับสนุนของ PLC ในลำดับถัดไป

2. การจัดกิจกรรมพัฒนา (Do)

เมื่อโรงเรียนได้จัดทำ “แผนพัฒนารายบุคคล (Individual Development Plan: ID Plan)” ของครูแต่ละคนแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือการออกแบบกิจกรรมพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของบุคลากรอย่างแท้จริง การจัดกิจกรรมไม่ได้เป็นเพียงการเชิญวิทยากรมาอบรมรวมกันแบบทั่วไป แต่เป็นการสร้าง “ประสบการณ์การเรียนรู้” ที่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของครูในแต่ละกลุ่ม แต่ละระดับความเชี่ยวชาญ และแต่ละมิติที่ต้องการพัฒนา

กิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการมีความหลากหลายและออกแบบตามหลัก Active Learning และ Professional Learning Community (PLC) เพื่อให้ครูได้มีส่วนร่วม ลงมือปฏิบัติจริง และสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ “นวัตกรรมการสอนภาษาและเทคโนโลยีดิจิทัล” เปิดโอกาสให้ครูทดลองสร้างสื่อและบทเรียนใหม่ ๆ เช่น เว็บไซต์ คลังสื่อออนไลน์ หรือแอปพลิเคชันโต้ตอบ เพื่อพัฒนาทักษะดิจิทัลและความคิดสร้างสรรค์ (ทศนา แคมมณี, 2559; วิจารณ์ พานิช, 2560) การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งเป็นเวทีให้ครูนำเสนอผลงานนวัตกรรม และแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกัน (Shrestha et al., 2021) โครงการพี่เลี้ยง (Mentoring & Coaching) โดยจับคู่ครูรุ่นใหม่กับครูผู้มีประสบการณ์เพื่อให้คำแนะนำ แก้ปัญหา และสร้างความมั่นใจในการสอน เป็นการถ่ายทอดประสบการณ์ และสร้างวัฒนธรรมการดูแลกันในองค์กร การส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมหรือดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเปิดโลกทัศน์ ได้เรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดี และนำความรู้กลับมาประยุกต์ใช้ในบริบทของโรงเรียน กิจกรรมทั้งหมดถูกออกแบบภายใต้กรอบ PDCA ในขั้น “Do” โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Key Performance Indicators: KPIs) อย่างชัดเจน เช่น จำนวนครูที่สามารถพัฒนาสื่อการสอนใหม่ได้ภายในภาคเรียน จำนวนกิจกรรมที่จัดขึ้นใน PLC และระดับความพึงพอใจของครูต่อการได้รับการพัฒนา ซึ่งสะท้อนถึงการติดตามความก้าวหน้าและประสิทธิผลของโครงการอย่างเป็นรูปธรรม กระบวนการนี้ยังส่งเสริมให้ครูเป็นผู้รับผิดชอบต่อการพัฒนาตนเอง ไม่ใช่เพียงผู้เข้ารับการอบรมแต่เป็น “ผู้ร่วมออกแบบ” และ “ผู้ร่วมสร้างสรรค์” กิจกรรมของตนเอง ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Ownership) และแรงจูงใจในการเรียนรู้และพัฒนาต่อเนื่อง ทั้งนี้ PLC ทำหน้าที่เป็น “พื้นที่ปฏิบัติการภาวะผู้นำ” ที่ครูได้ทดลอง - สะท้อน - แลกเปลี่ยน - ถ่ายทอดความรู้และนวัตกรรม ครูก้าวจากผู้รับความรู้ไปสู่ผู้นำการแบ่งปัน (Knowledge - Sharing leader) ผู้นำนวัตกรรม (Innovation Leader) และผู้นำเครือข่าย (Collaborative Leader) ซึ่งเป็นหัวใจของภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง

3. การติดตามและประเมินผล (Check)

การติดตามและประเมินผลถือเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการพัฒนาครู เพราะเป็นขั้นตอนที่ช่วยตรวจสอบว่ากิจกรรมที่ออกแบบและดำเนินการไปนั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ และควรปรับปรุงในด้านใด โรงเรียนได้ออกแบบการติดตามหลายระดับ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ครอบคลุมทั้งด้านผลลัพธ์และกระบวนการ (Stoll et al., 2018) ได้แก่ การประเมินผลระยะสั้นหลังการอบรม/กิจกรรม การสังเกตการสอนและการใช้เทคโนโลยีในชั้นเรียนโดยผู้บริหาร/หัวหน้ากลุ่มสาระ/ครูพี่เลี้ยง การสะท้อนผลใน PLC และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (เช่น คะแนนการประเมินครูจากผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนประเมินครูโดยผู้บริหาร) เทียบกับเป้าหมายใน ID Plan (Hord, 2020)

ในระดับแรก คือ การประเมินผลระยะสั้นหลังการอบรมหรือกิจกรรม โรงเรียนจัดทำแบบสอบถามหรือแบบประเมินออนไลน์เพื่อวัดระดับความพึงพอใจ ความเข้าใจ และความตั้งใจที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ของครูทันทีหลังจบกิจกรรม วิธีนี้ช่วยสะท้อนผลลัพธ์เบื้องต้นว่ากิจกรรมตอบโจทย์ความต้องการของครูหรือไม่

ในระดับที่สอง คือ การสังเกตการสอนและการใช้เทคโนโลยีในห้องเรียน ซึ่งเป็นการประเมินเชิงพฤติกรรม โดยผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระ หรือครูพี่เลี้ยงจะเข้าไปสังเกตการสอนจริง เพื่อดูว่าครูได้นำความรู้หรือทักษะใหม่ไปปรับใช้จริงในบริบทของตนเองหรือไม่ เช่น การใช้สื่อดิจิทัล การออกแบบกิจกรรม Active Learning หรือการประเมินผู้เรียนเชิงสร้างสรรค์

ในระดับที่สาม คือ การสะท้อนผลในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ครูจะนำเสนอสิ่งที่ได้ทดลองทำ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ปัญหาอุปสรรค และรับข้อเสนอแนะจากเพื่อนครูในบรรยากาศที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ กระบวนการนี้ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ลึกกว่าแบบสอบถาม

ในระดับที่สี่ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โรงเรียนใช้ข้อมูลที่เป็นตัวเลข เช่น คะแนนการประเมินครูจากผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือคะแนนประเมินครูโดยผู้บริหาร มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเป้าหมายในแผนพัฒนารายบุคคล (ID Plan) เพื่อดูความก้าวหน้าและประสิทธิผลของกิจกรรมพัฒนา (Hord, 2020)

ผลจากการประเมินในทุกระดับจะถูกสังเคราะห์เพื่อปรับปรุงแผนพัฒนารายบุคคลและกิจกรรมภาพรวมให้เหมาะสมกับความต้องการและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้การประเมินไม่ใช่เพียงการ “วัดผล” แต่เป็น “ข้อมูลย้อนกลับ” (Feedback) เพื่อการปรับปรุงต่อเนื่องตามแนวคิดการประกันคุณภาพและการเรียนรู้ขององค์กร นอกจากนี้ การประเมินที่หลากหลายชั้นยังช่วยให้ครูเห็นคุณค่าของการเปลี่ยนแปลงของตนเองและของทีม เกิดแรงบันดาลใจ (Inspiration) และการกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation) เพื่อตั้งโจทย์และทดลองแนวทางที่สร้างสรรค์มากขึ้นในรอบถัดไป

4. การปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง (Act)

ขั้นตอน “Act” ในวงจร PDCA คือการนำผลการประเมินที่ได้จากขั้น “Check” มาวิเคราะห์สังเคราะห์ และปรับปรุงการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนข้อมูลประเมินให้เป็น “การเรียนรู้ขององค์กร” (Organizational Learning) ที่เป็นระบบ โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรีได้ให้

ความสำคัญกับขั้นตอนนี้เป็นพิเศษ เพราะเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาต่อเนื่องที่แท้จริง ไม่ใช่เพียงการทำกิจกรรมซ้ำตามปฏิทิน

ในทางปฏิบัติ ครูและผู้บริหารจะร่วมประชุมทบทวนผลในทุกมิติ ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เช่น ผลประเมินหลังอบรม ข้อเสนอแนะจาก PLC การสังเกตการสอน และคะแนนการประเมินครูจาก ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลทั้งหมดมาปรับปรุงแผนงาน ตัวอย่างเช่น การเพิ่มชั่วโมงอบรมหรือกิจกรรมเสริมใน หัวข้อที่เป็นจุดอ่อน การจัดหาทรัพยากรสนับสนุนเพิ่มเติม (ซอฟต์แวร์สอนภาษา สื่อดิจิทัล อุปกรณ์ ICT วิทยากรเฉพาะด้าน) และการปรับเนื้อหาการอบรมให้ตรงกับความต้องการจริงของครูแต่ละกลุ่ม เช่น ครู รุ่นใหม่เน้นการจัดการชั้นเรียน ครูอาวุโสเน้นนวัตกรรมเทคโนโลยี

โรงเรียนยังเน้นการสร้างวัฒนธรรม “การสะท้อนผลและฉลองความสำเร็จ” (Celebrate Success) โดยให้ครูนำเสนอผลการพัฒนาของตนเองใน PLC หรือเวทีประชุมใหญ่ เพื่อยกย่อง เชิดชูผลงาน เป็นแรงจูงใจเชิงบวก และเป็นตัวอย่างที่ดีให้เพื่อนครูเกิดแรงบันดาลใจ กระบวนการนี้ทำให้ครู รู้สึกเป็นเจ้าของ (Ownership) ต่อการพัฒนา ไม่มองว่าเป็นภาระ แต่เป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จของ ตนเอง ผลที่เกิดขึ้นคือวงจรการพัฒนาที่ไม่สิ้นสุด ครูวิเคราะห์ผลการใช้จริง ปรับปรุงวิธีสอน และร่วมกันคิด นวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้คุณภาพการเรียนการสอนยั่งยืน สอดคล้องกับ Hallinger (2021) ที่ชี้ว่า การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องและมีระบบจะช่วยสร้างภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ให้เกิดขึ้นในตัวครูและขยายผลสู่ระดับองค์กร โดยการตัดสินใจเชิง หลักฐาน (Evidence - Based) ในชั้น Act ทำให้โรงเรียนไม่เพียงปิดช่องว่างคุณภาพ แต่ยกระดับมาตรฐาน ใหม่ของการสอนและวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน ครอบคลุม 4 มิติของภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่น่าเชื่อถือ (Idealized Influence) การสื่อสารวิสัยทัศน์และปลุกพลัง (Inspirational Motivation) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation) และการเอาใจใส่ รายบุคคล (Individualized Consideration)

5. กรณีตัวอย่างผลการดำเนินงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการตามกระบวนการ SWOT - ID Plan - PLC - PDCA ของโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมและเชิงระบบของ ครู กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศอย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น ครูภาษาอังกฤษ สามารถพัฒนา ทักษะการใช้สื่อดิจิทัลได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น การสร้างคลังบทเรียนออนไลน์ร่วมกันในรูปแบบเว็บไซต์ หรือแพลตฟอร์ม LMS (Learning Management System) เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงได้ทุกที่ทุก เวลา ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนและวัฒนธรรมการแบ่งปันองค์ความรู้ภายในทีม ส่วนครูภาษาจีนและญี่ปุ่น พัฒนาโครงการสอน “เรียนรู้ผ่านวัฒนธรรม” (Learning Through Culture) ร่วมกับโรงเรียนต่างประเทศ เช่น การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมผ่านออนไลน์ การเรียนรู้ภาษาโดยใช้สื่อวัฒนธรรม และโครงการเพื่อนพี่เลี้ยง ภาษากับนักเรียนต่างชาติ ช่วยให้นักเรียนเรียนภาษาควบคู่กับความเข้าใจวัฒนธรรม สอดคล้องกับ สมรรถนะข้ามวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21

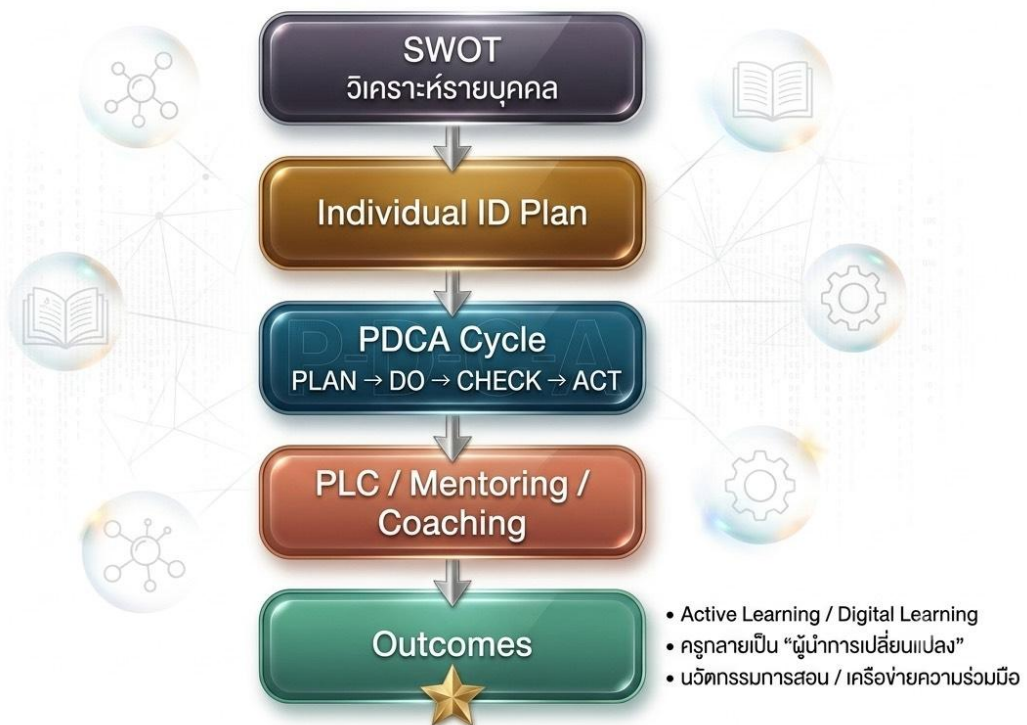
นอกจากนี้ ครูทุกคนมี ID Plan และนำเสนอผลใน PLC ทุกภาคเรียน ทำให้เกิดระบบ “สะท้อนผลและปรับปรุงต่อเนื่อง” เป็นกิจวัตร เกิดความโปร่งใส แรงจูงใจ และแรงกดดันเชิงบวกในองค์กร โดยรวมสะท้อนการเติบโตของภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านแรงบันดาลใจ (Inspiration)

การกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรม (Innovation Stimulation) และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Collaboration Network) (Ng, 2017; Hallinger, 2021) ครูก้าวจากผู้รับนโยบายสู่ “ผู้นำการเปลี่ยนแปลง” ในห้องเรียนและชุมชนวิชาชีพ โรงเรียนจึงมีวัฒนธรรมที่ขับเคลื่อนด้วยความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้ร่วมกัน และการพัฒนาคุณภาพการสอนอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ที่ได้รับ

ระบบการพัฒนาครูที่บูรณาการการวิเคราะห์ตนเอง การพัฒนารายบุคคล และการทำงานร่วมกันภายใต้กรอบวงจรคุณภาพ PDCA ประกอบกับการวิเคราะห์ SWOT เพื่อสร้างผลลัพธ์เชิงบวกทั้งในระดับบุคคลและองค์กร และเป็นแนวทางที่สามารถขยายผลไปใช้ในสถานศึกษาอื่น ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลงของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี โดยใช้การวิเคราะห์ SWOT ควบคู่กับ วงจร PDCA เป็นฐานสำคัญ ในส่วนของปัจจัยส่งเสริม เน้นบทบาทการสนับสนุนจากผู้บริหาร การทำงานเป็นทีม และทรัพยากรด้านเทคโนโลยี ซึ่งช่วยสร้างเงื่อนไขเอื้อต่อการพัฒนาครู ส่วนอุปสรรคคือ ภาระงานสูง เวลาในการพัฒนาตนเองจำกัด และความแตกต่างของทักษะเทคโนโลยีระหว่างครู กระบวนการดำเนินงานเริ่มจาก การวิเคราะห์ SWOT เพื่อสร้าง ID Plan รายบุคคล ต่อด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนา เช่น อบรมเชิงปฏิบัติการ PLC และการให้พี่เลี้ยง (Mentoring) พร้อมมีระบบติดตามและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตามหลัก PDCA ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบผล (Check) และการปรับปรุง (Act) ผลที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นว่า ครูมีศักยภาพเพิ่มขึ้น ทั้งด้านทักษะภาษาและเทคโนโลยี รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ปรับเป็น Active Learning และ Digital และ เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็งในรูปแบบ PLC ที่ส่งเสริมให้ครูแสดงภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลงได้ชัดเจนขึ้น ดังแผนภาพที่ 1

การใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ
ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้นิพนธ์บทความ

สรุป

การพัฒนาครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA ร่วมกับการวิเคราะห์ SWOT ในการพัฒนาครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี ส่งผลให้เกิดการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตั้งแต่การประเมินสภาพจริงของตนเอง การวางแผนพัฒนา การปฏิบัติจริง การสะท้อนผล และการปรับปรุงแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การดำเนินงานดังกล่าวช่วยยกระดับศักยภาพครูทั้งด้านวิชาการ การใช้เทคโนโลยี และการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีความทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ผลลัพธ์สำคัญที่ชัดเจน คือ การที่ครูกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ แสดง ภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง อย่างเป็นรูปธรรมผ่านการริเริ่มแนวทางการสอนใหม่ การแบ่งปันความรู้ใน PLC การเป็นที่ปรึกษาให้เพื่อนร่วมงาน และการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน แสดงให้เห็นว่า “ภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลงไม่ใช่บทบาทของผู้บริหารเท่านั้น แต่เป็นคุณลักษณะที่ครูทุกคนควรมี” และ PDCA เป็นเครื่องมือที่ช่วยเปลี่ยนครูจากผู้ปฏิบัติตามสู่ “ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในห้องเรียน” แม้ว่ากระบวนการพัฒนาจะประสบผลสำเร็จ แต่ยังมีข้อจำกัด เช่น ภาระงานที่มากและความแตกต่างด้านทักษะเทคโนโลยีระหว่างครู จึงควรมีการสนับสนุนด้านทรัพยากรและการลดงานที่ไม่เกี่ยวกับการสอน เพื่อให้ครูมีเวลาสำหรับการพัฒนาอย่างเต็มที่ สรุปได้ว่า การใช้ PDCA เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การพัฒนาครูเกิดผลลัพธ์

จริง สามารถเสริมสร้างทั้งคุณภาพการสอน วัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน และภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลงของครู ทำให้โรงเรียนมีความพร้อมในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

สถานศึกษาอื่นสามารถนำโมเดล “การดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA โดยใช้ผลการวิเคราะห์ SWOT เป็นฐาน และขับเคลื่อนผ่าน PLC” ไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างระบบการพัฒนาครูที่ต่อเนื่อง ไม่ใช่เฉพาะเพื่อพัฒนาทักษะการสอน แต่เพื่อสร้างครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของการยกระดับคุณภาพการศึกษาในระดับประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- ทิศนา ขัมมณี. (2559). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2560). *ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อการพัฒนาครูและการเรียนรู้ของผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการเรียนรู้เพื่ออนาคต.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การประเมินคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bass, B. M., & Riggio, R. E. (2018). *Transformational Leadership* (3rd ed.). Routledge.
- Bryson, J. M. (2018). *Strategic Planning for Public and Nonprofit Organizations: A Guide to Strengthening and Sustaining Organizational Achievement* (5th ed.). Wiley.
- Gürel, E. (2017). SWOT analysis: A theoretical review. *Journal of International Social Research*, 10(51), 994 - 1006. <https://www.sosyalarastirmalar.com/articles/swot-analysis-a-theoretical-review.pdf>
- Hallinger, P. (2021). School Leadership for Learning: Lessons from 40 years of Empirical Research. *Journal of Educational Administration*, 59(2), 125 - 142. <https://doi.org/10.1108/JEA-10-2020-0212>
- Hord, S. M. (2020). *Professional Learning Communities: Communities of Continuous Inquiry and Improvement*. SEDL.
- Ministry of Education. (2017). *The National Education Plan B.E. 2560 - 2579 (2017 - 2036)*. Office of the Education Council.
- Ng, F. S. D. (2017). Transformational School Leadership and Student Outcomes: A Study of Mediating Variables. *Educational Management Administration & Leadership*, 45(2), 243 - 260. <https://doi.org/10.1177/1741143215607872>
- Office of the Basic Education Commission. (2023). *Policy and Strategic Plan for Teacher Professional Development*. OBEC.
- Phadermrod, B., Crowder, R. M., & Wills, G. B. (2019). Importance Performance Analysis Based SWOT Analysis. *International Journal of Information Management*, 44, 194 - 203. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2016.03.009>

- Shrestha, B., Pant, P. R., & Maharjan, P. (2021). Application of PDCA Cycle in Quality Improvement of Higher Education Institutions. *International Journal of Quality & Reliability Management*, 38(6), 1392 - 1410. <https://doi.org/10.1108/IJQRM-04-2020-0130>
- Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S. (2018). Professional Learning Communities: A Review of the Literature (Updated). *Journal of Educational Change*, 19(4), 221 - 258. <https://doi.org/10.1007/s10833-018-9318-8>

ประชาธิปไตยกับความไม่มั่นคงทางการเมือง: ศึกษาเปรียบเทียบกรณีประเทศไทยและเนปาล DEMOCRACY AND POLITICAL INSTABILITY: A COMPARATIVE STUDY OF THAILAND AND NEPAL

พระมหาวันต์ วสันตเวที (หงอกชัย)^{1,*}

PhraMaha Wasan Wasantawetee (Ngokchai)^{1,*}

(Received: September 24, 2025; Revised: October 20, 2025; Accepted: October 24, 2025)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตยกับความไม่มั่นคงทางการเมือง โดยเปรียบเทียบพัฒนาการทางการเมืองของประเทศไทยและเนปาล ภายใต้กรอบแนวคิดประชาธิปไตย ความสามารถของสถาบันทางการเมือง และการจัดการความขัดแย้งทางการเมือง การศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ โดยพิจารณาพัฒนาการของระบอบประชาธิปไตย โครงสร้างรัฐธรรมนูญ รูปแบบการแข่งขันทางการเมือง และกลไกการจัดการความขัดแย้งของทั้งสองประเทศ ผลการวิเคราะห์พบว่า ความไม่มั่นคงทางการเมืองมิได้เป็นผลโดยตรงจากการมีประชาธิปไตยหรือการเปิดพื้นที่ทางการเมือง หากแต่มีความสัมพันธ์กับความสามารถของสถาบันทางการเมืองในการรองรับการมีส่วนร่วม การแข่งขัน และความแตกต่างทางการเมือง กรณีประเทศไทยสะท้อนลักษณะของวงจรความไม่มั่นคงทางการเมือง ซึ่งความขัดแย้งระหว่างกลุ่มทางการเมืองสามารถนำไปสู่วิกฤต การแทรกแซงนอกกระบวนการเลือกตั้ง การเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ และการกลับเข้าสู่การแข่งขันทางการเมืองในรอบใหม่ ขณะที่กรณีเนปาลสะท้อนเส้นทางที่แตกต่าง โดยความขัดแย้งด้านการเป็นตัวแทนและโครงสร้างอำนาจพัฒนาไปสู่ความขัดแย้งติดอาวุธ ก่อนที่จะถูกนำกลับเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองผ่านกระบวนการสันติภาพ การจัดตั้งสาธารณรัฐ และรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 2015 บทความเสนอว่า เสถียรภาพของประชาธิปไตยมิได้ขึ้นอยู่กับ การเลือกตั้งเพียงอย่างเดียว แต่สัมพันธ์กับความสามารถของสถาบันในการจัดการการแข่งขันและความขัดแย้งภายใต้กติกาที่ได้รับการยอมรับร่วมกัน การเปรียบเทียบทั้งสองกรณีจึงช่วยให้เห็นว่า แม้ประเทศไทยและเนปาลมีเส้นทางเปลี่ยนผ่านแตกต่างกัน แต่ต่างเผชิญโจทย์สำคัญร่วมกันในการพัฒนาสถาบันประชาธิปไตยให้สามารถรองรับความหลากหลายและสร้างความต่อเนื่องทางการเมืองได้

คำสำคัญ: ประชาธิปไตย, ความไม่มั่นคงทางการเมือง, สถาบันทางการเมือง, การจัดการความขัดแย้ง, ประเทศไทย, เนปาล

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ประเทศไทย

¹ Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Khon Kaen, Thailand

* Corresponding author. E-mail: Day.wasan@gmail.com

Abstract

The purpose of this article is to examine the relationship between democracy and political instability through a comparative analysis of political developments in Thailand and Nepal. It focuses on democracy, institutional capacity, and mechanisms for managing political conflict. The study employs a comparative analysis of democratic development, constitutional arrangements, patterns of political competition, and mechanisms for conflict management in the two countries. The findings suggest that political instability is not a direct consequence of democracy or the expansion of political participation. Rather, it is associated with the capacity of political institutions to accommodate participation, political competition, and societal differences. The case of Thailand illustrates a recurring pattern of political instability in which conflicts among political actors may lead to political crises, interventions outside electoral processes, constitutional changes, and subsequent returns to electoral competition. Nepal, by contrast, followed a different trajectory. Conflicts concerning political representation and the distribution of power developed into armed conflict before being brought back into the political process through the peace process, the establishment of a republic, and the adoption of the 2015 Constitution. The article argues that democratic stability depends not merely on the existence of elections but also on the capacity of political institutions to manage political competition and conflict within commonly accepted rules. Comparing Thailand and Nepal therefore demonstrates that, despite their different trajectories of political transition, both countries face a common challenge: developing democratic institutions capable of accommodating political diversity, managing conflict, and sustaining political continuity.

Keywords: Democracy, Political Instability, Political Institutions, Conflict Management, Thailand, Nepal

บทนำ

ประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านการเลือกตั้ง การแข่งขันระหว่างพรรคการเมือง การแสดงความคิดเห็น และการคัดค้านทางการเมือง อย่างไรก็ตาม การมีสถาบันและกระบวนการประชาธิปไตยมิได้หมายความว่าระบบการเมืองจะมีเสถียรภาพโดยอัตโนมัติ Dahl (1971) อธิบายประชาธิปไตยในลักษณะ “Polyarchy” โดยเน้นการมีส่วนร่วมและการแข่งขันทางการเมือง ขณะที่ Linz and Stepan (1996) เห็นว่าการทำให้ประชาธิปไตยมีความมั่นคงเกี่ยวข้องกับการสร้างสถาบันที่สามารถรองรับความขัดแย้งและการแข่งขันทางการเมืองได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ Huntington (1968) ที่ให้ความสำคัญกับความสามารถของสถาบันในการสร้างระเบียบทางการเมืองท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยประเด็นดังกล่าวทำให้เกิดคำถามว่า เหตุใดประชาธิปไตยจึงสามารถดำรงอยู่ร่วมกับความไม่มั่นคงทางการเมืองได้ในบางบริบท โดยเฉพาะเมื่อสถาบันทางการเมืองไม่สามารถรองรับการแข่งขันและจัดการความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาความสัมพันธ์ดังกล่าวจึงจำเป็นต้องพิจารณาว่าการมีหรือไม่มีสถาบันประชาธิปไตย แต่ควรให้ความสำคัญกับความสามารถของสถาบันในการจัดการการแข่งขันและความขัดแย้งทางการเมืองซึ่งกรณีประเทศไทยสะท้อนความสัมพันธ์ดังกล่าวผ่านพัฒนาการของรัฐธรรมนูญ การเลือกตั้ง และบทบาทของสถาบันทางการเมืองที่หลากหลาย Ginsburg (2009) ชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของรัฐธรรมนูญไทยและความต่อเนื่องของปัญหาในการจัดระเบียบการแข่งขันทางการเมือง ขณะที่ Kuhonta (2008) วิเคราะห์ผลของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ต่อการจัดสรรอำนาจทางการเมือง และ Tonsakulrungruang (2024) ชี้ให้เห็นความสำคัญของการออกแบบสถาบันทางการเมืองภายหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ต่อพื้นที่และกระบวนการประชาธิปไตยสำหรับเนปาล พัฒนาการทางการเมืองมีลักษณะเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนผ่านจากระบอบราชาธิปไตย ความขัดแย้งติดอาวุธ และการจัดตั้งสาธารณรัฐและระบบสหพันธรัฐ Lawoti (2012) ชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดด้านการเป็นตัวแทนและการจัดการความแตกต่างทางสังคม ขณะที่พัฒนาการภายหลังรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 2015 ยังคงเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างสถาบัน พรรคการเมือง และเสถียรภาพของรัฐบาล (Thapa, 2025)

เมื่อพิจารณาประเทศไทยและเนปาลร่วมกัน ทั้งสองประเทศมีเส้นทางการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองแตกต่างกัน แต่มีประเด็นร่วมคือ สถาบันประชาธิปไตยเพียงอย่างเดียวไม่สามารถรับประกันเสถียรภาพทางการเมืองได้ หากสถาบันไม่สามารถรองรับการแข่งขัน การมีส่วนร่วม และการจัดการความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น บทความนี้จึงมุ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตยกับความไม่มั่นคงทางการเมืองผ่านการเปรียบเทียบประเทศไทยและเนปาล โดยพิจารณากระบวนการเปลี่ยนผ่านโครงสร้างสถาบัน การแข่งขันทางการเมือง และกลไกการจัดการความขัดแย้ง เพื่ออธิบายเงื่อนไขที่ทำให้ประชาธิปไตยสามารถดำรงอยู่ท่ามกลางความไม่มั่นคงทางการเมืองในบริบทที่แตกต่างกัน

แนวคิดด้วยประชาธิปไตยและความไม่มั่นคงทางการเมือง

แนวคิดด้วยประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยเป็นแนวคิดสำคัญในการศึกษาการเมืองเปรียบเทียบ โดยมีได้หมายถึงเพียงการมีรัฐบาลที่มาจากเลือกตั้ง แต่ครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมและการแข่งขันทางการเมือง Robert A. Dahl (1971) เสนอแนวคิด Polyarchy ซึ่งให้ความสำคัญกับสองมิติ ได้แก่ การมีส่วนร่วม (Participation) และการแข่งขันหรือการคัดค้านทางการเมือง (Contestation) ดังนั้น การพิจารณาประชาธิปไตยจึงควรคำนึงถึงระดับการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและสามารถแข่งขันหรือคัดค้านทางการเมืองได้ ในขณะที่ Linz และ Stepan (1996) ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงของระบอบประชาธิปไตย โดยชี้ว่าความต่อเนื่องของประชาธิปไตยเกี่ยวข้องกับความสามารถของรัฐและสถาบันทางการเมืองในการดำเนินงานตามกติกาและจัดการความแตกต่างระหว่างผู้แสดงทางการเมือง ดังนั้น บทความนี้กำหนดความหมายของประชาธิปไตย ในฐานะระบบการเมืองที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีการแข่งขันและการคัดค้านทางการเมือง และมีสถาบันที่สามารถรองรับการแข่งขันและจัดการความขัดแย้งภายใต้กติกาที่ได้รับการยอมรับร่วมกัน แนวคิดดังกล่าวถูกนำมาใช้เป็นกรอบในการเปรียบเทียบประเทศไทยและเนปาล ซึ่งมีพัฒนาการของสถาบันประชาธิปไตยและรูปแบบการจัดการความขัดแย้งแตกต่างกัน

แนวคิดด้วยความไม่มั่นคงทางการเมือง

ความไม่มั่นคงทางการเมืองหมายถึงภาวะที่ระบบการเมืองมีข้อจำกัดในการรักษาความต่อเนื่องของสถาบัน กติกา และกระบวนการจัดการความขัดแย้ง ความขัดแย้งมิได้เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่มั่นคงเสมอไป แต่ประเด็นสำคัญอยู่ที่ความสามารถของระบบการเมืองในการจัดการความแตกต่างและการแข่งขันภายใต้กติกาที่ได้รับการยอมรับร่วมกัน โดย Huntington (1968) อธิบายว่า การเพิ่มขึ้นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจไม่ก่อให้เกิดเสถียรภาพ หากการพัฒนาของสถาบันไม่สามารถรองรับความต้องการทางการเมืองที่เพิ่มขึ้นได้ ความไม่สมดุลระหว่างการมีส่วนร่วมกับขีดความสามารถของสถาบันจึงอาจนำไปสู่ความไม่มั่นคงทางการเมือง ขณะที่ Linz และ Stepan (1996) เน้นว่าเสถียรภาพของประชาธิปไตยสัมพันธ์กับการที่สถาบันและผู้แสดงทางการเมืองยอมรับกติกาประชาธิปไตยและสามารถดำเนินการแข่งขันทางการเมืองภายใต้กติกาดังกล่าวได้ ดังนั้นการศึกษานี้จึงพิจารณา ความไม่มั่นคงทางการเมือง ในฐานะผลที่สัมพันธ์กับความสามารถของสถาบันในการรองรับการมีส่วนร่วม การแข่งขัน และการจัดการความขัดแย้ง โดยใช้แนวคิดดังกล่าวเป็นกรอบสำหรับเปรียบเทียบประเทศไทยและเนปาล

ความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตยกับความไม่มั่นคงทางการเมือง

จากแนวคิดข้างต้น ความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตยกับความไม่มั่นคงทางการเมืองไม่ควรถูกอธิบายในลักษณะความสัมพันธ์แบบเส้นตรงว่า “ประชาธิปไตยมากขึ้น = ความไม่มั่นคงมากขึ้น” เพราะประชาธิปไตยในตัวเองเป็นระบบที่ออกแบบมาเพื่อเปิดพื้นที่ให้เกิดการแข่งขันและการจัดการความแตกต่างทางการเมืองผ่านสถาบัน ประเด็นที่ควรพิจารณาจึงอยู่ที่ เงื่อนไขที่ทำให้การแข่งขันทางการเมืองสามารถถูกจัดการผ่านสถาบันได้หรือไม่ หากระบบการเมืองมีสถาบันที่สามารถจัดการความขัดแย้ง มีการยอมรับกติกา และมีกลไกในการเปลี่ยนความขัดแย้งให้เป็นการต่อรองทางการเมือง การแข่งขันอาจนำไปสู่การปรับตัวของระบบและเสริมสร้างเสถียรภาพ ในทางกลับกัน หากการแข่งขันทางการเมืองขยายตัวในขณะที่สถาบันยังมีข้อจำกัดในการจัดการความขัดแย้ง ความขัดแย้งอาจพัฒนาไปสู่ภาวะวิกฤตและความไม่

มั่นคงได้ โดยในข้อพิพาทนี้สอดคล้องกับข้อเสนอของ Huntington (1968) ที่ให้ความสำคัญกับความเป็นสถาบันของระบบการเมือง โดยมองว่าความมั่นคงมิได้ขึ้นอยู่กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับความสามารถของสถาบันในการรองรับและจัดระเบียบพฤติกรรมทางการเมืองด้วย ก็จะสอดคล้องในทำนองเดียวกัน Linz และ Stepan (1996) ทำให้เห็นว่า การเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตยและการทำให้ประชาธิปไตยมั่นคงเป็นคนละปัญหา การเปลี่ยนแปลงระบอบอาจเกิดขึ้นได้ แต่ไม่ได้หมายความว่าระบอบใหม่จะมีสถาบันที่เข้มแข็งหรือได้รับการยอมรับจากผู้เล่นทางการเมืองทุกฝ่ายแล้ว ดังนั้น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตยกับความไม่มั่นคงจึงควรให้ความสำคัญกับกระบวนการหลังการเปลี่ยนผ่านด้วย

กรอบวิเคราะห์สำหรับการเปรียบเทียบประเทศไทยและเนปาล

จากการสังเคราะห์แนวคิดดังกล่าว บทความนี้เสนอให้พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตยกับความไม่มั่นคงทางการเมืองผ่าน 3 องค์ประกอบ ได้แก่

ประการที่ 1 คือ การเปิดพื้นที่ทางการเมือง พิจารณาระดับการมีส่วนร่วม การแข่งขัน และการคัดค้านทางการเมืองตามแนวคิดของ Dahl (1971)

ประการที่ 2 คือ ความสามารถของสถาบันทางการเมืองพิจารณาว่าสถาบันสามารถจัดระเบียบการแข่งขันและจัดการความขัดแย้งได้มากน้อยเพียงใดตามแนวคิดของ Huntington (1968)

ประการที่ 3 คือ การยอมรับและการทำให้ประชาธิปไตยมีความมั่นคงพิจารณาว่าผู้เล่นทางการเมืองยอมรับกติกาประชาธิปไตยและสามารถแข่งขันกันภายใต้กติกาดังกล่าวได้หรือไม่ตามแนวคิดของ Linz และ Stepan (1996)

ประชาธิปไตยและความไม่มั่นคงทางการเมืองในประเทศไทย

พัฒนาการทางการเมืองของประเทศไทยภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างการสร้างสถาบันประชาธิปไตยกับความไม่มั่นคงทางการเมือง แม้ประเทศไทยจะมีการจัดตั้งสถาบันภายใต้ระบอบรัฐธรรมนูญ การเลือกตั้ง และรัฐบาลที่มาจากการกระบวนการเลือกตั้งเป็นระยะ แต่กระบวนการดังกล่าวดำเนินควบคู่ไปกับการรัฐประหาร การเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ และบทบาททางการเมืองของกองทัพและกลุ่มอำนาจที่อยู่นอกระบบการเลือกตั้ง ปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้พัฒนาการประชาธิปไตยของไทยมิได้ดำเนินไปในลักษณะเส้นตรงจากการเปลี่ยนผ่านไปสู่การสร้าง ความมั่นคงของระบอบ หากแต่มีลักษณะของการเปิดและปิดพื้นที่ทางการเมืองสลับกันมาอย่างต่อเนื่อง (Ferrara, 2015; Ginsburg, 2009)

พัฒนาการประชาธิปไตยกับวงจรความไม่มั่นคงทางการเมือง

พัฒนาการทางการเมืองไทยหลัง พ.ศ. 2475 สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างระบอบรัฐธรรมนูญกับบทบาทของกองทัพและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้นเป็นระยะ แม้ประเทศไทยจะมีการเลือกตั้งและรัฐบาลพลเรือน แต่การรัฐประหารและการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญยังเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางการเมือง (Ferrara, 2015; Ginsburg, 2009)

ลักษณะดังกล่าวสามารถอธิบายผ่านแนวคิด “วงจรความไม่มั่นคงทางการเมือง” ซึ่งเริ่มจากความขัดแย้งทางการเมือง นำไปสู่วิกฤตหรือการแทรกแซงนอกกระบวนการเลือกตั้ง ตามด้วยการจัดทำกติกาหรือรัฐธรรมนูญใหม่ ก่อนกลับเข้าสู่การเลือกตั้งและการแข่งขันทางการเมืองอีกครั้ง เมื่อกระบวนการดังกล่าวเกิดขึ้นซ้ำ ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจึงอาจไม่ได้ส่งผลต่อการสะสมความมั่นคงของประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง แต่สามารถนำไปสู่ความขัดแย้งและการปรับเปลี่ยนกติกาในรอบใหม่ได้

รัฐธรรมนูญกับความพยายามสร้างเสถียรภาพทางการเมือง

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการออกแบบสถาบันการเมืองไทย โดยมุ่งสร้างรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพและเพิ่มความรับผิดชอบของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อย่างไรก็ตาม การเสริมความเข้มแข็งของฝ่ายบริหารและพรรคการเมืองที่ชนะการเลือกตั้งได้ก่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงสถาบันที่ซับซ้อน โดยรัฐบาลพรรคไทยรักไทยสามารถรวบรวมอำนาจทางการเมืองได้มากขึ้น Kuhonta (2008) จึงชี้ให้เห็นถึง “Paradox” ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 กล่าวคือ การออกแบบเพื่อสร้างรัฐบาลที่มีเสถียรภาพและเสริมสร้างประชาธิปไตย กลับสัมพันธ์กับการเพิ่มความเข้มแข็งของฝ่ายบริหารและนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองในเวลาต่อมา ขณะที่ Ginsburg (2009) ชี้ถึงบทบาทของสถาบันที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจทางการเมือง ซึ่งสะท้อนความตึงเครียดระหว่างการสร้างรัฐบาลที่เข้มแข็งกับการควบคุมการใช้อำนาจ กรณีดังกล่าวจึงสะท้อนว่า การออกแบบสถาบันเพื่อเพิ่มเสถียรภาพของรัฐบาลอาจไม่เท่ากับการสร้างเสถียรภาพของระบอบประชาธิปไตย หากยังมีความแตกต่างในการยอมรับและการตรวจสอบการใช้อำนาจระหว่างผู้แสดงทางการเมือง

ความขัดแย้งทางการเมืองและการรัฐประหาร พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2557

ความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงหลัง พ.ศ. 2549 แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงปัญหาการแข่งขันระหว่างกลุ่มการเมืองที่มีฐานความชอบธรรมแตกต่างกัน ฝ่ายหนึ่งอาศัยความชอบธรรมจากการเลือกตั้งและการสนับสนุนจากประชาชนจำนวนมาก ขณะที่อีกฝ่ายมีฐานสนับสนุนจากกลุ่มชนชั้นนำ สถาบันราชการ กองทัพ และเครือข่ายทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยม โดยการรัฐประหาร พ.ศ. 2549 จึงไม่ได้เป็นเพียงการเปลี่ยนรัฐบาล แต่สะท้อนความขัดแย้งเกี่ยวกับคำถามพื้นฐานว่า ใครควรเป็นผู้กำหนดอำนาจทางการเมืองและอะไรคือฐานของความชอบธรรมทางการเมือง งานของ Seo (2015) วิเคราะห์ว่าการรัฐประหาร พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2557 เกิดขึ้นท่ามกลางความขัดแย้งระหว่างฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายต่อต้านทักษิณ และความขัดแย้งดังกล่าวทำให้กระบวนการเปลี่ยนผ่านประชาธิปไตยของไทยหยุดชะงักลงหลายครั้ง ความขัดแย้งดังกล่าวยังนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญและโครงสร้างทางการเมืองหลายครั้ง Harding และ Leelapatana (2019) ชี้ให้เห็นว่า นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2006 เป็นต้นมา ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่ถูกเรียกว่า “เสื้อแดง” และ “เสื้อเหลือง” มีความสัมพันธ์กับการรัฐประหารสองครั้ง รวมถึงการยกเลิกรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และ พ.ศ. 2550 และการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตามมา

ดังนั้น ความไม่มั่นคงทางการเมืองไทยในช่วงดังกล่าวจึงมิได้เกิดจากความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับรัฐบาลเพียงอย่างเดียว แต่เป็นความขัดแย้งในระดับ โครงสร้างของอำนาจและความชอบธรรมทางการเมือง ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง กองทัพ กลุ่มชนชั้นนำ สถาบันตุลาการ และกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองในสังคม

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 และความต่อเนื่องของปัญหาทางสถาบัน

หลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ประเทศไทยเข้าสู่กระบวนการจัดระเบียบทางการเมืองใหม่ ภายใต้การนำของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 การออกแบบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีผลต่อโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งกับสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ โดยมี Tonsakulrungruang (2024) วิเคราะห์ช่วงหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ผ่านแนวคิด abusive constitutionalism และเสนอว่า การเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญสามารถถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสถาปนาและดำรงอำนาจของกลุ่มที่ไม่ได้อาศัยการแข่งขันทางการเมืองเลือกตั้งเป็นฐานหลัก โดยเฉพาะผ่านการออกแบบรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 และเครือข่ายของกองทัพ กลุ่มอนุรักษนิยม และสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ เมื่อพิจารณาพัฒนาการดังกล่าวร่วมกัน จะเห็นได้ว่าปัญหาของการเมืองไทยไม่ได้อยู่เพียงที่การมีหรือไม่มีเลือกตั้ง แต่เกี่ยวข้องกับ ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันที่มาจากการเลือกตั้งกับสถาบันที่มีอำนาจทางการเมืองโดยไม่ได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรง ความสัมพันธ์ดังกล่าวสร้างข้อจำกัดต่อการทำงานของประชาธิปไตย และในบางช่วงนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือกติกาทางการเมืองนอกกระบวนการเลือกตั้ง

วิเคราะห์ประเทศไทยผ่านกรอบประชาธิปไตยกับความไม่มั่นคงทางการเมือง

จากพัฒนาการดังกล่าว สามารถวิเคราะห์กรณีประเทศไทยตามกรอบที่เสนอไว้ในหัวข้อก่อนหน้าได้ 3 ประการ ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

ประการที่ 1 การเปิดพื้นที่ทางการเมืองเพิ่มขึ้น การเลือกตั้งและการแข่งขันของพรรคการเมืองทำให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมและกำหนดทิศทางรัฐบาลได้มากขึ้น โดยเฉพาะหลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ซึ่งส่งเสริมให้พรรคการเมืองและฝ่ายบริหารมีความเข้มแข็ง

ประการที่ 2 การแข่งขันทางการเมืองมีลักษณะเป็นการแข่งขันเชิงอำนาจสูง เมื่อฝ่ายที่ชนะการเลือกตั้งมีอำนาจเพิ่มขึ้น ความขัดแย้งกับกลุ่มอำนาจเดิมก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วย กรณีรัฐประหาร พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2557 จึงสะท้อนว่าความขัดแย้งดังกล่าวไม่สามารถถูกจัดการผ่านกลไกประชาธิปไตยได้อย่างต่อเนื่อง

ประการที่ 3 สถาบันทางการเมืองยังไม่สามารถทำหน้าที่เป็นกลไกจัดการความขัดแย้งได้อย่างต่อเนื่องเมื่อความขัดแย้งขยายตัว กลไกนอกระบบการเลือกตั้งจึงเข้ามามีบทบาทในการกำหนดทิศทางทางการเมือง ส่งผลให้เกิดการรัฐประหาร การยกเลิกรัฐธรรมนูญ และการออกแบบกติกาใหม่ซ้ำ ๆ จึงสามารถกล่าวได้ว่า กรณีประเทศไทยสนับสนุนข้อเสนอบื้องต้นของบทความว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตยกับความไม่มั่นคงทางการเมืองมิใช่ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยตรง หากแต่เกิดขึ้นผ่านปฏิสัมพันธ์ระหว่างการขยายตัวของการแข่งขันทางการเมืองกับความสามารถของสถาบันในการรองรับและจัดการการแข่งขันดังกล่าว เมื่อการแข่งขันทางการเมืองขยายตัว แต่กติกาและสถาบันไม่สามารถสร้างการยอมรับร่วมกันระหว่างผู้เล่นทางการเมืองได้ ความขัดแย้งจึงมีแนวโน้มเคลื่อนออกจากกระบวนการ

ประชาธิปไตยและความไม่มั่นคงทางการเมืองในเนปาล

เนปาลเป็นกรณีศึกษาที่มีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตยกับความไม่มั่นคงทางการเมือง เนื่องจากการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองของประเทมิได้เป็นเพียงการเปลี่ยนรูปแบบการปกครอง หากแต่เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของรัฐ การจัดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มทางสังคม การยุติความขัดแย้งติดอาวุธ และการสร้างสถาบันทางการเมืองขึ้นใหม่ในเวลาเดียวกัน เนปาลเปลี่ยนผ่านจากระบอบ Panchayat ที่อยู่ภายใต้การปกครองแบบราชาธิปไตยไปสู่ประชาธิปไตยใน ค.ศ. 1990 ก่อนที่จะเผชิญความขัดแย้งติดอาวุธระหว่างรัฐบาลกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งเนปาล (Maoist) และเข้าสู่กระบวนการสันติภาพใน ค.ศ. 2006 จากนั้นจึงเปลี่ยนผ่านไปสู่สาธารณรัฐและระบบสหพันธรัฐในเวลาต่อมา (Malagodi, 2012; von Einsiedel et al., 2012)

การฟื้นฟูประชาธิปไตย ค.ศ. 1990 กับข้อจำกัดของการสร้างสถาบัน

การเคลื่อนไหวทางการเมืองใน ค.ศ. 1990 นำไปสู่การสิ้นสุดระบอบ Panchayat และการกลับคืนมาของประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1990 การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการเมืองเนปาล เพราะทำให้ระบบการเมืองเปิดพื้นที่ให้พรรคการเมือง การเลือกตั้ง และสิทธิทางการเมืองเข้ามามีบทบาทมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนผ่านทางสถาบันดังกล่าวไม่ได้หมายความว่า ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับกลุ่มทางสังคมได้รับการแก้ไขอย่างสมบูรณ์ Malagodi (2012) ชี้ให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1990 มีบทบาทสำคัญในการกำหนดโครงสร้างทางกฎหมายและรัฐธรรมนูญของประชาธิปไตยเนปาล แต่ขณะเดียวกันการกำหนดความเป็นชาติและโครงสร้างทางกฎหมายของรัฐก็ยังมีลักษณะที่ก่อให้เกิดการกีดกันกลุ่มทางสังคมบางส่วน ความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตยกับการกีดกันทางสังคมจึงเป็นประเด็นสำคัญในการทำความเข้าใจข้อจำกัดของประชาธิปไตยเนปาลในช่วงหลัง ค.ศ. 1990

โดยประเด็นดังกล่าวมีความสำคัญต่อการวิเคราะห์ความไม่มั่นคงทางการเมือง เพราะสะท้อนให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงไปสู่ประชาธิปไตยมิได้ทำให้ความขัดแย้งทางสังคมและการเมืองหายไปโดยอัตโนมัติ หากสถาบันทางการเมืองไม่สามารถสร้างความรู้สึกร่วมกันของการเป็นตัวแทนและการมีส่วนร่วมให้กับกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง ความขัดแย้งเกี่ยวกับอัตลักษณ์ การเป็นตัวแทน และการจัดสรรอำนาจก็ยังสามารถดำรงอยู่ต่อไป

ความขัดแย้งติดอาวุธและวิกฤตของระบอบการเมือง

ข้อจำกัดของการเมืองหลัง ค.ศ. 1990 ประกอบกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเป็นบริบทสำคัญของการเกิดความขัดแย้งติดอาวุธของกลุ่ม Maoist ใน ค.ศ. 1996 ความขัดแย้งดังกล่าวดำเนินต่อเนื่องเป็นเวลาประมาณหนึ่งทศวรรษ และกลายเป็นวิกฤตครั้งใหญ่ของรัฐและระบบการเมืองเนปาล Thapa (2012) วิเคราะห์การก่อกำเนิดของความขัดแย้ง Maoist โดยเชื่อมโยงกับบริบททางการเมืองและสังคมของเนปาล รวมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังการเปลี่ยนผ่านทางการเมือง โดยเฉพาะข้อจำกัดของรัฐในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและกลุ่มที่รู้สึกว่าตนเองถูกกีดกันออกจากระบบการเมือง ในอีกด้านหนึ่ง Upreti (2006) วิเคราะห์ความขัดแย้ง Maoist ในฐานะปัญหาที่เกี่ยวข้องทั้งกับความขัดแย้งทางการเมือง การจัดการความขัดแย้ง และกระบวนการเจรจาสันติภาพ โดยชี้ให้เห็นว่าความขัดแย้งดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยมาตรการทางทหารเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องมีกระบวนการทางการเมืองและการเจรจาระหว่างคู่ขัดแย้ง

ดังนั้น เมื่อพิจารณาผ่านกรอบของบทความนี้ ความขัดแย้งในเนปาลสะท้อนให้เห็นปัญหาสำคัญประการหนึ่ง คือ การมีสถาบันประชาธิปไตยไม่ได้หมายความว่าสถาบันดังกล่าวสามารถรองรับความต้องการและความขัดแย้งของกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างเพียงพอ เมื่อช่องทางในระบบไม่สามารถตอบสนองต่อข้อเรียกร้องได้ ความขัดแย้งจึงสามารถเคลื่อนออกจากการแข่งขันทางการเมืองตามปกติไปสู่ความรุนแรงได้

กระบวนการสันติภาพ ค.ศ. 2006 และการเปลี่ยนผ่านทางการเมือง

จุดเปลี่ยนสำคัญเกิดขึ้นในวันที่ 21 พฤศจิกายน ค.ศ. 2006 เมื่อรัฐบาลเนปาลและพรรคคอมมิวนิสต์แห่งเนปาล (Maoist) ลงนามใน Comprehensive Peace Agreement (CPA) เพื่อยุติความขัดแย้งติดอาวุธ ข้อตกลงดังกล่าวกำหนดแนวทางสำคัญสำหรับการเปลี่ยนผ่านทางการเมือง รวมถึงการจัดการเกี่ยวกับอาวุธและกำลังรบ การเลือกตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ และการจัดการอนาคตของสถาบันกษัตริย์ (United Nations, 2006) เอกสารของสหประชาชาติยังระบุว่า ข้อตกลงสันติภาพดังกล่าวมีเป้าหมายที่จะยุติสงครามและวางรากฐานสำหรับการสร้างระบบประชาธิปไตยที่มีความครอบคลุมมากขึ้น โดยการเลือกตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญถูกกำหนดให้เป็นกลไกสำคัญของการเปลี่ยนผ่าน (United Nations, 2007) กระบวนการดังกล่าวมีความสำคัญในเชิงรัฐศาสตร์ เพราะแสดงให้เห็นว่า ความขัดแย้งไม่ได้ถูกยุติด้วยการกำจัดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่ถูกเปลี่ยนจากความขัดแย้งทางอาวุธไปสู่การแข่งขันและการต่อรองภายในระบบการเมือง พรรค Maoist ซึ่งเคยเป็นคู่ขัดแย้งติดอาวุธได้เข้าสู่กระบวนการทางการเมือง และมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งและการร่างรัฐธรรมนูญ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เนปาลกลายเป็นกรณีที่น่าสนใจ เพราะเป็นการพยายามใช้ สถาบันประชาธิปไตยเป็นกลไกเปลี่ยนความขัดแย้งจากสนามการต่อสู้ไปสู่สนามการเมือง แต่ความสำเร็จของกระบวนการดังกล่าวยังขึ้นอยู่กับความสามารถในการสร้างกติกาที่ทุกฝ่ายยอมรับและสามารถใช้ร่วมกันได้

จากราชาธิปไตยสู่สาธารณรัฐและการสร้างรัฐธรรมนูญใหม่

กระบวนการเปลี่ยนผ่านหลัง ค.ศ. 2006 นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองครั้งสำคัญ โดยการเลือกตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญใน ค.ศ. 2008 และการยกเลิกสถาบันกษัตริย์ทำให้เนปาลเปลี่ยนผ่านไปสู่สาธารณรัฐ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่ได้เป็นเพียงการเปลี่ยนตัวผู้นำหรือรัฐบาล แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐและฐานความชอบธรรมทางการเมืองในระดับโครงสร้าง (Von Einsiedel et al., 2012) การเปลี่ยนผ่านดังกล่าวทำให้โจทย์สำคัญของเนปาลเปลี่ยนจาก “การยุติสงคราม” ไปสู่ “การสร้างสถาบันทางการเมืองหลังสงคราม” ซึ่งครอบคลุมทั้งการร่างรัฐธรรมนูญ การจัดโครงสร้างรัฐ การบูรณาการอดีตคู่ขัดแย้งเข้าสู่ระบบการเมือง และการสร้างความสัมพันธ์รูปแบบใหม่ระหว่างรัฐกับประชาชน

ซึ่งประเด็นนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการยุติความรุนแรงมิได้หมายความว่าความขัดแย้งทางการเมืองสิ้นสุดลง แต่ความขัดแย้งจำนวนหนึ่งถูกเปลี่ยนรูปแบบจากความขัดแย้งทางอาวุธไปเป็นการแข่งขันเกี่ยวกับการออกแบบสถาบันและการจัดสรรอำนาจทางการเมือง

รัฐธรรมนูญ ค.ศ. 2015 กับการจัดระเบียบอำนาจทางการเมืองใหม่

รัฐธรรมนูญเนปาล ค.ศ. 2015 เป็นผลสำคัญของกระบวนการเปลี่ยนผ่านดังกล่าว โดยกำหนดโครงสร้างรัฐในรูปแบบ สาธารณรัฐประชาธิปไตยแบบสหพันธรัฐ และจัดสรรอำนาจระหว่างระดับรัฐบาล

กลาง ระดับมลรัฐ และระดับท้องถิ่น รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวจึงเป็นความพยายามที่จะสร้างกติกาทางการเมืองที่สามารถรองรับความหลากหลายของสังคมและการกระจายอำนาจได้มากขึ้น (Government of Nepal, 2015) การเปลี่ยนแปลงจากรัฐที่มีลักษณะรวมศูนย์ไปสู่ระบบสหพันธรัฐมีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจประชาธิปไตยของเนปาล เพราะการกระจายอำนาจมิได้เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงทางการบริหาร แต่เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามในการตอบสนองต่อข้อเรียกร้องเรื่องการเป็นตัวแทนและการมีส่วนร่วมของกลุ่มทางสังคมและภูมิภาคต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตาม การสร้างรัฐธรรมนูญใหม่ไม่ได้หมายความว่าความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจและการเป็นตัวแทนจะหมดไป Malagodi (2012) แสดงให้เห็นว่า ประเด็นเรื่องการกีดกันทางกฎหมายและการจัดวางอัตลักษณ์ทางสังคมเป็นปัญหาที่ฝังอยู่ในพัฒนาการรัฐธรรมนูญของเนปาลมาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การออกแบบสถาบันใหม่จึงต้องเผชิญกับการทำให้กลุ่มต่าง ๆ ยอมรับกติกาใหม่ร่วมกัน

ประชาธิปไตยกับความไม่มั่นคงทางการเมืองในระยะหลัง

ภายหลังการจัดตั้งสาธารณรัฐและการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ค.ศ. 2015 ความขัดแย้งทางการเมืองของเนปาลมีแนวโน้มเปลี่ยนรูปแบบจากความขัดแย้งทางอาวุธไปสู่การแข่งขันภายในระบบพรรคการเมืองและรัฐบาลผสม ความไม่มั่นคงจึงควรพิจารณาจากความสามารถของรัฐบาลและพรรคการเมืองในการสร้างข้อตกลงและรักษาความต่อเนื่องของการบริหาร งานศึกษาร่วมสมัยของ Thapa (2025) ซึ่งตีพิมพ์ใน The Academia วิเคราะห์ความไม่มั่นคงของรัฐบาลเนปาลในช่วง ค.ศ. 2022 - 2024 และพบว่าปัจจัยสำคัญประกอบด้วยการแตกตัวของพรรคการเมือง รัฐบาลผสมที่อ่อนแอ ความขัดแย้งภายในพรรค และความคลุมเครือทางรัฐธรรมนูญ งานดังกล่าวจึงสามารถนำมาใช้เป็นหลักฐานร่วมสมัยเพื่อประกอบการวิเคราะห์ได้ แต่ไม่ควรใช้แทนงานทฤษฎีหรือประวัติศาสตร์การเมืองที่เป็นฐานของบทความ ประเด็นดังกล่าวสะท้อนลักษณะสำคัญของความไม่มั่นคงทางการเมืองในเนปาลร่วมสมัย กล่าวคือ ความไม่มั่นคงมิได้จำเป็นต้องปรากฏในรูปของการล้มล้างระบอบประชาธิปไตยหรือการรัฐประหาร แต่สามารถเกิดขึ้นภายในระบอบประชาธิปไตยเอง ผ่านการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล การต่อรองระหว่างพรรค และความไม่ต่อเนื่องของรัฐบาลผสม

เพราะฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ความไม่มั่นคงของเนปาลหลังการเปลี่ยนผ่านมีลักษณะเป็นความไม่มั่นคงภายในระบอบประชาธิปไตยมากกว่าความไม่มั่นคงที่เกิดจากการล้มล้างระบอบประชาธิปไตยโดยตรง ประเด็นนี้แตกต่างจากกรณีประเทศไทย ซึ่งการแทรกแซงนอกระบบรัฐธรรมนูญและการรัฐประหารมีบทบาทเด่นชัดกว่า

วิเคราะห์กรณีเนปาลผ่านกรอบประชาธิปไตยกับความไม่มั่นคงทางการเมือง

พัฒนาการของเนปาลสามารถพิจารณาได้ 3 ระยะสำคัญ ได้แก่

ระยะที่ 1 การเปิดพื้นที่ทางการเมืองแต่ยังมีข้อจำกัดด้านการเป็นตัวแทน ภายหลังการฟื้นฟูประชาธิปไตยใน ค.ศ. 1990 แม้ประชาชนมีสิทธิและโอกาสทางการเมืองเพิ่มขึ้น แต่ยังมีข้อจำกัดในการนำความหลากหลายทางสังคมเข้าสู่ระบบการเมืองอย่างทั่วถึง (Malagodi, 2012)

ระยะที่ 2 ความขัดแย้งพัฒนาไปสู่ความรุนแรง เมื่อข้อขัดแย้งด้านการเป็นตัวแทนและโครงสร้างอำนาจไม่สามารถจัดการผ่านสถาบันทางการเมืองได้อย่างเพียงพอ จึงนำไปสู่ความขัดแย้งติดอาวุธของกลุ่ม Maoist (Thapa, 2012; Upreti, 2006)

ระยะที่ 3 การนำความขัดแย้งกลับเข้าสู่กระบวนการทางการเมือง กระบวนการสันติภาพ ค.ศ. 2006 และการเปลี่ยนผ่านสู่สาธารณรัฐเปิดพื้นที่ให้คู่ขัดแย้งเข้าสู่กระบวนการทางรัฐธรรมนูญและการเลือกตั้ง ขณะที่รัฐธรรมนูญ ค.ศ. 2015 ได้กำหนดโครงสร้างสหพันธรัฐเพื่อรองรับความหลากหลายทางสังคม (United Nations, 2006; Government of Nepal, 2015)

กรณีเนปาลจึงสะท้อนว่า ความไม่มั่นคงทางการเมืองมิได้เกิดจากประชาธิปไตยโดยตรง แต่สัมพันธ์กับความสามารถของสถาบันในการรองรับความแตกต่าง การสร้างการเป็นตัวแทน และการจัดการความขัดแย้งผ่านกระบวนการทางการเมือง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการนำไปเปรียบเทียบกับประเทศไทย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบประชาธิปไตยกับความไม่มั่นคงทางการเมืองของประเทศไทยและเนปาล

การเปรียบเทียบประเทศไทยและเนปาลสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตยกับความไม่มั่นคงทางการเมืองมีลักษณะแตกต่างกันตามบริบททางประวัติศาสตร์และโครงสร้างทางการเมืองของแต่ละประเทศ แม้ทั้งสองประเทศจะมีประสบการณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การจัดทำรัฐธรรมนูญ และการแข่งขันระหว่างกลุ่มทางการเมือง แต่รูปแบบของความไม่มั่นคงมีความแตกต่างกันและในกรณีประเทศไทย ความไม่มั่นคงทางการเมืองมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งกับสถาบันและกลุ่มทางการเมืองที่มีบทบาทนอกกระบวนการเลือกตั้ง โดยเฉพาะบทบาทของกองทัพและการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลผ่านการรัฐประหารในบางช่วงเวลา ขณะที่กรณีเนปาล ความไม่มั่นคงมีความเชื่อมโยงกับกระบวนการเปลี่ยนผ่านทางการเมือง การจัดสรรอำนาจ การเป็นตัวแทนของกลุ่มทางสังคม และการปรับตัวของสถาบันภายหลังความขัดแย้งติดอาวุธ (Malagodi, 2012; Thapa, 2012; von Einsiedel et al., 2012)

ความแตกต่างดังกล่าวสะท้อนว่า แม้ประชาธิปไตยจะเปิดพื้นที่สำหรับการแข่งขันและการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่การมีสถาบันประชาธิปไตยเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการสร้างความต่อเนื่องและเสถียรภาพทางการเมือง ความสามารถของสถาบันในการจัดการความขัดแย้ง การประสานผลประโยชน์ และสร้างกระบวนการที่ผู้แสดงทางการเมืองสามารถดำเนินการแข่งขันภายใต้กติกาเดียวกัน จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของเสถียรภาพทางการเมือง เมื่อเปรียบเทียบทั้งสองกรณีจึงพบว่า ประเทศไทยมีลักษณะความไม่มั่นคงที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันที่มาจากการเลือกตั้งกับสถาบันและกลไกทางการเมืองอื่น ๆ ขณะที่เนปาลมีลักษณะความไม่มั่นคงที่สัมพันธ์กับการปรับโครงสร้างรัฐ การจัดสรรอำนาจ และการพัฒนาสถาบันประชาธิปไตยภายหลังความขัดแย้ง ความแตกต่างนี้แสดงให้เห็นว่าความไม่มั่นคงทางการเมืองมิได้มีสาเหตุหรือรูปแบบเดียวกันในทุกบริบท

ดังนั้น ประเด็นสำคัญจากการเปรียบเทียบไม่ใช่การพิจารณาว่าประเทศใดมีประชาธิปไตยที่มั่นคงกว่าหรือระบบการเมืองใดมีความเหมาะสมมากกว่า หากแต่เป็นการทำความเข้าใจว่า บริบททางประวัติศาสตร์ โครงสร้างสถาบัน และความสัมพันธ์ระหว่างผู้แสดงทางการเมือง มีส่วนกำหนดรูปแบบของความไม่มั่นคงทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอย่างไร

องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการศึกษาเปรียบเทียบประชาธิปไตยกับความไม่มั่นคงทางการเมืองของประเทศไทยและเนปาล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตยกับความมั่นคงทางการเมืองมีลักษณะเป็นพลวัตและขึ้นอยู่กับบริบททางประวัติศาสตร์ โครงสร้างสถาบัน และความสัมพันธ์ระหว่างผู้แสดงทางการเมืองของแต่ละประเทศ การมีสถาบันประชาธิปไตย เช่น รัฐธรรมนูญ การเลือกตั้ง และระบบรัฐสภา จึงเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย แต่ความต่อเนื่องและเสถียรภาพของระบบการเมืองยังสัมพันธ์กับความสามารถของสถาบันในการรองรับความแตกต่างทางการเมืองและจัดการความขัดแย้งภายใต้กติกาที่เป็นที่ยอมรับร่วมกัน

เมื่อเปรียบเทียบประเทศไทยและเนปาล พบว่า ทั้งสองประเทศมีลักษณะร่วมกันในด้านการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการพัฒนาสถาบันประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นท่ามกลางความหลากหลายและความขัดแย้งทางการเมือง อย่างไรก็ตาม รูปแบบของความไม่มั่นคงมีความแตกต่างกันตามบริบทของแต่ละประเทศ ประเทศไทยมีความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันที่มาจากการเลือกตั้งกับกลไกทางการเมืองอื่น ๆ เป็นประเด็นสำคัญ ขณะที่เนปาลมีความสัมพันธ์กับกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากความขัดแย้ง การปรับโครงสร้างรัฐ และการพัฒนาระบบสหพันธรัฐ ดังนั้น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความไม่มั่นคงทางการเมืองจึงไม่สามารถอธิบายด้วยตัวแปรเดียวกันโดยปราศจากการพิจารณาบริบทของแต่ละประเทศ

องค์ความรู้สำคัญที่ได้จากการศึกษา คือ เสถียรภาพของประชาธิปไตยมิได้ขึ้นอยู่กับการมีสถาบันประชาธิปไตยในเชิงรูปแบบเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับความสามารถของสถาบันในการจัดการความขัดแย้ง การประสานผลประโยชน์ และการสร้างกระบวนการทางการเมืองที่เปิดโอกาสให้ผู้แสดงทางการเมืองสามารถแข่งขันและมีส่วนร่วมภายใต้กติกาที่ได้รับการยอมรับร่วมกัน กล่าวได้ว่า สถาบันประชาธิปไตยที่มีความสามารถในการรองรับความแตกต่างและจัดการความขัดแย้งอย่างเป็นระบบมีแนวโน้มที่จะช่วยให้ความขัดแย้งดำเนินอยู่ภายในกระบวนการทางการเมือง ขณะที่ข้อจำกัดของกลไกดังกล่าวอาจทำให้ความขัดแย้งปรากฏในรูปแบบอื่นและส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องของระบบการเมือง

จากข้อค้นพบดังกล่าว ผู้เขียนจึงสังเคราะห์เป็นกรอบองค์ความรู้ว่า “ประชาธิปไตย → ความสามารถของสถาบันในการจัดการความขัดแย้ง → การยอมรับกติกาทางการเมือง → เสถียรภาพทางการเมือง” โดยมีบริบททางประวัติศาสตร์ โครงสร้างทางการเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างผู้แสดงทางการเมืองเป็นเงื่อนไขที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการดังกล่าว กรอบองค์ความรู้นี้ช่วยอธิบายว่า ความไม่มั่นคงทางการเมืองมิได้เป็นผลโดยตรงจากการมีประชาธิปไตย หากแต่เป็นผลที่สัมพันธ์กับวิถีการทำงานของสถาบันและกระบวนการทางการเมืองภายใต้บริบทเฉพาะของแต่ละประเทศ

องค์ความรู้ที่ได้จึงนำเสนอให้เห็นว่า การศึกษาประชาธิปไตยในมิติของเสถียรภาพทางการเมืองควรพิจารณาทั้ง โครงสร้างสถาบัน กระบวนการจัดการความขัดแย้ง การยอมรับกติกาทางการเมือง และบริบททางประวัติศาสตร์ ควบคู่กัน การพิจารณาองค์ประกอบเหล่านี้ร่วมกันช่วยให้สามารถทำความเข้าใจความแตกต่างของเส้นทางประชาธิปไตยในประเทศไทยและเนปาลได้อย่างเป็นระบบ และช่วยขยายมุมมองจากการพิจารณาเพียงการมีหรือไม่มีสถาบันประชาธิปไตย ไปสู่การพิจารณาความสามารถของสถาบันในการทำหน้าที่รองรับความหลากหลายและจัดการความขัดแย้งทางการเมือง ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้นิพนธ์บทความ

(โดยใช้ ChatGPT (GPT - 5.5; OpenAI) จัดทำภาพประกอบโดยผู้นิพนธ์เป็นผู้ตรวจสอบและรับรองความถูกต้องของเนื้อหาทั้งหมดก่อนเผยแพร่)

สรุป

บทความนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตยกับความไม่มั่นคงทางการเมือง โดยเปรียบเทียบกรณีประเทศไทยและเนปาล ผลการศึกษาพบว่า ประชาธิปไตยและความมั่นคงทางการเมืองมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่ขึ้นอยู่กับบริบททางประวัติศาสตร์ โครงสร้างสถาบัน และกระบวนการทางการเมืองของแต่ละประเทศ การมีรัฐธรรมนูญ การเลือกตั้ง และสถาบันทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน แต่จำเป็นต้องพิจารณาความสามารถของสถาบันในการรองรับความหลากหลายทางการเมืองและจัดการความขัดแย้งร่วมด้วย การเปรียบเทียบประเทศไทยและเนปาล สะท้อนให้เห็นทั้งความเหมือนและความแตกต่าง ประเทศไทยมีพัฒนาการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งกับสถาบันและกลไกทางการเมืองอื่น ๆ ขณะที่เนปาลมีพัฒนาการที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนผ่านจากความขัดแย้งทางการเมืองและการปรับโครงสร้างรัฐสู่ระบอบสาธารณรัฐและระบบสหพันธรัฐ แม้บริบทจะแตกต่างกัน แต่ทั้งสองกรณีแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาสถาบันที่สามารถรองรับการแข่งขันทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง ข้อค้นพบสำคัญจึงอยู่ที่ว่า ความมั่นคงของประชาธิปไตยไม่ได้ขึ้นอยู่กับการมีสถาบันประชาธิปไตยในเชิงรูปแบบเพียงอย่างเดียว แต่สัมพันธ์กับความสามารถของสถาบันในการจัดการความขัดแย้ง

การประสานผลประโยชน์ การสร้างการยอมรับกติกาทางการเมือง และการเปิดพื้นที่ให้ผู้แสดงทางการเมืองสามารถดำเนินการแข่งขันภายใต้กระบวนการที่เป็นที่ยอมรับร่วมกัน

กล่าวโดยสรุป การทำความเข้าใจความไม่มั่นคงทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ควรพิจารณาทั้งโครงสร้างสถาบัน กระบวนการทางการเมือง และบริบททางประวัติศาสตร์ควบคู่กัน การเปรียบเทียบประเทศไทยและเนปาลจึงช่วยให้เห็นว่า แม้ทั้งสองประเทศจะมีเส้นทางประชาธิปไตยที่แตกต่างกัน แต่ประเด็นร่วมที่สำคัญคือการพัฒนาสถาบันและกระบวนการทางการเมืองให้สามารถรองรับความแตกต่าง จัดการความขัดแย้ง และสร้างความต่อเนื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการเสริมสร้างเสถียรภาพของประชาธิปไตยในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- Dahl, R. A. (1971). *Polyarchy: Participation and Opposition*. Yale University Press. Huntington, S. P. (1968). *Political Order in Changing Societies*. Yale University Press.
- Lawoti, M. (2012). Ethnic politics and the building of an inclusive state. In S. von Einsiedel, D. M. Malone, & S. Pradhan (Eds.), *Nepal in transition: From people's war to fragile peace* (pp. 129 - 152). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139021869.006>
- Linz, J. J., & Stepan, A. (1996). *Problems of Democratic Transition and Consolidation: Southern Europe, South America, and Post - communist Europe*. Johns Hopkins University Press. <https://doi.org/10.56021/9780801851575>
- Malagodi, M. (2012). *Constitutional Nationalism and Legal Exclusion: Equality, Identity Politics, and Democracy in Nepal (1990 - 2007)*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198082910.001.0001>
- Thapa, D. (2012). The making of the Maoist Insurgency. In S. von Einsiedel, D. M. Malone, & S. Pradhan (Eds.), *Nepal in Transition: From People's War to Fragile Peace* (pp. 37 - 57). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139021869.003>
- Von Einsiedel, S., Malone, D. M., & Pradhan, S. (Eds.). (2012). *Nepal in Transition: From People's War to Fragile Peace*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139021869>
- Ginsburg, T. (2009). Constitutional Afterlife: The Continuing Impact of Thailand's Postpolitical Constitution. *International Journal of Constitutional Law*, 7(1), 83 - 105. <https://doi.org/10.1093/icon/mon031>
- Kuhonta, E. M. (2008). The Paradox of Thailand's 1997 "People's Constitution": Be Careful What You Wish For. *Asian Survey*, 48(3), 373 - 392. <https://doi.org/10.1525/as.2008.48.3.373>
- Tonsakulrungruang, K. (2024). Coup and Decay: How Thai - style Democracy Abuses Constitutionalism. In T. G. Daly & D. Samararatne (Eds.), *Democratic Consolidation and Constitutional Endurance in Asia and Africa: Comparing Uneven pathways* (pp.325 - 344). OxfordUniversity Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780192899347.003.0014>

- Ferrara, F. (2015). *The Political Development of Modern Thailand*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781107449367>
- Seo, K. (2015). Democracy and Military Coups in Thailand: Focusing on Coups in 2006 and 2014. *Journal of Korean Association of Thai Studies*, 22(1), 269 - 299. <https://doi.org/10.22473/kats.2015.22.1.010>
- Harding, A. J., & Leelapatana, R. (2019). Constitution - making in 21st - Century Thailand: The Continuing Search for a Perfect Constitutional Fit. *The Chinese Journal of Comparative Law*, 7(2), 266 - 284. <https://doi.org/10.1093/cjcl/cxz009>
- Upreti, B. R. (2006). *Armed Conflict and Peace Process in Nepal: The Maoist Insurgency, Past Negotiations and Opportunities for Conflict Transformation*. Adroit Publishers.
- Thapa, S. B. (2025). The Impact of Political Instability on Democratic Development in Nepal (2022 - 2024). *The Academia*, 5(1), 187 - 201. <https://doi.org/10.3126/ta.v5i1.77184>
- Government of Nepal. (2015). *The Constitution of Nepal*. Ministry of Law, Justice and Parliamentary Affairs, Law Books Management Board. <https://searchlibrary.ohchr.org/record/20882>
- United Nations. (2007). *Report of the Secretary - General on the Request of Nepal for United Nations Assistance in Support of its Peace Process (S/2007/235)*. United Nations Security Council.
- United Nations. (2006). *Comprehensive Peace Agreement between the Government of Nepal and the Communist Party of Nepal (Maoist)*. United Nations. https://peacemaker.un.org/en/node/9215?utm_source=chatgpt.com

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ
เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารพุทธนวัตกรรมการศึกษา
บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

สถานที่ติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารพุทธนวัตกรรมการศึกษา Journal of Buddhist Educational Innovation
สำนักงานบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์ ห้อง 412 ชั้น 1 อาคารพระพรหมบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
305 หมู่ที่ 8 บ้านโคกกระเพา ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์ 08 8109 7969, 09 5620 6864
<https://so14.tci-thaijo.org/index.php/jbei> E-mail : jbei@mcu.ac.th

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่ (Scope and Publication Policies)

วารสารมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้ที่สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ หลักสูตรและการสอน, การบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ, เทคโนโลยีทางการศึกษา, จิตวิทยาและการแนะแนวทางการศึกษา, การวิจัยและการประเมินผลทางการศึกษา, การศึกษากับศาสนาและจริยธรรม, การศึกษานอกระบบและการศึกษาตลอดชีวิต, การศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษา, การศึกษาพิเศษและการเรียนรวม, สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวัฒนธรรมกับการศึกษา, การพัฒนาครู บุคลากร และภาวะผู้นำการเรียนรู้, เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย และสิ่งแวดล้อมกับการศึกษา โดยได้จัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ISSN 3088 - 1501 (Online) ตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2568 โดยมีการกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับปกติ (Regular Issues) ปีละ 3 ฉบับ คือฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน) ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม) ซึ่งมีกระบวนการพิจารณาคุณภาพบทความตามหลักเกณฑ์การพิจารณาของวารสาร และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความวารสาร (Peer Review) อย่างเข้มข้นเช่นเดียวกันทุกฉบับ

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ (Consideration and Selection of Articles)

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (Peer Reviewer) จากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อยสามท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกคนละหนึ่งท่าน หรือผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกอย่างน้อยสองท่าน ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบัน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้ จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความ และผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double - Blind Peer Review) และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร ทั้งนี้ บทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาเสนอ ขอตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้นิพนธ์

อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้นิพนธ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่
ได้รับการยินยอมต่อกองบรรณาธิการก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์ สำหรับทัศนะและข้อคิดเห็นของ
บทความในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้นิพนธ์แต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกอง
บรรณาธิการ

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

ตีพิมพ์เผยแพร่บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลวิจัยที่นำเสนอผลลัพธ์จากการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีองค์ความรู้อันเป็น
ประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใด ๆ
มาก่อนควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Titte) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย
และตามด้วยภาษาอังกฤษ {ภาษาไทย ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดกึ่งกลาง} และ {ภาษาอังกฤษ ขนาด 18
pt, ตัวหนา, จัดกึ่งกลาง, อักษรตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด}

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ {ขนาด 16 pt, ตัว
ธรรมดา, จัดกึ่งกลาง} *กรณีพระสงฆ์ให้ระบุ ชื่อ - ฉายา (นามสกุล) *กรณีพระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ให้ระบุ
ราชทินนาม (ชื่อ - ฉายา (นามสกุล))

1.3 สังกัดผู้นิพนธ์ (Author Affiliation) ให้ระบุสังกัดผู้นิพนธ์ทั้งภาษาไทย และแปลเป็น
ภาษาอังกฤษ {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

1.4 ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author) ให้ระบุอีเมลผู้นิพนธ์ที่เป็น
“ผู้ประพันธ์บรรณกิจ”

1.5 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ลักษณะของบทคัดย่อควร
ประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่า
หรือการนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 400 คำ {หัวข้อ ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}
{เนื้อหา ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

1.6 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของ
เนื้อหาครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล โดยคำสำคัญแต่ละคำคั่นด้วย
เครื่องหมายจุลภาค (,) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3 - 5 คำ {ขนาด 16 pt}

1.7 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญ
ของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและ
ความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In
- text Citation) แบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style Version 7th Edition (American Psychological
Association Citation Style) คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ได้
ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้
นิพนธ์คั่นด้วย จุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication) หรือ
(Author/Year of Publication) หรือ (Author & Author/Year of Blication) เช่น Bunkhrong (2022
หรือ (Bunkhrong, (2022) หรือ (Bunkhrong & Supsin, 2022) เป็นต้น หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้
ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. ตามรูปแบบดังนี้ Author/et al.,/(Year of

Publication) หรือ (Author/et al.,/Year of Publication) เช่น Bunkhrong et al. (2022) หรือ (Bunkhrong et al., 2022) {หัวข้อ ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย} {เนื้อหา ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

1.8 วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย {หัวข้อ ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย} {เนื้อหา ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

1.9 การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) เป็นการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่สนใจ จากงานวิจัย บทความ หรือหนังสือที่ตีพิมพ์มาก่อนหน้า เพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเสนอในมุมมองของผู้วิจัย พร้อมระบุแหล่งที่มาอ้างอิงที่มีความน่าเชื่อถือและถูกต้อง {หัวข้อ ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย} {เนื้อหา ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

1.10 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) (ถ้ามี) เป็นการบอกทิศทางในการศึกษาค้นคว้า เป็นโครงสร้างที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด ตัวแปร และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัยช่วยให้มองเห็นภาพรวมของงานวิจัยได้อย่างชัดเจน และเป็นประโยชน์ในการวางแผนการวิจัยและการนิพนธ์บทความ {หัวข้อ ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย} {เนื้อหา ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

1.11 ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษา เช่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้และการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์หรือสัตว์ (ถ้ามี) วิธีการเก็บข้อมูลในการวิจัยมีความเหมาะสมและคุณภาพ รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น {หัวข้อ ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย} {เนื้อหา ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

1.12 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่องหรือแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม {หัวข้อ ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย} {เนื้อหา ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

1.13 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) อภิปรายผลโดยวิเคราะห์ เปรียบเทียบผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำข้อค้นพบของงานวิจัยมาอภิปรายเพื่อเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ {หัวข้อ ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย} {เนื้อหา ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

1.14 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย (New Knowledge) นำเสนอข้อค้นพบที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่จากงานวิจัย เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ สำหรับเป็นแนวทางที่มีคุณค่าและสามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ โดยแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยผังความคิด หรือแผนภาพ และมีการบรรยายในเนื้อเรื่อง ตามความเหมาะสม {หัวข้อ ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย} {เนื้อหา ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

1.15 สรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ทำการวิจัย {หัวข้อ ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย} {เนื้อหา ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

1.16 ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป {หัวข้อ ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย} {เนื้อหา ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

1.17 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัย และความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style Version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) ให้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ รูปแบบการอ้างอิงให้ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ {หัวข้อ ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย} {เนื้อหา ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษ {ภาษาไทย ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดกึ่งกลาง} {ภาษาอังกฤษ ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดกึ่งกลาง, อักษรตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด}

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกึ่งกลาง} *กรณีพระสงฆ์ให้ระบุ ชื่อ - ฉายา (นามสกุล) *กรณีพระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ให้ระบุราชทินนาม (ชื่อ - ฉายา (นามสกุล))

2.3 สังกัดผู้นิพนธ์ (Author Affiliation) ให้ระบุสังกัดผู้นิพนธ์ทั้งภาษาไทยและแปลเป็นภาษาอังกฤษ {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

2.4 ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author) ให้ระบุอีเมลผู้นิพนธ์ที่เป็น "ผู้ประพันธ์บรรณกิจ"

2.5 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 400 คำ {หัวข้อ ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย} {เนื้อหา ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

2.6 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหาครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นการค้นหาข้อมูล โดยคำสำคัญแต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3 - 5 คำ {ขนาด 16 pt}

2.7 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษา ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความ

ถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In - text Citation) แบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style Version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทย และหรือภาษาอังกฤษทั้งนี้หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้นิพนธ์คันด้วย จุลภาค (.) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication) หรือ (Author,/Year of Publication) หรือ (Author & Author/Year of Publication) (เช่น Bunkhrong, (2022 หรือ (Bunkhrong, 2022) หรือ (Bunkhrong & Supsin, 2022) เป็นต้น หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. ตามรูปแบบดังนี้ Author/et al.,/(Year of Publication) หรือ (Author/et al.,/Year of Publication) เช่น Bunkhrong et al. (2022) หรือ (Bunkhrong et al., 2022) {หัวข้อ ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย} {เนื้อหา ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

2.8 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา เสนอผลการศึกษาที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการศึกษา ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง หรือแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม มีนำเสนอข้อค้นพบที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่จากงานวิจัย เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ สำหรับเป็นแนวทางที่มีคุณค่า และสามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ โดยแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยผังความคิด หรือแผนภาพ และมีการบรรยายในเนื้อเรื่อง ตามความเหมาะสม {หัวข้อ ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย} {เนื้อหา ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

2.9 องค์ความรู้ที่ได้รับ (New Knowledge) ระบุงค์ความรู้ในลักษณะการสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย {หัวข้อ ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย} {เนื้อหา ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

2.10 สรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา หากมีข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้ และข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป จะเกิดประโยชน์ต่อผู้ศึกษา {หัวข้อ ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย} {เนื้อหา ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

2.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัย และความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style Version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ {หัวข้อ ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย} {เนื้อหา ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

**รูปแบบการเขียนอ้างอิง
ในวารสารพุทธนวัตกรรมการศึกษา
บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์**

(รูปแบบ Publication Manual of the American Psychological Association (APA 7th)
และต้องเป็นเอกสารที่ใช้อ้างอิงในบทความเท่านั้น โดยจัดเรียงตามตัวอักษรผู้พิมพ์)

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

การอ้างอิงในเนื้อหาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ระบุนายการ ชื่อผู้พิมพ์ ปีที่พิมพ์ และหน้าที่อ้างอิงในเครื่องหมายวงเล็บ แทรกอยู่ในเนื้อหาในตำแหน่งที่เหมาะสม ได้แก่ ตอนต้น หรือ ตอนท้ายของเนื้อหา หากการเขียนอ้างอิงมากกว่าหนึ่งบรรทัดในบรรทัดที่สองให้ย่อหน้าเจ็ดตัวอักษรก่อนการเขียนอ้างอิงที่เหลือได้

1. การลงรายการชื่อผู้พิมพ์หรือผู้รับผิดชอบ

1.1 ผู้พิมพ์คนเดียว ถ้าเป็นชาวไทยใช้ชื่อและนามสกุล ระหว่างชื่อและนามสกุลเว้นระยะ 1 ตัวอักษร ถ้าเป็นชาวต่างประเทศใช้เฉพาะนามสกุล

กรณีอยู่หน้าข้อความ

เอกพันธ์ มะเตือ (2565)

Keeves (1988)

กรณีอยู่หลังข้อความ

(เอกพันธ์ มะเตือ, 2565)

(Keeves, 1988)

1.2 ผู้พิมพ์ 2 คน ลงรายการทั้ง 2 คน

กรณีอยู่หน้าข้อความ

เอกพันธ์ มะเตือ และมานะ สายสร (2566)

Costa & Garmston (2016)

1.3 ผู้พิมพ์ 3 คน ลงรายการทั้ง 3 คน

กรณีอยู่หน้าข้อความ

เอกพันธ์ มะเตือ, มานะ สายสร และสุระ จันทิก (2566)

Costa, Garmston & Jung (2016)

กรณีอยู่หลังข้อความ

(เอกพันธ์ มะเตือ, มานะ สายสร และสุระ จันทิก, 2566)

(Costa, Garmston & Jung, 2016)

การอ้างอิงท้ายบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

* หนังสือ

ภาษาไทย

ชื่อ/นามสกุล. / (ปีที่พิมพ์). / ชื่อเรื่อง. / สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์.

ทิตินา แหมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชื่อ/นามสกุล. / (ปีที่พิมพ์). / ชื่อเรื่อง / (พิมพ์ครั้งที่...). / สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์.

ทิตินา แหมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

นามสกุล, / อักษรตัวแรกของชื่อ. / อักษรตัวแรกของชื่อกลาง. / (ปีที่พิมพ์). / ชื่อเรื่อง. / สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์.

Marshall, C., & Rossman, G. B. (1999). *Designing Qualitative Research*. Thousand California: Sage.

นามสกุล, / อักษรตัวแรกของชื่อ. / อักษรตัวแรกของชื่อกลาง. / (ปีที่พิมพ์). / ชื่อเรื่อง / (ครั้งที่พิมพ์). / สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์.

Marshall, C., & Rossman, G. B. (1999). *Designing Qualitative Research* (2nd ed.) Thousand California: Sage.

*วารสาร

ชื่อผู้พิมพ์บทความ. / (ปีที่พิมพ์). / ชื่อบทความ. / ชื่อวารสาร, / ปีที่Volume(ฉบับที่Issue), / หน้าที่ตีพิมพ์บทความ. // URL หรือเลข DOI (ถ้ามี)

สายฟ้า หาสีสุข. (2568). การพัฒนาระบบการนิเทศแบบเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารพุทธนวัตกรรมการศึกษา*, 1(1), 1 - 15.

อนันต์ นามทองตัน และนงลักษณ์ ใจฉลาด. (2565). รูปแบบการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2. *วารสารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 5(3), 37 - 48.

อรอุมา คงคาเขตร. (2563). การนิเทศแบบโค้ชซึ่งกับการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 11(2), 78 - 92.

ดารณี อุทัยรัตน์. (2562). การวิจัยแบบผสมผสาน: วิธีการวิจัยที่ตอบโจทย์การศึกษายุคใหม่. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*, 14(1), 45 - 59.

Tee, N.G.P. (2003). The Singapore School and School Excellence Model. *Educational Research for Policy and Practice*, 2(1), 27 - 39. <https://doi.org/10.1023/A:1024469802298>

- Plows, J. F., Stanley, J. L., Baker, P. N., Reynolds, C. M., & Vickers, M. H. (2018). The Pathophysiology of Gestational Diabetes Mellitus. *International Journal of Molecular Sciences*, 19(1), 33 - 42. <https://doi.org/10.3390/ijms19113342>
- Bennett, N., & Lemoine, G.J. (2014). What VUCA Really Means for You. *Harvard Business Review*, 92(1), 27 - 29.
- Pendergast, D. (2021). The Role of Home Economics Education in the 21st Century: The COVID - 19 Pandemic as a Disruptor, Accelerator, and Future Shaper. *Center for Educational Policy Studies Journal*, 11(4), 13 - 32.

*รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceedings)

ชื่อผู้นิพนธ์บทความ. / (ปีพิมพ์). / ชื่อบทความ. / ชื่อรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceedings), / หน้าที่ดีพิมพ์.

พระมหาสมควร สุวณฺโณ (คัมสุวรรณ), พระมหาเอกพันธ์ วรธมมณฺญ (มะเตือ) และพระมหาฉัตรชัย ธมฺมวราเมธี (ทันบาล), บทบาทครูผู้สอนกับการสอนเรื่องการละเมิดศีลข้อ 3 เพื่อเรียนรู้การอยู่ร่วมกันกับสังคมที่หลากหลาย. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาจุฬาฯ สุรินทร์ ครั้งที่ 4 ประจำปี 2568 “พุทธนวัตกรรมการศึกษายุคใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” วันที่ 25 เมษายน 2568 ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์, 67 - 75.

ทิพวัลย์ บริพันธ์. การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและลดความรุนแรงในห้องเรียน. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาจุฬาฯ สุรินทร์ ครั้งที่ 4 ประจำปี 2568 “พุทธนวัตกรรมการศึกษายุคใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” วันที่ 25 เมษายน 2568 ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์, 19 - 31.

*ดุขนิพนธ์/วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุล. / (ปีที่พิมพ์). / ชื่อเรื่อง. / (ดุขนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ ชื่อเต็มหลักสูตร สาขาวิชา....). / สถานที่พิมพ์: / ชื่อสถาบันการศึกษา.

พระครูชินวรวิวัฒน์. (2566). รูปแบบการพัฒนาทักษะการบริหารตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8. (ดุขนิพนธ์ครุศาสตรดุขบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรรณิกา เรตมอนด์. (2559). ตัวบ่งชี้ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ดุขนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุขบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กนกพร แสนสุขสม. (2561). นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวความคิดที่มีชื่อเสียงขององค์การที่มีผลต่อการระดมทรัพยากรทางการศึกษา. (ดุขนิพนธ์ครุศาสตรดุขบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุพกานต์ ศรีโมรา. (2562). ความหลากหลายของนวัตกรรมการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนมัธยมศึกษา. (ดุขนิพนธ์ปรัชญาดุขบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- บุญส่ง กรุงชาติ. (2561). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ภาณุวัฒน์ กาศแก้ว. (2559). มิติวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัฐศาสตร์ สร้อยมาด. (2556). การปรับตัวทางวัฒนธรรมการผลิตด้านการเกษตรของชาวปกา เกอะญอ ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคติชนวิทยา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศิริพร บุญเรือง. (2555). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดดอนหวาย (นครรัฐประสาธ). (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

*รายงานการวิจัย

ชื่อ/นามสกุล. / (ปีที่พิมพ์). / ชื่อเรื่อง. / (รายงานการวิจัย, ชื่อแหล่งทุน....). / ส่วนงานที่รับผิดชอบงานวิจัยในสถาบันนั้น ๆ: / ชื่อหน่วยงาน.

- ชนัญชิตา ม่วงทอง. (2566). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนชัยสิทธิ์ธาวาส “พัฒน สายบำรุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. (รายงานการวิจัย). โรงเรียนชัยสิทธิ์ธาวาส “พัฒน สายบำรุง”: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี.
- อัญฐผล ธีรพรพงษ์ศิริ. (2564). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลเพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียนโดยประยุกต์ใช้แนวคิดเชิงระบบโรงเรียนวัดสุทธิวาราม. (รายงานการวิจัย). โรงเรียนวัดสุทธิวาราม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2.
- สมหมาย อุดมวิทิต. (2566). การประเมินผลลัพธ์และผลกระทบของแผนงานวิจัยและนวัตกรรมขนาดใหญ่ สกสว.: แผนงานจีโนมิกส์ประเทศไทย. (รายงานการวิจัย, ทุน สกสว.). สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นันทนิตย์ วานิชชีวะ และคณะ. (2565). สมุทรสงครามอยู่ดี : การขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ฐานนิเวศวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน. (รายงานการวิจัย, ทุน ววน.). สำนักงานบริหารการวิจัย นวัตกรรมและการสร้างสรรค์: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จารุวรรณ โปษยานนท์ และคณะ. (2566). มหาวิทยาลัยพะเยาขับเคลื่อนทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และยกระดับเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรมของชุมชนระเปียงกว๊านพะเยา. (รายงานการวิจัย, ทุน บพพ.). สำนักงานบริหารการวิจัย นวัตกรรมและการสร้างสรรค์: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- พระครูสุธีจริยวัฒน์ และคณะ. (2565). หลักสูตรการพัฒนาพุทธสังคมอุดมสติของประชาชนและผู้สูงวัยในสังคมไทย. (รายงานการวิจัย, ทุน ววน.). สถาบันวิจัยญาณสังวร: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

อัครเดช พรหมกัลป์ และคณะ. (2565). *การคุ้มครองทางสังคมวิถีพุทธกับการรองรับสังคมสูงวัยระดับตำบลในจังหวัดนครสวรรค์*. (รายงานการวิจัย, ทุน สกสว.). สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

*เอกสารการประชุมทางวิชาการ/การสัมมนา/การอภิปราย รายงานการประชุม

ผู้รับผิดชอบ. /(ปีที่พิมพ์). /ชื่อเรื่องรายงานการประชุมหรือรายงานการสัมมนาเรื่อง. /วัน เดือน ปี. /สถานที่พิมพ์: / ผู้จัดพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *รายงานการสัมมนาทางวิชาการ สู่เส้นทางการปฏิรูปการศึกษาไทยครั้งที่ 4 ศตวรรษใหม่อุดมศึกษาไทย : บทเรียนจากการปฏิรูปอุดมศึกษานานาชาติ*. 4 สิงหาคม 2542. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

นิธย์ วรรณรัตนวานิชย์ และสิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์. (2549). *การศึกษาวิเคราะห์และออกแบบการตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษาสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. ในเวทีนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 3 (หน้า 48 - 50). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

Mazzeo, J., Druesne, B., Raffeld, P. C., Checkettes, K. T., and Muhlstein, A. (1991). Comparability of Computer and Paper-and-Pencil Scores for Two CLEP General Examinations (College Board Rep. No. 91 - 5). Princeton, NJ: Educational Testing Service.

*สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้พิมพ์. /(ปีที่พิมพ์). /ชื่อเรื่อง. /แหล่งที่มา (ถ้ามี). /สืบค้นเมื่อเดือน.....ปี....., จาก URL

วีรพงษ์ ลือประสิทธิ์สกุล. (2555). *การบริหารคุณภาพทั่วองค์กร*. สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2568, จาก <http://www.md.kku.ac.th/usr/work/radio/QAT/tsld047.html>

วิสาชา รามสมภพ. (2546). *ผักพื้นบ้านของดีที่ถูกลืม*. สืบค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2568, จาก <https://www.lib.ru.ac.th/miscell2/?p=2076>.

สุจิตร์ คุณชนกุลวงศ์. (2562). *การประกันคุณภาพกับรางวัลเดมมิง*. สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2568, จาก <http://www.cu-qa.chula.ac.th/Learning Sharing/Evaluation030847.pdf>

ไกรฤกษ์ นานา. (2568). *วารสารนักร้องอาณานิคม ตีแผ่สัญญารัชกาลที่ 5 ทำไมสยามสละนครวัด?*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2568, จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_31756

ปติวไลดา บวรศักดิ์. (2568). *เปิดถิ่นฐาน “ชาวขแมร์” ในรัตนโกสินทร์ อยู่ตรงไหน ทำอะไรกันบ้าง?*. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2568, จาก https://www.silpamag.com/history/article_100893

ประชาไท. (2568). *สรุปใหม่ไชน่า - กัมพูชา จากปะทะช่องบก ไร้ทางออกบนเวที JBC สู่ฟองศาลโลก*. สืบค้นเมื่อ 29 กรกฎาคม 2568, จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/353284>

McCarthy, D. S. (2001). *A Teaching Experiment Using Problem - Based Learning at the Elementary Level to Develop Decimal Concepts*. www.thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp.html

*การสัมภาษณ์จากแหล่งข้อมูลบุคคล (บุคคลานุกรม)

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์. /(วันที่....เดือน.....ปีที่สัมภาษณ์). /ตำแหน่งหรือสังกัด. /สัมภาษณ์.
สมศรี สุขสม. (10 มีนาคม 2565). ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์. สัมภาษณ์.
นาย (ก.) นามสมมุติ. (15 กันยายน 2565). ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว. สัมภาษณ์.
นาง (ก.) นามสมมุติ. (25 ตุลาคม 2566). ผู้ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย. สัมภาษณ์.

*กฎหมายจากราชกิจจานุเบกษา

ราชกิจจานุเบกษา. /(ปีที่ประกาศใช้). /ชื่อกฎหมาย. /เล่ม.....ตอนที่..... / เลขหน้า. /วัน เดือน ปี ที่ออก
ประกาศ.

ราชกิจจานุเบกษา. (2565). ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2565. เล่ม 139 ตอน
พิเศษ 292 ง. 24 - 32. 15 ธันวาคม 2565.

ราชกิจจานุเบกษา. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562. เล่ม 136 ตอนที่ 50 ก.
11 - 21. 16 เมษายน 2562.

ราชกิจจานุเบกษา. (2562). พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562. เล่ม 136 ตอน
ที่ 50 ก. 32 - 57. 16 เมษายน 2562.

*Generative AI

ชื่อบริษัทผู้พัฒนา/ผู้เขียนโมเดลนี้. /(ปีที่ใช้). /ชื่อของโมเดล (Version ที่ใช้) [Large language model].
URL for AI

OpenAI. (2024). ChatGPT (September 16 Version) [Large language model].
<https://chat.openai.com/chat>

Anthropic. (2024). Claude (September 20 Version) [Large language model].
<https://claude.ai/new>

รูปแบบการจัดเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย (Research Article)

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)

{ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดกึ่งกลาง}

บทความวิจัย

TITLE (English)

{ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดกึ่งกลาง, อักษรตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด}

ผู้นิพนธ์ 1^{1,*}, ผู้นิพนธ์ 2² และ ผู้นิพนธ์ 3³ {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกึ่งกลาง}

Author 1^{1,*}, Author 2² and Author 3³ {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกึ่งกลาง}

*กรณีพระสงฆ์ให้ระบุ ชื่อ - ฉายา (นามสกุล)

*กรณีพระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ให้ระบุ ราชทินนาม (ชื่อ - ฉายา (นามสกุล))

(Received: MMM DD, YYYY; Revised: MMM DD, YYYY; Accepted: MMM DD, YYYY)

บทคัดย่อ {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1).....

2)..... และ 3).....

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย..... เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

..... สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

.....

ผลการวิจัยพบว่า

1).....

.....

2).....

.....

3).....

.....

{ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย, จำนวนคำ ไม่เกิน 400 คำ}

คำสำคัญ: คำที่ 1, คำที่ 2, คำที่ 3, ... {ขนาด 16 pt, ไม่เกิน 5 คำ}

¹ สังกัด 1 {เช่น สาขาวิชา.... คณะ.... สถาบัน....} {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

¹ แปลภาษาอังกฤษ: สังกัด 1 {เช่น สาขาวิชา.... คณะ.... สถาบัน....} {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

² สังกัด 2 {เช่น สาขาวิชา.... คณะ.... สถาบัน....} {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

² แปลภาษาอังกฤษ: สังกัด 2 {เช่น สาขาวิชา.... คณะ.... สถาบัน....} {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

³ สังกัด 3 {เช่น สาขาวิชา.... คณะ.... สถาบัน....} {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

³ แปลภาษาอังกฤษ: สังกัด 3 {เช่น สาขาวิชา.... คณะ.... สถาบัน....} {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

* Corresponding author. E-mail:

Abstract {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

The objectives of this research were to 1),
2), and 3).....
the sample was.....They was selected by
the instrument for collecting data was Analysis data
by Descriptive statistics and Content Analysis.

The research results were found as follows;

- 1.....
.....
.....
- 2.....
.....
.....
- 3.....
.....
.....

{ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย, จำนวนคำ ไม่เกิน 400 คำ}

Keywords: word 1, word 2, word 3, ... {ขนาด 16 pt, ไม่เกิน 5 คำ}

บทนำ {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

ย่อหน้าแรก เขียนอธิบายประเด็นวิจัย ปรัชญาการณ ความน่าสนใจ ความสำคัญ โดยนำข้อมูลงานวิจัยที่ตีพิมพ์เพื่อที่จะบ่งชี้สถานการณ์ปัจจุบันขององค์ความรู้ (Knowledge) หรือการทำงานของนักปฏิบัติ (practice) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมาพอสังเขปเพื่อชี้ให้เห็นว่าที่ผ่านมาการค้นพบอะไรบ้างและค้นพบโดยใครบ้างเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการนำเสนอให้เห็นว่ายังมีช่องว่าง (Gap) ของงานวิจัย (อ้างข้อมูลตัวเลขจากหน่วยงานราชการ/บทความวิจัยที่ตีพิมพ์ 1 - 2 ปี/เจ้าของทฤษฎี)

ย่อหน้าที่สอง พื้นที่วิจัย ปัญหา ความต้องการ หรือลักษณะกลุ่มที่เป็นเป้าหมายของการวิจัยเป็นอย่างไร นักวิจัยได้มีประสบการณ์หรือมีส่วนร่วมในพื้นที่นั้นอย่างไรบ้าง มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่กลุ่มเป้าหมายอย่างไร

ย่อหน้าที่สาม เขียนแนะนำวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของงานวิจัยซึ่งจะเป็นเหมือนเข็มทิศบอกแนวทางการทำวิจัย [How?, Where?, hen?] นักวิจัยชี้ให้เห็นระเบียบวิธีวิจัยที่จะใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยที่วางไว้พอสังเขป

บทความวิจัยนี้นำเสนอ (โครงสร้าง และเนื้อหาของบทความที่จะนำเสนอ โดยปกติจะเขียนตามวัตถุประสงค์ หรือประเด็นตามหัวข้อบทความ และประโยชน์ที่จะเกิดแก่วงวิชาการหรือสังคม)

{ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

วัตถุประสงค์การวิจัย {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

1. เพื่อศึกษา.....
2. เพื่อศึกษา
3. เพื่อศึกษา

{ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

การทบทวนวรรณกรรม {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

เขียนควรอธิบายถึงผลการสืบค้นเอกสาร บทความ การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นถึง “ช่องว่างของความรู้” (Knowledge Gap) ที่ยังไม่ถูกพิจารณา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้สามารถเติมเต็มช่องว่างของความรู้นั้นได้ การทบทวนวรรณกรรมต้องมีการอ้างอิงอย่างครบถ้วน รวมทั้งควรมีการวิเคราะห์และจัดระบบความสัมพันธ์ของวรรณกรรมเหล่านั้นด้วย

1.
2.
3.

สรุปผลการทบทวนวรรณกรรม เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้วิจัยนำเอาทฤษฎี /แนวคิดที่ทบทวนมาใช้ในการวิจัยอย่างไร ในประเด็นไหน

{ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

กรอบแนวคิดการวิจัย {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

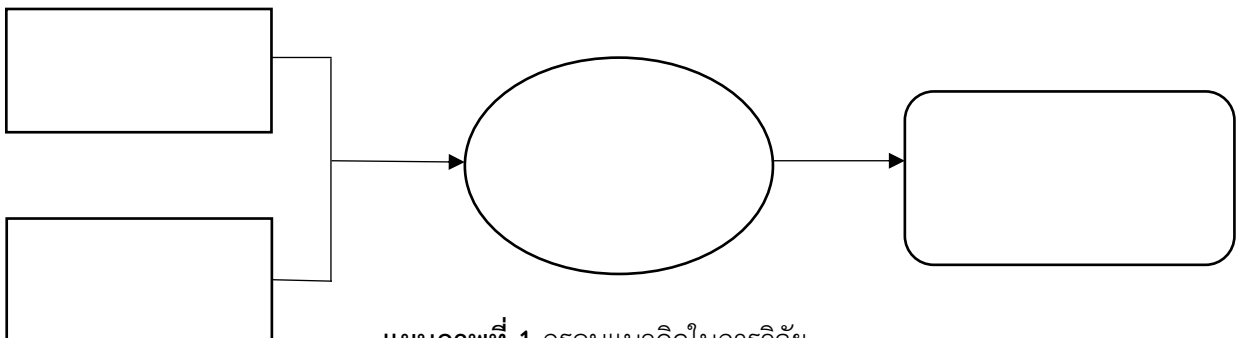
งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของ ประกอบด้วย..... โดยมีรายละเอียดดังนี้

{ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

เขียนตัวแปรอิสระ

กระบวนการ/เครื่องมือ/พื้นที่/กลุ่มเป้าหมาย

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

แบบที่ 1

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย (เชิงปริมาณ/เชิงคุณภาพ/ผสมวิธี) พื้นที่วิจัย คือประชากร คือ จำนวน คน (อ้างอิง) กลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวน คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบ.....(อธิบายการคัดเลือกอย่างละเอียด) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี ชนิด ได้แก่ 1) แบบสอบถาม (อธิบายลักษณะ องค์ประกอบ และสร้างตามแนวคิดของใคร ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย) ใช้ศึกษา..... 2) แบบสัมภาษณ์ (อธิบายลักษณะ องค์ประกอบ และสร้างตามแนวคิดของใคร ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย) ใช้ศึกษา 3) แนวทางการสนทนากลุ่ม (ประเด็นการสนทนา องค์ประกอบ และสร้างตามแนวคิดของใคร) รวบรวมข้อมูลโดย ระหว่างเดือน ถึงเดือน พ.ศ. นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ.....(สถิติพื้นฐาน/สถิติอ้างอิง สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิจัยเอกสาร วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

แบบที่ 2

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย (เชิงปริมาณ/เชิงคุณภาพ/ผสมวิธี) พื้นที่วิจัย คือ โดยมีการแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการณ์การประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการรุ่นใหม่

(กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ คุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาศักยภาพและโอกาสทางธุรกิจผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในจังหวัดเชียงใหม่

(กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ คุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้)

ขั้นตอนที่ 3 การเพิ่มศักยภาพและโอกาสทางธุรกิจผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในจังหวัดเชียงใหม่

(กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ คุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้)

แบบที่ 3

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย..... โดยใช้วิธีการ.....ดังนี้

1) การศึกษาในเชิง..... หนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม ภาพถ่าย เอกสารแสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึง.....ดังนี้

(1)

(2)

(3)

ฯลฯ

2) การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) เพื่อทราบถึงแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบ ความสัมพันธ์ กระบวนการสร้างทั้งในระดับนโยบาย ประชาชน ชุมชน องค์กร/สถาบันการศึกษา ในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา โดยมีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

(1) ทำการศึกษาและคัดเลือกองค์กร ชุมชน องค์กรนโยบายในประเทศ โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามความสำคัญของเรื่อง คือเกี่ยวกับกระบวนการ.....

(2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับ

(3) ดำเนินการศึกษาวិเคราะห์แนวคิด รูปแบบ การจัดการ และแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ และกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับ.....ในลักษณะของการวิเคราะห์เชิงลึก โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการศึกษาวิจัย

(4) สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาในเชิงเอกสารและภาคสนาม โดยนำมาวิเคราะห์ตามประเด็นที่สำคัญ คือแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบ ความสัมพันธ์ กระบวนการทั้งนี้ เน้นการนำผลการศึกษาวิจัยมาเผยแพร่ให้..... และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของในระดับประเทศได้รับทราบ

(5) วิเคราะห์รูปแบบและแนวทางการ.....

(6) สรุปผลการศึกษาวิจัย และข้อเสนอแนะ

3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) มีคุณสมบัติดังนี้

(1) เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ.....

(2) มีประสบการณ์ในการทำงานด้าน.....อย่างน้อย 5 ปี

(3) มีการศึกษาและทำงานวิจัยด้าน.....อย่างต่อเนื่อง

(4) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....มีอะไรบ้าง มีกระบวนการอย่างไร

(5) การเก็บรวบรวมข้อมูล

(6) การวิเคราะห์ข้อมูล.....

(7) การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

{ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

ผลการวิจัย {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า.....

.....
.....
.....

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง.....

.....

.....

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาพที่ 1 แสดง.....

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า.....

.....

.....

.....

.....

.....

{ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

อภิปรายผลการวิจัย {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า
ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ
(เอกสารสนับสนุน).....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า
ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ
(เอกสารสนับสนุน).....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า
ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ
(เอกสารสนับสนุน).....

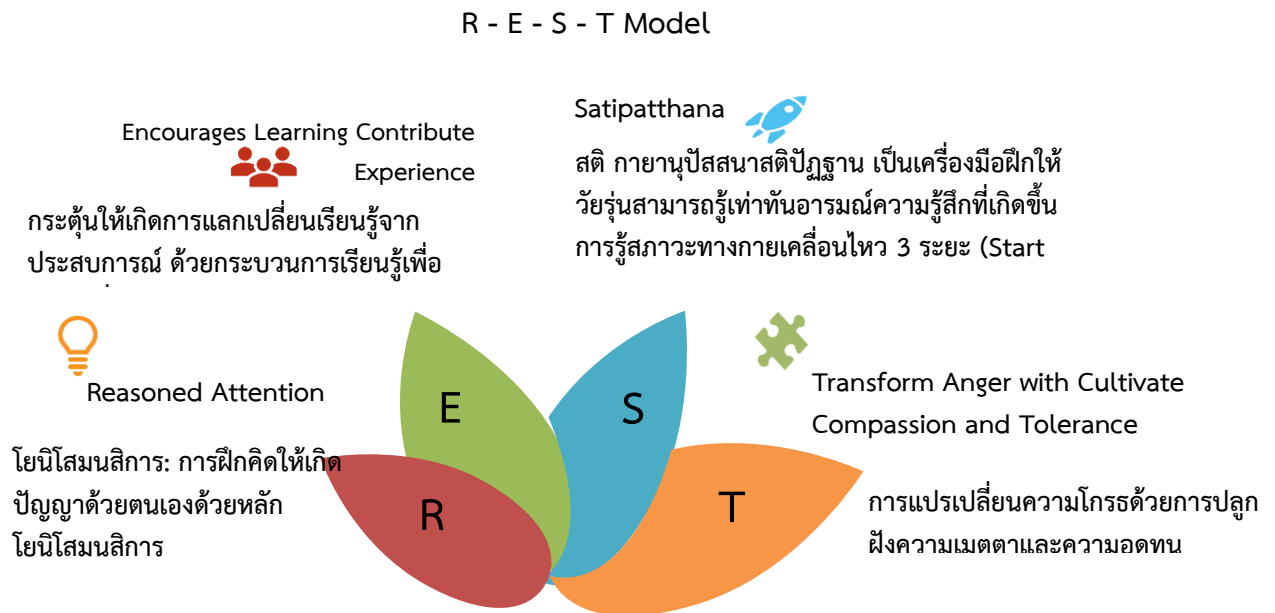
{ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

ระบุงค์ความรู้อันเป็นผลมาจากการวิจัย การสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ แผนภูมิ
 หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

ตัวอย่าง

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาเทคนิคการปรับความคิดและพฤติกรรมเพื่อจัดการความโกรธของวัยรุ่นด้วยพุทธสันติ ด้วยหลักการ R - E - S - T Model ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

R - Reasoned Attention: การฝึกคิดให้เกิดปัญญาด้วยตนเองด้วยหลักโยนิโสมนสิการ ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในขั้นปลูกปัญญา และเป็นขั้นตอนหนึ่งของเทคนิคการปรับความคิดและพฤติกรรม คือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบความคิดจากความคิดที่ไร้เหตุผล ความคิดที่ไม่เป็นประโยชน์ เป็นความคิดที่มีเหตุผล หรือเป็นประโยชน์ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกและพฤติกรรมต่อไป

E - Encourages Learning Contribute Experience: กระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ ด้วยกระบวนการเรียนรู้เพื่อแปรเปลี่ยน

S - Satipatthana: สติ-กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน เป็นเครื่องมือฝึกให้วัยรุ่นสามารถรู้เท่าทันอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้น การรู้สภาวะทางกายเคลื่อนไหว เช่น การหายใจเข้า หายใจออก ซึ่งกระบวนการฝึกสติในการวิจัยนี้ แบ่งเป็น 3 ระยะ กล่าวคือ ระยะเริ่มต้น (Start) ก่อนเริ่มกิจกรรม เพื่อให้เกิดสติ สงบพร้อมที่จะเรียนรู้ และรับประสบการณ์ใหม่ ระยะเข้มแข็ง (Strong) คือ การฝึกสติอย่างหรือซ้ำ ๆ ในระหว่างดำเนินกิจกรรม โดยให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีสติในการฟัง การพูด การคิด การมองหรือดูสื่อต่าง ๆ การทำใบงาน จุดหมายเพื่อให้วัยรุ่นได้เพิ่มพูนทักษะ ต่อยอดเพื่อให้เกิดความคงทนของพฤติกรรม และระยะมั่นคง (Strive) คือ การนำไปฝึกปฏิบัติที่บ้านในช่วงของการติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดทักษะจนเป็นวิถีชีวิต

T - Transform Anger with Cultivate Compassion and Tolerance: การแปรเปลี่ยนความโกรธด้วยการปลูกฝังความเมตตาและความอดทน โดยสามารถใช้หลักของความเมตตาต่อผู้อื่นหรือ

สิ่งที่ทำให้โกรธ รวมทั้งรู้จักอดทนอดกลั้นไม่ให้โกรธ หากเกิดความโกรธแล้ว รู้จักอดทนอดกลั้นไม่ให้ความโกรธรุนแรงหรือส่งผลเสียหาย

{ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

สรุป {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

สรุปในภาพรวมของบทความ

.....

.....

.....

{ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

ข้อเสนอแนะ {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ {ขนาด 16 pt, ตัวหนา}

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....

{ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป {ขนาด 16 pt, ตัวหนา}

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ (องค์ความรู้) ที่สำคัญ คือ สามารถนำไปประยุกต์ใช้
กับ โดยควรให้ความสำคัญกับ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้ง
ต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

{ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

เอกสารอ้างอิง {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

(ตัวอย่าง)

- ทิตินา แคมมณี. (2557). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2567). รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศนีย์ เมฆเวียน. (2549). วิวัฒนาการของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ ระดับอุดมศึกษา ในสมัยรัตนโกสินทร์. (ดุสิตนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญรัตน์ กุลทนนท์. (2562). การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้แนวคิด “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 42(2), 112 - 123.
- นนทลี พรธาดาวิทย์. (2545). วิถีคหกรรมศาสตร์ในประเทศไทย: บทสะท้อนวิสัยทัศน์และกระบวนการทัศน์ จากปัจจุบันสู่อนาคต. (ดุสิตนิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พัชนี แดนเสนา. (2563). การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษของครูโรงเรียนเอกชน. (ดุสิตนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร และพัฒนาการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มูลนิธิมั่นพัฒนา. (2561). พอเพียงเพื่อยั่งยืน. กรุงเทพฯ: บริษัท ภาพพิมพ์.
- สุจริต คุณธนกุลวงศ์. (2562). การประกันคุณภาพกับรางวัลเดมมิง. สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2568, จาก <http://www.cu-qa.chula.ac.th/Learning Sharing/Evaluation030847.pdf>
- ศิริพร บุญเรือง. (2555). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดดอนหวาย (นครรัฐประสาธ), (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Blanchard, P.N., & Thacker, W.J. (2004). *Effective Training System: System, Strategies and Practices* (2nd ed.). New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Lyasnikov, N., Dudin, M., Sekerin, V., Veselovsky, M., & Aleksakhina, V. (2014). The National Innovation System: the Conditions of its Making and Factors in its Development. *Life Science Journal*, 11(6), 535 - 538.
- Mette, I. (2020). Reflections on Supervision in the Time of COVID - 19. *Journal of Educational Supervision*, 3(3). <https://doi.org/10.31045/jes.3.3.1>
- Siripong, S. (2005). *Principles of Educational Administration: Theory and Practice* (2nd ed.). Book Point.
- {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

รูปแบบการจัดเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ (Academic Article)

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)

{ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดกึ่งกลาง}

บทความวิชาการ

TITLE (English)

{ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดกึ่งกลาง, อักษรตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด}

ผู้นิพนธ์ 1^{2,*}, ผู้นิพนธ์ 2² และ ผู้นิพนธ์ 3³ {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกึ่งกลาง}

Author 1^{1,*}, Author 2² and Author 3³ {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกึ่งกลาง}

*กรณีพระสงฆ์ให้ระบุ ชื่อ - ฉายา (นามสกุล)

*กรณีพระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ให้ระบุ ราชทินนาม (ชื่อ - ฉายา (นามสกุล))

(Received: MMM DD, YYYY; Revised: MMM DD, YYYY; Accepted: MMM DD, YYYY)

บทคัดย่อ {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ.....

.....

{ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย, จำนวนคำ ไม่เกิน 400 คำ}

คำสำคัญ: คำที่ 1, คำที่ 2, คำที่ 3, ... {ขนาด 16 pt, ไม่เกิน 5 คำ}

Abstract {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

The purpose of this article was to present

.....

{ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย, จำนวนคำ ไม่เกิน 400 คำ}

Keywords: word 1, word 2, word 3, ... {ขนาด 16 pt, ไม่เกิน 5 คำ}

¹ สังกัด 1 {เช่น สาขาวิชา.... คณะ.... สถาบัน....} {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

¹ แปลภาษาอังกฤษ: สังกัด 1 {เช่น สาขาวิชา.... คณะ.... สถาบัน....} {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

² สังกัด 2 {เช่น สาขาวิชา.... คณะ.... สถาบัน....} {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

² แปลภาษาอังกฤษ: สังกัด 2 {เช่น สาขาวิชา.... คณะ.... สถาบัน....} {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

³ สังกัด 3 {เช่น สาขาวิชา.... คณะ.... สถาบัน....} {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

³ แปลภาษาอังกฤษ: สังกัด 3 {เช่น สาขาวิชา.... คณะ.... สถาบัน....} {ขนาด 12 pt, ตัวธรรมดา, จัดชิดซ้าย}

* Corresponding author. E-mail:

บทนำ {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

.....

.....

.....

{ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

เนื้อหา 1 {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

.....

.....

.....

{ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

เนื้อหา 2 {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

.....

.....

.....

{ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

เนื้อหา 3 {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

.....

.....

.....

{ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

เนื้อหา 4 {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

.....

.....

.....

{ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

ภาพที่ 1 แสดง.....

องค์ความรู้ที่ได้รับ {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

ระบุงค์ความรู้ในลักษณะการสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

ตัวอย่าง

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาเทคนิคการปรับความคิดและพฤติกรรมเพื่อจัดการความโกรธของวัยรุ่นด้วยพุทธสันติ ด้วยหลักการ R - E - S - T Model ดังแผนภาพที่ 1

R - E - S - T Model

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

R - Reasoned Attention: การฝึกคิดให้เกิดปัญญาด้วยตนเองด้วยหลักโยนิโสมนสิการ ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในขั้นปลุกปัญญา และเป็นขั้นตอนหนึ่งของเทคนิคการปรับความคิด และพฤติกรรม คือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบความคิดจากความคิดที่ไร้เหตุผล ความคิดที่ไม่เป็นประโยชน์ เป็นความคิดที่มีเหตุผล หรือเป็นประโยชน์ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกและพฤติกรรมต่อไป

E - Encourages Learning Contribute Experience: กระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากประสบการณ์ ด้วยกระบวนการเรียนรู้เพื่อแปรเปลี่ยน

S - Satipatthana: สติ-กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน เป็นเครื่องมือฝึกให้วัยรุ่นสามารถรู้เท่าทัน อารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้น การรู้สภาวะทางกายเคลื่อนไหว เช่น การหายใจเข้า หายใจออก ซึ่งกระบวนการ ฝึกสติในการวิจัยนี้ แบ่งเป็น 3 ระยะ กล่าวคือ ระยะเริ่มต้น (Start) ก่อนเริ่มกิจกรรม เพื่อให้เกิดสติ สงบ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ และรับประสบการณ์ใหม่ ระยะเข้มแข็ง (Strong) คือ การฝึกสติย้ำหรือซ้ำ ๆ ในระหว่าง ดำเนินกิจกรรม โดยให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีสติในการฟัง การพูด การคิด การมองหรือดูสื่อต่าง ๆ การทำ ใ้งาน จุดหมายเพื่อให้วัยรุ่นได้เพิ่มพูนทักษะ ต่อยำให้เกิดความคงทนของพฤติกรรม และระยะมั่นคง (Strive) คือ การนำไปฝึกปฏิบัติที่บ้านในช่วงของการติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดทักษะจนเป็นวิถีชีวิต

T - Transform Anger with Cultivate Compassion and Tolerance: การแปรเปลี่ยน ความโกรธด้วยการปลูกฝังความเมตตาและความอดทน โดยสามารถใช้หลักของความเมตตาต่อผู้อื่นหรือ สิ่งที่ทำให้โกรธ รวมทั้งรู้จักอดทนอดกลั้นไม่ให้โกรธ หากเกิดความโกรธแล้ว รู้จักอดทนอดกลั้นไม่ให้ความ โกรธรุนแรงหรือส่งผลเสียหาย

{ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

สรุป {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

.....
.....
.....
.....

เอกสารอ้างอิง {ขนาด 18 pt, ตัวหนา, จัดชิดซ้าย}

(ตัวอย่าง)

ทิตนา แคมมณี. (2557). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2567). รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิตนา เมฆเวียน. (2549). วิวัฒนาการของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ ระดับอุดมศึกษา ในสมัยรัตนโกสินทร์. (ดุชนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธัญรัตน์ กุลทนนท์. (2562). การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้แนวคิด “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 42(2), 112 - 123.
- นนทลี พรธาดาวิทย์. (2545). *วิเทศกรรมศาสตร์ในประเทศไทย: บทสะท้อนวิสัยทัศน์และกระบวนทัศน์จากปัจจุบันสู่อนาคต*. (ดุสิตนิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่10)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พัชนี แดนเสนา. (2563). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของครูโรงเรียนเอกชน*. (ดุสิตนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มูลนิธิมั่นพัฒนา. (2561). *พอเพียงเพื่อยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: บริษัท ภาพพิมพ์.
- สุจิตร์ คุณธนกุลวงศ์. (2562). *การประกันคุณภาพกับรางวัลเดมมิง*. สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2568, จาก <http://www.cu-qa.chula.ac.th/Learning Sharing/Evaluation030847.pdf>
- ศิริพร บุญเรือง. (2555). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดดอนหวาย (นครรัฐประสาธ)*, (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Blanchard, P.N., & Thacker, W.J. (2004). *Effective Training System: System, Strategies and Practices* (2nd ed.). New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Lyasnikov, N., Dudin, M., Sekerin, V., Veselovsky, M., & Aleksakhina, V. (2014). The National Innovation System: the Conditions of its Making and Factors in its Development. *Life Science Journal*, 11(6), 535 - 538.
- Mette, I. (2020). Reflections on Supervision in the Time of COVID - 19. *Journal of Educational Supervision*, 3(3). <https://doi.org/10.31045/jes.3.3.1>
- Siripong, S. (2005). *Principles of Educational Administration: Theory and Practice* (2nd ed.). Book Point.
- {ขนาด 16 pt, ตัวธรรมดา, จัดกระจายแบบไทย}

จริยธรรมการตีพิมพ์ของวารสารพุทธนวัตกรรมการศึกษา

จริยธรรมในการตีพิมพ์ผลงาน

1. บทความ ข้อความ ภาพประกอบ และตารางประกอบ ที่พิมพ์ลงในวารสารเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้นิพนธ์กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป และไม่มีส่วนรับผิดชอบใด ๆ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์แต่เพียงผู้เดียว
2. บทความใดที่ท่านผู้อ่านตระหนักว่า ได้มีการลอกเลียนหรือแอบอ้างโดยปราศจากการอ้างอิงหรือทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นผลงานของผู้นิพนธ์ ขอความกรุณาแจ้งให้กองบรรณาธิการทราบทันที
3. บทความทุกบทความ ต้องผ่านการตรวจและประเมินจากกองบรรณาธิการ
4. บทความทุกบทความ ต้องได้รับการตรวจและประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 3 ท่าน
5. บทความจากผู้นิพนธ์ภายใน ต้องได้รับการตรวจและประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
6. บทความจากผู้นิพนธ์ภายนอก ต้องได้รับการตรวจและประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในหรือภายนอก
7. บทความจากผู้นิพนธ์ทั้งภายในและภายนอก ต้องได้รับการตรวจและประเมินในแบบ Double Blinded
8. บทความทุกบทความต้องไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารอื่น ยกเว้นบทความแปลภาษาต่างประเทศที่ผู้นิพนธ์และสำนักพิมพ์ยินยอมให้แปลเป็นภาษาไทย
9. บทความต้องไม่มีการคัดลอกมาจากผลงานของบุคคลอื่น

จริยธรรมของผู้นิพนธ์

1. ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่า บทความที่ส่งเข้ามายังวารสารพุทธนวัตกรรมการศึกษา ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ หรืออยู่ในกระบวนการกลั่นกรองบทความในวารสารอื่น
2. ผู้นิพนธ์ต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน ซึ่งทางวารสารจะตรวจสอบด้วยโปรแกรม Copy Cat ในระบบส่งบทความออนไลน์ ThaiJo 2.0 ที่ตั้งค่าความซ้ำซ้อนไม่เกิน 25% (แต่จะได้รับการยกเว้นเมื่อเนื้อความที่ซ้ำซ้อนนั้นมาจากคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา)
3. ผู้นิพนธ์ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของวารสารพุทธนวัตกรรมการศึกษาอย่างเคร่งครัด ทั้งรูปแบบการจัดเอกสาร และหลักเกณฑ์การอ้างอิง โดยสามารถศึกษาได้ที่ “คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์” และ “รูปแบบการเขียนอ้างอิง”
4. ผู้นิพนธ์ต้องมีชื่อของตนเอง และผู้นิพนธ์ร่วม (หากมี) ปรากฏอยู่ในไฟล์บทความที่ส่งเข้ามายังระบบตอบรับบทความออนไลน์ ThaiJo 2.0 ของวารสารพุทธนวัตกรรมการศึกษา
5. ผู้นิพนธ์ต้องมีการอ้างอิงเนื้อหาต่าง ๆ ในบทความของตนเอง ทั้งข้อความ ภาพ ตาราง เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น โดยให้ระบุแหล่งที่มาของข้อมูล และระบุตามหลักเกณฑ์การอ้างอิงของวารสารพุทธนวัตกรรมการศึกษา หากพบการละเมิดลิขสิทธิ์ ทางวารสารจะดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ทันที และหากมีการฟ้องร้อง ทางวารสารฯ จะไม่รับผิดชอบ และให้เป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์แต่เพียงผู้เดียว

6. ผู้นิพนธ์จะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อน ไม่สร้างข้อมูลเท็จ บิดเบือน ตกแต่ง หรือตัดเนื้อความเพื่อประสงคให้สอดคล้องกับผลสรุป
7. เมื่อผู้นิพนธ์ได้รับผลการประเมินบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ต้องทำการปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ และส่งกลับมายังกองบรรณาธิการในกรอบเวลาที่กำหนด
8. กรณีบทความที่ผู้นิพนธ์ส่งเข้ามาเป็นการแปลมาจากบทความภาษาต่างประเทศ ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้นเป็นผลงานใหม่และไม่เคยตีพิมพ์ที่ใดมาก่อน ยกเว้นบทความแปลจากภาษาต่างประเทศที่ผู้นิพนธ์และสำนักพิมพ์ ยินยอมให้แปลเป็นภาษาไทย
9. หากมีแหล่งทุนสนับสนุนในการทำวิจัย หรือผลประโยชน์ส่วนรวม ให้ระบุที่เชิงอรรถแรกของบทความ
10. ผู้นิพนธ์ไม่สามารถนำบทความที่ถูกตีพิมพ์ในวารสารพุทธนวัตกรรมการศึกษา แล้วนำไปแก้ไขดัดแปลง หรือแปลเป็นภาษาอื่น ๆ เพื่อนำเสนอลงตีพิมพ์ในวารสารอื่น และนำเสนอบทความในรูปแบบต่าง ๆ

จริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการต้องกำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร การรับรองคุณภาพของผลงานวิจัย ผลงานวิชาการ ความถูกต้องตามหลักจริยธรรมสากล และการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาจากความต้องการทางธุรกิจ
2. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์และผู้ประเมินบทความ แก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ ซึ่งวารสารพุทธนวัตกรรมการศึกษากำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพบทความสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิแบบปกปิดรายชื่อ (Double - Blind Peer Review)
3. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง โดยดูผลประเมินจากโปรแกรม Copy Cat ของระบบตอบรับบทความออนไลน์ ThaiJo 2.0 ในระดับไม่เกิน 25% เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นเกินตามที่กำหนดไว้ จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้นิพนธ์หลักทันที ขอคำชี้แจงเพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การลงตีพิมพ์บทความนั้น ๆ
4. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ โดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งจริยธรรม จรรยาบรรณการทำงานอย่างเคร่งครัด
5. บรรณาธิการสามารถชี้แจงหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบประเมินบทความ (Peer Review) และมีความพร้อมในการชี้แจงความเปี่ยงเบนต่าง ๆ จากกระบวนการตรวจสอบที่ได้รับรู้ไว้
6. หากปรากฏการประพฤติทุจริตภายหลังการดำเนินการตรวจสอบแล้ว บรรณาธิการต้องดำเนินการเพิกถอนบทความนั้นด้วยความชัดเจนที่จะสามารถพิสูจน์ได้ ทั้งนี้การเพิกถอนนี้ต้องให้อ่านและระบบฐานข้อมูลอื่น ๆ ทราบด้วย

จริยธรรมของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินควรคำนึงถึงคุณภาพบทความตามหลักวิชาการและจริยธรรมสากลเป็นหลัก โดยพิจารณาความสำคัญ ความใหม่ คุณค่าของเนื้อหาในบทความ ใช้ความเชี่ยวชาญเพื่อวิเคราะห์คุณภาพ และความเข้มข้นของผลงาน โดยปราศจากอคติหรือความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลทางวิชาการรองรับ เป็นเกณฑ์ในการตัดสิน และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์
2. ผู้ประเมินต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลทุกส่วนของบทความที่ทำการประเมินให้แก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
3. ผู้ประเมินต้องใส่ความคิดเห็นทางวิชาการของตนลงในแบบฟอร์มการประเมิน ที่อยู่ในระบบตอบรับบทความออนไลน์ของวารสาร ด้วยความเป็นนักวิชาการ มีความชัดเจน ปราศจากความอคติ รวมทั้งต้องส่งผลการประเมินบทความตรงตามกรอบเวลาที่กองบรรณาธิการวารสารกำหนด
4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลทุกส่วนของบทความที่ตนประเมินไปเป็นผลงานของตนเอง ยกเว้นการอ้างอิงบทความหลังจากบทความที่ตนประเมินได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่เรียบร้อยแล้ว
5. กรณีผู้ประเมินพบว่า บทความที่ประเมินเป็นบทความที่มีความเหมือนหรือซ้ำซ้อนผลงานอื่น ผู้ประเมินต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที ด้วยการเลือกข้อเสนอแนะ ในขั้นตอนการวิจารณ์ว่า “ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความ” และระบุเหตุผลมาในช่อง “คำแนะนำอื่น ๆ”
6. ผู้ประเมินต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากผลงานทางวิชาการที่ตนเองได้ทำการประเมิน

ขั้นตอนการทำงานของวารสารพุทธนวัตกรรมการศึกษา

JBEI

วารสาร
พุทธนวัตกรรมการศึกษา
Journal of Buddhist Educational Innovation

สำนักงานบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์
ห้อง 412 ชั้น 1 อาคารพระพรหมบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
เลขที่ 305 หมู่ที่ 8 บ้านโคกกระเพา ตำบลนอกเมือง
อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000

Journal of Buddhist Educational Innovation

<https://so14.tci-thaijo.org/index.php/jbei>

jbei@mcu.ac.th

วารสารพุทธนวัตกรรมการศึกษา -
Journal of Buddhist Educational Innovation